ЛУВЪЦУЙРЪ.

хътрѣ

ОНОМІА дѣ КѢМП

ПЕНТРЪ ФОЛОСЪЛ

ШКОЛЛЕЛЕОР РОМѢНЕЦІЙ

чѣлор дин

ЁРЯ ОУНГЪРЁОКЪ,

шѝ дин Пѣрциле ёй ѓпрѣвнáте.

илостúва ѓгѫдвúнцъ â Кесáрш-Крѣцей шѝ
Âпостолїчѣцей Мѣрúрй.

Ірéцъл нелегáт кѫ 30 крейц. ѓ âрцинт.

Â БѢДЯ,
рѣáска Тѵпографїе â Оѵнїверсїтáтей Оѵнгѵрéцій. 1847.

ДЕСПРЕ ЕКОНОМІЯ

ДЕ

К Ж М П

ОКЪРТЪ ЛЪЦЪТЪРЪ.

Тълкуйрѣ Економіей.

Прин Економіе се лъцелѣце лъкрътура, карѣ арътъ, кум требуе лукрат пъмънтул, ка съ се сморѣскъ, кътє нє сънт спре хранъ, спре ферѣкъминтє, шй спре алтє фолосуй.

КАП I.

Деспре Пѫмѫнт.

§. 1.

Деспре Фѣлюриле де Пѫмѫнт.

Фіешекáре Плѹгáрѹ май наінте де тóате ăре ѿп (лúпсъ), ка се кѹнóаскъ пѫмѫнтѹл, пре кáреле ѯл лѹкръ, ка нѹ кѹмва сéй фíе ѯхдáр мѹнка, шѝ ѹстенѣла, кáрѣ ѿ пѹне. Дрéпт âчѣм трéбѹе се шíе, къ пѫмѫнтѹл ѣ де трéй фѣлюрй.

А. Рѣче, сaѹ Грéѹ.

1. Ѯтръ фѣлюриле пѫмѫнтѹлѹй чéлѹй рѣче, сaѹ грéѹ се нѹмеръ лѹтѹл, шѝ тúна чѣ клеóасъ.
2. Прúчиниле, пентрѹ кáре се нѹмѣше лѹтѹл, шѝ Тúна чѣ клеóасъ грѣ, сѫнт, пéнтрѹ къ пърциле лѹтѹлѹй, шѝ â тúней чéїй клеóасе ѯтръ сúне âшà сѫнт де ѯдесáте,

шѝ

шѝ ѧклеща́те, кѫт нѹ̀ а҃ѹ вре́ѡ гъѹни́ре; ѩ҃ръ ре́че се зи́че, пентрѹ къ пѹ́рѹрѣ ѥ̂ оу҃ме́д, шѝ дрептачѣ́а шѝ ре́че; пентрѹ къ ръвенѣ́ла чѣ̀ де ѩ҃рнъ, ка́рѣ ѡ̂ а҃ сѹ́пт, пентрѹ търи́мѣ сѧ̀, нѹ̀ ѡ̂ слокоа́де, а҃фа́ръ чи ѡ̂ ци́не ѧдеса́тъ ѧ сѝне.

3. Пъмѧ́нтѹл чѣ́л ре́че, шѝ та́ре ѥ̂ шѝ нероди-то́рю̀; пентрѹ къ фїи́нд та́ре, шѝ гре́ѹ, а҃ша̀ за́че пре ръдъчи́ний, кѫт нѹ̀ се по́т ѧ-ти́нде, шѝ фїи́нд къ ѥ̂ шѝ ре́че бѹка́теле, Плѧ́нтеле, Легѹ́меле, шѝ ѣ̀рбѹриле ѧкъ нѹ̀ пот кре́ще.

4. Пъмѧ́нтѹл де ре́че, шѝ де та́ре а҃ша̀ се по́а-те черка̀: се ѩ҃ оу҃н пѹ́мн де пъмѧ́нт, се оу҃дъ, а҃по́й се фа́че брѹшѣ́л, шѝ, дѣ́къ се оу҃ска, де ремѧ́не та́ре ка ѡ̂ гло́анцъ, ѥ̂ се́мн, къ пъмѧ́нтѹл ѥ̂ ре́че, шѝ та́ре.

Б. Ка́лд, сав Мо́але.

1. Ѧтръ пъмѧ́нтѹриле чѣ́ле калде, сав мо́й се нѹ́меръ чѣ́ле вдро́асе, хѹмо́асе, нъсѧпо́а-се, кретоасе, шѝ петро́асе.

2. Пъмѧ́нтѹриле а҃чѣ́стѣ се нѹмѣ́ск ка́лде, сав мо́й, пентрѹ къ а҃ѹ мѹ́лте, шѝ ма́рй гъѹ-ни́рй; дрептачѣ́а ра́зеле со́арелѹй лѣ́зне по́т стръба́те ѧтрѧ́нселе, шѝ а҃ле десфа́че дела ѡлала́тъ.

3. Пъмънтѹриле тѣле кълде, шй мой ѫръ сънт неродитоаре; пентрѹ къ, фїйнд фоарте гълнъсе, нѹ се липеск де ръдъчинй, шй тоате стръкътънд рълеле Соарелѹй ѫтрънселе, оумезѣла, кърѣ ѡ ъѹ ѫ сине ѫкъ ръледе ѡ пїеръ: дрептатѣа нѹ се пот хръній ръдъчиниле, чй се вештезеск, шй пїер, сав крески май мичй, шй май жигърѣте.

4. Пъмънтѹл де кълд, шй де моале ъша се тѣркъ: се ѫ оун пѹмн де пъмънт, се оудъ, шй стрингъндѹсе ѫ мънъ, дѣкъ нѹ се фаче додолоц, чй се ресъпѣше, ѣ семн, къ пъмънтѹл ѣ кълд, шй моале.

В. Негрѹ, сав Мѹрг.

1. Пъмънт негрѹ, мѹрг, сав де грѫдинъ се зиче ъчела, карале сав дин фирѣ съ, сав прин съргѹинца ѡменѣскъ ѣ ъместекат кѹ май мѹлте фѣлюрй де пъмънт; къчй черкънд ноў кѹ вѹнъ сокотѣлъ пъмънтѹл ъчіеста, пѹтем ъфлъ, къ ѣл ъша ѣсте ълкътѹит дин тѣле май наінте зисе доаш фѣлюрй де пъмънт, ъдекъ дин лѹт, шй тинъ клоаце, дин пъмънт вълос, хѹмос, нисіпос, кретос, шй петрос, кът дин оунѹл пѹ ъре май мѹлт, де кът дин ълтѹл.

2. Пъмънтъл ѫ́чѣста ѫ́шѫ̀ се чѣ́ркъ: се т̑ оу́н пъмн де пъмънт, се оу́дъ, шѝ фъкъ́ндъ-се додолоу́ц, дѣ́къ ремъ́не ѧ̑ мъ́ний ка ѡ̑ ко́ткъ (ло́птъ), шѝ ѫ́по́й оу́скъ́ндъ-се пъ-цинтѣ́л, ѩ̀рзш се рзсипѣ́ше, ѣ̂ се́мн, къ пъмънтъл ѣ̂ нѣ́гръ, мъ̀рг, сав де грѣ́динъ.

3. Пъмънтъл чѣл нѣ́гръ, мъ̀рг, сав де Грѣ́-динъ ѣ̂ чѣл май родито́рю̀, нъ̀ нъ̀май пен-тръ̀ къ съ лъ̀кръ май би́не, шѝ май нѣ́-тед, чѝ шѝ пентръ̀ къ къ̀ мъ̀лт май би́не се липѣ́ше де рздъчи́ний, шѝ гъ̀ни́риле лъ̀й ѧ̑къ къ̀ мъ̀лт май би́не прїимѣ́ск ѩ̀ервл, шѝ ра́зеле Ѳоарелъ̀й фї̀инд ничѝй прѣ стрим-тѣ, ничѝй прѣ ла́рцй; дъ̀нде оу́рмѣ́зъ, къ ѧ̑ пъмънтъл чѣл нѣ́гръ пло́аѫ, ро́аѡа, шѝ оу́мезѣ́ла дин нѣ́гъръ стрѣкъ́тѣ май ѧ̑чѣ́т ла рздъчи́ний, шѝ пѫ́рциле чѣ́ле май клео́асе ѫ́ле пъмънтълъ̀й чѣлъ̀й нѣ́гръ нъ̀ ле ла́се се рзсъ̀фле. Дрепгачѣ́ѫ ѧ̑ пъмънтъл чѣл нѣ-гръ̀, мъ̀рг, сав де грѣ́динъ фо́арте би́не крѣ́ск бъ̀кътеле, легъ̀меле, плънтеле, шѝ ѣ̂р-бъ̀риле.

§. 2.

Деспре дирѣ́церѣ̀ Цѣ́рилѡр.

Дѣ́къ ва жъ̀дека Плъгарюл, къ Цѣ́рина лъ̀й ѣ̂ сѣ́къ, ѫ̆декъ рѣ́че, сав ка́лдъ, ѡ̑ по́ате ди-

рѣуе, шѝ родитóаре â ѡ̑ фáче прин âместекáрі шѝ прин гѫноúре.

Á. Деспре âместекáрѣ пѫмѫ́нтѫрилѡр.

1. Дин чѣ́ле дóаѡ фѣ́люрй де пѫмѫ́нт, деспкáре сáѫ ворбúт ла §. 1. сфпт Á, шѝ Б, ѕ пóате фáче Цѣ́рина ѣ́ѫнѫ прин âместекáрѣ лѡ шѝ âчѣ́ста лѣ́ѕне се пóате, доѫ́ндѝ; пентр кѫ сфпт пѫмѫ́нтфл чел клеóс, шѝ нѫсѫпóмай тотдѣ́ѫна се âфлѫ хѫмóс, шѝ кретóс шѝ май âдѣ́се ѡ̑рй мáргѫтáре ѭкѫ се âфлѫкáрѣ нѫ ѐ âлта фѕрѫ пѫмѫ́нт вѕрóс âместекáт кѫ лѫ́т клеóс, â кѫ́рїа чѣл прѣ́ мáре фолóâѫ дáт прúчинѫ пúлдей че ѕúче: кáрелѣ ѭфлѫ Мáргѫ ѭ Цѣ́рина сà, мáре Комóарѫ âфлѫ. Сфпт хѫмѫ ѭрѫ се âфлѫ лѫ́т клеóс. Ѭшадáрѫ Плѫгáрюл ѭшй пóате дирѣ́ѭ Цѣ́рина кѫ пѫцúнѫ келтфáлѫ, нѫмай се фíі сѫргѫитóрѡ̑, шѝ стрѫдѫитóрѡ̑. Кѫ́чй сáпе ѭ Цѣ́рина сà чѣ́ клеóасѫ нúце гróпй âшà де âфѫ́нд, пѕнѫ че ва гѕсѝ хѫмѫ, мáргѫ, сáѫ пѫмѫ́нт петрóс, âпой âчѣ́ста ѭл прѣ́сере прéсте Цѣ́рина чѣ́ клеóасѫ гróс ка де оу̑н цóл. Ѭшúждерѣ́ треѫѫ́ се фáкѫ шѝ кѫ Цѣ́риниле чѣ́ле хѫмóасе, сáѫ петрóасе; кѫ́чй сфпт âчѣ́стѣ

ѭкѫ

ѧкъ зáче лѹ́т клеóс, шѝ фóарте оу́нсѹ́ро
Мѹ́нка ѧчѣ́ста май ѕи́не се фáче Ѩрна, кѧ́н
Ѣ врѣ́ме домóалъ, ничи́й сѧ́нт ѧлте лѹ́кр
де кѧ́мп.

2. Ѩместекáрѣ ѧчѣ́ста ѩ́сте фъръ де примéждїе се фáче пре оу́шóр, шѝ Ѣ чѣл май вѹ́н мó де ѧ дирѣ́це ѿрѝ че пѫмѧ́нт пѹстѧ́ю ѧтрѣ ѧтѧ́та, кѧ́т тóате вѹкáтеле, тóате легѹ́меле тóате плѧ́нтеле, тóате Ѣ́рвѹриле шѝ рѫсáдѹ риле се крѣ́скъ ѧтрѧ́нсѹл.

Б. Деспре Гѹноúре.

1. Гѹнóюл Ѣ чѣ май вѹ́нъ мижлочúре де ѧ дирѣ́це, шѝ ѧгрѫшà пѫмѧ́нтѹл, дрептачѣ́а шѝ чѣ́ май де лúпсъ; пентрѹ́ къ пре пѫмѧ́нтѹриле чѣ́ле ѧместекáте динлъ́нтрѹ ле рѫскóаче, шѝ ѧтрѹ́ ѧша де мúче дъръвѹ́це ле дегúнъ, кѧ́т се пóт ѧместекà кѹ́ сáрѣ (акрúмѣ), шѝ ѿлéюл, кáре се áфлъ ѧтрѧ́нселе, шѝ ѧпрѣ́нъ кѹ́ скѹ́рсѹл оу́мезéлéй стръвáт ла рѫдъчúниле чѣ́ле май сѹ́пцúрй, шѝ чѣ́ле май гróасе, шѝ прин ѧчѣ́стѣ ла Пáюл, шѝ Тѹлéѹл вѹкáтелѡр, шѝ ѧ Ѣ́рвѹрилѡр, ла кочáнѹл легѹ́мелѡр, шѝ ѧ плѧ́нтелѡр, шѝ ла трѹпúна ѧ́рвѹрилѡр. Кѹ оу́н кѹвѧ́нт: Гѹнóюл Ѣ ка шѝ оу́н ѧлвáт, кáреле пре пѫмѧ́нт ѧл досп̀це, шѝ мишкѧ́нд

дъл, ѧл фáче, де тóате гъвнúриле йсе лъцéск, шй ѧшà нъ нъмай Сóареле, шй Йервл, чй шй плóам, нéгъра, шй рóама фъръ де врем ѧпедекáре пóт лъкрà ѧтрáнсъл. Йшадáръ фóарте де лúпсъ ѐ гъноúтъл; пентръ къ де вом черкà бúне, шй де ѧмърънтъл, тóате пърциле плáнгелор, ѧ ѐрбърилор, ѧ легъмелор, шй ѧ бъкáтелор, нъ сáнт ѧлта, фъръ нъмай пъмáнт, ѧпъ, ѧкрúме, ѡлéю, ѧер, шй кълдъръ.

2. Къ гънóюл бúне се ва фолосй Плъгáрюл, дéкъ ѧй ва сокотй кълдъра, кáрѣ ѧ фíеще че гънóю ѧре ѡ мъсъръ. Дрептатéа пъмáнтърилe чéле рéчй май бúне се гъноéск къ гънóю де кáй, де ѡй, де кáпре, де поръмбй, шй ѡрй де че ѡаръ (гáлицъ); пентръ къ гънóюл ѧчéста ѐ май кáлд, декáт чéл де бúте, сáв де рáмъторй (пóрчй), кáреле ѝаръш ѐ май бън пентръ пъмáнтърилe, че се нъмéск кáлде.

3. Оумезкла гънóюлъй чѣ хрънитóаре требъе съ се ѧпáрть ѧ фóарте мúчй дъръбъце, ка се пóатъ стръкáте, шй ѧ ѧжъта плáнтелор. Чи ѧчéста се добáндéще прин ръскóачерѣ, шй пъгрезúрѣ гънóюлъй, кáрѣ мълт се ѧжътъ прин чéле непричепъте ѧкрúмй, шй съръторй,

кáре

кáре се бáгъ ѧ гѫнóю, кѫ плóаа, кѫ ѿмáтѫл (нѣкwа, зъпáда), кѫ рóаwа, шй кѫ нéгѫра. Йшадáръ гѫнóюл трéбѣ се стѣ рáвъи, пънъ кáнд пѫтрезѣ́ше.

4. Гѫнóюл нѫ се фáче нѫмай дин бáлегъ де добитóаче, чй ши динтрáлтеле, прекѫм: дин ѣ́рбѫрй, дин плáнте, дин бѫрбéнй, шй дин тóате, кáте се пливéск, шй се лѣ́пъдъ, дин фóиле легѫмелwр, дин фрѫнзеле ѣ́рбѫрилwр, дин пѣ́рѫл добитóачелwр, пáнъ шй дин чѣ май мúкъ пáрте ѧ лwр.

5. Гѫнóюл де вúте ѣ́ кѫ мѫлт май бѫн, дѣ́къ нѫцй бей хрънй вúтеле нѫмай кѫ пáе, чи шй кѫ ѣ́лт нотрéц, шй кѫ ѧтáта ва фй май бѫн, кѫ кáт май мѫлт пишлѫ́ бей словозй ѧ, сѫ прéсте гѫнóю, пънъ кáнд пѫтрезѣ́ше.

6. Май сáнт шй ѣ́лте мижлочúрй ѧ дирѣ́це пъмáнтѫриле, кáре нѫ де мѫлт сѫ ѧфлáт, шй сáнт: бáрѫл нестúне, гупѫл, фѫнúцинѣ, кóарнеле, оѫ́нгиле, шй пѣ́рѫл ѧ тот фѣ́люл де добитóаче, шй тот фѣ́люл де Зарáнце, де трѣ́верй, де спéрле, шй тѫрфа, кáрѣ мéсте пъмáнт нéгрѫ плúн де рѫдъчúнй де трéстïе, де рогóз, де пáпѫръ, шй де ѣ́рбѫрй, кáре крéск ѧ Бѣ́лцй, де оѫ́нде се шй сáпъ тѫрфа, кáрѣ,

кáрѣ, дѫпъ чe се оўскъ, де фóк ѧкъ ѣ бѫнъ, нѫмай флáкъръ нѫ ăре. Мижлочи́риле âчѣстѣ нѫ се вѣд â фй прѣ де ли́псъ ѧ пъ́рциле, оўнде âѫ дестѫл гѫнóю̆.

§. 3.

Деспре дирѣ́церѣ Пъшѫ́нилор, шѝ â лóкѫрилор чéлор пѫстя́й.

Ѧфáръ де â дирѣ́це Цѣ́ринеле, Плѫгáрїй май трéбѫе се цíе, кѫ́м трéбѫе дирѣ́се шѝ Пъшѫ́ниле кѫ ăлте лóкѫрй пѫстя́й ѧпрéвнъ, ка се ле пóатъ âвѣ́ фолóсѫл, кáреле ѧл дорéск. Спре âчѣ́ста вор âжѫтà ѧвъцатѫ́риле, кáре âчй се вор да деспре тот фѣ́лю̆л де лóк пѫстя́ю̆.

Я. Деспре лóкѫриле пѫстя́й чѣ́ле дин пъдѫ́рй фъкѫ́те.

1. Дин лóкѫриле пѫстя́й, чѣ́ле дин пъдѫ́рй фъкѫ́те, трéбѫе сѫпáте рѫдъчи́ниле, шѝ трѫпи́неле чѣ́ле вéкй; ско́шй спи́нїй, шѝ рѫ́їй: рѫсипи́те мѫшинóаеле, шѝ фѫрникáрїй: кѫръци́те тѫ́феле, шѝ ѿрѝ́ чe фѣ́лю̆ де дѫ́дет дин рѫдъчи́нъ съ се лъхѫ́скъ. Ѧпо́й се пот фáче динтрáнселе сáѫ пъмя́нтѫрй âрътóаре, сáѫ, дѣ́къ вор фи прѣ цепи́ше, се пот фолосѝ,

чѣ́ле

чѣле дин фáцъ пентрȣ вій; їáръ чѣле дин дóс пентрȣ фѣлю де фѣлю де пóмет.

2. Ничй ѣ грéȣ â дирéце пъмжнтȣриле âчéстѣ; пентрȣ къ чéй май сиримáнй, ба їкъ шй чéй май кȣ прíндере, бȣкȣрóшй кȣрцъ рздъчíниле, шй трȣпíнеле чѣле вéкй âле áрбȣрилор пентрȣ фóк, май âлéс оȣнде нȣ прѣ сжнт лѣмне; їáръ спíнїй, шй рȣцїй âй кȣрцъ нȣ нȣмай пентрȣ фóк, чй шй пентрȣ áлте âтребȣинцéрй. Мȣшинóеле, фȣрникáрїй, ши рздъчíниле дȣдецилор їкъ се пóт пȣстжй кȣ пȣцíнъ стрздáнїѣ прин чéй де кáсъ, кжнд нȣ âȣ âлта де а лȣкрà.

1. Деспре лóкȣриле чѣле бълтóасе, ши мочирлóасе.

1. Лóкȣриле чѣле бълтóасе, шй мочирлóасе се пот дирéце лȣжндȣсе âпа динтржнселе, кáрѣ се тà прин шáнцȣрй май мíчй, кáре тóате трéбȣе дȣсе âтрȣн шáнц май мáре, шй âчéста слобозúт âт ѽарекáре пърéȣ, саȣ âпъкȣрътóаре. Âшиждерѣ се пот сека шй бълциле чѣле дин плóй âдȣнáте; чй фїйнд къ фȣндȣл ле їáсте тинóс, шй нȣ се пóате оȣска, âпрóапе де тíнъ трéбȣе сжпáтъ ѽ грóапъ май

лáргъ âтжтa дe âфъндъ пънъ кжнд се âфлъ нъсжп, сaъ пъмжнт петрóс, âпóй трéбъе дъ-гъ âпа ^дънса, ^ кáрк скържндъсе де бънъ сéмъ ва скъдк. Дъпъ че саъ скърс ăпа, шй фъндъл бълцей саъ оускáт, рздъчйниле, шй гóхъриле, кáре âъ фóст крескът ^ бáлтъ, требъе сзпáте, кжт пътрънде оун Хърлец (ящъ); âпóй âша трéбъе гръмздйте преете шлáлтъ, ка кжт май кържнд, шй май бине съ се пóатъ оуска, шй ăрде, ка съ се фák ченъшъ, къ кáрк âпóй пресержндъсе пъмжнтъл, се дирéце, ка ши къ чéл май бън гънóй.

2. Дин лóкъриле чéле бълтóасе, шй мочирлóасе, фїйнд къ ^ фънд âъ май къ сéмъ пъмжнт негричóс, прин пъцйнъ âместекáре се пóт фáче чéле май грáсе рждърй, шй кърекйцй, саъ чéле май фръмóасе кжмпърй, жйлицй, шй ливézй.

В. Деспре лóкъриле чéле хъмóасе, шй нъсжпóасе.

1. Лóкъриле чéле хъмóасе, шй нъсжпóасе се пóт дирéце, сзпжнд прин дънселе гропъце âша де âфънд, пънъ кжнд се âфлъ лът клеóс,

âпóй

âпóй кꙋ лꙋтꙋл âчéла трéбꙋе прeсерáт тот лó кꙋл ка де дóй Цóлй, ка прин âрáт съ се â мѣстече кꙋ пъмѧнтꙋл дѣсꙋпра.

2. Лóкꙋл âчéста, дѣкъ ѣсте нъдéжде, къ с пóате префáче ѧ пъмѧнт де âгонисúт, спр âчѣа се ѧтóаркъ; ѣръ дѣкъ нꙋ ѣсте нинчй нъдéжде, пентрꙋ къ дóаръ ăре де десꙋпт прꙋлтъ крéтъ, саꙋ пѣтръ, се пóате сăдй кꙋ плóпй, шй ăлт фѣлю де ăрeꙋрй, дин кáрїй ѣръш се пóате âвѣк мáре фолóс.

Г. Деспре Пꙋстеле, шй лóкꙋриле де пъшꙋн чѣле деспре шéс.

1. Пꙋстеле, шй лóкꙋриле де пъшꙋне чѣле деспр шéс кꙋ мꙋлт май лéзне, шй кꙋ май пꙋцúн ѡстенѣлъ се пóт дирѣце, фъкѧнд âчѣста Примъвáра, кѧнд тóате ръдъчúниле сѧн мꙋлт оꙋмеде, шй плекáте спре пꙋтрезúре трéбꙋе âráте âфꙋнд ка де шѣсе Цóлй; ѣр вáра бráзделе, ѧ кáре âꙋ ремáс ръдъчúний д Дꙋдецй, де кꙋмва ѣръш саꙋ прúнс, шй крéск трéбꙋе грăпáте, кꙋ грáпъ тáре, саꙋ кꙋ кóлц де фéр, шй. ръдъчúниле âрꙋнкáте ѧлѣтꙋрй тóамна âпой ѣръш трéбꙋе âráте, чй нꙋма

предѣсѫпра, ка се нѫ се ѧтóаркъ кѫ тóтѫл
бráзделе чѣ́ле де примъвáръ, шѝ съ се ѧпѣ́-
дече дела пѫтрецѫне. Май пре оўрмъ пре бráз-
де трéбѫе семънáте че фѣ́лю̆ де семѧ́нце вéй
врѣ́, шѝ грънáте.

2. Пр̆ъ тóамна ѧшà се пóт дирѣ́це пѫстелѣ, шѝ
лóкѫриле де пъшѫне чѣ́ле депре шéс. Май на-
и́нте де ѧ къдѣ́ семѧ́нца бѫрѫ́нилор, ѧчѣ́-
стѣ́ трéбѫе съчерáте, шѝ ӑрсе, сáѫ дѫсе ѧ ка́-
съ де фóк; ѧпóй тóамна трéбѫе лóкѫл ѧрáт
кѧ́т де ѧфѫ́нд, кáреле примъвáра пр̆ъш се ӑръ
пре бráзде май мичѝ, ѧпóй се сѣ́мънъ кѫ
мълáю̆ мърѫнт (мéю̆), сáѫ кѫ ѿвъс, шѝ се
грáпъ.

КАП II.

Деспре лъкрáрѣ пъмънтърилор чéлор Áрътóаре.

§. 1.

Деспре Тълкуírѣ, шй Áпърцírѣ пъмънтърилор чéлор Áрътóаре.

Я. Тълкуírѣ лúр. Пъмънтъриле, ѧ кáре се âгонисéск бъкáте, сáу плáнте, се нъмéск Áрътóаре.

Б. Пъмънтъриле Áрътóаре се Áпърцéск?

1. Ѧ пъмънтърй дe тóамнъ, шй сънт, ѧ кáретóамна май наínте дe гéц се сéмънъ: Грáу, Секáрă, Сóрз, Áлак, шй áлте Бъкáте дe тóамнъ.

2. Ѧ пъмънтърй дe примъвáрă, шй сънт, ѧ кáре âу фóст май наínте семънáте Бъкáте дe тóамнъ, ѩрă ѧ примъвáра сúрмътóаре се сéмънъ Грáу дe примъвáрă, Сóрз, Óвăс, Й-

рицѫ, лѝнте, Мáхъре, шѝ ѫ̀лте БѫкáтЄ дЄ примъвáрѫ.

3. Ѧ̀ ѺгоáрЄ, кáрЄ ѭ̀рѫш дѫ̀пѫ ѿкичЄ́ю Цѐрилwр сЄ ѧ̀пърцѐск, шѝ сЄ нѫмѐск; кѫчѝ,

а) Ѧ̀трѫ оѫ̀нелЄ Пъ̀рцій âчЄ́лЄ сЄ нѫмѐск Ѻгоáрѣ, кáрЄ ѧ̀трѫ̀н ѫ̀н сЄ сЄ́мънѫ, ѧ̀трáлтѫл сЄ ѿгорѐск.

б) Ѧ̀трáлтЄ пъ̀рцій âчЄ́лЄ сЄ Зѝк ѿгóарѣ, кáрЄ ѧ̀трѫ̀н ѫ̀н сЄ сЄ́мънѫ кѫ̀ БѫкáтЄ дЄ тóамнѫ, ѧ̀трáлтѫл кѫ̀ БѫкáтЄ дЄ примъвáрѫ, шѝ ѧ̀трѫ̀ âлтрѐилЄ сЄ лáсѫ дЄ ѿдиχнѐск; чѝ ѿдѝχна âчЄ́ста нѫ̀ Ѥ̀ дЄ врЄ́ѫн фолóс; пентрѫ̀ кѫ,

в) Дѐкѫ сева гѫ̀ноѝ пѫмѧ́нтѫл дѫ̀пѫ дáтина лѫ̀й, нѫ̀ ѫ̀рЄ лѝпсѫ дЄ ѿдѝχнѫ, чѝ ѧ̀ тóт ѫ̀нѫл сЄ пóатЄ âгониси кѫ̀ мáрЄ фолóс, мѧ́кар дЄ âр шѝ трЄбѫ̀ скимбáтѫ семънтѫ́ра БѫкáтЕлwр ѧ̀ фїЄщекáрЄ ѫ̀н.

§. 2.

Деспре оѫ̀нЄ́лтеле, кáрЄ сѧ́нт дЄ лѝпсѫ ла лѫ̀крáрѣ пѫмѧ́нтѫрилwр чЄ́лwр Ѧ̀рѫтóарЄ.

Оѫ̀нЄ́лтеле, кáрЄ сѧ́нт дЄ лѝпсѫ ла лѫ̀крáрѣ пѫмѧ́нтѫрилwр чЄ́лwр Ѧ̀рѫтóарЄ, сѧ́нт кѫ̀носкѫ́тЄ Плѫгáрилwр, тѧ́тѫшѝ нѫ̀ стрѝкѫ: ѧ̀кай, прЄ

чЄ́ле

чѣле май де фрѫнте але помени, каре сѫнт ачѣстѣ:

Я. Плѫгѫл, кареле аре ачѣсте пърци: Гриндéю, Коарне, Плáс, Кóрман, Кáрсъ, шй дóаш фéрѫрй лáт, шй лѫнг; ăсте де дóаш фѣлюрй: Шѫкѣт, шй Скимбътóрю, каре ашà се ѡсебéск дела ѡлáлтъ.

1. Плѫгѫл чéл Шѫкѣт áре Гриндéюл пѫцынтéл стрáмб, кóрманѫл стътътóрю; кѫстѫра пътрѫнзътóаре прин фéрѫл чéл лáт, шй прин гриндéю, шй фіінд къ Кóрманѫл лѫй ѳ стътътóрю, нѫ се пóате кѫ ѳл àрà, фъръ нѫмай ѧ лóк шéс, оѫнде се пóате àрà пъмынтѫл кѫ дынсѫл саѫ ѧ дóаш пърцй, кътръ дóаш розóаре, шй àтѫнчй се ковъцѣще пъмынтѫл ла мижлок, саѫ ла мижлок, шй àтѫнчй се дѫрдѫкъ (рздйкъ, ѧнáлцъ) пъмынтѫл ла мижлок.

2. Плѫгѫл чéл скимбътóрю áре гриндéюл ѡблѫ, Кóрманѫл скимбътóрю, кѫстѫра липúтъ де кáрсъ, шй кѫ кърлúг, ка съ се пóатъ àкъцà Кърлúгѫл Кóрманѫлуй де дынса, шй фéрѫл чéл лѫнг, де à се скимбà, прин киндѣте: кѫ плѫгѫл àчéста се пóате àрà ѡрй оѫнде, чй Плѫгарїй, шéсѫриле ле áръ кѫ плѫгѫрй шѫкѣте; пентрѫ къ àчѣстѣ дѫк бráздэ май мáрй,

 шй

шѝ дрептачѣа сѫнт май кѫ спóрю; ѣарѫ кóастеле ле ѣарѫ кѫ плѫгѫл чéл Скимѣторю, пентрѫ кѫ кóастеле нѫ се ѣарѫ ѧсѫс, кѫчѝй фóартѣ кѫ ѧневóе ѧр фѝ ѧсѫс ѧ се ѣрà, чѝ нѫмай ѧцóс, саѫ дѣвáле, шѝ ѧтрѫ ѿ Бráздѫ, де оѫнде шѝ ѧчéста фолóс се ѣре, кѫ Кóастеле, ѧрѫндѫсе май де мѫлте ѿрѝ ла вáле, скáд, шѝ се префáк ѧ май родитóаре.

3. Гринд҃еле плѫгѫрилѫр ѧчéстѫра ѧмѫндѫрóр трéбѫе се ѣйѣѫ ѧ кáпѫтѫл, кáреле вúне пре ѿ-сїа ротúлелѫр, май мѫлте гáврѝ, ка, легѫндѫсе кѫ потѫнгѫл де ротúле, Мѫсѣоа сѫ се пóатѫ мѫтà, ѧ кáрѣ гáврѫ вéѝ врѣ, шúцѝй ва фѝ де лúпсѫ; кѫчѝй кѫ кѫт се слóбоаде плѫгѫл май лѫнг дела ротúле, кѫ ѧтѫта май ѧфѫнд пѫтрѫнде ѧ пѫмѫнт, нѫмай сéй фіе фѣ́реле, шѝ Кóрманѫл кѫрѫцúте де рѫдăчúнѝ, шѝ де тúнѫ, спре ѧкѣ́рѫра кѫрѫцúре слѫжѣ́ѫе ѿтúкѫл.

Б. Грáпа, кáрѣ ѐ ѧлкѫтѫúтѫ дин гринд҃е, шѝ дин кóлцѝй, се фáче, дѫпѫ ѿкúчѣюл Ѭ́-рúлѫр дин май мѫлте, саѫ май пѫцúне гринд҃е, шѝ кѫ кóлцѝй де лéмн, саѫ де фéр; чѝ де лúпсѫ ѧр фѝ, ка фїецекáре Плѫгáрю се ѣйѣѫ (пентрѫ фолóсѫл лѫр) дóаш грáпе, оѫна кѫ кóлцѝй де фéр, ѣлта кѫ кóлцѝй де лéмн.

1. Гра́па чѣ къ ко́лцій де фе́р се ѡ̂сѣкѣ́ше де чѣ къ ко́лцій де ле́мн прин мъри́ме, ши́ прин фоло́с.

а) Гра́па чѣ къ ко́лцій де фе́р е̂ ши́ май лъ́нгъ, ши май ла́тъ, къчи́ претъти́ндинѣ е̂ къ оўн гриндеа́ъ май лъ́нгъ, ши́ къ ӑлтъл май ла́тъ, декъ́т чѣ къ ко́лцій де ле́мн. Гра́па чѣ къ ко́лцій де фе́р май къ сѣ́мъ ӑре зъ́че гриндѣ́е, чи́нчи ѧ̂ лъ́нг, ши́ чи́нчи ѧ̂ ла́т. Йръ ко́лціи а̂ша́ трѣ́бъе се фіе де лъ́нцій: чѣ́й дин ши́ръл динтръ́ю ка де трѣ́й цо́ли, ши́ чѣ́й дин ши́ръ́риле оўрмъто́аре тот къ оўн цо́л май лъ́нцій, де къ́т чѣ́й дин ши́ръл чѣ́л ѧ̂да́тъ май динаи́нте. Май пре оўрмъ ко́лціи а̂ша трѣ́бъе ѣ̂тъ́цій ѧ̂ гриндѣ́еле чѣ́ле че ста́ кърмеджа́ш, ка фіе-шека́ре ко́лц дин гриндеюл оўрмъто́рю се ка́дъ ѧ̂тръ до́й ко́лцій а̂й гриндеюлъ́й чѣ́лъй ѧ̂да́тъ май динаи́нте.

к) Гра́па чѣ къ ко́лцій де фе́р ӑ́сте де ма́ре фоло́с; къчи́ ва́ра, къ́нд пентръ ӑ́лте лъкрърй Плъгарі́й нъ́ши пот ѧ̂то́рче ѡ̂го́ареле, къ а̂чѣ́ста ле гра́пъ, ши́ ле къръцѣ́ск де бъръ́кнеле, ши́ ръдъчи́ниле, чѣ́ле че а̂ъ кре́скъ̆т, са́ а̂ъ рема́с ѧ̂трѫ́нселе: ѧ̂ ӑрътъ-

риле

рилѣ чѣле де тоамнъ, шй чѣле де примъвáръ, де се вор âрà прѣ брѫшóс, се Зарóбѣск брѫшїй май наинте де â се семънà. Грѫпжндѫсе кѫ грáпа чѣ кѫ колцїй де фéр шй рътѫрилѣ, сáѫ фжнáцелѣ, пре âчѣстѣ лѣ нетезѣ̀ще, шй скормонíндѫлѣ ле префáче, ка май лéзне се пóатъ стрѫкáте ла рѫдъчíна ѣрбѫрилор оѫмезѣлà, гѫнóюл, ѣрбѫл, рóаѡ, шй нéгѫра.

2. Грáпа чѣ кѫ колцй де лéмн ѣре май кѫ сѣмъ ѿпт гриндѣ̀е, пáтрѫ ☩ лѫнг, шй пáтрѫ ☩ лáт: Колцїй ѣ̀їй нѫ трéкѫе съ фíе прѣ лѫнцй, ка грѫпжнд май мѫлт гриндѣ̀еле, декжт колцїй, се âстѫпе съмжнца. Ѫцелепцѣ̀ще фáк плѫгáрїй, кáрїй сѫпт гриндéюл чéл май диндъръпт лѣгъ оѫн шúр (ржнд) де спúнй; кжчй спúнїй âшà легáцй дѫпъ грáпъ кѫ мѫлт май бúне âстѫпъ семжнца.

8. Кулíндрѫл, сáѫ Тъвáла, (Латинѣ̀ще Cylinder, Немцѣ̀ще Walker, Оѫнгѫрѣ̀ще Görgö fa.

1. Кулíндрѫл пжнъ âкѫма ☩тръ Плѫгáрїй дин Цѣ̀ра Оѫнгѫрѣ̀ск, шй ☩тръ чéй дин Ардѣ̀л âѫ фóст пѫцúн кѫноскѫт, май ☩тжю де Швáкй

сăŭ ăдŭс ↑ Щ҃риле ăчѣстѣ. Кулиндрŭл ăчѣста ѣсте оу҃н лѣмн гро́с, шй ротŭнд, ↑ ка́петеле кѫрŭа̀ се ↑токмѣ́ск до́аш преци́й ăша̀, ка Кулиндрŭл сѫ се по́атѫ ↑тŭрна̀ ↑ дѫнсѣле; Преци́ле ăчѣстѣ се ↑кіе ↑ до́аш гриндŭце, ка́ре стаŭ кŭрмезѫ́ш, ка шй Кулиндрŭл, ↑трŭна диннаи́нте, шй ↑тра́лта диндзрѫ́пт де кулиндр, ăпо́й де ка́петеле гриндŭцей чѣ́й диннаи́нте се лѣгѫ до́аш ла́нцŭрй нŭ прѣ лŭнцй, ка де ка́петеле ăчѣ́стор до́аш ла́нцŭрй се по́атѫ тра́це докито́ачеле чѣ́ле де тра́с: ↑ гриндŭца чѣ диндзрѫ́пт се пŭне оу҃н Мѫнŭкю̆, де ка́ре цѫнѫ́нд Плŭгарюл, ăша̀ ↑ дрѣ́птѫ Кулиндŭл, прекŭм брѣ. ↑ ка́ре Кулиндр се ба́т Ко́лцй, ка кŭ ăтѫ́та май ки́не се Здрŭми́че Брŭшїй, шй Гліиле, се кїа́мѫ Кулиндр Колца́т.

2. Фоло́е҃риле Кулиндрŭлŭй сѫ́нт ăчѣ́стѣ: кŭ Кулиндрŭл, май ăлѣ́с кŭ чѣл колца́т, се сфрѫ́мѫ Брŭшїй, шй Гліиле; се ăпа́сѫ ăрѫтŭра, дŭпѫ че саŭ семѫна́т, шй грѫпа́т, ка сѫ се стрѫ́нгѫ пѫмѫ́нтŭл пре ла́нгѫ семѫ́нце, ка кŭ ăтѫ́та май лѣ́хне сѣ́шй сŭгѫ оу҃мезѣ́лѫ, шй се крѣ́скѫ. Примѫвара ↑кѫ фо́артѫ мŭлт фолосѣ́це Хо́лделюр чѣ́лор де То́амнѫ; пентрŭ кѫ

↑гѣ-

ѧгѣцѹл, сав цѣрѹл чѣл де ѡрнъ ѧфлъ пъмѧнтѹл, шил фаче църенóс, пентрѹ карѣ причинъ рапеде се ресѹфлъ оумезѣла чѣ хрънитóаре динтрънсѹл, дѣкъ нѹ се ба ѧпъсѣ кѹ кулíндрѹл. Ѧкъ шѝ ѧтѹнчѝ фолосѣще Кулíндрѹл Хóлделшр, кѧнд сѧнт май мъришóаре, нѹмай ла нóд се нѹ крѣскъ; пентрѹ къ ѹмóаръ Гоанцеле, Гъóчій, ши Вермѹлеціѝ чéй стрикътóрй хóлделшр, шѝ рѫдъчíниле бѹкáтелшр де фáче май тѹфóасе, де оѹнде оѹрмѣзъ, къ сечерáтѹл ѧкъ трéбѹе се фіе май мънóс, шѝ май спóрник. Ѧрътѹра ѧкъ ѡ ѡелѣще, шѝ ѡ нетезѣще Кулíндрѹл, де оѹнде ѡръшій фóарте мáре фолóс ѧѹ плѹгáрій, кáрій ѧшій ѧдѹнъ бѹкъцѣеле кѹ кóаса.

§. 3.

Деспре гътíрѣ пъмѧнтѹрилшр спре семѧнце.

Сав зíс ѧ §. 1. ѐал ѧчéстѹй Кáп, къ пъмѧнтѹриле чѣле ѧрътóаре се ѧпáрт ѧ де Тóамнъ, ѧ де Примъвáръ, шѝ ѧ ѡгóаре, ѧкѹма се кѹбíне, ка се черкѣм, кѹм, шѝ кѧнд трéбѹе съ се ѧре пъмѧнтѹриле ѧчéстѣ, ка бíне съ се гътéскъ спре семѧнце. Дрептачѣ:

Я.

А. Пѫмѧ́нтѹриле чѣ́ле а҆рѫтóаре ѧ̀комѹ́н а҆шà трéбѹе сѫ̀ сѣ́лѹ́кре:

1. Пѫмѧ́нтѹриле трéбѹе а҆рáте, кѧ́нд ничѝй є҆̀ прѣ̀ мѹ́лтѫ плóае, ничѝй прѣ̀ мáре сѣ́четѫ; кѫчѝй ѧ̀ тѧ́мпѹл плоїѡ́с се прѣ̀ ѧ̀кликошéск, ѧ̀ чéл сечетóс се ѫ̆рѫ̀ фóарте кѹ̀ а҆невóе, шѝ прѣ̀ брѹ́шос.
2. Бráзделе, а҆фáрѫ дe ѡ̂гóр, нѹ̀ трéбѹе а҆рáте лáте.
3. Ѧ̀ пѫмѧ́нтѹл чéл грéѹ май а҆фѹ́нд трéбѹе слобозѝт Плѹгѹл, декáт ѧ̀ чéл оўшóр, сау́ móале. Ѭ̆сѫ̀ дe ѡ̆бѫ̀е фéрѹл чéл лáт нѹ̀ трéбѹе се ѧ̀мбле нѹ́май пре дѣ́сѹпра, ка нѹ̀ кѹ́мва ремѧнѧ́нд семѧ́нцеле нѹ́май ѧ̀ фáца пѫмѧ́нтѹлѹй се ле ва́тѫме цéрѹ̀ вѧ́нтѹл, сау́ нздѹшáла (кълдѹ́ра чѣ́ прѣ̀ мáре). Ѭ̆рѫ̀ дe ѡ̂сéбѝ.

Б. Пѫмѧ́нтѹриле чѣ́ле дe Тóамнѫ а҆шà се лѹ́крѫ̀:

Кѧ́т се гáтѫ семѫнáтѹл чéл дe Примѣвáрѫ, ѧ̀дáтѫ трéбѹе ѧ̀чепѹ́т а҆ гѫтѝ пѫмѧ́нтѹриле чѣ́ле дe Тóамнѫ, прекѹ́м оўрмѣ́ѕѫ:

1. Май ѧ̀тѧ́ю трéбѹе кѫрáт гѹнóю пре пѫмѧ́нтѹрй, нѹ̀ пре плóае; пентрѹ кѫ пре плóале гѹнóюл ѧ̀шй пѣ́рде мѹ́лт дин пѹтѣ́ре.

2. Пъмънтъриле, дупъ че сав кърът гъноюл, кът май кърънд трекъе вгоръте, ка се нъ ремънъ ал делънг гъноюл ал Соаре, ши ла вънт, ши съ се ууше: ши кът май афънд трекъе вгоръте, ка съ се астъпе вине гъноюл, ши къ атъта май вине съ се поатъ лъкра, ши гъти пъмънтъл спре семънътъръ. Де унде поци причепе, къ нъ вине фак, карїй къръ гъноюл Ирна, шил ласъ, де гїацъ дъеъпра пъмънтърилор; къчи Церъл ал трае тоатъ умезъла чъ май бънъ, ши каръ ърашъ пъмънтъл.

3. Дупъ че сав вгорът вдатъ пъмънтъл, вгоръл се лъкръ дупъ вечъюл локърилор, адекъ ал унеле видикърй, цинтърй, сав пърци, пънъ че се ар де семънцъ, се атоарче де доаш ърй, атралтеле вдатъ, атралтеле нъмай се грапъ къ грапа чъ къ колцй де фер, ка атралтеле, прекъм ал Кампіа Ирдълълъй, нич ал грапъ, фъръ нъмай атънчй ар вгоръл, кънд ал сънъ; чи унїй плъгарй ка ачеяїа нъ вине фак; пентръ къ дин пъмънт мълт, ав пъцан фолос, прекъм Всперїънцїа арътъ.

4. Ар-

4. Ѝрѫтꙋра ѡгорꙋлꙋй чѣ де семѧнцѫ, фїинд къ ѥ чѣ май депре оꙋрмѫ, трѣбꙋе се фіе шѝ май ѧккꙋрѧтѫ, ѧдекѫ Бра҃деле трѣбꙋе се фіе кѧт май дѣсе шѝ тоатѫ ѧрѫтꙋра кѧт май нѣтедѫ. Ѝрѫтꙋра пентрꙋ холделе, сав семѫнѧтꙋл чѣл де Тоамнѫ се ѧчѣпе ла сфършитꙋл лꙋй Ѝꙋгꙋст, шѝ се мѧнѫ ѧнаинте, дꙋпѫ оꙋнїй пѫнѫ ла жꙋмѫтѧтѣ лꙋй Ѳктомврїе, ѧрѫ дꙋпѫ ѧлцїй шѝ май ѧколѡ; ѕа оꙋнїй зик, къ се поате семѫнà, пѫнѫ чѣ ѧгѣцѫ пѫмѧнтꙋл. Ꙋꙋ ѧсꙋшй ѧм ѧꙋзит дела ѕътрѧнй, ѧм четит ѧ Кѫрцй, шѝ ѧм шѝ вѫзꙋт, къ де мꙋлте ѡрй семѫнѫтꙋриле, нꙋ нꙋмай чѣле май тѫрзіе, чѝ шѝ чѣле десꙋпт ѧгец, (ѧдекѫ, кáре ѧꙋ ѧгецѧт ѧ пѫмѧнт, шѝ примѫвара ѧꙋ ресърит), сав фѫкꙋт май бꙋне, декѧт чѣле май де врѣме; чѝ пентрꙋ ѧчѣа нꙋ трѣбꙋе лѫсѧт семѫнѧтꙋл чѣл май де врѣме, кѫчй нꙋ се ѧтѧмплѫ неродирѣ холделор чѣлор май де врѣме дѣтѧтѣ ѡрй, де кѧте ѡрй се ѧтѧмплѫ ѧчѣлор май тѫрзіе, сав ѧ чѣлор де сꙋпт ѧгец.

5. Ѧ оꙋнеле пърцй ѧꙋ ѡенчнꙋит Плꙋгарїй ѧ семѫнà бꙋкѧте де Тоамнѫ нꙋ нꙋмай ѧпѫмѧнтꙋрй ѡгорѧте, чѝ шѝ ѧ Мѫлзи҃ий (Кꙋкꙋрꙋзи҃ий),

ѯи́цій), шѝ оу̀нїй ка а̂чѣцїа̀ май мо̀лт фолóс а̂о̀, декѧ́т чѣ́й че ле сѣ́мънъ ѧ̂ Мóйне, сао̀ ѧ̂ Цѣ́линѣ нѣ̀май ѡ̂да́тъ а̂ра́те.

Б. Пъмѧ́нтъриле чѣ́ле де Примъва́ръ се лѣ̀кръ а̂ша̀:

Кѧ́т се га́тъ семънáтъл де Тóамнъ ѧ̂да́тъ трéбѣ Плъгáрюл съ се а̂пѣ̀че де ара́тъл, ка́реле се ѧ̂требѣинцѣ́ѯъ ла семънáтъл чѣ́л де примъва́ръ, шѝ а̂ша̀ се фа́че:

1. Ми́рициле, ѧ̂ ка́ре вѣ́й вой а̂ семънà бѣка́те де Примъва́ръ, а̂ша̀ де а̂фѣ̀нд трéбѣ ара́те, кѧ́т Кото́рїй се ѧ̂тре а̂фѣ̀нд ѧ̂ пъмѧ́нт, шѝ се пѣ̀трезѣ́скъ, ка се по́атъ пъмѧ́нтъл сѣ̀це, шѝ цѧнѣ́ оу̀мезѣ́ла чѣ́ де ѩ̀рнъ, декѣ̀мва а̂р фѝ сѣ́четъ примъва́ра.
2. А̂по́й примъва́ра, кѧ́т се десгѣ́цъ, трéбѣ ѧ̂тóарсъ а̂рътѣ̀ра, чѝ нѣ̀май пре дѣ́спра, ка Кото́рїй па́елор чѣ́лор де Сека́ръ, сао̀ де Грао̀, ка́рїй, а̂о̀ пѣ̀трезѝт, се нѣ̀ се ско́атъ, сао̀ скѣ̀рме. Дѣпъ а̂чѣ́а преспе крю патрѣ̀спрезѣ́чѣ зи́ле ѩ̀рзш трéбѣ а̂ра́т пъмѧ́нтъл де семѧ́нцъ, дѣ́кзцій ва фѝ кѣ̀ пѣ̀ти́нцъ, шѝ вѣ́й а̂вѣ́ мо́дрѣ̀, а̂лтми́нтрелѣ нѣ̀май ѧ̂тóарчерѣ́ чѣ́ дин тѧ́ѭ, ѧ̂къ ва фѝ десгѣ̀лъ, ка сѣ́л по́цѝ семънà. Г.

Г. Врѣмѣ семѫнатѹлѹй чѣ дѹпъ фире ѿсте:

Ачелѹй де Тоамнъ, кѫнд ачеп а кждѣ фрѹнзеле, ѿръ ачелѹй де Примъвáръ, кѫнд ачеп а крепа Мѹгѹрїй áребѹрилор; чи Плѹгарїй чей ачелепцй се аккоммодъ тѫмпѹлѹй. Секара ѡ сѣмѫнъ фърѣ нйчй ѡ ачрзїаре, пре сѣчетъ; кѫчй, фїйнд ѿ ѡдатъ а пѫмѫнт, нѹ лѣзне ай стрйкъ, де ва фи кѫт де маре сѣчетъ; май де ачѣста фире є ши Сѹрзѹл; дин противъ грáѹл май рáпеде пофтѣще оумезѣлъ; пентрѹ къ алтмйнтрелѣ кѹрѫнд се нздѹшѣще.

§. 4.

Деспре гътйрѣ семáнцелор чѣлор де семѫнат.

А. Акоммѹн. Май наинте, де áшй гътй пѫмѫнтѹриле, Плѹгарїй чей ачелепцй требѹе съ се грижѣскъ де семáнце, ка нѹ кѹмва, пентрѹ липса семáнцелор май адельнг стáнд áрътѹра негрепатъ, съ се оуще аздар, ши кѹ маре пагѹбъ. Ѿръ Семáнцеле, де каре требѹе съ се грижѣскъ плѹгарїй, требѹе се фіе сънътоасе, атрéцй, ши бине коапте, каре се пот авѣ:

1. Дѣкъ

1. Дѣкъ се вор алѣче зноп҃ій чѣй май фрѫмо́шй, шй май ко́пцй, шй нѫмай дѣсѣ се вор ѧ-злътй, кѫм сѫнт легацй; пентрѫ къ ашà вѫр кждѣ нѫмай чѣле май сънътоасе, ѧтрéцй, шй ко́апте грѫ́нце; ѡ҃ръ чѣле май некоапте, шй пзлйте вор ремънѣ ѧ спи́че.
2. Прин чѣрнерѣ Бѫка́телор кѫ Чѣрбл, май алéс кѫ чѣл де фéр, сав прин спзла́рѣ лор, кзчй спзла́ндбсе гра́бл, шй алте бѫка́те ѧ а҃пъ кѫра́тъ грѫ́нцеле чѣле май бѫне, ка́ре дрепта-чѣ́л сѫнт шй май грѣле, се ашѣзъ ла фѫнд, шй лéзне се шй пóт алѣче де чѣле вътъма́те, не ко́апте, сав пзлйте, ѧкъ шй де а҃лте го́зврй.

Б. Фѣлюриле чѣле май бѫне але Бѫка́телор сѫнт:

1. Гра́бл, ка́реле ѣ май де мѫлте фѣлюрй:
   а) Ро́шѫ, ка́реле ѣ де То́амнъ, сав де Примъва́ръ; ѡ҃рзш пзро́с (цзпо́с), сав Гола́ш.
   б) Я҃лс, ка́реле ѡ҃рзшй ѡ҃сте пзро́с, сав гола́ш, шй нѫмай де То́амнъ. Гра́бл де то́амнъ чѣл пзро́с ѣ май родито́рю, декѧт чѣл гола́ш, шй Фзри́на лбй ѡ҃сте май сзцйо́асъ, ѡ҃ръ ѧлбѧтбл дин Фзри́на Гра́блбй чѣлбй де примъва́ръ ѡ҃сте май вънжо́с.

в). Спѣлта, сaў Тѣнкѹл (латинѣще Triticum spelta, Оўнгѹрѣще Tenkely, Немцѣще Dünkel) ѣ прѣ родитóрю, май âлéс чéл де тóамнъ, шѝ Фъринá лѹй ѣ фóарте ăлеъ, шѝ кѹнъ де колáчй, де ковриць, де плъчинте, ш. ч. Ге сѣмънъ пре май мѹлте лóкѹрй ѧ Цѣра Оўнгѹрѣскъ, шѝ ѧтрѹнеле ѧ Ѧрдѣл кѹ мáре фолóс âл Плѹгáрилор; пентрѹ къ семънáт нѹмай ѧ пъмънт де мижлок родѣще де доаѡзéчй пънъ ла трейзéчй де ѡрй âтáта, кáт сaў семънáт.

г) Мѹкїáт, сaў ѧ пáтрѹ дѹнцй, кáреле оўнгѹрѣще се нѹмѣще Jerusálemi Búza, шѝ се âгонисѣще ѧ Цѣра Оўнгѹрѣскъ пре лáнгъ Тúскъ, кăр ѧ Ѧрдѣл пре май мѹлте лóкѹрй ăре фóарте мáрй гръѹнце, кáре, семънáндѹсе май де пáрте дела ѡлáлтъ, родéск май мѹлте спúче. Ѧчéста нѹмай Тóамна се сѣмънъ.

д). Чéл дин Гѹрмїѹм, кърѹа ѧй зúк оўнгѹрїй грáѹ минѹнáт (csudálatos Búza). Ѧчéста се сѣмънъ ѧнаúнте де патрѹзéчй де сфúнцй. Семънáндѹсе май рáр, фїещекáре Гръѹнц âдѹче чúнчй, шѣсе, шѝ шѣптe спúче, шѝ спúчеле чѣле май мáрй âѹ ѧ

сúне

сѝне дела шѣптезѣчѝй пѧнъ ла ѡ сѫтъ доашзѣчѝй шѝ пáтрѫ де грѫнце. Де оѫнде се пóате бедѣ, кѧт ѣ де кѫ спóрѫ, шѝ де фолóс Плѫгáрилор ѫшѝй прѫсѝ, шѝ семънà грѧ́ѫ де ѫчéст минѫнáт!

ε) Ѫмблътóрѫ, кáреле се сѣ́мънъ ѫтрѫ́н ѫн тóамна, шѝ ѫтрáлтѫл примъвáра. Грѧ́ѫл ѫчéста се сѣ́мънъ май пре мѫлте лóкѫрѝ, шѝ мъчинѧ́ндусе дъ чѣ май бѫнъ фърѝнъ.

2. Секáра, кáрѣ ѣ де трéй фѣ́люрѝ; Секáръ дерѧ́нд, кáрѣ кáде кам вѧ́нзътъ; секáръ ѫлеъ; шѝ секáръ родѝтъ, саѫ Мѫскъчѣ́скъ. Чѣ ѫлеъ ѣ май бѫнъ, декѧт чѣ кáм вѧ́нзътъ; чѝ чѣ мѫскъчѣ́скъ ѣ май бѫнъ шѝ декѧт чѣ ѫлеъ, пентрѫ къ шѝ ѫ пáю ѣ май тáрѣ, саѫ май цáпънъ, шѝ май мѫлт родѣ́ше, шѝ фърѝна ѣ́й ѫкъ ѫсте май бѫнъ.

3. Ѳрзѫл, кáреле ѫрѫшѝй ѣ де трéй фѣ́люрѝ: де дóаш дѫнцѝ; де пáтрѫ дѫнцѝ, саѫ мѫкїáт; шѝ голáш. Чѣл де дóаш дѫнцѝ май мѫлт ѫсте ѫ оѫз, пентрѫ мърѝмѣ спѝкѫлѫѝ.

4. Ѳвъсѫл, кáреле ѫшѝждерѣ ѣ де трéй фѣ́люрѝ: ѫлеъ, тáлген, шѝ кáм мѫрг. Чѣл кам мѫрг се цѝне ѫ фѝмай бѫн, нѫ нѫмай пентрѫ родѝрѣ лѫѝ, чѝ шѝ пентрѫ мáна, кáрѣ ѡ ѫрѣ ѫ сѝне.

5.

5. Кѫкѫрѫзѫл, сав Мълаюл, пре кáре ѧл нѫмéск ѧ цѣра Рωмънéскъ Порѫмъ, ѧ Молдóва Пъпшóю, пре ла Ѻрáдѣ Мáре, ши пре ăлте оу́неле лóкѫрй Тѣнтю. Дѫпъ дескопери́рѣ Ămé́ричей сав âдѫс ѧ Ѣвρώпа. Ăчéста ѧ врéмѣ дéкѫма ѧтрѫ âтáта се âгонисéше ѧ цѣра Оу́нгѫрéскъ, шй ѧ Ăрдéл, кáт пре мѫлте лóкѫрй серечи́мѣ нѫмай кѫ бѫкáте фъкѫте дин фъри́нъ де Кѫкѫрѫз тръ́ше деспре â кáрѫа семънътѫръ, шй лѫкрáре âмѫш се ва ворбй май пре лáрг.

6. Мълаюл чéл мърѫнт (Мéюл), дин кáреле се фáче пъсáт фóарте бѫн пентрѫ Хрáна ѿаменилωр, се ѧграшъ кѫ дънсѫл, май âлéс кѫ фъри́на лѫй, дéкъ се ѿпърéше, шй се фáче лътѫрй, Пóрчїй, се χрънéск ѿарзле, май кѫ сéмъ Гъи́неле, шй Пѫїй лωр, ш. ч. вом ведé âмѫш, кънд, ѧче фéлю де лóк, шй кѫм трéбѫе âгонисúт.

7. Хри́шка, кáрѣ ѐ прѣ спóрникъ, шй мъноасъ.

Де Бѫкáте се цъ́н ши ѓегѫмиле, â кáрωра нѫмай ро́дѫл, кáреле крéше ѧ бóънéц ѧл мънкáм: Динтрѫ âчéстѣ чéле май де фрѫнте сънт: Фасóлѣ (Пъсѫла), Бóбѫл, Мáзерѣ, Лúнтѣ, ши Цúрцери́ца.

Ѧтрѫ легѫмй сар пѫтѣ нѫмерѧ шй: Мѧкѫл, Йѫл, кѫ Кѧнепа; кѧчй чѣлѣлѧлтѣ легѫмй ле лас ла лѫкѫл лор.

В. Фїешекѧре фѣлїѫ де бѫкѧте ѧшѧ се сѣмѫнѫ:

1. Грѧѫл пофтѣще пѫмѧнт май мѫлт ѧдесѧт, декѧт ресфирѧт, май мѫлт оѫмед, декѧт оѫскѧт, чй бине гѫнойт, шй трєбѫе сѫ се сѣмене ѧнайнтѣ тѫтѫрор челшралѧлте Бѫкѧте; пентрѫ кѫ ресѧре май тѫрзїѫ, шй рѫдъчйниле ѧй крєск май пре ѧчет. Оѫнїй се оѫйтѫ шй ла лѫнѫ, ѧдекѫ сѣмѫнѫ грѧѫл ши чєл де тоамнѫ, ши чєл де примъварѫ кѫ трєй зиле ѧнайнте, сѫ дѫпѫ лѫна плинѫ; чй ѧчѣста, прекѫм Еспєрїѧнцїа не ѧвѧцѫ, нѫ мѫлт фѧче. Семѧнца, прекѫм сѫ зиѣ, трєбѫе сєй фіе сѫнѫтоасѫ, ѧтрѣгѫ, ши бине коаптѫ; кѧчй чѣ некоаптѫ, шй кѧрѣ сѫ ѧ сѧчїй чєй де фѫрйнѫ рѧпеде рѫцинѣще. Семѧнца чѣ дин ѧнѫл трекѫт Ѣ кѫ мѫлт май бѫнѫ, декѧт чѣ дйнтрѫ ѧчелаш ѧн; пентрѫ кѫ Семѧнца чѣ ноаш, де ва фй кѫ прѣ мѫлтѫ мѧхѫ, ши се ва семѫнѧ ѧ лок оѫмед, лєхне се ѧтѫчѫнѣхѫ. Кѧтѫ Семѧнцѫ пофтѣ-

ще

ше фїецикáреле пъмáнт, пре Плъгáрй ѫй ѫвáцъ Єсперїáнцїа, нъмай ла âчѣ́а трєбе се ѫ сѣ́ма, ка се нъ се сѣ́мене пъмáнтъл нічй прѣ дéс, нічй прѣ рар. Хóлделе чѣ́ле де грáъ прєсте ѫ́рнъ сáнт Єрбóасе, Примъвáра Пáкл крѣ́ше дин мíжлок, ѫтръ âкъ́рва âлпáтрълѣ нóд крѣ́ше Спúкъл, ши, дъпъ че âъ крескъ́т дестъл, âчúнчѣ зй ѫфлорѣ́ше, ѫ́ръ гръ́ницъл се кóаче май къ сѣ́мъ ѫ патрúзéчй де зúле, â оу́не ѿрй, дъпъ към ѫ́елъ тѣ́мпъл, май тѫрзíъ, саъ май де грáъ. Де вор фи Хóлделе чѣ́ле де тóамнъ прѣ марй, ѿи спърдá-те, ка се нъ кáдъ пре врѣ́мѣ родúрей, ѫ́рна, кѫнд Ѣ пъмáнтъл тáре ѫгецáт, се пáск къ Тъ́рмеле, ши Чъ́рзиле; чй май бúне фáк âчѣ́а, карíй примъвáра ле тъ́нд вѫ́рвъл къ Сѣ́черѣ, саъ къ Кóаса, шй стрѫнгѫ́ндъл ѫл даъ хрáнъ Дсвитóачелор, чѣ́лор че âъ Єшúт мáкре дин ѫ́рнъ.

2. Секáра се сѣ́мънъ Примъвáра, ши Тóамна, âчѣ́ста Ѣ май грѣ́, ши слобóаде май мъ́лтъ фърúнъ, âчѣ́а фáче пѫ́не май гъстóасъ; чѣ́ де Тóамнъ Ѣ май оу́ѫтъ (ѿбичнъ́ітъ). Дин секáръ âтѫ́та се сѣ́мънъ ѫтръ âчѣ́лаш пъмáнт, кът ши дин грáъ. Пофтѣ́ше пъмáнт

де ми́жлок; нꙋ ю́кꙋе ничи́й пъмя́нтꙋл че́л оꙋ́мед, сав а̂деса́т, ничи́й че́л оꙋска́т, сав ресфира́т. Де Семя́нцъ се ця́не а̂ фѝ май бꙋ́нъ чѐ дѝнтрꙋ а̂че́лаш ӑн, дека́т чѐ май бе́ке. Де се вор прѐ а̂бꙋечѝ Хо́лделе че́ле де То́амнъ де Сека́ръ, а̂ша тре́бꙋе фъкꙋ́т кꙋ дя́нселе, ка ши кꙋ Гря́ꙋл.

3. Сꙋ́рзꙋл а̂ ӑ́рий че фе́лю́ де пъмя́нт кре́ше, ши род'е́ше, нꙋ́май лꙋто́с се нꙋ́ фіе; пентрꙋ къ а̂ пъмя́нтꙋл лꙋто́с се а̂нте́къ, ши пе́ре. А̂тꙋ́нчий е̂ май бꙋ́н семъна́тꙋл Сꙋ́рзꙋлꙋй, кънд дꙋпъ гра́пъ м'е́рге пꙋ́лбере, а̂по́й пло́аш кꙋря́нд, ши лѝн; къ́чѝ реса́ре гра́с, ши фрꙋмо́с. Кре́ше а̂ па́ю май скꙋрт, ка́реле ӑ́ре ӑ́пт но́дꙋрий. Че сечери́ш ве́й се ӑ́йбй, по́цй жꙋдека̀ дин ресъри́рѣ лꙋй; къчѝ де ва ресърѝ та́ре вѣ́рде, Сечери́шꙋл ва фѝ бꙋ́н; ӑ́ръ де ва ресърѝ кам га́лбен, сечери́шꙋл ва фѝ сла́б. Сꙋ́рзꙋл че́л а̂ до́аш дꙋ́нцй май кꙋ се́мъ се се́мънъ примъва́ра, ӑ́ръ че́л а̂ па́трꙋ то́амна то́т а̂трꙋ а̂та́та мъсꙋ́ръ а̂трꙋ а̂че́лаш пъмя́нт, а̂ ка́тъ Сека́ра.

4. Сꙋвъ́сꙋл се по́ате семъна̀ а̂ ӑ́рий че пъмя́нт, тъ́тꙋший май бине род'е́ше а̂ пъмя́нтꙋл гра́с. Се се́мънъ примъва́ра, де ва фѝ кꙋ пꙋти́нцъ,

цѫ, ѧ мѫстѫл ѡмѣтѫлѫй, чѝ нѫ ла дѫнѫ нóаш; кѫчѝй пре чѣл семѫнáт ла дѫнѫ нóаш, прекѫм цѣн оѫнїй Плѫгáрй, ѧл мѣнкѫ пѫричїй; прин ѡвѣс нѫ трéбѫе трáсе бráзде, ка прин ăлте. Хóлде, ка сѫ се скѫрѫ ăпа; пентрѫ кѫ ѡвѣсѫл нѫ тѫнжѣщĕ де оѫмезѣлѫ. Сѡвѣсѫл фóарте сѫце пѫмѣнтѫл; дрептачѣа врáнд се сѣменй Грáѫ, сáѫ âлтѫчѣа ѧ пѫмѣнтѫл, ѧ кáреле âй âвѫт ѡвѣс, май наинте ѧл гѫноáще. Зѝк оѫнїй Плѫгáрй, кѫ ѧтрѫн пѫмѣнт трéбѫе семѫнáт де трéй ѿрй âтѣта Сѡвѣс, кăт Грáѫ; чѝ âчѣста нѫмай пентрѫ âчѣа се фáче, пентрѫ кѫ нѫмай âтрéа пáрте â ѡвѣсѫлѫй ѥ Семáнцѫ âдевăрáтѫ, чѣлѣлáлте дóаш пăрцй нѫ ресáр, фăрѫ нѫмай пѫтрезѣск, де ѧграшѫ пѫмѣнтѫл. Фѫ прóбѫ, ши вéй âфла, кѫ âша ѩсте; ѩ ѡ Мѫсѫрѫ де Сѡвѣс, ши ѡ спáлѫ ѧ ăпѫ кѫрáтѫ, ѧсѫшй вéй âфла, кѫ нѫмай âтрéа пáрте се âшѣзѫ ла фѫнд, ѩрѫ чѣле дóаш ѧнóатѫ пре дѣсѫпра. Пре чѣле, че ѧнóатѫ дѣсѫпра, ле ѩ, ши ле дѫ ла Добитóаче, сáѫ ла Сѡарѫ, ѩрѫ пре чѣ дин фѫнд ѡ сѣмѫнѫ, шѝ вéй ведѣ, кѫм кѫ âша нѫмай âтѣта Сѡвѣс требѫе се сѣменй ѧтрѫн пѫмѣнт, кăт шѝ Грáѫ.

5.

5. Кȣкȣрȣзȣлȣй ѧй плáче пъмѧнтȣл ресфирáт, шй грáс, дáръ ничй фъръ де мъсȣръ грáс; пентрȣ кѫ, де ва фй прѣ грáс пъмѧнтȣл, ѧрде Кȣкȣрȣзȣл май вѫртóс ѧ сѣчетѫ. Плóам ѣ тóкма де лúпсѫ Кȣкȣрȣзȣлȣй май вѫртóс кѧнд ресáре, лѣгѫ, шй фáче грѫдúце, ѫръ пре врѣмѣ сѫпáтȣлȣй кѫпълȣйтȣлȣй), ѫ кóптȣлȣй, шй ѫ кȣлéсȣлȣй нȣ ѧре ѫп (лúпсѫ) де плóае; пентрȣ кѫ де вȣр фй плóй мȣлте пре врѣмѣ сѫпáтȣлȣй, пъмѧнтȣл де мóале нȣ се пóате сѫпà, кȣрȣéниле ѫръ се прúнд, шй Кȣкȣрȣзȣл ѧгълбинѣше, ши ѧпилѣше; де вȣр фй плóй пре врѣмѣ кóптȣлȣй, нȣ ѧре требȣинчóаса кълдȣръ, ши дрептачѣа ничй се пóате кóаче; ѫръ де вȣр фй плóй пре врѣмѣ кȣлéсȣлȣй, се прѣ ребенѣзѫ, се ѧкълзѣше, мȣчезѣше, ка ѧкѫ де мȣлте ѫрй ши ѧколцѣше Кȣкȣрȣзȣл, кáре тóате сѫнт спре перúрѣ лȣй. Кȣкȣрȣзȣл се сѣмънѫ примъвáра мúнтений дȣпѫ Грѫдл чел де примъвáръ пънѫ ѧ Сѫнцúръ; кѫчй кáреле се сѣмънѫ май тѫрзíȣ кȣ ѫневóе се кóаче, май ѫлéс кѧнд кáде Брȣма май де врѣме. Фрúгȣл, ши Брȣма фóарте мȣлт стрúкѫ Кȣкȣрȣзȣлȣй, чй чѫ де примъвáръ нȣ ѫтѫга; пентрȣ кѫ де се ши

стрй-

стрíкъ КЎкЎрЎзЎл пънъ чѣ ѫсте мúк де БрЎмъ, тот рескáре ѫлтЎл дин рѫдъчúна лЎй. КЎ кѫт се сѣмънъ май ѫфЎнд, ши май рáр КЎкЎрЎзЎл, кЎ ѫтѫта ѫй мѣрце май бúне, ши се фáче май родúт. Рърúмѣ лЎй требЎе се фíе де трéй, май пЎцúн де дóаш ШЎхЎрй, ѫдекъ фїешекáре ТЎлéЎ требЎе се фíе кЎ трéй, май пЎцúн кЎ дóаш ШЎхЎрй де депáрте дѣ чемълáцй. Кънд ăре пáтрЎ фóй КЎкЎрЎзЎл, ѫдáтъ требЎе сънáт динтáй ѫаръ; кънй сънáт фїúнд крѣше, кЎм ѣ зикáла, възúнд кЎ ѫкїй: ѫпóй, дЎпъ че ѫЎ крескЎт пЎїй пре лúнгъ ТЎлéЎ дин рѫдъчúнъ се сáпъ ѫдóашъ ѫаръ, се рЎмп пЎїй пúнъ ѫтрЎнЎл, ши пре лúнгъ фїешекáреле ТЎлéЎ се стрúнце, ши се гръмъдѣше кáт де мЎлт пъмúнт, ка се цúнъ оумезѣлъ рѫдъчúней, съ се ѫтърѣскъ тЎлéЎл, нúчй се ѫтúрне ѫ врéш пáрте, кúнд ѫдЎче рóдЎл сЎ.

6. Мълáюл чел мърЎнт ѭсѣше пъмúнтЎл нéгрЎ, дáръ кáм нъсапóс; фóарте бúне родѣше ѫ ѫлвїúле лáкЎрилър чéлър сéчй, ѫ цѣлинеле де нóЎ спáрте, ѫ рúтЎриле де дóаш, саЎ де трéй ѫрй примъвáра дЎпъ ѫлáлтъ ăрáте, ши ѫ пъмúнтЎриле, ѫ кáре ѫЎ фóст Йи семънáт

ѫ

ѧ ѫнѹл май диннаинтѣ. Грѫѹнцеле чѣле май мѫрѹнтѣ сѫнт май бѹне де семѫнцѫ, ши се сѣмѫнѫ кѹ ѧчепѹтѹл лѹней лѹй Маѝ. Дѹпѫ че сав семѫнат, дѣкѫ се ва ѧтѫмпла врѹн повоѝ, кареле се кътѹчѣскѫ ѫрътѹра, май наинтѣ де ѫ ресърѝ Мѫлаюл чѣл мѫрѹнт, ѫрѫш требѹе грѫпатѫ, се нѹ се нѫдѹшѣскѫ семѫнца ѧ пѫмѫнтѹл чѣл кътѹчиѣт прин повоѝ. Дѣс тарѣ нѹ требѹе семѫнат, дарѫ ничѝ прѣ рар.

7. Хриѝшкей ѣїй плаче пѫмѫнтѹл звантат, ши нѫсѫпос, де чѣл гѹноїѫс нѹ ѫре липсѫ, ши пѫмѫнтѹл нѹ нѹмай нѹл стоарче, чи ѧкѫ ѧл ши дирѣце; тоате ле сѹфере, нѹмай фриѹл нѹл рѫкдѫ; крѣше, ши родѣше фоарте кѹрѫнд; кѫчи семѫнѫндѹсе дѹпѫ сечератѹл Грѫѹлѹй ѧкѫ ѧтрѹ ѫчѣѫш тоамнѫ ѫдѹче род; чи тот ѧсе ѧ пѫрциле чѣле май фригѹрасе ѧ лѹна лѹй Маѝ се сѣмѫнѫ. Кѫнд ѝсе коаче семѫнца, карѣ динтрѹ ѫчѣа се кѹноаше, кѫ траце кам нѣгрѫ, нѹ се сѣчерѫ, чи се смѹлце дин рѫдъчинѫ ши семѫнца ѣїй се скѹтѹрѫ пре лепедѣш, ѫпоѝ паеле се ѧпрѫщїе преste пѫмѫнт, деѹнде, дѹпѫ че сав оѹскат, се стринг кѹ грѣкла. Мѹнка ѫчѣста ѫре маре

фо-

фолóс; пентрꙋ кꙋ ши семѧнцꙋ се ѧдꙋнꙋ май мꙋлтꙋ, ничѝ ѣ де лѝпсꙋ ѧлтꙋ ѡстенѣлꙋ.

Деспре семꙋнáтꙋл Легꙋмелор, де кáре сáꙋ фꙋкꙋт помени́ре сꙋпт Б. требꙋе се цiѝ, кꙋ се фáче примꙋвáра, прекꙋм оꙋрмѣзꙋ:

Фасóлѣ ѣсте май де мꙋлте, ба, пóч зи́че, прѣ де мꙋлте фѣлюрѝ, кáре пентрꙋ ѧчѣа нꙋ ле пóч тóате нꙋмерà, ка се нꙋ крѣскꙋ кáртѣ прѣ мáре: ѧчѝ нꙋмай ѧтѧ́та ѧдꙋк ѧмѝнте, кꙋ Фасóлѣ ѧ коммꙋн ѣ де дóаш фѣлюрѝ: ѡлóагꙋ, ши де Пáр; чѣ ѡлóагꙋ се пóате семꙋнà мꙋкарꙋнде, дáрꙋ чѣ де Пáр май бúне родѣ́ше, дѣ́кꙋ се сѣ́мꙋнꙋ ѧ лóк дѣшà, оꙋнде ѧ́ре пре че се гꙋѝ; дрептачѣ́а нꙋ фꙋрꙋ де фолóс ѡ сѣ́мꙋнꙋ оꙋнѝй ши прин Кꙋкꙋрꙋзе; чѝ Фасóлѣ фѝешꙋнде се фáче ѧ пꙋмѧ́нтꙋл грáс. Ѧкѧ́тꙋй пентрꙋ семꙋнáт, се сѣ́мꙋнꙋ май дѣ́сꙋ декѧ́т Кꙋкꙋрꙋзꙋл, ѧ́се ѧша де рáрꙋ требꙋе семꙋнáтꙋ, ка се ѧкáпꙋ сáпа прѝнтрꙋ дѧнса; пентрꙋ кꙋ ѧ́ кꙋ се сáпꙋ.

Мáзерѣ нꙋ се сáпꙋ, тѧ́тꙋший нꙋ требꙋе дѣ́сꙋ семꙋнáтꙋ; пентрꙋ кꙋ май рáрꙋ май мꙋлт родѣ́ше. Пꙋмѧ́нтꙋл, ѧ кáреле се сѣ́мꙋнꙋ, требꙋе се фíе ресфирáт, шѝ ѧпꙋтóс. Кꙋ косúтꙋл ѣ́ѝй нꙋ требꙋе ѧтѧрзíат, ничѝ требꙋе ѧделꙋнг

лꙋ-

лъсáтъ пре пъмънт; пентрў къ дѣкóлѣ ѫкъ вúне де нў фѣ́рее. Да ѡлáлтъ, сав âкáсъ се кáръ нóаптѣ, сав диминѣ́ца пре рóаѡ; пентрў къ зíѡа пре кълдўръ се десдеóакъ; ши причинў́ѣще мáре пáгўбъ Плўгáрилор. Мáзерѣ, кáрѣ нў фѣ́рее, âў ѡ̂ѣичнўúт â ѡ̂ фѣ́рее кў лешíе; чи май вúне фáк Бўкътáрíй (Гокáчíй), кáрíй ѣ̂рўнкъ оўн пъмнишóр де Фасóле ѫ̂трѡ ѡ̆алъ кът де мáре де Мáзере; къчй âша ѫкъ фѣ́рее ши фъръ де лешíе.

Бѡ́ѣўл се фáче ѫ̂ пъмънтўл грáс, ши се сѣ́мънъ май âфўнд декът Мáзерѣ, ши де рар, ка ши дънса.

Лúнтѣ се сѣ́мънъ ѫ̂ пъмънт грáс, дáръ звънтáт; пентрў къ, май âлéс кънд ѫ̂флорѣ́ще, лéзне ѣ̆íй стрúкъ оўмезѣ́ла.

Мáкўлўй ѫ̂й плáче пъмънтўл грáс, ши фóарте мърўнт âрáт: кў кът се сѣ́мънъ май рар, кў âтáта родѣ́ще май мўлт.

Йнўл се âгонисѣ́ще сав пентрў Семънцъ, сав пентрў Фўíѡр; кáреле се âгонисѣ́ще пентрў Семънцъ, трекўе семънáт ѫ̂ чéл май грáс пъмънт, ши рар; ѣ̆ар кáреле се сѣ́мънъ пентрў Фўíѡр, трекўе семънáт ѫ̂ пъмънт де мúжлок, кáреле нў ѣ̂ декўрънд гўнсúт, ши кът де дéс;

пен-

пентрꙋ къ кꙋ кѧ́т Ѥ̂ май дѣ́с семънѧ́т; кꙋ а̂тѧ́та май сꙋпиӣ́рй, ши май ѫ̂нѧ́лте крѣ́ск фиӣ́риле Йнꙋлꙋй. Кѧ́нд саꙋ ко́пт Йнꙋл, ши Мъчꙋлі́иле лꙋй а̂ꙋ ѫ̂чепꙋт а̂ крепа̀, се смꙋлце, ши се лѣ́гъ мънꙋшй, а̂по́й, дꙋпъ че саꙋ оўскѧ́т, се ѫ̂блъ-тѣ́це. Фїйнд къ Йнꙋл ѫ̂мъкрѣ́це пъмѧ́нтꙋрире, де нꙋ ва фй де ма́ре фоло́с, нич трѣбꙋе семънѧ́т.

Кѧ́непа се сѣ́мънъ ѫ̂ пъмѧ́нт гра́с, ресфиӣ́рѧт, ши кам оўмед; май бине ра́бдъ фриӣ́ꙋл, декѧ́т къ̀лдꙋра: се а̂гонисѣ́це ка ши Йнꙋл ши пентрꙋ семѧ́нцъ, ши пентрꙋ фꙋїю́р, да́ръ май мꙋлт пентрꙋ фꙋїю́р. Плѧ́нта а̂чѣ́ста ѫ̆сте де фѣ́люл а̂чѣ́лшра, дѝнтръ ка́ре оўнеле нꙋмай ѫ̂флорѣ́ск, ӑлтеле а̂дꙋк семѧ́нцъ: Кѧ́непа, ка́рѣ нꙋмай ѫ̂флорѣ́це, се кїа́мъ де ба́рбъ, ши се кꙋлѣ́це, кѧ́тꙋй ка́де фло́арѣ; ѫ̆ръ ка́рѣ фа́че семѧ́нцъ, се кїа́мъ де то́амнъ, ши се смꙋлце, дꙋпъ че саꙋ ко́пт Семѧ́нца.

Г. Деспре Пливи́рѣ Хо́лделшр.

1. Врѣ́мѣ пливи́тꙋлꙋй ѫ̆сте, пънъкѧ́нд сѧ́нт май ти́нере Хо́лделе, ши Бꙋка́телe нав крескꙋт ѫ̂ па́ю; пентрꙋ къ а̂тꙋнчй нꙋ се ба́тъмъ, то́кма де се ши ка́лкъ Хо́лделе.

в. Пр҃ъ Го҃ѯ҃дриле, ши Голготи́неле, де ка́ре май кѫ сѣ́мъ требѫе пливи́те, ши кѫръци́те Хо́лделе, сѫ́нт а҃чѣ́стѣ: Пѫчо́гна, Ла́птеле ка́нелѫй, Бо́хїй, Ра́пица, Ма́кѫл чѣл пъсере́ск, Мъхери́кѣ, Чормъ́а́гѫл, Негина, Ѡдо́сѫл, Хо́лбѫра, тот фѣ́люл де ска́й, ѡ҃бси́га, лѫ́шка (чѣ́па чораскъ), ши поломи́да; пентрѫ кѫ а҃чѣ́стѣ то́ате сѫ́нт пъгѫбо́асе Хо́лделѫр.

§. 2.

Деспре стри́нсѫл Бѫка́телѫр.

А. Деспре Шѫ́ръ.

1. Га́ѯ҃да бѫ́нъ май наи́нте де сечера́т требѫе се́ши гъ́тѣ́скъ би́не Шѫ́ра, сав ло́кѫл, оу҃́нде ва се а҃шѣ́ѯ҃ъ Бѫка́теле са́ле: май бѣртос требѫе ѣ́л се кѫръце а҃ръ҃и́ле; ши фѫ́ндѫриле Ѳто́гѫрилѫр фоарте би́не де па́ле чѣ́ле мѫ́чеде, ши пѫ́треде, ши сеа́ ла́се, де нѫ́ май мѫ́лт, ↑ до́аѫ септъмъ́ни́й, съ се рес҃фле: апо́й пръш требѫе се ле а҃ш҃кърнъ кѫ па́е но́аѫ гро́с ка де до́аѫ па́лми́. Оу҃нїй дин тръ Га́ѯ҃деле чѣ́ле май бѫ́не а҃ѫ ѡ҃бичнѫ́ит (зи́к пре а҃колѡ́, пре оу҃́нде се по́ате фа́че) а҃ гръмъдѝ преете а҃ръ҃и́ле, ши фѫ́ндѫриле Ѳто́гѫрилѫр чѣ́ле де но́ѫ а҃ш҃ернѫ́те

нѹ́те крéнгѹрй де а҃рúн кѹ́ фрѹ́нзе кѹ́ тот оу́ска́те, престе ка́ре а҃по́й клъдéск врѡ̀ ка́тва фа́н, ка́реле па́нъ ѧ̀ къра́т пренчéт май та́ре се оу́скъ, ши пре крéнгѹриле чѣ́ле де а҃рúн ѧ̀къ ле а҃па́съ, ши ле тѹртѣ́ше, де, ла врѣ́мѣ къра́тѹлѹй, престе а҃́ле, ши престе фа́нѹл, ка́реле лѣ́ѹ тѹртúт, се по́ате клъдй Гра́ѹл, ши ѡ̃рй че фѣ́лю̀ де Бѹка́те, прекѹ́м се кѹ́бúне.

2. Диntрѡ ѧ̀токмúре ка а҃чѣ́ста а҃ а҃рїилѡр, ши а҃ Фѹ́ндѹрилѡр чéлѡр де Сто́г май мѹ́лте фолóсѹрй а҃ѹ Плѹгáрїй; пентрѹ къ Бѹка́теле нѹ́ нѹ́май ста́ѹ май зва́нта́те, чй̀ Шóаричїй ѧ̀къ нѹ́ле стрúкъ пентрѹ фрѹ́нзеле а҃рúнѹлѹй, де ка́ре се ферéск: Гръ́ѹницеле ѧ̀къ, ка́те се скѹ́тѹръ ремá́н ѧ̀ фа́н, ка́ре са́нт спре съкъта́тѣ доентóачелѡр, нúчй мéрг ѧ̀зъдáр. а҃фáръ де а҃чѣ́ста фа́нѹл де Бѹка́те се ѧ̀дѣ́съ, ши ѧ̀шй цáне прекѹ́м пѹтѣ́рѣ, а҃ша фáца ши мирóсѹл.

Б. Деспре Кóачерѣ Бѹка́телѡр.

Дúntрѹ а҃чѣ́а, къ ѧ̀гълбинéск Хóлделе, ѧ̀къ нѹ́ се по́т жѹдекà а҃фй̀ кóапте, чй̀ трéбѹе черка́т Гръ́ѹнцѹл, лъпто́с ѐ, сау́ та́ре? пентрѹ къ, де нѹ́ ѐ та́ре Гръ́ѹнцѹл, Хóлделе ѧ̀къ нѹ́ са́нт кóапте.

те. Ѩрѫ Хо́лделе прѣнделѣнг нѫ трекѫ лъса́те несечера́те; къчи́ май пре оу́рмъ оу́на се рѫмп, а́лта се скѫтѫръ кѫ па́гѫка Ѳконо́милор. Бѫка́телe сечера́те ѧ пъ́ргъ сѫ́нт май бѫ́не де хра́нъ, ѩрѫ чѣ́ле май тъ́рзіѫ сечера́те сѫ́нт май бѫ́не де семѫ́нцъ.

Б. Деспре Сечера́т.

1. Ѧкоммѫн.

Дóаш мóдрѫрй сѫ́нт де ѫ сечерà, сав (ка се скрíѫ май ѫпрїа́т) де ѫ стри́нце Бѫка́телe, оу́нѫл се фа́че кѫ Сѣ́черѣ, а́лтѫл кѫ Кóаса. Оу́нѫра ле май пла́че ѫ стри́нце Бѫка́телe кѫ Кóаса пентрѫ ѫчѣ́сте при́чиний:

а) Пентрѫ къ кѫ Кóаса се стри́нг май ра́педе, ши кѫ май пѫци́нъ келтѫа́лъ, дека́т кѫ сѣ́черѣ; къчи́ оу́н коса́с лѫкръ ка́т зѣ́че сечерътóрй.

б) Кѫ кóаса нѫ се йзидѣ́ск ѫтъ́тѣ грѫ́нце, ка́те кѫ Сѣ́черѣ; пентрѫ къ, ка́нд се та́е кѫ кóаса па́еле, нѫмай ѿда́тъ, ши ѫтѫ́нчй ѧкъ ѫша де ю́те се ми́шкъ спи́челе, ка́т нав врѣ́ме грѫ́нцеле де ѫ кадѣ́; ѩрѫ кѫ сѣ́черѣ се ми́шкъ де трéй ѿрй: ѫтъ́ю ка́нд се при́нде мънѫнкюл,

ѫдóаша

âдóашa кѫнд се тáе, âтрéа кѫнд се пѹне жóс.

в) Кѹ косúтѹл се пъртинцúце ши сѫнтáцей лѹкрътóрилор; кѫчй нѹ требѹе съ се плéче, ка ла сечерáт.

г) Ничй требѹе се âрѹнче чúнева, къ кѹ сéчерк се пот май бúне âлéце Гóзѹриле, ши голготúнеле чéле дин Хóлде, декáт кѹ Кóаса; пентрѹ къ âдѹнáрк âчéстора депре пъмѫнтѹрй нѹ ê спре пáгѹба Плѹгáрилор, чй âкъ ê спре фолóсѹл лор; âтáю пентрѹ къ нѹ ремáн пре пъмѫнтѹрй, ка се крéскъ ăръш â ăнѹл вúитóрю, âдóашa пентрѹ къ âлегáндѹсе âкáсъ дин Бѹкáте, кѹ дѫнселе се хрънéск ѿареле (галицеле).

2. Чй âпартикѹлáр ла чéй май мѹлцй Плѹгáрй ле плáче ăшй стрúнце Бѹкáтеле, прекѹм се ва зúче â рáндѹриле, кáре оѹрмéзъ:

а) Грáѹл май кѹ сéмъ âл сéчеръ. Ăръ ши кѫнд âл сéчеръ, ши кѫнд âл лéгъ снóпй, ши кѫнд âл кáръ, ши клъдéск, пофтéце врéме звантáтъ; пентрѹ къ кáт крéце â пáю, нѹ пóате сѹферй ничй плóае, ничй оѹмезéлъ; фúнд къ де

плóае,

плóае, ши де мѫлтъ оумезѣлъ мѫлт пѣрде дин пѫтѣре, ши мѣзѫл нѫй пóате фи тóкма ѫлъ, нич̆ се цѧне де ѡлáлтъ ѫлѫáтѫл лѫй, кѧнд се фрѫмѧнтъ.

ε) Секáра ѫкъ май кѫ сѣмъ ѡ сѣчеръ, ши ла сечерáтѫл ѣ̈ий ѫръш ѣ̂ де лúпсъ тáмпѫл звънтáт, мъкáр къ нѫ мѫлт ѣ̈ий стрúкъ, де ѡ ши бáте ѡ плóае фїѝнд ѫ мънѫнкюрй; пентрѫ къ, пънъкáнд се звичéск мънѫнкюриле де плóае, бѫрѫéниле диントрáнселе ѫкъ се оӱскъ, ши кѫ âтáта май бúне се лѣгъ, ши се пѫн ѫ крѫчй (кдѣй) снóпїй.

ϛ. Ѳ̈рзѫл май бúне се стрúнце пре врѣме оӱмедъ, декáт пре сѣчетъ: пентрѫ къ пре сѣчетъ, ши пре кълдѫръ máре фóарте тáре йсе рѫмп спúчеле: пентрѫ âчѣста май бúне ши фáк, кáрїй ѫл сѣчеръ, декáт кáрїй ѫл косéск; пентрѫ къ май пѫцáне спúче ремáн дѫпъ сѣчере, декáт дѫпъ кóасъ. Ѳ̈рзѫл нѫ требѫе легáт ѫдáтъ, кáт се сѣчеръ, саѫ се косéще, чй̀ требѫе лъсáт ѫ мънѫнкюрй, саѫ ѫ бráзде (полóг), съ се оӱще бѫрѫáнеле, кáре сѫнт прин трáнсѫл, ка се нѫ мѫче-

зѣ-

зѣ́скъ ѧ Крꙋ́чій, сав ѧ Стóг. Кѧ́нд вéй врѣ́ сѫл лéцій Снóпій, ѧл лѣ́гъ нóаптѣ пре лꙋ́нъ, сав димінѣ́ца пре рóаш.

г) Ѡвъ́сꙋл се пóате косѝ, сав сечерà ши пре плóае, ши се лáсъ май мꙋ́лтъ врѣ́ме нелегáт, ка чéл некóпт съ се кóакъ тъ́ят, чѝ тѧ́тꙋшій требꙋ́е ѧмꙋ́ш ѧтóрс, ка се нꙋ́ ѧколцѣ́скъ; дáръ се нꙋ́ се клъдѣ́скъ оў́д; къчій се рошѣ́ше, ши довитóачелшр ѧ́къ нꙋ́ ле фолосѣ́ше.

д) Ѧлáкꙋл, деспре кáреле ѫ́лцій Окрїитóрій фóарте пꙋцѧ́н ворбéск, ѧ́тръ Рѡмѧ́ній ѐ прѣ́ кꙋноскꙋ́тъ бꙋкáтъ, ши се пóате семнà ши Тóамна, ши Примъвáра. Ѳе фáче ѧ пѫмѧ́нтꙋриле, ѧ кáре ши ѡ̂въ́сꙋл, дела ѧ̂кърꙋ́л лꙋкрáре ѭ́рѫш фóарте пꙋцѧ́н се ѡ̂сѣбѣ́ше. Ѧлáкꙋл ѐ мꙋ́лт родитóрꙋ, слꙋжѣ́ше ѧ лóкꙋл ѡ̂въ́сꙋлꙋй, ѭ́рѫ пентрꙋ́ храна Рѧмътóрилшр преcте ѭ́рнъ ѭ́сте кꙋ́ мꙋ́лт май бꙋ́н декáт ѡ̂въ́сꙋл.

Г. Деспре Кърáтꙋл Бꙋкáтелшр.

Дꙋ́пъ че сав легáт ѧ Снóпій Бꙋкáтеле, снóпіій се клъдéск дꙋ́пъ ѡ̂бичѣ́юл лóкꙋрилшр ѧ Клъ́й, сав ѧ Крꙋ́чій ѧколѣ́ пре пѫмѧ́нт, ши се лáсе,

пънъ че се оускъ, към се кѹвине, дѹпъ ачѣа се къръ ла ѡлълтъ ла локѹл, оунде се ѧлъзтеск, сав се трѣеръ. Пѣръ ла кърът де ачѣстѣ ѧцѣй фіе амінтѣ:

1. Онопіѣй, кънд се ѧкъркъ, нѹ требѹе фъръ де мъсѹръ търе ърѹнкъцій, ка се нѹ се скѹтѹре грѹнцеле.
2. Оунде се ъдѹнъ Бѹкътеле, ши май ълес оунде стъ кърѹл, кънд се дескъркъ, локѹл требѹе кѹръцит, ка съ се поатъ стрінце грѹнцеле, чѣле че кад.
3. Фіінд къ нѹ тоате Бѹкътеле пот ѧкъпѣ ѧ Шѹръ, май ълес ъ Плѹгърилор чѣлор май мърій, пре лънгъ Шѹръ се пѹн ѧ Стогѹрій. Пѣръ Стогѹриле ъша се фък:

а) Фѹндѹриле Стогѹрилор се фък, прекѹм сав зис май наінте сѹпт Ѧ. Оунііі нѹ фъръ де фолос ле фък пре стълпій; пентрѹ къ тотдѣѹна стаѹ Бѹкътеле звънтате, ши шоаречіі ѧкъ нѹ ле пот стрика ъша лѣзне.

б) Стогѹриле се клъдѣск ротѹнде ничій прѣ лърг, ничій прѣ ѧнълт, дин цос де бърф, кърele требѹе се фіе кѹкѹът, лисе фаче бъртъ дин доаш сав трій рън-

рѧндѹрй де Снопй, ши пентрѹ ка се цѧнъ Гоѯѹл, кѹ карале се копере вѧрфѹл, ши пентрѹ ка съ се скѹръ ăпа, ка се нѹ кѹръ пре мăрцинѣ, саѹ лăтѹрѣ Стогѹлѹй.

§. 6.

Деспре Ăлъстйтѹл, Кѹрцйтѹл, ши Грижйтѹл Бѹкателѡр.

А. Деспре Ăлъстйт.

Ăлъстйтѹл Бѹкателѡр се фăче кѹ Тръерăтѹл, ши кѹ Ăлъчёїй. Тръерăтѹл ѐ май кѹ спорю, декăт Ăлъчёїй; чй тътѹшй май де фолос се вѣд ă фй Ăлъчёїй; пентрѹ кă май бине се ăдѹнъ Грѹнцеле кѹ Ăлъчёїй, декăт кѹ Тръерăтѹл, ши Пăеле ѧкă нѹ се йзидёск, чй се ѧтребѹинцёзъ пентрѹ Нотрёц ла бйте; май вартос ѧ ăнїй чёй май Сѹгшѹгăцй де фѧнѹрй. Дрептачёа ничй вою ă ворбй деспре тръерăт, фъръ нѹмай деспре Ăлъстйт, карале ăша се фăче:

Дѹпъ че цёй кърăт Бѹкателе, нѹмай ăтăта требѹе Ăлъстйт, кăт вей сокоти кăцй пăсте де лйпсъ де семѧнцъ, ши пентрѹ кăсъ, май ă. лéс кѧнд те ăсѹпрѣше лѹкрѹл де вăръ, саѹ де

 тоам-

тоамнъ; челалалт ѧлъстит требѹе лъсат пре пърнъ, кънд най ътѫта де ѫ лѹкрà, ши ѧтѫшдатъ Грѫдѹл требѹе ѧлъстит; пентрѹ къ ѫчѣста плаче май таре Пасерилор, ши Шоаречилор. Сѣвѣсѹл, ши Ялакѹл ѫѕ ѡбичнѹит ѫ се лъсà май пре оурмъ.

Кѹкѹрѣзѹл, карele ѣ талпа Кѣсей ѧ партѣ чѣ май маре ѫ Рѡмънимей, се поате мъкаркънд ѧлъстì, нѹмай се фіе бине оускат. Пъръ ка съ се поатъ оускà прекѹм се кѹбине, кънд се кѹлѣце, чел лъптос се ѫлѣце, ши се дà ла порчій, саѹ ла ѡаръ, ѫпоій чел май копт се пѹне пре подѹл кѣсей, саѹ ѧ коцѣ, съл поатъ ѫжѹнце вънтѹл. Ѧлъститѹл Кѹкѹрѣзѹлуй ѣ кѹ мѹлт май лѣзне, декът ѫл ѫлтор Бѹкате.

Б. Деспре Кѹръцитѹл Бѹкателор.

1. Кѹръцитѹл Бѹкателор, саѹ Фелезѹитѹл кѹ мътѹра чѣ латъ пофтѣце маре сѫргѹинцъ дела Плѹгарій, дѣкъ ле пасте вом, ка се сѣмене, ши сѣчере Бѹкате бѹне, ба ѧкъ съ ле ши поатъ кѹ май бѹн прец бинде.
2. Ла вънтѹрат требѹе черкат вънт де мижлок, ка съ се ѫлѣгъ Грѹдѹнцеле чѣле рѣле дела чѣле бѹне. Пъръ ѫчѣлѣ грѹдѹнце сънт май бѹне,

кáре

кáре кáд май де депáрте, кáнд се вънтóръ; âшадáръ дúнтрó âчéстъ требóе гътúтъ семáнца, ба ѫкъ ши кáт врéй се вúнзй, че май ѫтрéче ѫцúй ва ремáнé пентрó лúпса Кéсей, ѫр кóаделе пентрó Добитóаче ши пентрó ѿаръ.

3. Май пре оўрмъ тóате Бóкáтеле, дар май вáртóс чéле де Семънáт, ши чéле де вáндóт, май найнте де áсе лóà депре Ѩрїе, требóе фóарте бúне чернóте, ка съ се кóрцце де тóате Голготúнеле чéле нетрéбниче.

В. Деспре Грижúтóл Бóкáтелор.

1. Кáнд се ѫй Бóкáтеле депре Ѩрїе, ши се âшéзъ, нó требóе гróс грънцдúте преste âлáлтъ; пентрó къ тóате грънцнцеле, кáт се скóтóръ дин тїóкóриле сáле, ѫдáтъ трáт оўмезéлъ ла сúне, кáрé ѫгрънмáда май гróасъ крéцце, ши дрептачéà лéзне сар ѫчúнце, ши стрикà Бóкáтеле.

2. Пентрó âшезáрé Бóкáтелор сфнт бóне Хъмбáреле, Гъзънáшóриле сав Кънмáриле чéле де цънóт Бóкáте; чй фїйнд къ нó фїешекáре плóгáрю áре мóдрó де áшй фáче де âчéстé, кó дéдинсóл требóе съ се ферéскъ фїешекáреле де âчéà, ка се нóшй âшézе Бóкáтеле сáле

пре

пре по́дꙋл Гра́ждꙋрилωр, ѧ ка́ре се ѣрнѣ́кꙑ, сав вꙑрѣ́кꙑ добито́аче; пентрꙋ къ ѣборꙋл, ка́реле ѩ́се дела добито́аче, стрꙑба́те прин по-дѣ́ле, шѝ ѧчинга́нд Бꙋка́теле ле фа́че дꙋхо́асе. По́дꙋл Кѣ́сей, ѧ ка́рѣ лъкꙋе́щй, ши а̂ бꙋкътърі́ей (кꙋ́хней) пентрꙋ фꙋма́рю (хорно́ю) ѧкъ нꙋ ѣ̂ прѣ бꙋн; къчй ле́зне се по́т ѧкълзѝ Бꙋка́теле. Дека́т то́ате сѧ́нт май бꙋне спре цѧнѣ́рѣ Бꙋка́телωр по́дꙋриле де Ти́ндꙑ, де Пи́бницꙑ, де Шо́прꙋ, шѝ де Шꙋ́рꙑ, ѧ ка́ре ничй дин жо́с, ничй дѣ́сꙋпра, ничй де пределя́тꙋрй по́ате стрꙑба́те кълдꙋ́ра, ши оꙋмезѣ́ла ла дѧ́нселе.

3. Ти́нзиле, Пибницеле, Шо́прꙋриле, Ко́лницеле, ши Шꙋ́риле, пре а̂къ́рωра По́дꙋрй сав а̂шезя́т Бꙋка́теле, а̂ша требꙋе грижи́те, ка се нꙋ стрꙑба́тꙑ ла Бꙋка́те пло́ае, сав кълдꙋ́рꙑ; дрептачѣ́а требꙋе се фіе би́не копери́те, ши се ѣ́йбꙑ ферѣ́щиле, би́не ѧтокми́те, ка́ре пре фри́г, пре вѧ́нт, ши пре врѣ́ме звънта́тꙑ се дески́д, ка сꙑ се ресꙋфле Бꙋка́теле, да́рꙑ пре кълдꙋ́рꙑ, пре не́гꙋрꙑ, пре пло́ае, ши пре ѿрй че врѣ́ме оꙋмедꙑ тотдѣ́ꙋна се ѧки́д.

4. Га́зделе чѣ́ле сѧргꙋбито́аре, ка сѣ́ший по́атꙑ май би́не цѧнѣ́, ши пꙑстра́ Бꙋка́теле, при-

мꙑ-

мъвáра, ши вáра ле ѧтóарнъ тот â ѡпта зи, ѩръ тóамна, ши ѩрна тот âпатраспрезѣчѣ зи, прин кáрѣ ѧтóарчере ши âчѣста ѧкъ ѧши фолосéск, къ Гѫргѫрúцеле нѫ пот ресърì дин ѡаѡле, че сѫнт ѧ Бѫкáте.

5. Де пáсерй се пот âпърà Бѫкáтеле прин ферéщй, фъкѫте де дрóт, де ăцъ ка ши Мрѣжа, сáѫ де нѫѣле, нѫмай се фіе кам дéс ѧгрѫдúте: ѩръ де шóаречй, дѣкъ вéй оѫдà врѡ кáтъ ба фърúнъ кѫ мѫрсъ, âпóй ѡ вéй âместекà кѫ вáр нестáнс, ши âшезѫндѫѡ ѧ лóк дѣшà, оѫнде цáй Бѫкáтеле вéй пѫне лáнгъ дáнса оѫн Блúд кам лáт кѫ ăпъ; пентрѫ къ фіінд дѫлче фърúна де мѫрсъ Шóаречій бѫкѫрóшй ѡ мънáнкъ, ши вéінд дѫпъ дáнса, се âпрúнде вáрѫл ѧтрáншій, ши крѣпъ.

6. Май пре оѫрмъ спре цънѣрѣ Бѫкáтелѡр се фáк Хъмбáре де лѫт гáлбин клеóс, кáре âѫ дѣсѫпра ѡ оѫшúцъ, прин кáрѣ се бáгъ, ши де десѫпт ăлтъ оѫшúцъ, прин кáрѣ се скóт Бѫкáтеле. Хъмбáреле âчѣстѣ, дѫпъ че се оѫскъ, требѫе тáре ăрсе дин лъѫнтрѫ, ши дѫпъ че сáѫ ръчúт, âша âкоперúте, кáт се нѫ ле плóае нúчй пре дѣсѫпра, нúчй пре делáтѫрй. Темéюл лѡр ѧкъ требѫе зидúт де пѣ-

тръ,

трѫ, сѫ́ дe кѫрѫмúдѫ кѫ́ дóй, сѫ́ трéй Щóлй май сѫ́с дeкѧ́т фáца пѫмѧ́нтѫлѫ́й, ка ничй́ дe дeсѫ́пт сe фíe оўмeдe. Я̂ша гѫтúнд Хѫмкáрюл, â фáрѫ кѫ нѫ́цй вúне ↑ мáре келтѫ́лѫ, май вúне пóцй цѧнѣ́ ↑трѧ́нсѫл Бѫ́кáтелe, дeкѧ́т ↑ мѫкáр че гроáпѫ, кѫ́м ѡ̂ нѫ́мéск, дe Брѧ́ѫ: ба, пóч зúче, дeкѧ́т пре мѫкáр че пóд; пентрѫ́ кѫ ничй́ трeбѫ́е дe а̂тѧ́тѣ́ ѡ̆рй ↑тóарсе, ничй â дe â те тѣ́ме дe фóк; кѧ́чй дe âр ши ă̆рдe копериш̀ѫл, ва рѫмѧнѣ́ Хѫмкáрюл кѫ́ Бѫ́кáтелe, кáрелe ѣ̆рѫш ↑л пóцй коперѝ.

КАП III.

Деспре Лиѣзи, сав локѹриле чѣле де Косит.

Кѹвънт Ынаинте.

Коситѹл кѹ ърътѹл ътъта ăсте де ынцелăт ла ѡлăлтъ, кът сѹнѹл фъръ де ăлтѹл нѹ поате фи. Пентрѹ къ прекѹм пъмънтѹриле чѣле ърътоаре нѹ се пот ăгонисì фъръ де гѹноѭ, ши фъръ де добитоаче, ъша ши добитоачеле нѹ пот трăì фъръ де хранъ, ши фъръ де нотрéц. Ынадăрт фоарте мѹлт фолосѣце Плѹгăрилор грижа, кăрѣ требѹе се ѡ ăйеъ, де ăшì лѹкрà, ши дирѣце Лиѣзиле, ши локѹриле чѣле де Косит.

§. 1.

Деспре Лиѣзиле, сав локѹриле де косит чѣле фирéцій.

Ѧ. Тълкѹирѣ лор.

Локѹриле де Косит, кăре фъръ ничì ѡ ърăре, сав съпăре нѹмаì дин фирѣ сà родéск ĕрбѹрì, се кïамъ фирéцій.

Б. Апърцийѣ лор.

Локꙋриле де косит сънт де доаꙋ фѣлюрй:

1. Оꙋмеде, каре пропрїе се нꙋмеск Рътꙋрй.
   а) Ѧ Рътꙋрй май кꙋ сѣмъ крѣще рогоз, трестїе, ши ерекꙋрй кꙋ фрꙋнзе лате.
   б) Рътꙋриле се пот дирѣце, прекꙋм оꙋрмѣзъ:
      1) Апа чѣ клочитъ депре Рътꙋрй, ѧ кът ѫсте кꙋ пꙋтинцъ, прин шанцꙋрй, ши прин гропй трекꙋе секатъ, апой Мꙋшкюл, карале зече пре фаца Рътꙋрилор, рꙋмпт кꙋ плꙋгꙋл, ши кърцит кꙋ грѣбла.
      2) Фїинд къ ѧ оꙋнеле Рътꙋрй ѫрка крѣще фоарте рарѣ, пълкꙋриле чѣле гоале саꙋ фърѣ де ѫрекъ, трекꙋе семънате кꙋ семянце де ерекꙋрй кꙋне, ши пресерате кꙋ Марга грос ка де оꙋн цол, апой апъсате кꙋ Кулиндрꙋл. Ѳ ейне а ши гꙋной Рътꙋриле дупъ ачѣа, спре акърора гꙋнойре май кꙋн ѫсте варꙋл нестянс зарозит, ши аместекат кꙋ гипс ѫрѣш зарозит; ченꙋша де лѣмне, ши чѣ де тꙋрфъ; гънатꙋл де тот фѣлюл де Галице, ши пъмънтꙋл клеос, карале ѳ аместекат кꙋ марга; пентрꙋ къ ачѣстѣ тоате сънт спре перйѣ Мꙋшкюлꙋй, ши а Дꙋдецилор

лор чѣлор ѧмарѣ, ши рѫтѹл ѧл ѧграшѫ, ши дирѣце спре родирѣ ѣребѹрилор чѣлор бѹне де фѫн.

2. Звѫнтате, кяре пропїе се нѹмѣск фѫнаце.

а) Фѫнацеле нѹ сѫнт ѧпътоасе, ка рѫтѹриле, ши ѧтрѫнселе крѣск ѣребѹрѣ кѹ мѹлт май дѹлчѣ.

б) Фѫнацеле ѧша требѹе грижите:

1) Фѫнацѣле тоамна, ши примъвара требѹе кѹрѫците де Мѹшиноасе, ши де Фѹрникарѣ, ѧпсѣ:

2) Тоамна май тѫрзїѹ требѹе гѹноите кѹ гѹноѣ де порчѣ, де ѡѣ, сав де биче, сав, де най де ѧчѣста фѣлїѹ де гѹноѣ, кѹ Маргѫ, сав кѹ гипс Здробит.

3) Дѹпѫ ѧчѣа ѧ Мартїе, сав ѧ Априлїе требѹе кѹрѫците фѫнацеле де гоѕѹриле, кяре ѧѹ ремас пре фаца лор дин гѹноѣ; сав кяре вѫнтѹл лѣѹ сѹфлат, ши стрѫне преспе дѫнселе. Ѣфарѫ де ѧчѣста требѹе пливите кѹ рѫдъчинѣ кѹ тот дин фѫнаце тоате бѹрѹѣниле, ши тот фѣлюл де дѹдет, кяре нъдѹшѣск ѣрба: Спинѣй, ши тѹфеле ѧкѫ требѹе кѹрѫците де прин фѫнаце; пентрѹ кѫ рѫдъчинѣле, ши оѹм-

бра

ера ачéстора ѧпѣдекъ крѣшерѣ ѣрѣврилор-

4) Оунде се поате фаче, ѣ фоарте де фолос а ши оудà фѫнáцеле, кѫнд ѣ ѫрба май тинъръ. Ѫръ оудáтъл ачéста нъмай аколѡ се поате фаче къ пъцѫнъ мънкъ; ши ѡстенѣлъ, оунде сѫнт фѫнáцеле пре шес, ши аъ Ѫзвоаре, саъ Рѫурй пре лѫнгъ сине; пентръ къ дела Ѫзвáре, ши дин рѫурй лѣзне се пот съпà шанцурй, ши дъче прин фѫнáце, дин кáре апóй къ пъцѫнъ мънкъ се пот оудà ши фѫнáцеле. Май къ пъцѫнъ мънкъ се пот оудà фѫнáцеле чѣле депре кóасте, де вър авѣ Ѫзвоаре бъне дѣсъпра лър; пентръ къ май къ оушóр се поате слобозй ăпа прин дѫнселе. Ăпа чѣ търебре, кáрѣ къре дъпъ повóае, къ мълт май бънъ ар фй де а оудà нъ нъмай фѫнáцеле, чй ѡрй че фѣлю де пъмѫнт; пентръ къ ăре ѧ сине тóатъ грѫсимѣ, ши Ѫнима гънóюлъй.

5) Де фолóс ар фй а ши ѧгрѫдй фѫнáцеле, май алéс пре ачѣлѣ, кáре сѫнт ѧтръ дръмърй, къторъ Щѣриний, саъ лѫнгъ пъ-

дърй,

дъръй, ка бѝтеле се нъ стрѝче ѫрка чѣ де фѫн, ши ѿтава.

8. Деспре стрѫнсъл фѫнълъй.

1. Деспре врѣмѣ Косѝтълъй требуе цѣът, кѫ нъ се къбѝне тот пре ѫчѣлаш врѣме ѫ косѝ тоате ливѣзиле; пентръ кѫ рѫтъриле се косѣск май тимпърѝй (де врѣме), фѫнѫцеле май тѫрзѝй, ѫдекѫ рѫтъриле се косѣск ѫ лъна лъй Мѫй, ѫрѫ фѫнѫцеле ѫ лъна лъй Ѝънїе. Да ѫмѫндоаш требуе ѫлѣсѫ врѣме сечътоасѫ, ка сѫ се поатѫ оуска бѝне Бразделе, ши требуе грѫбѝт нъ нъмай къ косѝтъл, чѝ ши къ стрѫнсъл фѫнълъй, ка нъ къмва сосѫнд ши сечерътъл Холделър сѫ те ѫпресѫре лъкрърриле, ши се нъ цѝй, де кѫре те вей ѫпъка.
2. Деспре модръл Косѝтълъй ѫсѣмнѫ, кѫ бѝне се косѣце ѫрка ши пре плоае, (нъмай дъпѫ ѫчѣла се фіе сѣчетѫ, ка сѫ се оуце Бразделе) чѝ къ мълт май бѝне се косѣце пре сѣчетѫ димінѣца, сѣра, сав ноаптѣ пре лънѫ, декѫт зіуа; пентръ кѫ, ѫтънчѝ фіїнд рѫвѫнѫ ѫрка, май бѝне ѿ прѝнде Коаса, ши май пре ла рѫдъчѝнѫ ѿ тае; дрептачѣла фѫн ѫкѫ се ѫдъцѫ май мълт, ши май бън спре хра-

на доѫитóачелѡр, ши ѿтáва ѧкъ май бúне крѣ́ще.

3. Кънд се ѧтóрк Брáзделе чѣ́ле де ѿрéхъ, нѹ трéбе прѣ тáре рéшкирáте, ничúй пре прѣ мáре кълдѹ́ръ ѧтóарсе; пентрѹ къ фáнѹл ѹ́те оу́скáт мѹчезѣ́ще, âпóй се ѧкълзѣ́ще, ши пѹтрезѣ́ще. Дрептачѣ́л:

4. Дѣ́къ сáѹ ши оу́скáт фáнѹл, Гáзда бѹ́нъ, ѧкъ пънъ кáнд ê ѧ кáмп, ѧл пѹ́не ѧ Бóдюрй, сáѹ ѧ Къпúце, шúл лáсе май ѧделѹ́нг, ка âша стáнд съ се оу́ще шù май бúне, âпóй ѧл клъдѣ́ще ѧ Клáй, сáѹ ѧ Жирéзй. Ячù ѧсѣ́мнъ, къ фáнѹл май бúне стъ ѧ Клáе, декáт ѧ Жирѣ́дъ; пентрѹ къ фїúнд Клáиле ротѹ́нде, ши кѹкѹ́те ла вáрф, ăпа май лéзне се скѹ́ръ жóс, ничúй пѹтрезѣ́ще âтáта фáн, кáт пѹтрезѣ́ще ѧ Жирéзй, чù пáеле май кѹ сѣ́мъ се клъдéск ѧ Жирéзй.

5. Се пóате ѧтáмплà, ка ѡ Ливаáдъ âша се зáкъ, кáт се крѣ́скъ ѧтрáнса май мѹ́лте фѣ́люрй де ѣ́рѣвърй, дúнтръ кáре оу́неле сáнт май дѹ́лчй, ши май хрънóасе, ăлтеле май ăкре, ши май де пѹцáнъ хранъ, ăлтеле де мúжлок. Гáзда сѫргѹитóаре фáнѹриле дúнтрѹ âчѣ́сте трéй фѣ́люрй де ѣ́рѣвърй фъкѹ́те

âѹ

âѫ ѡбичнѫи́т âле âдѫнà де килúн, ши чéл май де фрѫнте âл дà Сѳилѡр ши Вáчилѡр чéлѡр фътáте, Мїéилѡр, ши Виценилѡр; чéл де мúжлок Бóилѡр чéлѡр де Жѫг; чéл май слáб кáилѡр. Шù ⁂пъръцúрѣ âчѣ́ста ѣ́сте май де мáре фолóс, декáт ѡ̂ сокотéск оўнїй Плѫгáрй; пентрѫ къ âша ⁂пъръцáнд Нотрéцѫл де май мѫлте бóале се пóт âпърà добитóачеле.

§. 2.

Деспре Либéзиле чѣ́ле кѫ мецешѫг фъкѫ́те.

Л. Тѫлкѫúрѣ лѡр.

Либéзй кѫ мецешѫг фъкѫ́те пре âчѣ́лѣ ле нѫмúм, ⁂ кáре âлтмúнтрелѣ ѣ́рбà нѫ крѣ́ще, фъръ нѫмай прин семънáтѫл семáнцелѡр чéлѡр май де мѫлте фѣ́люрй де ѣ́рбурй, кáреле се фáче прин стрѫдáнїà плѫгáрилѡр, чéлѡр че врéѫ сéшй ⁂мѫлцѣ́скъ Нотрéцѫл пре сѣ́ма вúтелѡр.

Б. Гѫтúтѫл лѡр.

Плѫгáрюл дин пъмáнтѫриле, кáре нѫ сáнт бѫне де âрáт пентрѫ Хóлде, ши дин фúрѣ сà ⁂къ нѫ родéск ѣ́рбъ, пóате фáче Либéцй кáт де бѫне ⁂трѫ âчѣ́ста кúп. Оўнеле пъмáнтѫрй ка âчѣ́стѣ требѫе кáт де âфѫнд âрáте, âпóй ⁂къ

⁂трѫ

Âтрѫ âчéлаш ăн се пóт семѫнà кѫ Мѫлáю мърѫнт, саѫ кѫ Хри́шкѫ, кáре пѫ́нѫ â нѫ се кóаче, требѫ косúте де фѫ́н. Âчéстѣ, фїúнд дéс семѫнáте, бърѫ́ниле, шù дѫ́деції кѫ тóтѫл ăй недѫшéск де пéр. Тóамна тóт Âтрѫ âчéлаш ăн, май наúнте де â Âгецà пѫмѫ́нтѫл, ѣрѫш требѫ âрáте пѫмѫ́нтѫриле âчéлѣ, дáрѫ нѫмай предѣсѫпра, ши нѫ требѫ гѫноúте; чù Âпримѫвáра вїитóаре требѫ май âфѫнд âрáте, декѫт âѫ фóст âрáте Âтóамна трекѫтѫ; грѫпáте, ши семѫнáте кѫ семѫ́нцеле, кáре оѫрмѣзѫ:

В. Фѣ́люриле Трифóюлуй сѫ́нт:

1. лѫцѣ́рна (Medicago sativa; Frantzia Ló-here, vagy Burgundiai széna; Luzern, oder Schneckenklee) кáрѣ се нѫмѣ́ще дела лóкѫл, де оѫ́нде ѣ́сте âдѫ́сѫ, се пóате коси ши де шѣ́се ѫ́рй Âтрѫн ăн, цѫ́не нѫмай кѫ ѫ̂ семѫнатѫрѫ, (дѣ́кѫ ва фù семѫнáтѫ Âтóамна пѫмѫ́нт шéс, ши кáм грáс) дѫпѫ оѫ́нїй, зѣ́че ăний, ѣрѫ дѫпѫ ăлцїй, пѫ́нѫ ла чинчиспрезѣ́че ăний, ка се нѫ ѫ̂ сѣ́менй май мѫлт. Чù оѫ́нѫр Плѫгáрй нѫ ле прѣ плáче, саѫ пентрѫ кѫ нáре прѣ мѫлте фрѫ́нзе, саѫ пентрѫ кѫ âша йсе Âклѣ́щѫ рѫдъчи́ниле Âтóамна, кѫт дабѣ се пóате кѫрѫцù де дѫ́нселе.

2. Ѣдисарѫл (Hedysarum; Sponyól Ló-here; Spaniſcher Klee) ↑трѣчіе лѫцѣрна; пентрѫ къ крѣщіе ↑ фїещіе чѣ пъмѫнт, фіе ↑чѣла ↑пътóс, фіе мáкрѫ, фіе петрóс, нич̆ ce бáтъмъ де фриг, ши кѫ ѡ семънътѫръ цѫне пѫнъ ла дойспрезкѣче ѫнй, нѫ, кѫм зик оѫнїй, нѫмай пѫнъ ла ↑лпáтрѫлѣ ѫн.

3. Трифóюл Тѫрчéск, сáѫ Мъзерúкѣ (Trifolium pratense; Török Ló-here, vagy Bábó; Türkiſcher Klee) крѣщіе ↑ фїещіе чѣ пъмѫнт, родѣщіе, дѫпъ Pankl, нѫмай трéй ѫнй, ѣръ дѫпъ ѫлцїй пѫнъ ла шксе ѫнй, нѫмай кѫ ѡ семънътѫръ, ши ѐ май бѫн декáт ѫлте Трифóюрй; пентрѫ къ ѫре май мѫлте фрѫнзе.

4. Трифóюл мúк кѫ флóрй ѫлбе (Somkóró; Mariengras) ↑ Померáнїа, Литвáнїа, ши Силéзїа ce ↑требѫинцѣзъ май мѫлт.

5. Трифóюл чéл ↑нáлт, ши кѫ фрѫнзе лáте, ↑ кѣрѫа флóрй сáнт гáлбине, семáнца май ка ↑ лѫцѣрней, ѐ врѣдник де ↑ се пръсй пентрѫ крѣщерѣ, гръсúмѣ, ши родúрѣ лѫй, кáчй ↑трѫн ѫн се пóате ши де чúнчй ѿрй косй, ши цѫне нѫмай кѫ ѡ семънътѫръ ши пáтрѫ ѫнй фъръ ничй ѡ ѫлтъ грúжъ.

Г. Деспре семънатъл Трифóюлуй.

1. Трифóюл се пóате семъна ↑ ѿрй чѣ тѣмп преcте ѫн, чй тѣтъшй май кѫ фолóс се сѣмънъ нъ примъвáра, ши тóамна, дупъ чѣ сáѫ семънáт бъкáтеле.

2. Пъмѣнтъл, кáреле сáѫ âрáт пентрѫ Трифóю, требѫе май наинте, де âсе семъна, грăпáт, âпóй, дупъ чѣ сáѫ семънáт семѣнца Трифóюлуй, ѫрăш требѫе грăпáт, ши нетезѣт кѫ кулíндрул, ка кѫ âтѣта май лéжне съ се пóатъ коси ла врéмѣ сà. Кѫ оу́н фѫнт де семѣнцъ де Трифóю се пóт семъна ѡ сѫтъ де стѣнжíний, кѫм сáр зíче, Квадрáцй, ѫдекъ лѫáцй, сáѫ сокотúцй ↑ лѫнг, ши ↑ лáт.

Д. Деспре пливúтъл Трифóюлуй.

↑ ѫнѫл дин тѣю, кѣнд се сѣмънъ, Трифóюл требѫе кѫ мáре съргуíнцъ пливúт де тот фѣлюл де ѐрботъчúний, бѫрúений, ши дѫдецй, ка прин âчéстѣ се нѫ се нъдѫшéскъ, пънъкѣнд ѐ тúнър, кѫ мѫлт май вартóс ка нѫ кѫмва кокѣндосе семѣнца âчéстора, ши кънъкѣнд пре пъмѣнт, ↑трáлт ѫн ѫрăш се ресáръ; пентрѫ къ, âша фъкѣнд, Трифóюл се ва ↑пѫтерничй прéсте ѫлe, ши нѫ ва май требуй пливúт.

8. Деспре ѧгонисѝрѣ, ши стрѫнцерѣ семѫнцей Трифóюлуй, ши ѧ ѫлтур Врѣбурй.

1. Ѫсъший Плъгáрюл ѫший пóате ѧгонисѝ, ши стрѫнце семѫнцъ де Трифóю, кѫтъ ѫй ва требуй, дѣкъ ва лъсà дин рóдул чéл де ѧл дóйлѣ ѫн оун Пѫлк, кáреле ва фй май родúт, съ се кóакъ. Де сав кóпт, се пóате кънóаше депре Пъстъце, кѣчй, кѫнд сѫнт кóапте, трáг кам ѫтънекáт рóшïе, ши ѧтънчй се пóате косй Трифóюл чéл де семѫнцъ лъсáт. Дупъ ѧчѣа се стрѫнце, ши се ѧшѣхъ преste ѿлáлтъ, дар нендесáт, ѫ лóк ка ѧчéла, оунде сънфлъ вѫнтул, ши тóт ѧдóаша зй се ѫтóарче, пънъ чѣ се оускъ. Ка прин фрекáре се йсе скътъре семѫнца, врѣмѣ чѣ май бънъ ѫсте ѫрна, кѫнд ѣ май фриг; пентрў къ ѧлтмúнтрелѣ фóарте ѧневóе се деслипѣше семѫнца де пъстъце.

2. Ѫръ семѫнцеле де ѫлте Ѣрбурй, де кáре дóаръ ѫй вой ѧ семъна прин рѫтурй, сав прин фѫнáце, ка съ ле май дирéцй рóдул, се кулéг сав дин кѫмп кў мѫна, сав дин зарóхул фѫнулуй, кáреле сав кърáт ѧкáсъ. Ѫцелепцѣше фák ѧшадáръ Плъгáрїй, кáрїй стрѫнг

Зарó-

Зарóхъл, чél че се фáче дин фънъл чél май бън, шил прéзъ престе фънáцеле чéле май слáбе, сáл престе рътърй, кáчй кл врéме пре âчéстк âкъ ле дирéг, нъмай се ши грáпе, сáл греблéкъ Фънáцеле, ши Рътъриле, прънде сáл прессрáт Зарóхъл, ши âпóй съ ле петезéскъ кл Кулíндрл. Âчéста, âл ûбичнъíт, â û фáче примъвáра â мъстл ûмътълъй.

Ж. Деспре Косúтъл Трифóюлъй.

Трифóюл требе косúт, пънкáнд âсте â флóаре. Дъпъ âчéа нъ требе бъйлъít кл дънсъл пре кълдъръ, чй сúра, сáл димінéца требе âтóрс, ши стрúнс пре рóаш, кáнд âй сáнт фрънзеле кám жúлаве, ши нъмай вéшеде, ûръ нъ тáре оýскáте: нúчй требе âшептáт, ка âша съ се оýше пре брáзде, прекъм сар кълвенй, кáчй âчéста сар фáче тързíй; чй, кáнд сáл оýскáт пáртк чé май мáре, требе стрúнс, кърáт, ши âшезáт â Шъръ, сáл â Шóпръ, оýнде сél съфле вънтъл, ши пре âнчéт съ се оýше кл тóтъл; âлтмíнтрелé де вéй фáче, âй кáд фрънзеле, ши нъмай котóрій лъй âй вéй къра âкáсъ, де оýнде кáтъ пáгъбъ нáй âвé?

КАП IV.

Деспре прѣсѝрѣ добитоачелор чѣлор де Кась.

Вѫвѫнт Ънайнте.

Прин Добитоаче се ънцелѣг тоате Фѫптѫриле, каре ăѫ трѫп, сѫнце, вїăцѫ, ши сѫмцѝре ънтрѫ сине, ѝарѫ нѫ ăѫ ънцелепчѫне, прин карѣ сар пѫтѣ киверниси, ѿкърмѫи, ши ъндрепта пре сине. Добитоачеле, каре се кѫпринд ънтр Дефиниціа (Тълкѫирѣ) ăчѣста, сѫнт де доăш фѣлюрѝ, ăдекѫ Белбатече, ши Блѫнде, саѫ де Кась. Тоате Добитоачеле, каре ăкѫма сѫнт де кась, ѿарекѫнд ăѫ фост Белбатече, ши нѫмай прин сѫргѫинца ѿаменилор саѫ ънблѫнзит; пентрѫ кѫ Ѥсперіенціа не ăратѫ, кѫ ѿрѝ кѫте сѫнт блѫнде, ăтѫтѣ, ба ънкѫ ши май мѫлте, ши тот де ăчелаш фѣлю, сѫнт ши белбатече. Ѣѫ ънтр капѫл ăчѣста нѫ врѣѫ ă ворбѝ деспре тоате добитоачеле чѣле блѫнде, саѫ домѣстиче, чѝ нѫ-

нѹмай деспре âчѣлѣ, де кáре ăре ѿп (лúпсъ) Плѹгáрюл, ка сáѹ съ се âжѹторе ла лѹкрáтѹл пъмáнтѹлѹй; сáѹ съ се хрънѣскъ, ши âерáче пре сúне, ши пре ăлцiй; сáѹ сéшй къщúце май мáрй венúтѹрй, ши фолóсѹрй. Йшадáръ фíе.

§. 1.

Деспре Вúте.

Л. Деспре Кáй.

1. Деспре Хáсна Кáилор.

Кáiй ши пентрѹ âчѣа сáнт де фолóс, пентрѹ къ кѹ дáншiй май лéсне се пóт âрà пъмáнтѹриле чѣле петрóасе, ши нъсáпóасе, декáт кѹ Бóiй; пентрѹ къ оўнгиле бóилор се рóд де пéтри, дар â Кáилор нѹ се рóд, фiйнд къ се потковéск: дрептачѣа май де фолóс ле ăсте плѹгáрилор, кáрiй лъкѹéск пре лóкѹрй петрóасе, â цънѣ Кáй, декáт Бóй. Йфаръ де âчѣста пентрѹ Къръщiй Кáiй сáнт непрецѹúцй пре лáнгъ Бóй пентрѹ оўмклетѹл, ши ѿцúмѣ лóр, мъкáр къ цинѣрѣ лóр вúне май скѹмпъ, пѹтéрѣ, ши сънътáтѣ лóр ăсте май пѹцáнъ, декáт â Бóилор.

2. Деспре Прѣсѝрѣ лор.

Кѫ мѫлт май мáре фолóс ва âвѣ Плѫгáрюл дѣкѣ се ва сѫргѫ́и, се спорѣскѣ ѣл Кáй, декáт се кѫмпере; пентрѫ кѣ ѧ кѫмпѣрáт пентрѫ мѫлте ѧшѣлѣчѫ́ний мѫлт се пóате ши пѣгѫ́ки. Дсе врѧнд сéшй спорѣскѣ Кáй, ла âчѣ́стѣ требѫе се ѩ бúне сѣ́ма:

а) Се цѧнѣ Гпе фрѫмóс фѣкѫ́те, чи́тове, мáрй ѧ трѫп, ши кам âсѣ́мене Ѧрмѣсáрилор, ла кáрїй ле ва мѧнà.

б) Фїи́нд кѣ ѧ Цѣ́риле чѣ́ле де сѫ́пт Стѣпѧни́рѣ прѣѳнѣлцáтей Ѧпѣрѣтéшей, Кéсарю-Крѣéшей, ши Ѧпостоличéшей Сáле Мѣри́рй май претѫти́ндень се ѣфлѣ Ѧрмѣсáрй ѧпѣрѣтéшй ла âчéшїа требѫе сéшй мѧ́не плѫгáрїй Гпеле сáле.

в) Тѧмпѫл чѣл май кѫвїинчóс де â слобозй Ѧрмѣсáрїй ла Гпе ѐ дин ѧчепѫтѫл лѫй Мáртїе пѧ́нѣ ѧ сфѧрши́тѫл лѫй Маю; пентрѫ кѣ Гпеле пóартѣ ѧ пѧ́нтече оѵнеспрѣзѣ́че лѫ́ний, ши âша Мѧнзїй чéй де кѫрѧ́нд фтáцй нѫ нѫмай май рáпеде âпѫкѣ ла гáрѣ, чй пре гáрнѣ ѧкѣ май мѫлт се ѧтѣрéск.

г) Требѫе лѫáт сѣ́ма, ка, де нѫ ва âвѣ вре ѡ Гпѣ лáпте, Мѧнзѫл ѐйй сѣ се âплѣ-

че

че ла ăлтъ Пăпъ, ши, кът ресăр ла Мънзй чéй дойспрезéче дúнцй диннаúнте, ↑дáтъ се лúсе дé кáте ŵ цáрă де ŵкúс сăв мăáт ↑ ăпъ, сăв зăрăмикáт ↑ пúсáт, пентрŭ ка се ăпŭче пŭтéре.

д) Мънзїй май наúнте де чúнчй лŭнй нŭ требŭе ↑церкáцй, ши кът се ↑цéркъ, требŭе депăртáцй де Мăмънй, ка нŭ кŭмва ăŭзъндăле рънтезáтăл съ се топéскъ де дóрăл лáптелŭй.

е) Мънзилăр, кънд се ↑цéркъ, требŭе дăт Тăрáце, Фăн, Пăрéъ, ши Сŏкúс, чи нŭ ăтът́а, кът ла чéй май мáрй.

ж) Пънъ сънт Мънзїй тúнерй, требŭе ↑вăцáцй ↑ Кăпăстрŭ, цеселáцй, перїáцй, фрекáцй, ш́ерш́й, ши спăлáцй, нŭ нŭмай ка се фíе кŭráцй, чи съ се дŭмерéскъ де тúнерй. Нŭ ва стрикà, але арŭнкà стéгŭрй, ши ăлте мътъхăлй ↑наúнте, ши ă хŭрдŭкà чŭбéре, бŭтлáне, бŭцй, ши ăлте вáце, сăв ă бáте дóбе, ка съ се дедé ла тóате, ши кŭ брéме де немúка съ се тéмъ, нúчй съ се спáрїе. Кънд, ши кънд ле требŭе рăдикáте пичóареле, ши чокънúте копúтеле, ка ↑ брéмé сà се стé бúне ла поткобúт

вѝт, се по́ате пѹне пре дѫншїй ши ка́те оѹн прѹнкѹц, ка ѫпо́й се нѹ се сѫ́ск дe Кълъре́ц.

5) Плѹга́рїй че́й май богаці́й, ка́рїй ѫѹ Ста́ве ѫтре́ці́й, ѫѹ ѡкичнѹи́т ѫ лъса́ Мѫ́нзїй че́й май бѹ́нй, май фрѹмо́шй, ши май йстеці́й дe пресѝлъ, ѫдекъ Ѫрмъса́рй; ѫ́пъ пре чемла́лці́й, ка́нд сѫ́нт дe до́й ѫ́нй, ши ѫѹ слобозѝт ѝне Бо́ашеле, ѫ́й жѹгънѐск примъба́ра, пънъ ѫ нѹ да́ мѹ́ска, саѹ то́амна, дѹпъ че́ ѫчѣ́тъ мѹ́ска.

3. Despre Гри́жа Ка́илѡр.

а) Мѫ́нзїй, пѫ́нъ нѹ плине́ск тре́й ѫ́нй, нѹ требѹе ѫвъцаці́й ничѝ сѹпт Шѣ́, ничѝ ѫ Хам, дѹпъ ѫчѣ́ пънъ че́ ѫ́р фѝ дe па́трѹ ѫ́нй, нѹмай сѹпт пѹцѫ́нъ повоа́ръ требѹе силиці́й, ка́рѣ се по́ате ѫмѹлці́ дин зѝ ѫ зѝ, ка се нѹ се ѫвѣ́це ничѝ прѣ ѭці́й ла тра́с, ничѝ прѣ несѹферито́рй дe гревѹта́те.

б) Мѫ́нзїй, ка́т ѫчеп ѫ се ѫвъцъ́, требѹе пѹ́шй ла Гра́ждѭ, хрънѝці́й кѹ фѫ́н, кѹ ѡвъ́с, ши кѹ па́е тъ́ате (кѹ са́чкъ), ка ши чемла́лці́й Ка́й; ѫ́пр нѹ кѹ ѫ́пръ, ка́шй пе́рд дин пѹтѣ́ре: ѫ то́ате зи́леле требѹе цеселаці́й, ѭе́ршй, ши май ѫдѣ́се ѫ́рй преcте

ѫ́н

ăn скълдáцй, сăў спълáцй; пентрў кă âчĕстĕ тóате фóарте ле фолосéск Кáилор.

в) Граждюиле, пентрў кă Кáїй фóарте мўлт ăєўр (вáпўр) слобóд âтрăнселе, требўе сă се фáкă âнáлте, ши ка се нў фіе тинóасе, требўе сă се бúне подĕскă, ши пресўпт подĕле сă се фак Шáнц, прин кáреле сă се скўре пишълéўл âфáрă, оўнде се âрўнкă гўнóюл, ка кў âтáта май бúне се пўтрезĕскă шй гўнóюл.

г) Йселилле пентрў Кáй нў се фáк ка пентрў Бóй, чй май âнáлте, кў тróакă, ши шăрéглă дĕсўпра трóчей, â тróакă се дă Кáилор ŵвĕсўл, шй сáчка, â Ширéглă фăнўл, ши пáеле чĕле де ŵрз.

д) Ла кáпетеле подĕлелор чĕле де кĕтрă кўрўл Кáилор се рăдúкă стăлпй, де кáрїй, ши де почўмбїй чéй де сўпт тróакă се лĕгă âтрă фїешекáре кál ŵ стáцилă, ка оўнўл пре ăлтўл се нў пóатă кътămà, сăў лови престе пичóаре.

Б. Деспре вúтеле чĕле кў кóарне.

1. Деспре Бóй.

а) Деспре фолóсўл Бóилор.

Фїúнд кă Бóїй сăнт май де âделўнгатă сънътáте, ши май тáрй, декăт Кáїй, спре

чѣ маи грѣ мѫнкъ де кѣмп ѫкъ сѣнт маи бѫни, ши маи рѫздѫрій. Хрѣна лор ѫкъ нѫ стъ ѫтрѫ ѣтѣта, ѫ кѣт стъ ѣ Кѣилор. Дѫпъ чѣ ѣѫ пѫртѣт Жѫгѫл зѣче, саѫ ши маи мѫлцій ѣни, ѫкъ ѣѫ прѣцѫл сѣѫ; пентрѫ къ ѫгрѫшѣндѫсе се пот вини де Мъчелѣрилор, саѫ Флешѣрилор (Мисѣрѫшилор), саѫ белѝ пентрѫ хрѣна Кѫсей.

6) Деспре прѫсѝрѣ Бѝилор.

Маи вине, шѝ маи де фолос ѣр фѝ, ка ѫсѫши плѫгѣрїй Бѝй ѫкъ сеши прѫсѣскъ, декѣт се кѫмпере: дрептачѣ де липсъ ѣсте, ка сеши кѫцѝце вачѝ тинере, мѣрѝ, ши вине фъкѫте ѫ трѫп, сѫнътоасе, бѫне де прѫсилъ, ши де лапте. Тѣрїй ѫкъ требѫе се фіе ѣлеши де фрѫмсѣце, ши де фѣлѝ, ши фїинд къ фїецекѣреле плѫгѣрѝ нѫ ѐ ѫ стѣт де ѣши цѫнѣ де сине Тѣѫр, ѣѫ ѿвичнѫѝт коммѫнитѣцилє (ѿвцинле) плѫгѣрилор ѣ цѫнѣ ѫпрѣѫнъ ѣтѣца Тѣѫрй, кѣцій ле требѫе пентрѫ вачиле лор, саѫ ѫпрѫмѫтъ Тѣѫрїй дела Домнїй чѣй пъмънтєщи. Бовцїй, пре оѫнеле локѫрй, се ѫцѣркъ дѫпъ чинчй, саѫ шѣсе септъмѣнй, прекѫм

ши

ши вицѣлеле, дăрѫ май ѫцелепцѣще се вѣд ă фăче, кăрїй дела ѡ врѣме ăлег вицѣїй дела вăчй, ши нѹмай ăтѹнчй ѧй слобóд ла Мѹмăнеле лор, кăнд ле мѹлг, ка сѫ ле мóле цăцеле, ши оѹцервл, пентрѹ ка сѫ се мѹлгѫ май оѹшóр, ăпóй ѧй кѹтїеск, сав ѧй бăгѫ ѧтрѹн жѹгѹц, кăреле ăша ѧ̈сте ѧтокмúт ѫ кăпѹл оѹнѹй Почѹмп, кăт сѫ се пóатѫ ѧвъртì вицѣїй прелăнгѫ Почѹмб, пънѫ се мѹлг вăчиле, дѹпѫ ăчѣ̀ле се слобóд дин жѹг, ши се лăсе пънѫ чѣ̀ стóрк тóт лăптеле дин оѹцервл мѹмăнилор, ăпóй ѧ̈ръш се ăлег. Ши ăша се мăнѫ, пънѫ кăнд нѹй ѫцѣ̀ркѫ вăчиле пре вицѣй. Дин фăчерѣ ăчѣ̀ста дóаѡ фолóсѹрй ăѹ Плѹгáрїй, оѹнѹл, кѫ вицѣїй крéск май кúне, май фрѹмóшй, май сънѫтóшй, ши май тáрй ла въртѹте, прекѹм пóцй кѹлѣ̀це дин вицѣїй чéй мънзáцй; ăлтѹл, кѫ вăчиле ѧкѫ дăѹ май мѹлт, ши май кѹн лăпте.

Боѹцїй, кáрїй се крéск де жѹг, кѹ кăт май тúнерй се жѹгънéск, кѹ ăтъта май фрѹмóшй се фак ла пър, ши ла кóарне. Жѹцчй фъкăндѹсе, пънѫ нѹ вър плúнй

трéй

трéй ăний, нꙋ требꙋе ѧвъцáй ѧ Жꙋг, ничй требꙋе лъсáцй, се трѣкъ преспе чúнчй ăний, къ ăпóй май ăневóе се дꙋмерéск. Ѧвъцѧндꙋй ѧ Жꙋг, ѧ сѣма, сéй прúнзй пърѣке ла ѡлáлтъ де вѧрстъ, де пѣр, де кóарне, де ѭцúме, де трꙋп, ши май ăлéс де вѧртꙋте; пентрꙋ къ чéл май мáре ѧ трꙋп, ши май тáре рáпеде пóате прънзй пре чéл май мúк, ши май слáб. Ѧкѧт ѧ́сте пентрꙋ рѧндꙋл прúнсꙋлꙋй, чéй май ѭцй, ши май мáрй ла кóарне се прúнд динафáръ, ѧ́ръ чéй май лѣнеший, ши май мичй ла кóарне де кѣтръ ѡ́м. Кѧнд се ѧвáцъ жꙋнчїй, ѧтѧшдáтъ нꙋмай сꙋпт пꙋцѧнъ грéꙋтáте требꙋе силúцй, кáрѣ се пóате ѧмблцй дин зй ѧ зй пънъ чѣ се вър дедà ăпꙋртà грéꙋтáтѣ, кáрѣ ѡ пóартъ Кóїй чéй мáрй.

в) Деспре хрáна Бóилор.

Хрáна Бóилор чѣ де ѧ́рнъ ѣ́ фѧнꙋл ѧ сúне, сав âместекáт кꙋ пáе, ши фóиле чѣле де Кꙋкꙋрꙋз, сав пенꙋшеле; бúне âр фй де лисáр пꙋтѣ дà ши кѧ́те пꙋцѧнтéл ѡвѣ́с, сав ѡ́рз, прекꙋм фák пре оу́неле лóкꙋрй. Чѣ де вáра хрáнъ ле ѧ́сте ѧ́рба ла

Ѧ́селе,

Ѣселе, дар май мѫлт Пъшѫнѣ ла кѧмп: ѣрѫ чѣ де тоамна тот фѣклюл де трифоѭ, ши фрѫнзеле де вѣрзе (кѫрѣк), чи прелѧнгѫ âчѣстѣ лисе дѫ ши кѧте пѫцынтел фѧи май вѧртос ноаптѣ, ка се нѫши пѣрдѫ дин пѫтѣре.

2. Деспре Вачи.

а) Деспре прѫситѫл Вачилор.

Вачиле сѣ прѫсѣск ка ши Боїй: деспре âцеркатѫл вицѣлелор âкѫ сав зис, сѫнде сав ворбит деспре Есѫцй; âчи нѫмай âчѣста âсѣмнѫ, кѫ Жѫнинчеле нѫ требѫе дате ла Татр, пънѫ чѣ нѫ вор плини трей ани.

б) Деспре грижа Вачилор.

Пре оѫнеле локѫрй Вачиле ши вара âкѫ ле цѧн ла Ѣселе, чи âтрѫ Рѫмѧнй, май âлес âтрѫ плѫгарй, ка сѫ се факѫ âчѣста, нѫ ѣ де липсѫ, кѫ ѣй лѫкѫѣск âлокѫрй, оѫнде се афлѫ десѫпе пъшѫнй, сав де нѫ се афлѫ, се пот прѣлесне фаче, нѫмай дѣкѫ вор лѫкра, дѫпѫ кѫм сав зис, май наинте, оѫнде сав ворбит деспре диресѫл рѧтѫрилор, ши âл фѧцелор. Âчи нѫмай âтѧта зик, кѫ вачиле се пот да ши âлѫр-

дѫ,

дѫ нѫмай съ се сѫргѫ́скъ плѫгарїй, ка съ ѫйѳъ ѫдѫпътóрй ѳ́ѫне, ши сѣ́ра ѫ́къ съ ле мишѫ́скъ кѫ кѫ́те чѣ́ва, къ ѫша вор да май мѫлт лáпте. Жѫни́нчеле, кѫ́нд фáтъ дынтѫ́шдáтъ, требѫе мѫлсе де трéй ѿрй ѫ́ зѝ, ка съ лúсе лъръ́скъ, ши лъцѣ́скъ вѫ́ниле оѫ̈ъръ́лѫй чѣ́ле че ѫ́дѫнъ, ши слобóд лáпте, чѝ Корáстра, ѫ́дек лáпте чéл дин тѫ́ѭ дѫпъ фътáт, нѫ́ требѫе лѫ́тъ дела вицéй; пентрѫ къ Корáстра нѫ́ нѫмай дин вицéй, чѝ дин ѿрй чѣ́ пѫ́ѭ де добитóк ѫтѫ́нчй нъскѫ́т кѫръцѣ́ше тóатъ ръѫтáтѣ, дин кáрѣ дѫпъ ѫчѣ́л лѣ́р оѫ̈рмà мѫлте Бóале.

в) Деспре лѣ́кѫл Вúтелор чéлор Корнѫте.

Прекѫм Бóалеле вúтелор чéлор Корнѫте нѫ́ сѫ́нт нѫмай де оѫ̈н фѣ́лѭ, ѫша ши лѣ́кѫриле лор сѫ́нт май де мѫлте фѣ́люрй: ѣ́ѫ нѫмай ѫчѣ́ста ѫ́сéмн ѫчѝ, къ фóарте де фолóс ѭ́сте, ѫ́ Здробѝ пелúн, ши семѫ́нцъ де Брáд ла ѿлáлтъ, ѫ́ле ѫ́местекà кѫ́ сарéтр (шлéтром), сáѫ кѫ́ сáре де рѫ́нд ши ѫ́ дà ѫ тóатъ септъмѫ́на ѿдáтъ ла вúте; пентрѫ къ ѫчѣ́стѣ фóарте мѫлт ѫжѫтъ, ши

пъ-

пъзéск ви́теле де неньмъра́те Бóале, ѧ ка́ре ѧлгми́нтрелѣ ѧр кѫдѣ.

§. 2.

Деспре СЪ̆й.

А. Деспре фолóсѹл СЪ̆илѡр.

Дела СЪ̆й се пóате ѧвѣ ма́ре фолóс нѹ нѹмай дин ла́пте, ши дин лѧ̆нѫ, чи ши дин гѹноюл лѡр; пентрѹ кѫ прин стѫлúтѹл ѿилѡр фóарте ви́не се дирéг Цѣ́ринеле

Б. Деспре прѫсúрѣ СЪ̆илѡр.

1. Деспре Кѫшигáтѹл СЪ̆илѡр, ши ѧл Берéчилѡр. Плѹгáрюл, ка́реле воѧ́ще, сеши прѫскѣкѫ СЪ̆й вѹне де прѫсúлѫ, фрѹмóасе, мънóасе, ши де фолóс, требѹе сѫ се сѫргѹáскѫ ѧлѣ кѫшигà пре ѧчѣ́стѣ ши динтрáлте Цѣ́рй, дѣ́кѫ нѹ ле ва ѧфла ѧ Цѣ́ра сà. Пѣ́рѫ сѣ́мнеле оѹ́нѡр СЪ̆й ка ѧчѣ́стѣ сѫ́нт:

a) Ѧ СЪ̆илѡр, ка се фíе лáте ѧ пéпт, лѹнцй ѧ грѹмáзй, ши кáм кѫрлигáте, сав кѫрни́те, кѹ ѿкй мáрй, ши лúмпезй, скѹрте ши мáкре ѧ пичóаре, ши кѹ оѹ́ер фрѹмóс. Лѫ́на лѡр требѹе се фíе лѹнгѫ, дѣ́сѫ,

кáм

крѣцъ, ѫлѣъ, де кѫтръ пѣле кѫм сѫинъ, моале ла пипъит, ши кам оуѫсвроасъ. Ѫмблетѫл ши гоатъ мишкарѣ лър трѣбѫе се фіе ѩстѣцъ, ѭте, ши де трѫит. Ѭръ сѣмнеле сѫнътъцей лър сѫнт, дѣкъ нѫ ле пѫте дѫхоарѣ; лимба ле ѭасте кѫрътъ, ши невътъмътъ; ши чѣле динлѫнтрѫ пърцй ѫле ѫкилър, кѫ пѣрѣ, десѫпт лѫнъ, траг кам рошїе.

к) Ѧ Берѣчилър, ка се фіе де мѫмѫнй, кяре ши май наинте ѫѫ фътят кѫте оуѭн берекѫц, ши фоарте фрѫмошй; май вѫртос лѫна лър чѣ дела грѫмѫзй, дела фоале, ши динтръ спѣте се фіе токма моале, ши дѣсъ. Май ѧколѡ Берѣчїй трѣбѫе се фіе бине крескѫцй, ѧнѫлцй, грошй; ши ѡсошй, кѫ фрѫнтѣ лътъ, кѫ ѫкїй лимпезй, ши кам рошїй, кѫ насѫриле кърните, спътеле съ ле фіе лате, грѫмѫзїй грошй, пичоареле тарй, ѫмблетѫл ѫпъсат, ши кам мѫндрѫ, ши кожиле мѫлт лѫноасе.

2. Десупре ѧпрегнатѫл Сѫилър кѫ Берѣчїй. Кѫнд се бага Сѫиле ѧ мъсѫръ, ѫдекъ кѫнд се ѫлег кѫ тотѫл Мїїй дела дѫнселе, Берѣчїй кѫ ѫиле чѣле стѣрпе ѫкъ се ѫлег, ѧтръ карїй ѫпой

кѹ врѣме се ѧмѣстекъ пре оуне локѹрй ши Мїеїй, чй прела Сѫн-Пѣтрѹ, саѹ минтенй дѹпъ ѧчѣа, Мїеїй, ши ѿиле чѣле сѫрпе ѫаръш се ѧмѣстекъ кѹ ѿиле чѣле мѹлцътоаре, ѫаръ Берберїй се пѧск де килин пънъ ла Винерѣ маре, ѫдекъ пънъ ла мезѹл лѹй Октомврїе. Ѧтѹнчй ѧлегѫндусе Мїеїй, ши Мїориле, каре ѫкъ нѹ сѫнт де [illegible], декилин, Берберїй се слобоѧ ѫтръ Сѹй ничй се ѧлег май мѹлт, пънъ кѫнд нѹ се бага ѫаръш ѫ мъсѹръ ѿиле.

Берберїй пентрѹ ѧчѣа се слобоѧ пре ла Винерѣ маре ѫтръ Сѹй, ка ѧчѣстѣ се нѹ фѣте ничй прѣ ѫ ѫарнъ, ничй ѫ варъ. Даръ ѧчй ѧсѣмнъ, къ тоцй ѿаменїй, чей че сѫнт де маре Всперїенцїе, ши ѧѹ лѹат кѹ дѣдинсѹл сѣма ла цѫнѹтѹл, киверниситѹл, ши спорітѹл ѿилор чѣлор де бѹн фѣлю, кѹ оун кѹвѫнт ѫтрѣеск, кѹм къ нѹ ѥ кѹ пѹтинцъ ѧ цинѣ, ши крѹцѧ фѣлюл чѣл бѹн ѧл ѿилор, де се ва ѧместекѧ пре врѣмѣ мърлітѹлюй сѫнце кѹ сѫнце, ѫдекъ тата кѹ фата, саѹ фрателе кѹ сора. Дрептатѣа даѹ сфат, ка фїекаре Плѹгарю сеші скимбе Берберїй кѹ ѫлцй вечинй май ѧдесе ѿрй, дѣкъ врѣ сеші цѫнъ фѣлюл Сѹилор. Обичѣюл ѧчѣста де ѫщй скимбѧ Бер-

бе-

бе́чіїй ѧ́трѣ сине́ пре вр҃е́мѣ мѧрлитвлвй ѧ́л цѧ́н та́ре пѣкврарїй че́й дин Швеція; пентрв ѣ́чѣ́а ѧ́трв ѣгѧ́та шав дире́с тврмеле, ка́т лѧ́на ѡ̈илор лор, дин ка́рѣ се фа́че кѫ̈игвл че́л май ма́ре, ѧ́трѣ́че пре чѣ дин Ӓнглїа.

3. Деспре грижа, ка́рѣ трѣ́бе пвртатѣ, кѧ́нд фа́тѣ ѡ̈иле́.

Сѳ̈иле по́артѣ Мїе́їй, ѣккврат доаѡзе́чй ши оӱна де Септемѧ́нй: ѣшадарѣ, ка́рѣ ѡ̈ае се мѧрлѣ́ще ѧ́ зіша де вине́рѣ ма́ре (ѧ́ ѣпатраспрезе́чѣ зи́ ѣлвй Сѳктомврїе), фа́тѣ ѧ́ зіша де патрвзе́чй де сфи́нцй, ӓ́декѣ ѧ́ ѣно́аѡ зи ѣ́ лвй Ма́ртїе; чи́ пр҃ѣтвнчй тѧ́мпвл ѣ́ ѧ́кѣ рѣкврос, пентрв ѣчѣ́а пре сѣ́ма ѡ̈илор че́лор де ѣ́ фѣтѣ́ трѣбе фѣкѳт Кошѣ́рю (Сѳко́л) де килин, ши ѧ́трѧнсвл Ко́лницѣ (Шо́прв) бине копери́тѣ, ка нѣ́оа (зѣпа́да), пло́аѧ, ши вифо́рвл се нѳ̆ ѣжвнгѣ ла ѡ̈и́, нич селе ба́тѣ вѧ́нтвл че́л де ѣмѣзнóапте. Ӓфа́рѣ де ѣчѣ́а, май наинте де ѣ́ фѣтѣ́ ѡ̈иле, Пѣкврарїй че́й май прокопси́ций ѣ́ѳ ѡ̈ѣичнвйт ѣ́ле ѣфѳмѧ́ кѳ ни́ще матерїй, ѣ́ кѣ́рора фѳ̈м ӓ́сте фо́арте мироситорю́, прекѳм сѧ́нт: копи́теле де Ка́й, оӱнгиле де ви́не, ѡ̈рй че фѣ́лю́ де ко́арне, пѣ́рвл, ко́ама, лѧ́на чѣ нетрѣ́бе никѣ ш. ч. ѣ-

 по́й

по́й семѧнца чѣ де Брáд сáѹ Шнѣпѫнѹл (Финіо́рѹл), Пелúнѹл, Мѫнерáнѹд, Тѫмѧ́ка, ши а̑лте е̑ребрй, ши флóрй мирóсито́аре. Пре врѣмѣ фѫтáтѹлѹй ѡ̑ле требѹе май а̑дѣсе ѡ̑рй черчетáте, ка де кѹмва нѹ а̑р пѹтѣ фѫтà се ли се а̑жѹте, ши кѫт фáтѫ, а̑дáтѫ требѹе кѹрѫцúте де флóчй пре ла оу̑ер, мѹлс кѧтва лáпте, ши спѫлáте кѹ дѧнсѹл цúцеле, ка сѫ се май мóае, а̑пóй требѹе а̑плекáцй Мїёїй. Пр̑ѫ лáптеле нѹ пентрѹ а̑чѣ́а се мѹлце, пентрѹ кѫ дóарѫ а̑р стрикà Мїёилшр, фїúнд чéл динтѧ́ю, чй пентрѹ ка сѫ се спѣ́ле кѹ дѧнсѹл цúцеле де пéрй, ка се нѹй сѹгѫ Мїёїй, кѫ пéрїй фóарте ле стрúкѫ.

4. Деспре крѣ̈шерѣ Мїёилшр.

Мїелѹшёїй дѹпѫ ѡ̑пт зúле а̑чéп а̑ чѹгѹлй кѧте чéва, ши а̑ рóаде. Пентрѹ а̑чѣ́а фóарте де фолóс а̑р фй, ка прелѧнгѫ фѧнѹл бѹн, кáреле се дѫ ла Мїёй, сѫ се фѣ́рѣ пѹцѧнтéл Ѻвѧ́с а̑ ѧпѫ сѫрáтѫ, ши, дѹпѫ че сáѹ рѫчúт, сѫ се пѹнѫ, оу̑нде стѫ фѧнѹл, диннаúнтѣ Мїёилшр, ка се а̑пѹче кѧт де кѧт ши дин Ѻвѧ́сѫ пентрѹ кѫ де ѡ̑вѧ́с фóарте крéск, ши се а̑тѫрéск Мїёїй. Де фолóс а̑сте ши а̑чѣ́а, ка Мїёїй дѹпѫ врѡ кѧтева зúле сѫ се а̑лѣ́гѫ дела мѹ-

мѧ́нй,

мѫ́ний, пентрѹ ка се нѹ̀ се сѣа́тъ прѣ та́ре Сѹ̑иле прин сѹ̑птѹл Мїе̑илѡр, ши се слъжѣ́скъ: пентрѹ Мїе̑й ѫ̑къ ѥ̂ май бине, съ се ѫ̂лѣ́гъ; къ́чи май ѫ̂гра́къ се дедаѹ̀ ѫ̂ мѫнкѫ̀, ши ѫ̂ ѣ̀: чи ши ѫ̂ле́ший тре́кѹе слободи́цій, се сѹ̑гъ ѫ̂ то́атъ зіѡа де тре́й ѡ̑рй, димине́ца, ла ѫ̂мѣ́зй, ши сѣ́ра, ши ѫ̂чѣ́ста пѫ́нъ ѫ̂тѹ́нчи тре́кѹе съ се фа́къ, пѫ́нъ кѫ́нд се ка́гъ ѡ̑иле ѫ̑ мъсѹ́ръ. Сѹ̑ет врѣ́мѣ ѫ̂ча́ста се по́ате ѡ̑търъ̀, ка́рїй, ши кѫ́цій Мїе̑й съ се ла́се де прасѝлъ; чемла́цій се вѫ́нд де белѝт, саѹ̀, ка́рїй сѫ́нт Берекѹ́цій, ши нѹ̀ сѫ́нт де ѩрѣ́те, се жѹгне́ск май наѝнте, де ѫ̂ да̀ мѹ́ска, ши ѫ̂ша̀ се кре́ск Берече́й ма́рй. Ѩчѣстаѫ̑къ ѡ̂ ѫ̑сѣ́мнъ, къ пре Мїе̑й де ѩ̑рба чѣ́ тѝнъръ лѣ́кне ѩ̑й ловѣ́ше Кѹфѹрѣ́ла, де ка́рѣ ка се́й а̑перй май наѝнте де ѫ̂й мѫнà ла ѩ̑рбъ, ле да̀, се лѝнгъ са́ре кѹ̀ семѫ́нцъ де бра́д, ши кѹ̀ пелѝн ла ѡ̑ла́тъ зъробѝтъ, шѝ писа́тъ.

8. Деспре гри́жѣ Сѹ̑илѡр.

Пъгѹбо́с лѹ̑кръ ѩ̑сте ѫ̂ мѹ̑лце Сѹ̑иле, пѫ́нъ кѫ́нд сѹ̑г Мїе̑ій, нѹ̀ нѹ̑май пентрѹ Мїе̑ій, чѝ ши пентрѹ Сѹ̑й, ши пре врѣ́мѣ ѫ̂чѣ́ка тре́кѹе съ се дескилинѣ́скъ де Берече́й, ши де стер-

пъ-

пъчѹнй, ка съ се по́атъ ѧ́кидѣ но́аптѣ ѧ́ Кошт́ре, сав сѹ́бт Шо́прѹрй, ши шѝ хрънй̀ май ви́не, декя́т Ѻ̆ѥ чт́ле стт́рпе. Кя́нд сѧ́нт мѹ́лте Плс́й Ѻ̆ѥ нѹ̆ трє́бѹе пъскѹ́те пре Шіс́ѹрй, ни́чй пре рѧ́тѹрй, чй̀ пре ко́асте, ши пре дт́ѹрй, сав, дє на́р фй̀ ѧ́ Хѡтя́р ко́асте, ши дт́ѹрй, май ви́не съ се ѡ̑пртт́скъ а̂ ка́съ сѹ́бт Шо́прѹ, пѧ́нъ чѣ трє́к пло́ѥ; пє́нтрѹ къ врт́мѣ плоїѡ́аскъ, вѧ́нтѹл оу̑мед, ши ѳ̑рба крескѹ́тъ ѧ́ ло́кѹрй оу̑меде причинѹ́ѥск бо́алъ Ѻ̆ѥлѡр. Ѧ̑шиждерѣ ши ѳ̑рна, кя́нд ѥ̂ зпа́да ма́ре, нѹ̆ трє́бѹе ско́асе дин Кошт́рѹ̆; чй̀ дє а̂р фй̀ кя́м а̂про́апе ниска́ре ко́асте, пре ка́ре кре́ск тѹ́фе дє бра́д (фино́рй), ши кѹ́прѹ (ѥ̆́рикъ), ла а̂чт́лѣ се по́т ско́ате ши ѳ̑рна кя́нд ши кя́нд, ка се ро́адъ ѧ́ врѡ̀ кя́тева чт́сѹрй. Кѹ̆ ви́теле чт́ле корнѹ́те а̂ ѧ́кидѣ Ѻ̆ѥ нѹ̆ нѹ̆ май нѹ̆ ѥ̂ бре́ѹн фолоѣ, чй̀ ѥ̂ ма́ре па́гѹбъ; пє́нтрѹ̆ къ се ка́лкъ дє ви́те, зарохѹ́л, ка́реле ка́де дин ѳ̑селѣ Ви́телѡр, нѹ̆л мънѧ́нкъ, ши дє ѧ̆́бѹрѣ, ши ва́пѹра, ка́рѣ ѳ̑съ дин ви́те, се нъдѹше́ск фо́арте та́ре; чй̀ ни́чй ви́телє по́т сѹферй̀ дѹхо́арѣ дє Ѻ̆ѥ, ка́рѣ пѹрѹ́рѣ ле ѳ̑сте не сънътоасъ ви́телѡр.

Г. Дє-

Г. Деспре тѹнсѹл Сѹилшр.

Фїїнд къ чѣл май де фрѹнте фолос дела Сѹй се аибе дин лѧнъ, кѹ дѣдинсѹл трєбѹе лѹат сѣма, ка Сѹиле, съ се тѹндъ, кѧнд, шй кѹм се кѹвине. Тѧмпѹл тѹнсѹлѹй ê Примъвара, кѧнд Сѹиле нас ѹп де лѧнъ, нічй спре â фрігѹлѹй, нічй спре â Кăлдѹлѹй âпъра. Оѹнїй âѹ ѡбичнѹйт â тѹнде Сѹиле ши âдоаш ѹаръ, ши âчѣста ѡ фак ѧ Септємврїе. Де трєбѹе тѹнсе Сѹиле де доаш ѹрй, сăѹ нѹмай ѡдатъ? дин стăриле ѧпрецѹр трєбѹе жѹдекат; пентрѹ къ, де воіцй â âвѣ лѧнъ бѹнъ, шй ăцй крѹца Сѹиле, нѹмай ѡдатъ трєбѹе тѹнсе, ѣръ де врѣй â âвѣ лѧнъ мѹлтъ, шй май слабъ, ле поцй тѹнде ши âдоаша ѹаръ. Ялѣцецй дин доаш, кăрѣ вєй вой, ѧсъ міе місе вѣде, къ май бине вєй фаче, де вєй âлѣце чѣл май пѹцѧн, ши май бѹн, декат чѣл май мѹлт, ши май слаб; пентрѹ къ âша Сѹиле нѹ ле вєй трѹдй, нічй ле вєй пѹне ѧ приміждїа цєрѹлѹй вїитор, кăреле âр пѹтѣ оѹрмà ѣрна. Май сѧнт оѹнїй, кăрїй жѹдекъ â фй де фолос, ка Сѹиле кѹ ѡ зй, сăѹ кѹ доаш зиле май наінте, де â се тѹнде, съ се скалде ѧ рăрй, ѧторкăндусе де

трєй,

трéй, сaѫ дe пáтрѫ ѿрй прин рáѫ, ка се лисе спѣлe лáна; чй âчѣста ѧкъ нѫ мйсе вѣдe â фй дe лйпсъ; пéнтрѫ къ претѫтйндeнѣ нѫ сáнт рáѫрй, шй лáна се пóате спълà, ши дѫпъ чѣ сaѫ тѫнс. Âчѣста ѣ тóкма дe лйпсъ, ка ѿамений дe âчéа съ се ръндѫáскъ ла тѫнс, карïй се нѫ чокъртѣскъ пéиле ѿилωр кѫ фóарфечиле, ши лáна чѣ май бѫнъ се ѡ цïе âлѣцe дела чѣ май слáбъ, ка кѫ âтáта май кѫ прéц съ се пóате вйндe: ѿръ лáна май бѫнъ ѣсте чѣ депре спáте, депре кóасте, ши депре шѣле. Кáнд се тѫнд ѾЙилe, се пóт ши âлѣцe, ши ѡтърà, кáре сáнт дe â се май цянѣ, ши кáре дe â се вйндe, сaѫ дe âсе белй.

Д. Деспре Бóалеле ѾЙилωр.

Бóалеле ѾЙилωр сáнт фóарте мѫлте, ши дин мѫлте прйчинй лe шй вйн. Ѿѫ нѫмай оѫнеле, кáре сáнт май кѫноскѫте, ши май примеждïóасе, вóю âдѫче âнайнте, âрънáнд прйчиниле, дин кáре вйн, ка Гáзделе сéшй пóатъ âпърà ѿиле дe дáнселе, ши спѫнáнд âпротйва бóалелωр ши нискáре лѣкѫрй, кáре сaѫ дин кáрцй, сaѫ дела Пекѫрáрй бътрáнй, ши мѫлт прокопсйцй лѣм âвъцáт.

1. Пре

1. Пре врѣме плѡшасъ дѣкъ се пáск Сѫ̆иле ѧ рѧтѫрй, май тотдѣѫна кáпътъ Кълбѣзъ. кáрѣ се фáче ѧ фикáтѫл Сѫ̆илѡр лáтъ ка оўнгѣ дела дѣцетеле мѧней: де âчѣста Сѫ̆илѡр ле кáѫтъ, съ се стѧнгъ, тътѫш âм вѫзѫт ѧ Ѩрдѣл ѧ вармéцїа Дъбáчей ла Грóфѫл Вáш Данїйл, къ кѫ брáхъ, ши кѫ ѿткъ де винáрс (Ракіе) сáѫ мѧнтѫйт де кълбѣзъ нѫ̆ нѫ̆май Сѫ̆иле чй̀ ши вйтеле чѣле корнѫте, кáре ѧ̆къ се кълбезйсе.

2. Кълдѫра, сѣтѣ, шй̀ ѡстенѣла фáче пре Сѫ̆й де се Сѧнцеръ, ѧ̆декъ лйсе ѧгрóашъ сѧнцеле, де нѫ̆ пóате ѧмбла прйн вѧне, кѫм âр требѫй; де бóала âчѣста се мѧнтѫéск нѫ̆ нѫ̆май Сѫ̆иле, чй̀ ши вйтеле чѣле корнѫте прин слобозйрѣ сѧнцелѫй дин оўрéкй, ши дин нáс, прекѫм вйне цїѫ̆ тóцй Пъстóрїй, ѧ̆декъ Пекѫрáрїй, Бóарїй, Въкáрїй, ши Вицелáрїй.

3. Вързáтѫл тóкма âша ѧ̆сте де примеждїóс Сѫ̆илѡр, прекѫм ѐ Сѫ̆аменилѡр; ѧ̆ръ лѣкѫриле ѧпротйва лѫй сѧнт âчѣстѣ:

a) Се âмѣстекъ ѡ оўнчїѧ де прáв де Гѧндáчй де тѫрбáре, кáрїй сѧнт вéрзй, ши се фáк май кѫ сѣмъ пре Фрáсиней, кѫ

па-

пáтрѫ оѫнчїй де Ѡлéю де Йн, ши âмистекѫтѫра âчéста, кáрѣ се кїáмѫ латинéще (Emplastrum Cantaridum), се пѫне лâ Ѡам чѣ вѫрсáтѫ âтрѫ пичóареле чéле дин дѫрѫпт оѫнде ê лáна май рáрѫ.

б) Се фéрѣ Ѡрѫ, ши âн зáма âчéа се тóарнѫ пѫцинтéл ѡцéт, ши пѫцинтíкѫ Мїéре, âпóй йсе дѫ де беѫт; ѣрѫ де мѫнкáт нѫмай ѣрѣ вéрде, ши нáпй дѫрѫбѫрúцй йсе дáѫ.

в) Май пре оѫрмѫ трéбѫе вѫгáт де сéмѫ, ка Ѡиле чéле вѫрсáте се ăйѣ пѫрѫрѣ ăѫрѫ нóаѡ, ши стѫмпѫрáтѫ.

4. Де мѫлте ѡрй кáпкїе Ѡиле, ăдекѫ âшй âтóарнѫ кáпѫл кѫтрѫ кóасте, ши йте се âвѫртéск ротогóа Рѫѫтáтѣ âчéста вúне саѫ дин прѣ мáрѣ âфлѫмáре â крíерилѡр, саѫ дела вéрмїй, кáрїй нѫѫѫéск ла крíерй; ăдекѫ сáнт нúще Мѫще; кáре, пѫнѫкáнд йсте тúнѫрѫ глѫвцúна Мїéилѡр, ѡ гѫрéск кѫ чóкѫл, ши словóд ѡѫ âтрáнса, дин кáре ѡѫ âпóй се фáк вéрмїй, кáрїй дѫпѫ âчéа пáск крíерїй. Кѫпкїéрѣ чѣ че вúне дин âфлѫмáрѣ Крíерилѡр, се пóате виндекà, словозáндѫй сáнце Ѡїéй дин

фрѫн-

фрѹнте, ши дѫндѹй де беѹт, ши де мѫнкат ѣша, прекѹм сав зис ла вѫрсат; Кѫпкїѣрк, кѫрк вине дин рѹсѹл вермилѡр, ѫлминтрелк нѹ ѡ вей виндека, фѫрѫ нѹмай кѹ лѣкѹл, кѫрѹа ѫй зик ѫ Ѫпотекѫ: Spiritus cornu cervi, ши oleum cornu cervi, спиритѹл стѫмпѫрат кѹ ѫпѫ йл тоарнѫ пре нѫрй, пѫрѫ ѡлеюл ѫместекат кѹ мїѣре йл тоарнѫ ѫ гѹрѫ, кѫ ѫша ѡр перй вермїй дин крїерй.

5. Рѫа пѫсте чѣ май примеждїоасѫ коалѫ ла Ѹй, пентрѹ кѫ дела оуна се лѫцѣше май ла мѹлте, ба ѫкѫ ши ла тѹрма ѫтрѣгѫ. Дрептачѣа ѡиле, кѫре се причеп ѫ фй рѫїѡасе, ѫдатѫ трѣбѹе ѫлѣсе дела чѣле сѫнтоасе, ши пѫнѫ ѫтѹнчй спѫлате кѹ зѫмѫ де Тѫбак (Дѹхѫн Гѹтѹн) фѣрт, пѫнѫ чѣ се виндекѫ. Фак ѫлцїй ши ѫлте лѣкѹрй ѫпротива рѫей, чи, прекѹм ѫѹмй ѫм черкат нѹ ѡдатѫ, ка дела Пекѹрарй кѫтрѫнй май наинте ѫкрединцат, нѹ ѐ май бѹн лѣк, декѫт зѫма де Дѹхѫн; пентрѹ кѫ ши лѣзне се кѫшигѫ, ши ѫграбѫ виндекѫ.

6. Пѫдѹкїй Ѹилѡр ѫкѫ пѣр де зѫма де Дѹхѫн, прекѹм ѫ вителѡр чѣлѡр корнѹте де ѡлеюл рѫнчед де Йн, чи оуній спѹн кѫ

Ѹиле

Сѫиле се пóт кѫрцѝ де пъдѫкѝ ши кѫ оѫнт âместекáт кѫ гълбинѫш де ѫѫ, дéкъ се ва âкълзѝ, ши се вор оѫнце Сѫиле, пре оѫнде âѫ пъдѫкѝ.

§. 3.

Дéспре Рѫмътóрѝ, сáѫ Пóрчѝ.

А. Дéспре Фолóсѫл Пóрчилор.

Âтръ тóате Добитóачеле чéле домéстиче (де кáсъ, шѝ блáнде) Пóрчѝй сáнт, дела кáрѝй нѫ се âре нѝчѝ оѫн фолóс, пънъ кáнд нѫсе оѫчѝд, сáѫ вáнд, тътѫш гáзда кáт де слáбъ фáръ де пóрчѝ нѫ трéбѫе съ се лáсе (зѝкъ чѝне, че ва зѝче); пéнтръ къ пóрчѝй се цáн маѝ кѫ сéмъ кѫ де âчéа хрáнъ, кáрѣ âлте добитóаче нѫ âр мистѫѝ, ши éй сáтѫръ страйца, ши Кáса Плѫгáрилор кѫ слъниця (клúсъ), кѫ оѫнтѫръ, кѫ оѫнсóрѝ, ши кѫ кáрнѫрѝ, нѫмаѝ се нѫ цѝе Плѫгáрѝй маѝ мѫлцѝ пóрчѝ, декáт ле âсте пътéрѣ, (маѝ âлéс пре оѫнде нѫ крéще гѝнде, ши жѝр); пéнтръ къ се келтѫáще кáм мѫлт спре âгръшáтѫл, ши хрáна лóр чѣ де âрнъ.

Б. Дé-

Б. Дéспре Прѫсúрѣ Пóрчилор.

Врáста деспорúт â Пóрчилор ши ↑ вéрй, ши ↑ Скроáфе мúсте дела дóй áнй пáнѫ ла чúнчй, сáв ла шáсе áнй, шй се цáн май бúнй де прѫсúлѫ, кáрїй âв оурéкй мáрй, ши трéп лúнг, фіе де че пéр вóр фй. Скроáфеле фáтѫ де дóаш úрй ↑трéн ân кáте дойспрѫзéче пúрчéй, чй тóцй нú трéбе лѫсáцй; нúмай úпт сáв úбичнúит âсе лѫсà ла ú Скроáфѫ, чемлáлцй се мáнкѫ, сáв се вáнд, май вартóс чéй зепитичúцй. Май наинте де â фѫтà, Скроáфеле трéбе âлéсе дин кáрд (Бáшкѫ), ши ↑кúсе де килúн ↑ кóчине (котéце) ка се нú се стропшéскѫ Пúрчéїй де чемлáлцй пóрчй. Трóчиле (Вѫлáеле) âшà трéбе âшезáте ↑ Кóчиниле ↑ кáре се ↑кúд Скроáфеле, кáт се пóатѫ âцúнце ла мáле пúрчéїй, ка сѫ се ↑вéце де мúмáнй май деграбѫ â мѫнкà. Фїйнд кѫ Скроáфеле пóартѫ пúрчéїй пáтрú лúнй, фóарте бúне âр фй, дéкѫ âшà сар верй, ка сѫ ле кáдѫ фѫтáтúл дин тáю ↑ Мáртїе, сáв Áприлїе, âл дóйлѣ ↑ Юлúе, сáв ↑ Áвгúст.

В. Дéспре Пѫшúнѣ, ши ↑грѫшáрѣ Пóрчилор.

Ка сѫ ле мéргѫ бúне Пóрчилор, трéбе âвúт грúжѫ, ка ши ла кáмп пѫшúне, ши âкáсѫ хрáнѫ

нѫ се ѫйѣѫ бѫнѫ. да кѧмп тóт лóкѫл ле ѭсте бѫи, тѫтѫш май ѥине ле плáк рѧтѫриле, ши лóкѫриле чѣле мочирлóасе. Пѫдѫриле, ѧ кáре се ѫфлѫ пóаме пѫдѫрѣце, гѝнде, ши жѝр, сѧнт чѣле май бѫне пентрѫ Пóрчѝ; чѝ трéбѫе âвѫт грѝжѫ, ка претѫтѝнденѣ се ѫйѣѫ дестѫлѫ ѫпѫ; пéнтрѫ кѫ ѧсетсшѣзѫ кѫрѧнд, ши бѣѫ фѫрѫ де мѫсѫрѫ мѫлт: дрептачѣѫ ла кѧмп трéбѫе пѫскѫцѝ прелѧнгѫ рѧ́ѫрѝ, вѣѝ, лáкѫрѝ, ши вѣлцѝ, ка сѫ се пóатѫ тѫвѫлѝ ѧ мочѝрле, кѧнд ле ѭсте кáлд; де нѫ âр фѝ де âчѣстѣ ѧ хотáр, трéбѫе скóасѫ ѫпѫ дин Пѫцѫрѝ (Фѫнтѧнѝ), ши слобозѝтѫ пре Шáнцѫрѝ, ка сéшѝ фáкѫ ѧшѝѝ Пóрчѝѝ мочѝрле. Âкáсѫ се хрѫнéек Пóрчѝѝ кѫ тóт фѣлюл де коáде де бѫкáте, кѫ оѫрзѝчѝ, кѫ шѝр, ши кѫ ѫлте фѣлюрѝ де бѫрѫѥнѝ âместекáте кѫ тѫрѧце, кѫ Зѣр, ши кѫ тóате спѫлѫтѫриле дин Кѫкѫ, нѫмай пипéрю се нѫ фіе ѧтрѧнселе; пентрѫ кѫ де пипéрю се болнъвéск, ши пéр. Коткѣцеле, ѧ кáре се ѧкѝд Пóрчѝѝ, трéбѫе май âдѣсе ѿрѝ рѧнѝте, ши пре ѭрѝѫ липѝте, сав ѧболдорѝте кѫ Гѫнóае, ка сѫ нѫ ле фіе фрѝг, пáе ѧкѫ трéбѫе бѫгáте ѧ кóчинѫ, ка сéшѝ пóатѫ фáче кѫлкѫш бѫи. Ѧтрѫ тóате вѫлáеле âша трéбѫе âшезáте, ши ѧтокмѝте, кѧт се нѫ ле пóатѫ рестѫрнà нѝчѝ âсе скѫрнѧвѝ ѧтрѧнселе.

Май наинте де â се кзгà ла âгрѫшáт, ши вéрїй ши скроáфеле се жѫгнéск, âпóй, дѫпъ чè сáѫ пѫс ѡдáтъ ла âгрѫшáт, май мѫлт нѫ се мáнъ ла кáмп, чй àкóлѣ â Котéц, сáѫ â ѡкóл, оўнде сáѫ âкúс, лúсе дáѫ âтѫрй, Брáхъ, ши Бостáнй (Кѫкѫрéте, Дѫлéцй, Дѫдáй), де кáрїй дестѫй пóцй прѫсй ши âгрѫдúнъ (Кѣртѫ) ши ла кáмп, ши прин Кѫкѫрѫзъ, кáцй пóт мáнкà, ши се áйкъ тотдѣ́на мáнкáрѣ диннаинтѣ лóр; пентрѫ къ динтрѫнчепѫт âкѫш âкѫш мáнáнкъ, ѣ́ръ дѣ́къ âчéп â пѫне оўнтѫръ, ши слъни́нъ, нѫ се бáт âша тáре дѫпъ мáнкáре. Пентрѫ âчѣ́ла âтѫнчй, кáнд âчéп Пóрчїй â се âгрѫшà, кѫ де âчѣ́лѣ мáнкáрй трéѫе хрънúцй, де кáре пѫн слънúнъ âдесáтъ, прекѫм сáнт гúндѣ, жúрѫл, ѡ̆рзѫл, ши Кѫкѫрѫзѫл, чй де жúр прекѫм Клúса, âша оўнтѫра се фáк мóй, ши ѡлеóасе. Ла пърúнцїй мéй мъчинà мълáю де чéл мърѫнт, ши дѫпъ чè се гифтѫà Пóрчїй, дин фърúна âчѣ́а, дѫпъ чè ѡ ѡпърѣ́ кѫ мѫрътóаре ферéинте, фъчѣ́ бѫлзѫй, шíй дà ла Пóрчй дóаѡ, сáѫ трéй септемáнй май наинте, де âй оўчúде, сáѫ âй вúнде, кáм кълдѫцй, âпóй нѫмай áпъ рѣ́че ле дà де беѫт, де кáрїй бѫлзѫй âша се âгрѫшà Пóрчїй, кáт âневóе се пѫтѣ́ рздикà де жóс.

Г. Дѣ-

Г. Дéспре Бóалеле Пóрчилωр.

Бóалеле, кѫрωра сѫнт сѫбпѫшй Пóрчїй, сѫнт май де мѫлте фѣлюрй, ши се стѫрнéск дин май мѫлте причинй, кáре тóате â ле нѫмерà нѫ вóю, чѝ нѫмай оѫнеле, кáре сѫнт май дéсе ѫтрѫ Пóрчй. Ѧчéстé сѫнт:

1. Кѫфѫрéла, кáрѣ ѿ кáпѫтѫ дин мѫнкáрѣ лóбоделωр чéлωр пѫтѫрóасе; чѝ де âчéста лéзне се мѫнтѫéск Пóрчїй, дéкѫ мѫнкѫ грѫѫнце, ши ăлтѫ хрáнѫ оѫскáтѫ.
2. Рѫ́л, де кáрѣ се вíндекѫ, дéкѫ се спáлѫ кѫ лешíе, ши лúсе дѫ́ де мѫнкáт âпáтра пáрте де оѫнчїе де Ѧнтимóнїе âместекáтѫ кѫ фѫрúнѫ, ши кѫ пѫцѫнтúкѫ мїáре.
3. Брѫ́нка, сáѫ ѫфлáрѣ грѫмáзилωр кáрѣ âтѫ́та ѐ де кѫ примéждїе, кѫт ѫ 24 де чéсѫрй, дѫпѫ чé ѫл лóвéще, пéре Пóркѫл, âлмúнтрелѣ нѫ се пóате вíндекà, сáѫ ѫпедекà, фѫрѫ сѫ âлéцй Пóрчїй, пре кáрїй ѫкѫ нѫ ѭáѫ лóвúт, сѫ ле слобóзй сѫ́нце дин грѫмáзй, ши сѫ ле дáй де беѫт âтѫ́та Зéр, кѫт ѿр пѫтѣ бѣ. Стрѫ́нг оѫнїй Бróаще рѫ́шасе, ши тѫíндѫле фóарте мѫрѫнт ле âмéстекѫ ѫ лѫтѫрй, ши ле дáѫ Пóрчилωр

де

де мънкáт, дъпъ â кърша мънкáре нъ ловéщіе Брáнка пре Пóрчій.

4. Гáлчиле, кáре се вúндекъ, дéкъ се слобóаде сáнце Пóрчилор десъпт лúмекъ, ши лúсе фрéкъ гъра прединлъúнтръ къ сáре мърънтъ, ши къ фърúнъ де грáъ.

5. Къпкïáрé, кáрé се кънóаще дúнтръ âчéа, дéкъ ѧмблъ Пóрчïй къ кáпетеле стрáмбе, ши дъпъ чé âъ âлергáт кáтва прин пъшúне, ѿте стáъ, ши кáд ла пъмáнт. Ѧ бóала âчéста трéбе лъáт сéма, ѧ кáрé пáрте ѧшúй ѧтóрк кáпетеле, ка âпóй десъпт оурéкé чé де áлтъ пáрте, ши десъбет кóадъ се лúсе слобóадъ сáнце: дъпъ âчéа се ѧкúд врѡ кáтева зúле, шú лúсе дáъ лътърúй де фърúнъ де ѿрзúй фъкъте къ áпъ кáлдъ.

§. 4.

Дéспре Гáлице, саъ Ѿáръ.

Гáлицеле, кáре май къ дéдинсъл се цáн, ши се спорéск де Плъгáрúй, сáнт де трéй Фéлюрú: Скърмътóаре, саъ Рáкитóаре, Ѧнътътóаре, шú Сеърътóаре. Тóате сáнт де мáре фолóс Плъгáрилор, май вартóс чéлор чé лъкъéск âпрóапе де четáцúй, ши де ѿráше; пентръ къ ле

пóт вúнде кꙋ бꙋн прéц: âфáрꙋ де âчéста Плꙋгáрилωр ѧ́кꙋ ле сѧ́нт спре бꙋнꙋ хрáнꙋ, ничúй ле вúне скꙋмпꙋ, сáꙋ кꙋ âневóе цѧнкрѣ, ши спорúрѣ лю́р.

И. Деспре Гáлицеле чѣ́ле Скꙋрмꙋтóаре.

1. Деспре Гꙋúнй.

Гꙋúнеле сѧ́нт вестúте пентрꙋ ю́áтꙋл лю́р, дрептачѣ́а ши май врѣ́дниче де âле цѧнѣ́, декáт ю́рй чѣ́ фѣ́клю де Гáлице. Гꙋúнеле âꙋ ю́бичнꙋúт â ю́à прéсте тóт ѧ́нꙋл, кꙋѧ́нд âфáрꙋ тѧ́мпꙋриле, кѧ́нд ѧ́шй скúмкꙋ пѣ́неле, ши кѧ́нд лúсе фáче â клочú. Пóцúй фáче, (прекꙋм зúче Пáнкл) ка Гꙋúниле ничúй ю́дáтꙋ се нꙋ клочѣ́скꙋ, чú пꙋрꙋрѣ сѣ ю́аш, дѣ́кꙋ ле вéй легà де пꙋй мúчй вѧ́рвꙋл кóзей, дин кáреле крéск Пѣ́неле чѣ́ле лꙋнцúй, âша де тáре кꙋ ѧ́це, кѧ́т се сѣ́че, âпóй, дꙋпꙋ чѣ́ сáꙋ оꙋскáт, ѧ́л вéй тꙋà. Кѧ́нд лúсе фáче гꙋúнилωр â клочú, ѧ́чéп â клокꙋú: дрептачѣ́а âтꙋнчй трéбꙋе âлѣ́се ю́ашле, кáре сѧ́нт май прóаспете, ши пꙋсе сꙋбт дѧ́нселе, чú нꙋ тóате ю́ашле сѧ́нт бꙋне де скóс, фꙋрꙋ нꙋмай чѣ́ле кокошúте. Ѧ́кѧ́тꙋй деспре Кокóшй, пентрꙋ чинчй-

нꙋл,

спрѫзнѣче Гѫи́ний дестѫл ѫсте оу́нѫл, ка́реле дѫпѫ па́трѫ а̃ний нѫмай ѫсте ѫѫн де кокошии́т, прекѫм ничй Гѫи́ниле де ско́с. Ѳе зи́че, кѫ дин Ѳа̃зле чѣ́ле ротѫнде се ско́т пѫи́че, ѫрѫ дин чѣ́ле лѫнгѫрѣце пѫи, саѫ кокоше́й. Ѳѫет ѡ̃ Гѫи́нѫ де ря́нд нѫмай чинчйспрѫзнѣче Ѳа̃ѫ се пѫн, ѫрѫ сѫет чѣ́ле май ма́рй се по́т пѫне ши май мѫлте.

Пѫїй да́ѫ ѧвіѫ ка́м ла ноашспрѫзнѣче зи́ле, дѫпѫ чѣ́ ѧчѣ́п Гѫи́ниле ѧ клочѝ, дрептачѣ́а ѧтѫнчй ши чокне́ск Гѫо́чиле Ѳа̃злѡр. Декѫмва ѧр фѝ Пѫїй сла́ѣй, ши на́р пѫтѣ спа́рце гѫо́чиле, трѣ́ѣе ѧжѫта́ций. Ѳе по́т пѫне Пѫїй дела май мѫлте Гѫи́ний то́т ла оу́на; да́рѫ, ка се рема́нѫ Гѫи́ниле де Ѳа́т, ѧѫ ѡ̃ѣичнѫи́т | Гѫздо́иле чѣ́ле ѫѫне ѧ да̀ Пѫїй ла Копо́ний, се́й крѣскѫ; ши ѧчѣ́ста ѧша ѡ̃ фа́к:

Ѧ зіша, ѧ ка́рѣ ѐс Пѫїй дин гѫо́чй, се прийнде Копо́нѫл, йсе смѫлг пѫцинѣ́ле пѣ́не депре пѧ́нтиче, ѧпо́й се оу́рзйкѫ ѣйне пре пѧ́нтиче, дѫпѫ ѧчѣ́ѧ йсе ѧдо́апѫ пре грѫма́зй ѡ̃ ѣѫкцѣ́ де пѧ́не ѧтйнсѫ ѧ винáрс, ши ѣгѧ́ндѫисе ка́пѫл сѫпт ѫ̆рипѫ се ѧѣартѣ́ше де па́трѫ, саѫ чи́нчй ѡ̃рй, дин

 ка́рѣ

кáрѣ ѧвартúре âмецѣще. Фzкáндусе âчѣ-
ста се кълéг Пъ̈й, се пън сѣет Копóн ла
лóк кáм ѧтънекóс, ши се âкóпере къ оӱн
Кzтрéц, ка десмецáндусе Копóнъл се нъ̆
пóатz фъцù. Плинíндусе тóате âчѣстѣ
Копóнъл сокотѣще, кz ѣ̈л ѧлъш âз скóс
Пъ̈й, ши дрептачѣа ѧй гижѣще, пzнz
кáнд сáнт ѧ стáт, дѣ â се пъ̆тѣ̆ хрзнù
де сúне.

Хрáна чѣ̆ дин тáю̆ â Пъ̈илшр ѧ̈сте Мz-
лáюл чéл мzрънт фéрт, зzмzтúша де лáп-
те де бáкz, фzрúна де Кънкъ̈ръ̈з, сав тz-
рáцеле де Грáъ̈ мъ̈áте; дъпz чѣ̆ крéск, мz-
нáнкz тóт фéюл де грzъ̈нце, май вартóс
чѣ̆ле де Грáъ̈, де Ъ̈рз, де Ъ̈вáс, ши де
Кънкъ̈ръ̈з: лúсе пóт дà ши оӱрзúчий тzáте,
ши âместекáте къ̆ тzрáце. Примzбáра, Ва-
ра, ши Тóамна се цáн Гzúниле май фzрz
де келтъ̈áлz; пентръ̈ кz мzнáнкz ѧ̈рѣz де
чѣ̆ гúнzрz, ши вермъ̈лéцй: тzтъ̈ший кáнд
ши кáнд трéбе âрънкáтz лшр хранz ши
прелáнгz кáсz, ка се нъ̆ се сzлеztzчѣ̆скz,
ши ѧ тóате зúлеле трéбе ѧмплъ̈тz трокъ̈-
целе, кáре сáнт пре сѣ̆ма лшр пъ̈се, къ̆
ѧ̈пz лúмпеде; пентръ̈ кz де ѧ̈па тъ̈рбъ̈ре се
болнzвéск.

Гзи-

Гъинъри́ушиле, ѧкя́т ва фѝ кѹ пѹти́нцъ, гре́бѹе фъкѹте спре ресъри́т, ши а̂ша̀, кя́т Оўлїй, Гъиле, ши ӑлцій проти́вничій а̂й Гъи́нилѡр се нѹ по́атъ стръба́те ла дя̆нселе. Ничій тре́бѹе лъса́те Гъи́ниле, съ се кѹлче пре Ме́сій, лъдо́ае, Ко́шѹрій, саѹ Та́ле; кя́чій дин гъинацѹл, пре ка́реле Зак, чйка̀ ба́тъмъ пичо́арele, ши ка́пътъ по́дагръ (бо́алъ де пичо́аре), чѝ тре́бѹе прин Гъинъри́ше сѹс дела пъмя́нт, ка се нѹ се по́атъ сѹѝ Дихо́рїй, саѹ вѹлпиле, ѧнпля́нта́те май мѹлте рѹдѐ (пръжи́ній, лѣцѹрій) май а̂сѣ́менѣ, май оўна май сѹс, ӑлта май жо́с, дар а̂ша̀, ка се нѹ ка́дъ оўна дѣсѹпра ӑлтїа̀, ка нѹ кѹмва оўнеле Гъи́ній се спѹрче пре чѣлѣла́лте, ка пре рѹделе а̂чѣ́стѣ съ се сѹе, ши се до́армъ Гъи́ниле. Йръ де севѡ́р ѧки́де гъи́ниле, оўнде се ѧнки́д, тре́бѹе пѹс Пѹлбере, ши Ченѹшъ, ка съ се по́атъ скълда̀, ши ръшкира̀ пѣ́неле са́ле.

Бо́алеле Гъи́нилѡр са́нт, ши се ви́ндекъ прекѹм оўрмѣ́зъ: Де пъдѹкій, се прѣ́серъ кѹ пипе́рю мърѹнт писа́т, саѹ се оўнг кѹ Ѡлеѭ де Йн; де Ко́бе се ви́ндекъ, лѹя̆нда-

дѫлисе Кóвѣ кѫ ѫкѫл, саѫ ѫлтъ оѫнѣлтъ; де чѫмпъмúре, саѫ пóдагръ, оѫнгѧндѫсе пре пичóаре кѫ оѫнтѫръ де Гъúнъ; де ѫлте бóале, Здровúнд кóажъ, саѫ лéмн де Фрáсúн, ши бъгѧнд прáвѫл ѧ ѫпа, дин кáрѣ бѣѫ. Кáре лѣк ѫсте бѫн, ши фóарте де фолóс нѫ нѫмай пентрѫ Гъúнй, чѝ ши пентрѫ чѣлѣлáлте Гáлице.

2. Деспре Коркотúне, ѫдекъ Кѫркáнй, шѝ Кѫрчй.

Коркотúнеле, май наинте де ѧ се ѧфлà, саѫ дескоперй Ѧмéрика, ѧ Ѳвропа ѧѫ фóст некѫноскѫте, ѫръ дѫпъ ѧчѣѧ ѧша саѫ спорúт, кѧт ѧ тѧмпѫл де ѧкѫм претѫтúнденѣ се пръсéск кѫ мúкъ ѿстенѣлъ, дáръ кѫ мáре фолóс ѧл Плѫгáрилор; пентрѫ къ нúчй ѿ Ѻаръ се вúнде ѧшà де скѫмп ка Кѫркáнѫл.

Кѧт трѣче ѫрна, Кѫрчиле ѧдáтъ ѧчéп а се кокошй, ши ѿаш пѧнъ ѧ чинчйспрезѣче, ѫлтеле шѝ май мѫлте Ѻаъ, дѫпъ ѧчѣѧ кáд ѧ клочй, ши клочéск пáтрѫ септемѧнй ѧкïáте. Оѫнеле Кѫрчй Ѻаш, ши скóт пѫй ши тóамна, чѝ пѫïй ѧчéстѣ пïер де фрúг

май

май тотдѣ́ўна. Коркотѝнеле трѣ́бѹе а̂лѣ́сѣ де ма́рѝ, ши га́рѝ ѧ̂ трѹ́п, ши май ѥ́ине ѩ̆́сте, ка се фіе тотдеѹ́н колѻ́р (де ѡ̂ фа́цъ) ла пѣ́не. Примъвара се пѹ́н Кѹ́рчиле ла клочѝ́т пре доашпръзѣ́че пѧ́нъ ѧ̂ патрѹспръзѣ́че ѼЃаш ѧ̂ лѹ́на лѹ́й А̂прилѣ, ка скоѣ́л пѹ́илшр се ка́дъ, кѧ́нд ѣ̂ врѣ́мѣ ка́лдъ, ши фрѹмо́асъ; пентрѹ къ пѹ́їй, кѧ́нд ѣ̂с дин гъо́чѝ сѧ́нт фо́арте цѝнгашѝ, ши нѹ́ ра́кдъ, нѝчѝ фрѝг, нѝчѝ пло́ае, нѝчѝ ѿ̂рѝ чѣ́ врѣ́ме оѹ́медъ: дрептачѣ́ѧ пре врѣ́мѝ ка а̂чѣ́стѣ нѝчѝ ѩ̆́сте ѡ̂ѣнчѣ́ю а̂й словозѝ̀ дин Котѣ́ц, саѹ дин ка́съ пѧ́нъ дѹпъ ѿ̂пт зѝле. А̂м вѣзѹт кѹ ѿ̂кіїй ѧ̂ А̂рдѣ́л, Варміѣ̀їа Дъбѧ́чей, са́тѹл Оѹхѹта́рд ла Гро́фѹл Воа̂ш Данііл, оѹ́нде се скотѣ́ Пѹ́їй де Кѹ́ркъ-кѧ́те чѝ́нчѝ, шѣ́се сѹ́те, ши май мѹ́лцѝ, къ, кѧ́т ѣ̂шѣ́ пѹ́їй де Кѹ́ркъ дин гъо́чѝ, ѧ̂да́тъ ѧ̂й спъла́ пре пичо́аре кѹ винáрс де дро́ждіїй, ши ле ѣзга́ кѧ́те оѹ́н фѝр де пипе́рю ѧ̂тре́г ѧ̂ Гѹ́шъ, а̂по́й ле да̀ де мѧнка́т ѼЃаш ко́апте, тъа́те мърѹ́нт, ши а̂местека́те кѹ ко́ада Шорічѣ́лѹй, саѹ кѹ Оѹрхѝ́чѝ крѣ́ѹй ѩ̆́ръш мърѹ́нт тъа́те; дѹпъ чѣ́ се май ѧ̂търѣ́ кѹ мѧнкѣ́риле а̂чѣ́стѣ, ле да̀ Мълаю

мъ-

мърѫнт, семѣтишѣ, ши мѣ̀з де пѧне мѫ-
ѧт ѧ лапте пѣнѣкѧнд крещѣ, ши пѫтѣ
мѧнкѧ грѣѫнце; ши мерѫѣ тотдѣѫна фоарте
бине Пѫилор; пентрѫ кѣ Пипѣрюл ле ѧ-
тѣрѣ стомаѫл, ши ѧй юцѣ, ѩрѣ винѫлѧрс
ѧтѧта ѧжѫтѧ, кѧт дѫпѣ ѧчѣа нѫ ле
стрикѧ немик оурзикатѫл, де кѧреле ѧл-
минтрелѣ тѧре пїер Пѫїй чей де Кѫркѣ.
Кѧнд ле ѣшѣ мърѫѣлеле, ѩрѣш ѧй спѣлѧ
кѫ винѧрс де дрожджїй пре грѫмаз, ши нѫ
ѧвѣ ничй ѡ кѧнтѫѧлѣ: дрептачѣа ѣѫ ѧкѣ
сфѣтѫѣск пре тоцй ѧчѣа, кѧрїй врѣѫ ѧшй
прѣсй, ши спорй Коркотине, ка ѧшѧ се лѫ-
кре кѫ Пѫїй.

Коркотйнеле дѫпѣ чѣ ѧѫ крескѫт ѡдѧтѣ,
нѫ кѧгѣ сѣма де фриг, ничй де зѣпѧдѣ,
чй ѩрна ѧкѣ се кѫлкѣ мѣкар ѧ чѣ лок,
мѧнкѣ ѩрѣ, тот фѣлюл де грѣѫнце, ѧкѣ
ши пѣре де пѣмѧнт кѫ ѧлте рѣдѣчинй:
дрептачѣа фоарте лѣзне се пот цѧнѣ. Ѩрѣ
фолосѫл лѫр кѫ ѧтѧта ѣ май маре, кѣ ѧ
тоате мѣселе ла тот фѣлюл де Ѫамень
Кѧрнѣ лѫр, ѩсте ѧ фоарте маре чинсте,
ши де маре требѫинцѣ.

К. Де-

Б. Деспре Гълицеле чѣле ѧнотзтоаре.

1. Деспре Гѫнце.

Ѧнтрз Гълицеле чѣле ѧнотзтоаре Гѫнцеле сѫнт чѣле май де фрзнте, кăре нзмай ѧ локзрй ка ѫачѣлѣ сѫнт врѣднице де а се цѫнѣ, оунде ѫасте дестзл ши ѫпз, ши Пзшзне; пентрз кз примзвăра, вăра, ши тоамна май нзмай кз ѫарез трзеск; ѫарз храна чѣ де преете ѫарнз, кăрѣ стз дин тот фѣлюл де грзнце, ши вердѣце кз фолосзл пѣнелор, ал Кърней, ал Оунтзрей, ши ал Фикътзлзй де присосит ѡ респлзтеск.

Ое жзделз а фи май бзне де прзсилз, кăре сѫнт скзрте ѧ пичоаре, ши фолтикоасе: ла чинчйспрезѣче Гѫнце оун Гѫнсак ле ѫасте дестзл спре нокошит, дарз пентрз грижа, ши ѫпзрарѣ Пзилор се пот лзса ши май мзлцй. Гѫнцеле май кз сѣмз ѡаш ѧ Мартіе, кăрѣ кът се причѣпе, трѣбзе ѧкисе, ѡазле кзлѣсе ѧ тоате зйлеле, ши цѫнзте ла лок стѫмпзрат; ѫапой ничй май пзцѫне де доашспрезѣче, ничй май мзлте де чинчйспрезѣче се пзн сзет Гѫнце де клочит. Ѳаоле ѫачѣстѣ, де ва клочи

чѝ ѥ́ине Гѧ́нска, се ско́т, кѧ́нд се плине́ск па́трꙋ септема́ний.

Пꙋи́й, дꙋпъ чѣ́ сав скос, ѧ̂ трѣ́й зи́ле нꙋ трѣ́бꙋе слобози́цꙋй ла ѭ́рѣ, чѝ трѣ́бꙋе хрѧни́цꙋй кꙋ ѡ̑ашѡ ко́апте тъ́а́те, ши ѧ̀местека́те, кꙋ търа́це де Гра́ꙋ, сав кꙋ мѣ́ де па́не, дꙋпъ ѧ̂чѣ́а ши оу̑рзи́чꙋй тъ́а́те, ши ѧ̂местека́те кꙋ търа́це. Дꙋпъ трѣ́й зи́ле се слобо́д ла ѭ́рѣ, ѭ́рѣ дꙋпъ чѣ́ се ръди́къ ро́ашѡ, ши кꙋ ка́т май де́с се хрънѣ́ск кꙋ фъри́нъ де Кꙋкꙋрꙋ́ꙋ мꙋ́а́тъ, кꙋ ѧ̂та́та май ра́педе кре́ск. Дꙋпъ па́трꙋ септема́ний ѧ̂чѣ́п ѧ̂ле кръ́ше пѣ́неле, ши ѧ̂тꙋ́нчꙋй пїе́р фо́арте та́ре; дрепачѣ́а пре врѣ́мѣ ѧ̂чѣ́а май кꙋ дѣдинсꙋ́л трѣ́бꙋе хрѧни́цꙋй. Ѧ̂ Іꙋнїе, ши Іꙋлїе, май наинте дѣ́ле кръ́ше пѣ́не прела́нгъ оу̑ре́кꙋй, ѧ̂ꙋ фо́арте ма́ре кѧнтꙋа́лъ де нѝше Мꙋ́ше, ка́ре се цѧ́н прела́нгъ ла́кꙋрꙋй, кѣ́чꙋй ли́се ба́гъ ѧ̂ оу̑ре́кꙋй, шиꙋ кѫзнѣ́ск де мо́арте: де мꙋ́шеле ѧ̂чѣ́стѣ се по́т мѧнтꙋѝ, оу̑нга́ндꙋй прела оу̑ре́кꙋй кꙋ ѡ̑ле́ю де Ѩн, сав кꙋ кле́ю депре Прꙋ́нй, сав депре ви́шинй: пентрꙋ къ де ѧ̂чѣ́стѣ се ферѣ́ск Мꙋ́шеле ѧ̂чѣ́лѣ.

Гѧ́н-

Гѫнцеле се пóт смѹце де дóаш ѡ̆рй ѧ-трѹн ѫн: ла сфѫршúтѹл лѹней лѹй Маю, ши ѧдáтъ дѹпъ сечерáтѹл Хóлделшр: ѭръ ѧкѫт ѭсте пентрѹ ѧгрѫшáтѹл лѹр, нѹ се ѧгрáшъ май бúне, декѫт кѹ кѹкѹрѹз, ши кѹ сѹрз.

2. Деспре Рáце.

Л кѹрциле, де кáре нѹ сѫнт депáрте Бѫлциле, Тѫкѹриле, ши Лакѹриле чѣле де цѫнѹт пéцй, рáцеле се пóт прѫсй, ши спóрй кѫт де бúне, чй нѹ сѫнт âша де врѣдниче âле цѫнѣ, ка чѣлѣлáлте Гáлице; пентрѹ кѫ нѹ нѹмай мѫнѫнкъ май мѹлт, чй нúчй фолóс нѹ âдѹк âтáта. Сѹаш рáцеле май мѹлт де трейзéчй, дáръ нѹ клочéск май мѹлт де патрѹспрезѣче, ѫкъ оѹ-неле нúчй âтáтѣ; дрептачѣ ѡ̆ашле се пѹн сѹет Гъúнй, сав сѹет Кѹрчй; кáчй се клочéск, ка ши чѣле де Кѹркъ, сав де Гѫнце, пáтрѹ септемѫнй. Ла кáте рáце пóате фáче дестѹл оѹн Рѫцоѹ? Л скрúс се фíю четúт, нѹмай âдѹк âмúнте, чй ѐѹ, ѧ врѣмѣ мѣ, пентрѹ зѣче рáце нѹмай оѹн Рѫцоѹ цѫнѣм, ши нѹ пѫгѹѣм. Грúжа Пѹи-

лшр

лор де Ра́це трѣбѹе се фіе, кл ши а̂ че́лор де Гѧ́нскъ; нѹ́май ѣ̂ сѣ́ма, ка май мѹ́лт, декя́т зѣ́че ра́це ши оу̂н рѫцо́ѹ, се нѹ̆ цѧ́ни пре ѣ̂рнъ, де вѣ́й фѝ кя́т де ма́ре Га́ждъ.

8. Деспре Га́лицеле че́ле Сѣвръто́аре:

Га́лице Сѣвръто́аре ла ка́са Плѹга́рюлѹй сѧ́нт Порѹ́мбіїй: деспре а̂че́ѫ'ѣ, нѹ́мй ѣ̂сте во́а, се ворбе́ск, неадѹкя́ндѹмй а̂ми́нте, чѐ а̂м зи́с ↑ Ка́пѹл I. §. 2. Б. 2. (прекѹ́м а̂ѹ фъкѹ́т а̂че́а, ди́нтрѹ а̂ къ́рора скрисо́рй а̂м префъкѹ́т а̂че́стъ Ѳкономіе), чѝ зи́к, къ ничй гѹноі́тѹл Ще́ринелор кѹ̆ Гъина́цѹл лор, ничй спори́ѣ лор, ничй дѹлче́ца Къ́рней лор нѹ̆ ѣ̂ де а̂ се прїимѝ, ши де а̂ се сѹ̆ферѝ, дя́къ вѣ́й сокотѝ па́гѹба, ка́ре ѡ̂ фа́к ці́е, ши Вечи́нилор тѣ́й; дрептаче́а ничй сѧ́нт врѣ́дничй де а̂се цѧнѣ́, ши спорѝ.

КАП V.

Деспре Грѫдинѝ.

§. 1.

Деспре Агрѫдѝтѹл Грѫдинилѡр.

Де липсѫ ѝсте, ка Грѫдинѝле âша сѫ се Агрѫдѣскѫ Апрецѹр, кѫт Атрѫнселе се нѹ поатѫ стрѫкѫте ничѝ Сом, ничѝ Докитóк. Опре âчѣста слѹжѣше Гѫрдѹл оускѫт, ши Гѫрдѹл вѝѹ. Я. Гѫрдѹл оускѫт се поате фѫче:

1. Прин шѫнцѹѝт, кѫреле мѝсе вѣде â фѝ чѣл май лѣжне; кѫчѝ нѹ пофтѣше мѫре келтѹѫлѫ, чѝ нѹмай Мѹнкѫ.
2. Дин нѹѫле, ши Пѫрѝ, кѫреле пре Кѫмпѝй де оѹнде сѫнт депѫрте Пѫдѹриле, âл фѫче, Сомблѹй сиримáн ѣ кѹ непѹтѝнцѫ, чѣлѹй май кѹ прѝндере Ай вине Ат мѫре келтѹѫлѫ.

3.

3. Де Бѣрне, сaѳ де Пълáнк, кáрелe ши май ѫ мáре келтѫáлъ вúне.
4. Де Зúд, чѝ â Зидѝ нѫмай âчéа пóт, кáрїй âѳ Пѫнга плúнъ. Ѣшадáръ

Б. Пентрѳ Плѫгáрїй Ромънéщй нар фѝ май бúне, ка десáр ѫвъцà, ăшй фáче Гáрдѫрй вíе, кáре бáрем се фáк кѫ чéва ѿстенѣлъ, дáръ âпóй цѣн дин Непóцй ѫ Непóцй. Ѣчѣстѣ се пóт фáче ѿрй дин че фѣлю де Ѣрѣѫрй, чѝ май бѫне сѣнт чѣле ѫгимпóасе, прікѫм сѣнт тóате фѣлюриле де Спúний. Мíе мúсе вѣде, къ Пъдѫчéїй сѣнт чéй май бѫний де â фáче Гáрдѫрй, кáрїй âша се съдéск: Прéѫнде ѫй пăсте плѫгáрюлѫй вóа, сéшй ѫкúдъ лóкѫл де Грăдúнъ, ѫплáнте Пáрй, ши пре âчéщїа ѫй ѫгрăдéскъ кѫ нѫáле нѫмай рáр, âпóй Тóамна де âмъндóаш лáтѫриле Гáрдѫлѫй сáпе дóаш Шънцѫцѫрй ничй прѣ лáрцй, ничй прѣ âфѫнде, ши ле лáсе, се ремáнъ âша преспе Пăрнъ, ка се дѣцере Пъмънтѫл чéл съпáт; âпóй Примъвáра, кът се дѫче Нѣша, сáпе де оўнде ва âфлà Пъдѫчéй, шíй седéскъ ѫ шънцѫцѫрй ка де дóаш пѣлмй депáрте оўнѫл де ăлтѫл, âпóй ѫй оўде, ка съ се прúндъ. Дѫпъ чѣ

сaѳ

сăѵ прíнс ла ăл дóилѣ, сăѵ ăл трéилѣ ăн, тáе кѵ Фирéхѵл тóцй Пъдѵчéйй дела пъмáнт кѵ ѡ̂ пáлмъ; сăѵ чéваш май сѵс, ка се ăдѵкъ май мѵлте Млъдúце. Млъдúцеле ăчѣстѣ, дѵпъ чé ăѵ крескѵт кáтва, ле ѧплетѣцце ла ѡ̂лáлтъ; ши ăша дѵпъ врѡ кáцйва ăнй вéй ăвѣ Гръдúна ăша де ѧкúсъ, кáт нѵцй ва май требѵ ă ѡ̂ ѧкúде. Ѧтѵнчй пóцй кѵлѣце ши Гáрдѵл чéл дин мúжлок.

Седéск оѵнйй ши Сóчй, май ăлéс пре Шáнцѵрй, чй ăчéцѣ нѵ сáнт де фолóс прелáнгъ Гръдúнй; пентрѵ къ тráг фóарте тáре ла дáншйй фѵрнúчиле, ши ăлцй вермѵлéцй, кáрйй стрúкъ ăпóй ши ла Легѵмй, ши ла Ѧрбѵрй.

§. 2.

Деспре Гръдúниле чѣле де Легѵмй.

Ѧ. Деспре лóкѵл Гръдúнилѡр чéлѡр де Легѵмй.

1. Лóкѵл Гръдúнилѡр чéлѡр де Легѵмй трéбѵе се фíе ăшезáт, ши ѧ фáца Сóарелѵй.
2. Фíецекáрѣ Гръдúнъ де Легѵмй трéбѵе ѧнпърцúтъ ѧ пáтрѵ Пърцй неасéмене, ѧнкáт

ĭасте пентрŭ грѣсимѣ пѫмѫнтŭлŭй, ↑ каре пѫрцй каре легŭмй требе семѫнате? се ва зйче, оўнде во́ю̆ ворбй деспре Фѣлюриле легŭмилор.

3. Пѫрциле ѫчѣстѣ ĭарѣш се ↑пáрт ↑ Тáбле, прелѫнгѣ каре нŭ фѫрѫ де фолóс се седéск Пóмй ѫлтŭйцй ↑ Гŭтăй, карíй нŭ цѫн оўмерѫ легŭмилор.

Б. Деспре Оўнѣлтеле чѣле требŭинчóасе ла лŭкрáтŭл Грѫдйнилор де легŭмй.

Ăтрѫ Оўнѣлтеле, каре сѫнт де лйпсѫ ла лŭкрáтŭл Грѫдйнилор, чѣле май де фрŭнте сѫнт, каре оўрмѣзѫ:

1. Хѫрлéцŭл (Ăшѫŭл) ĭасте ѫ̂ лопáтѫ де фéр ăскŭцйтѫ ла вѫрв, ши кŭ тѫйш фѫкŭтѫ пре делáтŭрй, саŭ ѫ̂ лопáтѫ де лéмн кŭ Фéр ăскŭцйт ↑ кáпăт, кŭ кáрѣ се сáпѫ Пѫмѫнтŭл.

2. Грéбла, кŭ кáрѣ се нетеҳѣше сѫпăтŭра, ши се ăстŭпѫ семѫнца. Ăчѣста пóате ăвѣ колцй де фéр, саŭ де лéмн, чй май бŭнѫ ѣ̂ чѣ кŭ колцй де фéр.

3. Сáпа кáрѣ ѣ̂ май мáре, ши май мúкъ, кѫ чѣ̂ май мáре се дрѫмлѫ́ѣск кърáриле, ши се сáпъ (къпълѫ́ѣск) легѫмиле чѣ́ле май рáре; кѫ чѣ̂ май мúкъ се скормонѣ́ше пъмѧ́нтѫл принтръ легѫмиле чѣ́ле май дѣ́се.

4. Кóфа чѣ̂ де оу̂дáт кáрѣ трéбѫе се ѫ́йѣ̂ъ ѧ̂ вѧ́рвѫл Цéвей чéїй де плéѫ оун чѫр май лáт, ка съ се пóатъ оудà, ка ши кѧ́нд ѧ̂р плоà.

5. Рóака (тирибóанца) ѫ́ште де лúпсъ, ка съ се кáре кѫ дѧ́нга пъмѧ́нт, сав гѫнóѫ пре Стрáтѫрй.

8. Деспре съпáтѫл Грѫдúнилѫр.

Грѫдúниле се сáпъ Примъвáра, сав Тóамна; чй май бѫн ѫ́ште съпáтѫл чéл де Тóамнъ; пентрѫ кă съпътѫ́ра прин плóиле, ши зъпъ́зиле чѣ́ле де ѪрнЪ фóарте се ѧ̂токмѣ́ше: Грѫдинáрїй ѧ̂кă нѫ ѧ̂ ѧ̂тѧ́та лѫкрѫ, кѧ́т ѧ̂ Примъвáра. Съпътѫ́ра чѣ̂ де Тóамнъ Примъвáра нѫ-май се гребелѣ́зъ, ши се фáче Стрáтѫрй, кáре нѫ трéбѫе се фíе май лáте де чúнчй Шѫхѫрй.

Г. Деспре Гѫнои́тѫл Грѫдинилѡр.

Грѫдини́ле, кѫ́нд се са́пѫ, се ши гѫно-е́ск. Де ва фи́ пѫ́тред гѫно́ю̀л, се пр'е́сѣрѫ пре дѣсѫ́пра, и҃ар а̂лми́нтрелѣ се а̂стѫ́пѫ сѫ́ет сѫпѫ-тѫ́рѫ, ка се пѫ́трезѣ́скѫ преste и҃ърнѫ. Гѫно́ю̀л де Ка́и, фїи́нд май кѫлдѫро́с, и҃ste кѫ мѫ́лт май бѫ́н пентрѫ́ грѫдини́й, кѣ́рѡра та́ре ле пла́че кѫлдѫ́ра.

Д. Деспре Семѫна́тѫл Грѫдини́лѡр.

Май наи́нте де ӑ́цй семанѫ̀ Грѫдина, тре́кѫ́е се ӑ́йѣ́й семѣ́нце бѫ́не, стрѣ́нсе дин ӑ́нїй трекѫ́цй, ка́ре а̂ша ле ве́й а̂ве́, де́кѫ а̂й лѫа́т сѣ́ма, кѫ́нд лѣ́й стрѣ́нс, се фіе семѣ́нцеле; Ко́апте, гр'е́ле, ѧтре́цй, плини́, нѫ́ депре кочѣ́нй, чи́ депре рѣ́мѫ́рй стрѣ́нсе, ничи́й а̂ѫ́ деце-ра́т, са́ѫ́ са́ѫ́ ѧнчи́нс, са́ѫ́ мѫчези́т, дѫ́пѫ чѣ лѣ́й кѫлѣ́с. А̂вѣ́нд семѣ́нце га́та, ла семѫна́-тѫл лѡр ѧ̂ сѣ́ма:

1. Ка семѣ́нцеле чѣ́ле дин фи́рѣ́ са́ та́рй май наи́нте селе мо́й, ка кѫ́ а̂та́та май ра́педе се ресе́ѣрѫ.
2. Се цїй, ка́ре семѣ́нце кѫ́нд трѣ́кѫ́е селе сѣ́менй.

3. Семѧнцеле чѣле глѹтинóасе (липичóасе де ѡлáлтъ), ка се кáдъ âсѣменѣ, кѧнд ле вéй семънà, трéбѹе âместекáте кѹ църѧнъ.
4. Семѧнцеле, кáре сѧнт âсѣменѣ кѹ âлт фѣлю де Семѧнце нѹ трéбѹе семънáте âпрóапе де ѡлáлтъ; âлмíнтрелѣ вéй пѹтѣ сминти, П. П. ☩ лóк де кѹрéк се сăдéщи Корелáсе, сăѹ дин протúвъ.
5. Дѹпъ чѣ сăѹ âстѹпáт Семѧнцеле прин грелáт, стрáтѹриле трéбѹе ѣтѹчúте кѹ лопáта, ка съ се липéскъ пъмѧнтѹл де Семѧнце; пентрѹ къ âша кѹ мѹлт май кѹрѧнд вѡр рескрì.

В. Деспре оу̑дáтѹл Грѫдúнилѡр.

Грѫдúна фъръ де ăпъ ѐ ка ши трѹпѹл фъръ де сѹфлет, ши мѹнка пѹсъ ☩ Грѫдúнй фъръ де оу̑дáт, кѧнд ѐ врѣмѣ сечетóасъ, ѝăсте ☩ зъдáр. Дрептачѣл де лúпсъ ѝăсте, ка ☩ Грѫдúниле, ☩ кáре нѹ сѧнт лáкѹрй, нúчй кѹръ рѧѹрй, сăѹ Пăраѡ прелѧнгъ дѧнселе, съ се сáпе âтѧтѣ фѧнтѧнй, кѧте вѡр фì де лúпсъ, ка съ се пóатъ оу̑дà Грѫдúна. Ѝăръ ла оу̑дáт ☩ сѣмнъ âчéстѣ:

1. Кꙋ ѫ̆па, кѫ́т ѡ̑ ско́ци дин фѫнтѫ́нꙋ, ✝ да́тꙋ нꙋ́ трѣ́бꙋе оу̑да́т, чи̑ дꙋ́пꙋ чѣ́ стꙋ оу̑н дꙋра́к ✝ ка́дꙋ, ши се май ✝кꙋлꙋ́ѣ.
2. Легꙋ́миле нꙋ́ трѣ́бꙋе оу̑да́те пре Го́аре ничи ѡ̑да́тꙋ, чи̑ нꙋ́май Го́ра, сав Димине́ца.
3. Май бине ѣ̈сте, а̑ оу̑да̀ Стра́тꙋриле май а̑де́се ѡ̈рй, дека́т ѡ̑да́тꙋ пре́ та́ре; пентрꙋ кꙋ оу̑дѫ́ндꙋе пре́ та́ре се ѣ̈тꙋчѣ́ѫе пꙋмѫ́нтꙋл прелѫ́нгꙋ рꙋдꙋчи́на Легꙋ́милор.
4. Нꙋ́май пѫ́нꙋ сѫ́нт ти́нере трѣ́бꙋе оу̑да́тꙋ, ѣ̈рꙋ дꙋ́пꙋ чѣ́ а̑ꙋ лепꙋда́т фло́арѣ стрѣ́кꙋ Легꙋ́милор.

Ж. Деспре Сꙋди́тꙋл Легꙋ́милор.

Легꙋ́миле пентрꙋ а̑чѣ́л се сꙋдѣ́ск, ка се нꙋ́ фіе пре́ дѣ́се. Ѣ̈рꙋ ла сꙋди́т трѣ́бꙋе лꙋа́т сѣ́ма, ка

1. Се нꙋ́ се сꙋдѣ́скꙋ, пѫ́нꙋ нꙋ́ вор а̑вѣ́ па́трꙋ, сав чинчи фо́й.
2. Сꙋ се сꙋдѣ́скꙋ, пре сѣ́четꙋ нꙋ́май сѣ́ра; пре пло́ае, мꙋкаркѫ́нд зі̑ꙗ.
3. Се нꙋ́ ли́се ва́тꙋме рꙋдꙋчи́ниле, май а̑ле́с чѣ́ле депре дела́тꙋрй, кѫ́нд се смꙋ́лг.

4. Се нꙋ се сѫдѣскѫ ѧ май слаѣ лок, декꙋм ѣꙋ фост крескꙋт. Бине ѣр фи, кѧнд сар пꙋтѣ сѫди кꙋ тот пѫмѧнтꙋл депрелѧнгѫ рѫдъчинъ.

5. Прѣ дес се нꙋ се сѫдѣскѫ, ши кѧт се сѫдеск ѧдатѫ съ се оꙋде, ка сфърѫмѧндꙋсе пѫмѧнтꙋл прин ѫпъ кꙋ ѣтѧта май бине съ се липѣскѫ де рѫдъчинй.

8. Деспре Сѫпатꙋл, шй Пливитꙋл Легꙋмилор.

Сѫпатꙋл, шй Пливитꙋл бꙋрꙋенилор динтрѫ Легꙋмй ѥ токма де липсѫ, деспре карелe, фїйнд кѫ ѫсте цїꙋт тотꙋрор, ѫлта нꙋ зик, фърѫ нꙋмай, кѫ трєбꙋе лꙋат фоарте бине сѣма, ка, сѫпѧндꙋсе бꙋрꙋениле, рѫдъчиниле Легꙋмилор се нꙋ се батѫме.

9. Деспре Фѣлюл Легꙋмилор.

Легꙋмиле, карe се фак ѧ Грѫдинй, сѧнт фоарте де мꙋлте Фѣлюрй. Ꙋꙋ деспре тоате ѣ скрїе нꙋ поч, пентрꙋ ка се нꙋмисе прѣ ѧмърѣскѫ Картѣ спре май маре келтꙋалѫ ѣ Школастичилор; чй нꙋмай деспре ѣчѣлѣ вой ѣ скрїе, карe

сѧнт

сѫнт май де лúпсъ пентрȣ Плȣгáрїй Рȣмѫнéций, ши деспре âчéлѣ ѫкъ нȣмай прескȣрт. Âшадáръ легȣмиле се âпáрт:

1. Âл чéле Коченóасе, ши Фоїшáсе. Де âчéстѣ се цѫн: тóт фéлюл де Кȣрéк, Кéлȣл, Картифїшóлȣл, Корелáкеле, Щúрȣл, Шпинáтȣл, тóт Фéлюл де Сълáтъ, Макрúшȣл, Мърáрюл, Ѣнишȣл (Мърáрюл чéл тáре), Чúмбрȣл, Шпáрга, Карчóфоїй, ш. ч. Âшúждерѣ вѣрбȣриле чéле мироситóаре: Сафрáнȣл, Мъцерáнȣл, Бȣсȣїшкȣл, Мúнта, Жáлѣ, Рȣта, Тъмѫúца, ш. ч.
2. Âл чéле Рѫдъчинóасе, прекȣм сѫнт: Сфéклиле, Мóрковїй, Нáпїй, Петринжéїй, Пъстърнáчїй, Цéллерȣл, Рѫдúтеле, Хирéнȣл, Крȣмпеле (Пéреле чéле де пъмѫнт), Пичóрȣчиле, ш. ч.
3. Âл чéле Чепóасе, прекȣм сѫнт: Ѣюл (оустрóюл), Чéпа, Хáцмиле, Пóрȣл, Хъцмúцеле, ш. ч.
4. Âл чéле Пъстъїшáсе (Гижóасе), прекȣм сѫнт: Фасóлѣ (Пъсȣла), Мáзерѣ, Лúнтѣ, Бóбȣл, Цúрцерúца, Чéчїй, ш. ч.

5. Ѧ чѣле Ѧпѹлпа́те, ши Кърно́асе, прекѹм сѫ́нт: Пѣпенїй, лѹменицеле, Краставе́цїй, Кѹкѹрѣтеле, ш. ч.

§. 3.

Деспре Грѫди́ниле чѣле кѹ По́мй, сав Поме́тѹрй.

Лóкѹл, Ѧ ка́реле се сѫдéск Ѩрѣ́ѹрй родито́аре, се кїа́мъ Поме́т; Ѩръ Поме́тѹриле ѫтѫ́та де чинсти́те ѫѹ фóст дела Ѧнчепѹт, кѫ́т дела лѹкра́рѣ лор Ѧкъ ничй Ѧпъра́цїй, ничй Кра́їй, ничй Сѫ́менїй чéй май ма́рй, сав май Ѧнвъца́цй шав ѡпри́т мѫ́ниле врешда́тъ. Ничй фъръ де при́чинъ (ка́ѹсъ) ѫѹ фъкѹ́т, ши фа́к ѫча́ста; пентрѹ кѫ, Ѩфа́ръ де фоло́сѹл чéл ма́ре ѫл Поамелор чéлор де мѹ́лте фѣ́люрй, десфъта́рѣ, ка́рѣ се Ѩре дин Поме́тѹрй, Ѧкъ Ѣ фóарте ма́ре. Кѹ Ѳкономі́д де кѫ́мп Ѧкъ ѫтѫ́та сѫ́нт де Ѧклеща́те Поме́тѹриле, кѫ́т оу́на де Ѩлта нѹ́ се по́ате деспърці: Дрептачѣ́а врѣ́дник лѹкрѹ́ Ѩсте, ѫ лѹ́ѫ би́не сѣ́ма ла то́ате, кѫ́те се цѫ́н де лѹкра́тѹл Поме́тѹрилор, де ка́реле се цѫ́н: Семънá тѹл, Кресѹ́тѹл, Сѫлтѹи́тѹл, Сѫдѝтѹл, Чѹнгъри́тѹл, Лікѹи́тѹл, ши

Ѩго-

Ѧгонисѝтѹл, фїѣцекѣрѹй фѣлю̀ де Ѩрбѹрй родитоаре.

Ѧ. Деспре Семънѧтѹл Ѩрбѹрилѡр.

Ѧ Помѣт се ѧлѣце оѹн дърѧб де лок ѧшезѧт ѧ фѧца Гоарелѹй, ѧ кѧреле се фак Шънцѹцѹрй ка де ѡ шкїѡапъ де Ларцй, ши де ѧфѹнде, пръ де депѧрте дела ѡлѧлтъ ка де трей Шѹхѹрй, ка съ се поатъ съпà, ши пливй принтръ пале; ѧпой Тоамна, саѹ Примъвара Сѧмбѹрїй чей де Поаме се сѣмънъ принШънцѹцѹриле, саѹ брѧзделе ѧчѣлѣ оѹнѹл де ѧлтѹл де оѹн Шѹх де депѧрте. Сѧмбѹрїй пот фй де Поаме саѹ Гелбѧтече, саѹ Домѣстиче (кѧсниче); чй май бѹнй сѧнт Сѧмбѹрїй чей де Поаме бѹне; пентрѹ къ ѧ Млъдицеле, кѧре крѣск дин трѧншїй, кѹ мѹлт май кѹ фолос се Ѡлтѹлце. Сѧмбѹрїй, кѧрїй се сѣмънъ Примъвара, престе Ѩрнъ се цѧн ѧ нъсѧп ла лок де ѧшà, ка се нѹ ѧгѣце, чй се ѧколцѣскъ, къ ѧшà ѧпой май рѧпеде ресѧр. Дѹпъ чѣ ѧѹ ресърйт Ѩрбѹриле, пѧнъ чѣ сѧнт май тинере, трѣбѹе май ѧдѣсе ѡрй оѹдѧте; пентрѹ къ ѧша крѣск бине.

Б.

Б. Деспре Крескѹтѹл Йрѣѹрилор.

Дѹпъ чѣ аѹ плинит Мъздицеле оўн ăн, дин локѹл, ↑ карале аѹ ресърит, се пот мѹтà ↑ ăлт лок, карале дрептачѣ се гътѣше ↑ Помѣт, ка ↑трăнсѹл съ се крѣскъ Йрѣѹриле, пънъ чѣ сăнт де ѡлтѹит, ши се нѹмѣше Шкоалъ де Ѡлтой, прекѹм се нѹмѣше ши локѹл, ↑ карале се сѣмънъ, Шкоалъ де семънат. Кънд се мѹтъ Помїй дин Шкоала чѣ де семънат ↑н чѣ де ѡлтой, лисе тăе Ръдъчина чѣ дин мижлок, ка чѣле депре делатѹрй кѹ âтăта май бине съ се поатъ лъцй, ши ↑търй; чй Мъздица нѹ требѹе вътъматъ; пентрѹ къ вътъмăндѹсе фоарте тънжеск Помїй; нич трѣбѹе дес сдиций, ка се поатъ крѣше ши ↑ ръдъчинъ, ши ↑ трѹпинъ.

В. Деспре Ѡлтѹит.

Фїинд къ тоцй Помїй, карїй ресăр дин сѣмѣнрй, кăт де кăт селѣътическ, ка съ се цăнъ ↑ бѹнѣцеле чѣле май диннаинте, трѣбѹе ѡлтѹицй; ăръ Ѡлтѹитѹл ѣ май де мѹлте фѣлюрй, ши се фаче прекѹм оўрмѣзъ:

1. Прин Ѧмплѧнтáтѹл Рáмѹрилор ѧн Трѹпúнъ, кáрелe сe фáче ѧ дóаш кúпѹрй: ѧплѧнтѧнд Рáмѹриле ѧтръ кóажа, ши лéмнѹл Трѹпúней, сáѹ ѧ крепътѹриле Трѹпúней. Ѧн чѣ дин тѧю ѧплѧнтáре ла âчéстѣ сe нъ сѣмa:

а) Рáмѹриле чéле дe Ѻлтѹúт трéбѹe кѹлéсe дин Пóм родитóрю, ши дe бѹн фѣлю, ѧ лѹна лѹй Февруáрiе, май нaúнте дe â порнú Мѹгѹрѹл спре ѧфлорúт, ши трéбѹe кѹлéсe, кáре сѧнт невътъмáте, ши нѹмай ѧ ăнѹл трекѹт май тързiѹ крескѹте, ăдекъ нѹмай кѹ оўн нóд; âпóй трéбѹe цѧнѹте пáнъ ла врéмѣ ѿлтѹúтѹлуй ѧ лóк âкоперúт, оўнде сe нѹ ѧгéце, ши кѹ кáпѹл чéл рѹпт бъгáте ѧ пъмѧнт, сáѹ ѧнвълúте кѹ лѹт, ка сe нѹ сe вeшежéскъ.

в) Рáмѹриле трéбѹe сe фiе дe ѡ фúре кѹ трѹпúниле, ѧ кáре сe Ѻлтѹéск, врéѹ â зúче, трéбѹe съ сe лoвéскъ ѧн Ѻáмбурй, къ нѹмай âша сe прúнд. П. П. Пăр ѧ Мắр, сáѹ Мắр ѧ Пắр, ши âмѧндóаш фѣлюриле ѧн Гѹтѧю бúне сe прúнд, ѿръ нѹ ѧтрáлг фѣлю дe Ѫрбѹрй,

бъри, лъ҃нд а҆фа́рꙋ Сѣ́лчиле, ши Пꙋдꙋчеи́й; а҆ши҃ждерѣ се прин҃д Прꙋнии́ ҆н Пѣ́рсечи́, Чиреши́ ҆н Вишини́й, ши ҆н Порꙋмбе́й, ши дин проти́вꙋ. Чи́ кꙋ мꙋлт май де фолос҃ а҃сте, ка фїеще че́ фѣ́лю́ де Рамꙋри́ сꙋ се Сѣлтꙋа́скꙋ ҆н трꙋпи́ни́й де а҆че́лаш фѣ́лю́.

в) Дин лꙋна лꙋи́ Ма́рте ҆чепа́нд па́нꙋ ҆ сфа҃рши́тꙋл лꙋи́ А҃прили́е се по́т ѡ҃лтꙋи́ май ҆та҃ю́ Чиреши́и, ши Вишинии́, апо́и Пѣ́рсечии́, ши Прꙋнии́, май пре оу҃рмꙋ Пе́рии́, ши Ме́рии́. Ка́нд се ѡ҃лтꙋа́ще, трꙋпи́ниле, пре оу҃нде ле а҃сте май чи́товꙋ ко́ажа, дела рꙋдꙋчи́нꙋ май ҆сꙋс кꙋ оу҃н Шꙋх, сав кꙋм ве́й бои, се та́е кꙋ Фиреѯꙋл. А҆по́и се нетеѯе́ск фо́арте бине кꙋ Кꙋци́тꙋл, дꙋпꙋ ачѣ́а, фъка́ндꙋсе оу҃н Икꙋѯ де Со́к оу҃ска́т, сав де Бꙋкс. кꙋ Йкꙋл ачѣ́ста се деслипѣ́ще ко́ажа Трꙋпи́ней дека́трꙋ ле́мнꙋл е҃и҃и ҆трꙋ а҆та́тѣ ло́кꙋри, ка́те Рамꙋри ҆ции а҃сте во́а ка се ҆пла́нцй ҆ Трꙋпи́нꙋ (҆се а҆ша, ка се нꙋ кре́пе ко́ажа) ши Рамꙋриле чѣ́ле де ҆пла́нта́т се чоплеск то́кма прела́нгꙋ ѡ҃сд дин

жо́с,

жóс, дꙋпъ кꙋм ѣ̂сте чоплúт Йкꙋл, ка съ се ловѣ́скъ лéмнꙋл Рáмꙋлꙋй ѫ̂н лéмнꙋл Трꙋпúней, ши кóажа ѫ̂н кóажъ, ши ѫ̂н лóкꙋл Йкꙋлꙋй се ѫ̂плáнтъ Рáмꙋл âша гътúт: кáрѣ фъкáндꙋш, кóажа трꙋпúней се стрáнце тáре кътръ лéмн, ши се лѣ́гъ кꙋ сфóаръ, сáꙋ кꙋ скóарцъ де Тéю, âпóй се оўнце трꙋпúна, пре оўнде сáꙋ рътезáт, кꙋ флáшром фъкꙋт дин Чѣ́ръ, Решúнъ, Сéꙋ, ши Тѣрпѣнтúн сáꙋ нꙋмай кꙋ лꙋт де чéл клеóс; дꙋпъ тóате âчѣ́стѣ се пꙋне пъмáнт жúлаб прелáнгъ рáна Трꙋпúней, ши се лѣ́гъ кꙋ кáрпъ, сáꙋ кꙋ чéба Тоáꙋ ка се нꙋ кáдъ.

рѝ Сѣцúй крѣ́скъ Пóмїй ѫ̂нáлцй, кáнд ѫ̆́й вѣ̀ршáтꙋѝ, ѫ̆́й рътѣ́зъ кáт де сꙋс дела пъмáнт; ѣ̂ръ войнд се крѣ́скъ май мърꙋнцй, ѫ̆́й рътѣ́зъ тóкма прелáнгъ пъмáнт.

2. Ѫ̂плáнтáтꙋл Рáмꙋрилшр ѫ̂н крепътꙋрúле Трꙋпúней тóкма âша се фáче, ка ши чéл динтръ кóажъ, ши лéмн, нꙋмай ѣ̂ сéма, къ оўнїй крѣ́пъ Трꙋпúна прéсте тóт де âтáтѣ ѿрй, кáте пърéкй де Рáмꙋрй врѣ́ꙋ

се

се ѧнплѧнте ѧтрѧнса; ѫлцій нꙋмай пределѧтꙋрй ѡ крѣпъ, ѧпой Рамꙋриле ле чоплѣск, ка ши кꙋм ѩсте фъкꙋт Кꙋцитꙋл чѣл де крепѧт, ка ѧплѧнтѧндꙋсе ѧ Трꙋпинъ съ се ловѣскъ лѣмн ѧн лѣмн, ши коажъ ѧн коажъ. Міе мисе вѣде, къ май бине лꙋкръ ѧчѣюй депре оꙋрмъ; пентрꙋ къ Трꙋпина, небътъмѧндꙋсе ѧша тѧре, май лѣзне се биндекъ, ши се принде ла ѡлѧлтъ.

3. Прин ѧн ѡкꙋлѧшіе ѧтрꙋ кѧрѣ ѩ сѣма ла тоате, кѧте оурмѣзъ:

а) Дин Рамꙋл ѧтрꙋ ѧчѣста ѫн крескꙋт, дин кѧреле врѣй се ѡлтꙋѣюй, пре Мꙋгꙋрꙋл, де кѧреле нъдъждꙋѣюй, къ ва ѡдръслй, ѧша ѧл тае кꙋ оꙋн Кꙋцит ѧскꙋцит, ка се ремѧнъ ши пꙋцинтѣл лѣмн сꙋбт коажъ токма дрепт дѧнсꙋл.

б) Коажа Помꙋлꙋй, ѧ кѧреле врѣй се ѧн ѡкꙋлѣюй, ѡ тае кꙋрмезиш, ши дин тъетꙋръ ѡ спинтекъ нꙋ мꙋлт, ѧ сꙋс, ка се фіе тъетꙋра тоатъ ка оꙋн ⊥ ѧнторс, коажа ѧшà ѧ трей оꙋнгюрй тъѧтъ ѡ деѳфѣ пꙋцинтѣл, ши Мꙋгꙋрꙋл чѣл гътит ѧл бѧръ сꙋбт дѧнса, чи ѧшà, ка нꙋмай коажа депре лѧнгъ Мꙋгꙋр

гър се ки́нъ сѫ́ет ко́джа Трѫпи́неи, ѫ́ръ Мѫгѫрѫл се ремя́нъ а̂фа́ръ, а̂по́и оу́нце ра́на кѫ флаш̑ром, саѫ кѫ лѫ́т клеу́с, ши ѡ̑ л'е́гъ кѫ ско́арцъ де Те́ю, саѫ кѫ Спетѣ́хъ (па́пѫръ) а̂ша̀, ка Мѫгѫрѫл се нѫ ка́дъ сѫ́ет легътѫ́ръ.

в) Дѫпъ че́ саѫ прин̑с Мѫгѫрѫл, Кло́амка, а̂ ка́рѣ саѫ а̂нокѫлѧ́т, ѡ̑ та́е де че́а па́рте де дре́пт Мѫгѫр кестиш а̂ сѫ́с, ши ѡ̑ оу́нце кѫ флаш̑ром, саѫ кѫ лѫ́т клео́с, ка съ се ӑпере де Го́аре, ши де Пло́ае, пънъка́нд а̂и ва крѣ́це ко́ажъ.

г) Йръ млади́целе, ка́ре ѡ̑дръслеск дин по́мй, трѣ́кѫ кѫ д'ѣдинсѫл рѫ́пте; ка се нѫ та̂ хра́на ѡ̑дръслелор че́лор че́ сѧ́нт дин Мѫгѫрїй че́й а̂нѡкѫлици́й.

д) А̂нѡкѫла́ціа се фа́че а̂ Їѫнїе, ши а̂ Їѫлїе, пънъка́нд сѧ́нт По́мїй мъгго́ши ла ко́ажъ, ши оу́нїй Мѫгѫрй нѫ ѡ̑дръслеск пънъ Примъва́ра.

4. А̂тилинчи́рѣ йръш а̂ Їѫнїе, ши а̂ Їѫлїе се фа́че, прекѫм оу́рмѣхъ:

а) Се та̂ оу́н Ра́м крескѫт а̂трѫ а̂че́лаш ӑ́н, ка ши ла А̂нѡкѫла́ціе.

б)

ε) Кам дела мижлокъл рамълъй (пентръ къ ла мижлок сынт Мъгърій май бъни) се траје ѡ Тилинкъцъ къ оун Мъгър, сав ши къ май мълцій, нъмай съ се поатъ.

ѕ) Ѧ Помъл ачела, пре кареле врѣй сѣл Ѡлтъещій, се ласе нъмай атъть рамърй, катe врѣй се Ѧтилинчещій, ѧръ се къръце де тоате ѡдраслеле, ши де тоцій Мъгърій чей де събт Фрънзе.

з) Ѳе чѣркъ оун Рам де ачѣш гросиме къ Тилинка, йсе таје къръбл, коажа де къторъ кърф йсе десфаче ѧ доаш, трей, сав ши май мълте пърцій, апой тръгѣндъсе тилинкъца, пре рамъл чел белит атъта се апасъ ѧчет, ка се нъ крѣпе, пънъкѣнд се ѧмпле къ лемнъл рамълъй челъй белит, токма прекъм аъ фост де плинъ къ лемнъл съъ, ши се бага пъцинтел де десъпт къ капътъл чел дин жос събт коажа рамълъй челъй белит.

и) Лемнъл, кат ѧтрѣче дин Тилин, къ, се рътѣзъ токма прелънгъ данса, ши капътъл се прѣсъръ къ пълбере, ка оумо-

мо́рїй дин дѣмн, ши дин Тилинкѹцъ сѣ нѹ по́атъ ѣши: ко́ажа чѣ́ бели́тъ, де ва фѝ лѹнгъ, ка се нѹ а̂тя́рне прѣ та́ре, ѫкъ трѣбѹе сѹбринта́тъ, ѫсъ кѹ лѹа́ре де сѣ́мъ, ка се нѹ се крѣ́пе ко́ажа, сѹбт ка́рѣ са̀ѹ вя́ра́т Тилинкѹца кѹ ка́пѹл чѣ́л дин жо́с.

5. Прин Мърита́т се ѡ̂лтѹе́ще, кя́нд се ѡ̂лтѹе́ск ла ѡ̂ла́лтъ до́й По́мй, ка́рїй ся́нт де ѡ̂ гроси́ме; ши а̂чѣ́ста а̂ша̀ се фа́че:

а) По́мѹл чѣ́л селка́тек, пре ка́реле врѣ́й сѣ́л ѡ̂лтѹе́цый, се рътѣ́хъ пре оў́нде ве́й сокотѝ, а̂по́й се та́е кости́ш ла дѣ́л ка де до́аш дѣ́цете. А̂шйждерѣ́ се фа́че ши кѹ По́мѹл, пре ка́реле врѣ́й сѣ́л мъри́цый, нѹ́маи ка́т а̂чѣ́ста ѫ ка́път се та́е кости́ш ла ва́ле.

б) Трѣбѹе лѹа́т ви́не сѣ́ма, ка ѡ̂лто́юл кѹ трѹпи́на а̂ша съ се лове́ск ла ѡ̂ла́лтъ, ка ши ка́нд сар фѝ тъа́т кѹ ѡ̂ тъетѹ́ръ дела ѡ̂ла́лтъ, ӑ́дека дѣ́мнѹл, ши ко́ажа ѡ̂лто́юлѹй съ се лове́ск ѫнтрѹ то́ате кѹ дѣ́мнѹл ши ко́ажа Трѹпи́ней чѣ́їй селка́тече.

в) Дꙋпъ ѧчѣа Ѳлтóюл, ши Трꙋпúна се оꙋнг кꙋ флáшром прела тъетꙋръ, се стрáнг, ши се лѣгъ тáре ла ѡлáлтъ кꙋ скóарцъ де Тѣю, саꙋ кꙋ фꙋїѡр де кáнепъ, ши се ѯфъшꙋръ ла ѧмѧндóаш кáпетеле тъетꙋрей кꙋ кáрпе: ѧпóй бътáндꙋсе оꙋн пáр цѣпъи лáнгъ трꙋпúнъ се лѣгъ де дáнсꙋл, ка се нꙋл рꙋмпъ бáнтꙋл, саꙋ ăлтъ чéва, ши ѧша се лáсе, пáнъ чѣ се вúндекъ ла ѡлáлтъ.

6. Прин Ѧплекáт се ѡлтꙋáшe, кáнд се плѣкъ оꙋн рáм де пóм кꙋн ѯтрꙋн пóм селбáтек, кáрѣ ѧша се фáче:

а) Пóмꙋл чéл селбáтек се тáе ѧтáта де сꙋс, кáт се пóате плекà рáмꙋл чéл де ѡлтꙋúт, ши се тáе костúш, ка рáмꙋл чéл де ѧплекáт се пóатъ стà кꙋ вáрфꙋл ѯ сꙋс.

б) Ѳе крѣпъ Пóмꙋл чéл селбáтек, ка ши кáнд ай ѯплѧнтà ѯтрáнсꙋл, ѧпóй Рáмꙋл чéл де ѧплекáт се чоплѣшe ка ши чéл де ѯплѧнтáт, чи нꙋмай де жꙋмтáте, ка се пóатъ ѯмблà прин дáнсꙋл оꙋмóрїй чéй дин трꙋпúна лꙋй, дин кáрѣ аꙋ крескꙋт. Дꙋпъ ѧчѣа

в) Ѧнплѧнтъ рѧмꙋл ѧ трꙋпи́на чѣ селба́текъ ѧша, ка се ка́дъ ко́ажъ ѧн ко́ажъ, ши кꙋ вѧ́рфꙋл ла дѣ́л, ѡрекꙋм сав зи́с, ѧпо́й оу̑нгѧ́ндꙋл кꙋ флѧстром ѧл лѣ́гъ, ши́л ла́се ѧтрꙋн ѧ̆н ѧша̀, пѧнъ чѣ ли́се ви́ндекъ ко́ажа ла ѡ̑лѧ́лтъ. Дꙋпъ чѣ сав виндека́т ко́ажа Ѡлто́юлꙋй чѣ́лꙋй ѧплека́т ла ѡ̑лѧ́лтъ кꙋ ко́ажа трꙋпи́ней чѣ́їй селба́тече, тае ѡ̑лто́юл то́кма прелѧ́нгъ ко́ажа трꙋпи́ней чѣ́їй селба́тече, ши деспърцѧ́ндꙋл дела Мꙋмъса, тъетꙋра ѧ̆ръ ѡ̑ оу̑нце кꙋ флѧ́шром, ши ве́й ѧвѣ́ ѡ̑лто́юл га́та деплѝн.

По́цй причѣ́пе, къ Ѧплека́тꙋл нꙋ се по́ате фа́че, фъръ нꙋмай ѧтꙋнчй, кѧ́нд зѧ́че ѧпро́апе трꙋпи́на чѣ́ бꙋнъ де чѣ селба́текъ; пентрꙋ ѧчѣ́л кꙋ мꙋлт май лѣ́зне сар пꙋтѣ́ фа́че кѧ́нд ѡ̆рй ка́рѣ диндръ Трꙋпи́нй ѧр фй сѧди́тъ ѧн ва́с, пре ка́реле се́л по́цй пꙋрта̀, кꙋм ве́й вой̀.

7. Нꙋ нꙋмай По́мїй, чй ѡ̆рй чѣ фѣ́лꙋ де Ѧ̆рбꙋрй се по́т спорй ши прин Ѡмлитꙋи́т, ѧ̆декъ се́ле ѧгро́пй клоамбеле ѧн пъмѧ́нт, ши се́ле ла́шй, пѧнъ чѣ фа́к рѧдъчи́нй, ѧпо́й.

пóй сéле тáй дела Трѫпúниле лѫ́р; чѝ âчéстѫ лѫкрáре вúне прѣ тѫрзíе, ничѝ се кѫвúне ăлтwр Ăрбѫрй, фъръ нѫмай âчéлwра, кáре дин фúрѣ сà âѫ мѫлцй оумóрй. Мíе, кáреле âм черкáт кѫ фáпта тóт фѣлюл де ѫлтѫúт, нѫ маѫ плъкѫт, ка ѫлтѫúтѫл фъкѫт прин ѫплънтáтѫл Рáмѫрилwр ѫн трѫпúниле крепáте, ши ка ѫтилинчúрѣ.

Г. Деспре Съдúтѫл Ăрбѫрилwр ѫн Помéт.

Врънд се мѫцй Пóмïй дин Шкóала чѣ де крескѫт, ши сéй съдéцй ѫн Помéт, âша лѫкръ:

а) Чéркъ лóк бѫн, ши пъмънт плъкѫт Пóмилwр, âпóй ѫтрънсѫл сáпъ грóпй кáм âфѫндé, де чéркъ, ăстé пъмънтѫл де трéбъ маѝ âфѫнд, саѫ нѫ?

б) Пóмïй нѫй съдѝ, пънъ нѫ вwр фѝ ка кóада сáпей де грóшй: âтѫнчй ѫй ѫнплънтъ ѫ̆елïй ѫн грóпй, ши пъмънтѫл ѫл кáлкъ фóарте бúне прелънгъ дъншïй ка се стѣ цѣпенй; чѝ бăйлѫúнд кѫ Пóмïй, ă̂ сѣма, ка се нѫ лúсе тáе, саѫ рѫмпъ ръдъчúниле чѣле ѫ̆непределáтѫрй.

в) Пóмїй ѧй сѫдѣцѣ ѧн рѫнд, ши рáрй, ка крескѫнд се ѫйѣ, оўндеший лѫцй Крéнциле. Динтрóнчепóт трéбе ши оўдáцй май ѫдé-се ѡрй, пѫнѫ чѣ се вор прúнде.

г) Пóмїй май кý фолóс се сѫдéск Тóамна, декáт мѫкар прe чѣ тѫмп.

Д. Деспре Чóнгѫрúтѫл Пóмилор.

Пóмїй сѫдúцй ѧн пѫмѫнт бý кý врéме крéск фóарте ѧнáлцй, ши лѫцѫцй ѧн крéнцй, дрептачѣ оўнїй ѧй чóнгѫréск, сокотúнд кѫ чóнгѫрúцй май мóлтѫ рóадѫ вор ѫдóче; чй ѫчѣета нý ѫсте ѫдевѫрáтѫ; пентрý кѫ кý кáт се тáе май мóлт Пóмїй, кý ѫтáта се ши май ѧнтóфшáхѫ, ѫрѫ ѧнтóфшáрѣ прѣ мáре ѧпѣдекѫ родúрѣ. Ѧшадáрѫ Пóмїй нý трéбе чóнгѫрúцй, фѫрѫ нóмай кáнд се сѫдéск, ка се нóй пóатѫ тáре скóтóрà, ши мишкà вáнтóл, пѫнѫ чѣ се прúнд, ши кáнд стрúкѫ чéва кý клóамбеле, сáу кý оўмбра лóр.

Е. Деспре Лекóйтóл Пóмилор.

Бóалеле Пóмилор сáнт сáу динлѫóнтрý, сáу динафáрѫ:

1. Бóалеле чѣ́ле динлъ́нтрꙋ сѫ́нт, ши се лекꙋе́ск, прекꙋм оу́рмѣ́зъ:

а) Дѣ́къ се дꙋбѣ́ще (десфáче) кóажа депре брꙋ́н Пóм, ши ѫчѣ́пе ѳ се оу́скà депре пáртѣ ѫчѣ́а, трéбꙋе тъ́ат, чѣ ѭсте оу́скат, пънъ дáй де бѣ́рде, ши оу́нс кꙋ бáлегъ де ви́тъ.

б) Дѣ́къ ѫгълбинéск фрꙋ́нзеле брꙋ́нꙋй Пóм, ѳ сéмн, къ пъмáнтꙋл прелáнгъ е́л нꙋ ѳ кꙋ́н, дрептачѣ́а трéбꙋе дирéс.

в) Дѣ́къ нꙋ се ѫгрóашъ Пóмꙋл, чѝ нꙋмай ѫн сꙋс крѣ́ще, търи́мѣ кóажей ѭсте причи́на, дрептачѣ́а кóажа трꙋпи́ней трéбꙋе крестáтъ де сꙋс пáнъ жóс.

г) Дѣ́къ се ѫмпле Пóмꙋл де Мꙋщꙋ́, трéбꙋе рáс кꙋ кꙋци́тꙋл, спълáт кꙋ а́пъ, ши фрекáт кꙋ Пéрїа.

д) Дѣ́къ нꙋ родѣ́ще Пóмꙋл, ѳ сéмн, къ а́ре хрáнъ сáꙋ прѣ мꙋ́лтъ, сáꙋ прѣ пꙋци́нъ: ѫтрꙋ́ ѫмъндóаш ѫтъмплъ́риле се лекꙋáще кꙋ дирéсꙋл пъмáнтꙋлꙋй ѫн май сéк, сáꙋ ѫн май грáс; ничѝ стри́къ а́й ѫнплетѝ крѣнцилѣ, кѣ́чѝ прин ѫплети́т се силѣ́ще ѫ родѝ.

є)

є) Дѣкъ кад флóриле врѫнѫй Пóм май наинте де врѣме, причина їсте неродирѣ, дрептачѣа âша се ши лекѫще, ка чѣл неродитóрю.

ж) Кѫте ѿдатъ Пóмїй нѫ родѣск пентрѫ ѣзтрѫнѣце, кърора се âкѫтъ, дѣкъ се тáе, кѫт їсте оѫскат âнтрѫнщїй, се сáпъ пъмѫнтѫл де прелѫнгъ рздъчинъ, ши се пѫне ăлт пъмѫнт âместекат кѫ сѫнце де вітъ гróс ка де ѿ жѫмътáте де Шѫх, âпóй пъмѫнтѫл âчѣст âместекат се âкóпере, кѫ пъмѫнтѫл чѣл дела рздъчинъ сзпат.

2. Бóалеле чѣле динафáръ âле Пóмилор сѫнт, ши се лекѫѣск âша:

а) Де фриг се ăпъръ Пóмїй, âколдорíндѫй Їрна кѫ пáе, дар май бíне кѫ трѣстїе; пентрѫ къ ла Трѣстїе нѫ нзѫѣск âша тáре Шóаречїй, ка ла Пáе, ши гръмъдíнд гѫнóю предедесѫет.

б) Де врѫмъ се пзѣск прин âкоперítѫл кѫ рогожíнѫ (житіе). Цóале, ши лепедѣш, їръ, дѣкъ нѫ се пóате âкоперì Пóмѫл, се пѫне сѫет крéнцй оѫн бáс кѫ ăпъ, ши се слобóд âнтрѫнсѫл

май

май мꙋлте шомоа́ие де Па́е, ка́ре сѫнт
а̂кꙋца́те де кре́нуй; пе́нтрꙋ кꙋ а̂ша̀ крꙋ-
ма нꙋ стри́кꙋ По́мꙋлꙋй.

в) Л̂ сѣ́четꙋ се а̂жꙋ́тꙋ По́милwр, дѣ́кꙋ
се wколе́ск л̂нпрецꙋр кꙋ оўн шѫнцꙋц
ка́м депꙋртишо́р де Трꙋпи́нꙋ, ши а̂че́-
ста се л̂мпле май а̂дѣ́се ѡ̆рй кꙋ ӑпꙋ.

г) Де фꙋрни́чй се по́т а̂пꙋрà По́мїй, дѣ́-
кꙋ ли́се л̂фѣ́шꙋрꙋ трꙋпи́на кꙋ ка́рпꙋ
мꙋа́тꙋ л̂ wле́ю де Йн, ши се л̂гроапꙋ
ла́нгꙋ рꙋдечи́на лѡ́р wӑлꙋ оўнсꙋ пре-
динлꙋнтрꙋ кꙋ Мїѣ́ре, кꙋ ка́рѣ фо́ар-
те би́не се по́т при́нде, ши а̂по́й ӑрде
фꙋрни́чиле.

д) Де wми́де, ши де гѫндачй нꙋмай
прин кꙋле́сꙋл, ши wморѫ́тꙋл лѡ́р се
по́т кꙋрцй По́мїй; йрꙋ wми́деле май
ле́зне се кꙋле́г Йрна, ка́нт л̂н Кꙋйкꙋрй,
дека́т Примꙋва́ра, дꙋпꙋ чѣ ӗѕ; пентрꙋ
кꙋ е̂ши́нд wда́тꙋ се прѣ л̂мпрѣ́щїе.

Ж. Деспре Фѣ́люриле, шй̀ л̂гониси́тꙋл По-
милwр.

По́мїй, дꙋпꙋ кꙋм ле йсте Ко́ажа, Ка́рнѣ,
Мѣ́зꙋл, шй̀ Сѫ́мбꙋрїй Ро́дꙋлꙋй, би́не се л̂нпꙋр-
цѣ́ск л̂н па́трꙋ фѣ́люрй, ӑдекꙋ

1. Ан Помо́ший-Кърно́ший прекъм сѧнт: Пе́рїй, Ме́рїй, Гъ́тѧїй, Скоръ́шїй, ши Со́рбїй.
2. Ан Кърно́ший-Со́ший, прекъм сѧнт: Пръ́нїй, Пе́рсечїй, Тѣ́нгерїй, Къйси́нїй, Ви́шинїй, Чире́шїй, Поръ́мбе́їй, Ко́рнїй, Со́леа́стрїй (Масли́нїй), Фини́кїй.
3. Ан Нъко́ший, сау Кожо́ший, прекъм сѧнт: Нъ́чїй, Ами́гдалїй, Ал'ъ́нїй, Агисти́нїй (Каста́нїй).
4. Ан Комба́ци, сау Мъро́ший, прекъм сѧнт: Фрънга́рїй, Мъ́рїй, Агри́шїй, Зики́бїй (стръгъра́шїй), Смоки́нїй, Стафи́ѯїй.

Пър Агонисѧ́тъл По́милор ашà се фа́че:

1. Пе́рїй се споре́ск прин шлтъ́ѧт, ши ле пла́че ло́къл гра́с ка́м ари́нос, ши кѧ́т де ка́лд.
2. Ме́рїй ѫкъ се шлтъ́е́ск, ши ле пла́че ло́къл гра́с, ши ка́м оу́мед.
3. Гъ́тѧїй се по́т прѫси прин сѫди́тъл Мълъди́целор че́лор къ ръ́дъчи́ни, сау нъ́май прин ѫнплѧнта́тъл кло́амбелор, ка ши се́лчиле, ши ле пла́че ло́къл оу́мед.
4. Пръ́нїй, Чире́шїй, ши Ви́шинїй май къ фолосе се ѫнъкъле́ск, ши ѫтилинче́ск, декѧ́т

сар

сáр ѡлтѹ̀ âлми́нтрелѣ, шѝ крéск мѫ́кар ân чѣ́ ло́к.

5. Пѣ́рсечилѡр, Ѧми́гдалилѡр, шѝ Кастáнилѡр ле фолосѣ́ще ло́кѹл кѫлдѹро́с.

6. Нѹ̆чіѝ се прѫсéск дин семѫ́нцѫ, ѫ̆декѫ дин нѹ̆кѫ, ши ле плáче то́т фѣ́люл де пѫмѫ́нт, нѹ̆маѝ мочирло́с се нѹ̆ фіе: Зѝк оўнііѝ, кѫ кѹ кѫ́т лúсе бáт маѝ тáре крéнциле, кѫ́нд се кѹлéг Нѹ̆чиле, кѹ âтѫ́та се фáк дѹпѫ âчѣ́л маѝ родито́рѝ.

Деспре фрѫгáрѝ се ва дà ân вѫцѫтѹ̆рѫ маѝ пре лáрг, оўнде вóю̆ ворбѝ деспре вéрміѝ, кáріѝ фáк Мѫтáса, то́кма кѫтрѫ сфѫршúтѹл Кѫ́рцеѝ.

КАП VI.

Деспре Агонисирѣ Віилор.

§. 1.

Деспре сѫдитѹл Віилор.

А. Деспре локѹл, ан карале требѹе сѫдите Віиле.

Нѹ се поате спѹне, кът се цесекск вінѹриле пентрѹ локѹриле, ан каре сънт сѫдите Віиле: дрептатѣа кѹ кѹвїинцъ ѣсте, ка ворбінд деспре Вій, май наінте де тоате се ворбім деспре локѹриле, ан каре требѹе сѫдите Віиле. Ашадарѫ

1. Віилор ле прїѧце (фолосѣце) локѹл колинос, ши делос; дарѫ чел мѹнтос, ши прѣ анлт нѹ ле фолосѣце нѹ нѹмай пентрѹ гревтатѣ лѹкратѹлѹй, чі ши пентрѹ къ

май

май лѣзне ле ѧжѹнг вѧнтѹриле чѣле рѣчй: ѧн вѣй, шй ѧн лѣкѹрй ѧшезѧте ѧкъ нѹ ле плѧче; пентрѹ къ ѧнтрѹ ѧчѣлѣ прѣ ѧдѣсе ѡрй кѧде брѹмъ, кѧрѣ шй лѹцерїй вицелор ѧнкъ ѧшѧй ѧрде, кѧт ѧн врѡ кѧцва ѧнй дѣсѣ ѧшй вин ѧн ѡрй; ши фъръ де ѧчѣѧ ѧнкъ ѧн лѣкѹриле чѣле ѧжосѧте де пѹцѧне ѡрй крѣще вин еѹн. Пѧртѣ вїей, кѧрѣ стъ спре ѧмѣзй, фѧче винѹл чѣл май еѹн, чѣ диптръ ресъриѓ шй ѧмѣзй крѣще вин де мижлок. Ѧн пѧртѣ дѣлѹлѹй, кѧрѣ зѧче спре мѣзънѡапте, прекѹм ши ла пѡалеле вїилор, ѧѹ ѡвичнѹйт ѧ сздй фѣлю де фѣлю де Пѡмй, нѹмай се нѹ фїе ѧпрѡапе де вице, ка се нѹ ле цѧнъ оѹмеръ. Пре вѧрфѹл вїилор декътръ мѣзънѡапте, кѧнд ѧр фй кѹ пѹтинцъ, ѧр фй бине ѧ сздй Бразй, Пинй, шй Фїѡрй, карїй кѹ фрѹнзеле сале вїей нѹ стрикъ, чй вѧнтѹл чѣл рѣче де ѧмѣзънѡапте ѧл ѧнпѣдекъ декътръ вїе. Ѧн кѧт ва фй кѹ пѹтинцъ, Тѣѹрй, Лакѹрй, Бѧлцй, Млѧцине, ши Мочирле ѧнкъ се нѹ фїе ѧпрѡапе де вїе; пенкрѹ къ негѹра, карѣ се ръдикъ дин трѧнселе, фѡарте стрикъ вїилор.

2. Фѣаюл пъмънтулуй, ън кареле крѣск вицеле, фоарте мулт ажутъ, ка винул съ се факъ бун. Дрептачѣа ку дѣдинсул трѣбе черкат, уаре аште атъта де аместекат пъмънтул, кът аште де липсъ спре агониситул вѣей? Зик оунїй, къ пентру вїй чел май бун аште пъмънтул Кълд, зичит, рар ши аместекат ку сфърмитурь де петри; чи ачѣста нуй ѣ дестул, къ нуй трѣбе сокотитъ нумай фаца пъмънтулуй, чи ши адънкул; пентру къ дин тоатъ алкътуирѣ дѣлулуй пурчѣде бунътатѣ винулуй. Ядевърат аште, къ ън пъмънтул моале крѣще вин густос ла бут, дар моале, шї моале ши ремане; динпротивъ ън пъмънтул тare винул инкъ крѣще май тare, ши цїиторю.

Б. Деспре фирѣ, шї фѣлюл вицелур.

1. Вицелур дин фирѣ сале плаче локул стъмпърат, дрептачѣа нуй ле суфере ничи къldура Зонеї чїїй Ипринсе, ничи фригул Зонеї чїїй Рече; шї фїинд къ Мъздицеле лур сънт фоарте слабе, ка се поатъ лупта ън сус, фак къречей, ку карїї се ажутъ.

Яша

Ăша де рăпеде крéск Мъздúцеле Вúцелшр, кăт ân скúртъ врéме пре тóате Ăрбúриле ле ântрéк. Ăн Пъмăнтúл, кáре ле плáче, нетъúндúсе Вúцеле, âдúк неспúсъ рóадъ; ăр кúрцăндúсе, рóдúл ăл респлътéск кú âнбúнътъцúрѣ вúнúлúй, бúне лúкрáтъ Вíă, кúтъ âнделúнг, ши рóдúл сăú дин ăн ân ăн ăл âнбúнътъцѣ́хъ.

2. Вúцеле сăнт де фóарте мúлте фѣ́люрй, чи ёú âчì пéнтрú кúвïúăсе прúчинй нú ле пóч тóате нúмерà, нúмай âтăта âдúк âмúнте, къ оўнеле Вúце родéск май пúцăн вúн, дáръ май марманзíú, ăдекъ прѣ бúн; ăлтеле май мúлт, чì ăръш кú мúлт май слáб. Гăзделе чѣ́ле âцелѣ́пте нú кáútъ âтăта ла мúлцúмѣ, кăт ла бúнътáтѣ вúнúлúй; пентрú âчѣ́а Вúцеле, кăнд врѣ́ú съ ле сăдѣ́скъ, ле âлéг де фѣ́люл чéл май бúн, деспре май мúлте лóкúрй.

В. Деспре сăдúтúл Вúцелшр.

1. Тăмпúл чéл май бúн де â сăдì Вúцеле, фáче бéй Вíе де ântрéг нóаш, сăú нúмай чѣ́ вѣ́ке ѿ бéй кърпì, ăсте Тóамна, Тóам-

на,

на, ân trъ kárѣ póцй tót cъdй, пънъ чѣ ângïáцъ пъмънтъл.

2. Вицеле трéбе съдúте ân пъмънт рeсфирáт, ка съ ле póатъ крѣщe ръдъчúниле чѣле де десбет ân тóате пърциле фъръ де вре ŵ ânпедекáре. Дрептачѣа грóпиле, ân кáре врѣй се съдéщй, трéбе съпáте май пъцúн де дóаш Шъхърй де âфънд, шй де дóаш ши ŵ жъмътáте де лáрг; дáръ Вúца нъ се ânплúнтъ май âдúнк де оун Шъх, ши ŵ жъмътáте. Дѣкъ съ гръмъдúт прелúнгъ Вúцъ пъмънт ка де ŵ жъмътáте де Шъх, трéбе прeсерáт гънóй де чѣл пътред, ши âчéста âкоперúт къ пъмънт де чѣл дин гróапъ съпáт. Йръ âчéста дин фúрѣ съ се щúе, къ ръдъчúнилор ле плáче пъмънтъл чѣл грáс; âша дáръ чѣл мáкръ трéбе âрънкáт дúпре лúнгъ дúнселе. Ка съ се съдéскъ Вúа ân рúндърй, ẽ фóарте де фолóс ши пентръ лъкрáтъл ẽúй, ши пентръ Кóптъл Стрънгърилор: дрептачѣа ла âчéста ши трéбе лъáт бúне сѣма.

3. Âл ŵкúнчънúт оунúй â легà май мълте Кърлúце де Вúце ла ŵлáлтъ, ши âстъпúндъле ân гróпй â ле оудà, ка се слобóадъ дин

ŵ-

ѡ̈кюрй рѫдъчи́нй, а̂по́й а̂ ле сѫдѝ; чѝ а̂чѣ́ст мо́дрѹ де а̂ сѫдѝ вїе нѹ̆ ѥ̈сте де ма́ре фоло́с; пентрѹ къ рѫдъчи́ниле, ка́ре де си́лъ а̂ѹ ѣ̆ши́т дин ѡ̈кюрй, дѹпъ чѣ̆ се сѫдѣ́ск ви́целе, фо́артѣ кѹрѫ́нд се оўѣскъ, май а̂ле́с де се ва ѧ̂тѫмпла̀ Сѫдѝтѹ́л пре сѣ́четъ.

4. Сѫ̈млитѹ́тѹл, а́декъ тра́сѹл ви́целѡр дела бѹ̆чѹ́мй, кѹлка́тѹл, ши а̂стѹпа́тѹл лѡ́р, ка съ се фа́къ ӑлцй бѹ̆чѹ́мй, ѧ̂нкъ нѹ̆ ѣ̂ а̂къта́ре мо́дрѹ де а̂ сѫдѝ вїе; пентрѹ къ прин тръ́нсѹл фо́артѣ се ѧ̂тѫрзїе ро́ада чѣ̆ дела вїе а̂ѫептатъ.

Г. Деспре Шко́ала, саѹ Рѫсъ́дница ви́целѡр.

Не фїйнд а̂шадъ́ръ де бѹ̆н фоло́с мо́дрѹриле де сѫдѝт, ка́ре ѧ̂ндъ́тъ май сѹ̆с се зи́серъ, ѧ̂нцелепцѣ́ще ва фа́че Плѹга́рюл, ка́реле, войнд ӑш̆й ѧ̂нтемеѧ̀ вїе, ѧ̂ш̆й ва ѧ̂нки́де оўн дъра́ѣ де ло́к ла вїе, саѹ а̂ка́съ, ка се нѹ̆л стръбъ́тъ ви́телѣ, ши ѧ̂н гръди́на а̂чѣ́ста ва сѫдѝ (дѹпъ кѹ̆м саѹ зи́с сѹ̆пт К. 2.) ви́це то́т де ѡ̂ па́лмъ де депа́рте оўна де ӑлта, пре ка́ре ѧ̂н примъвъ́ра, ши ва́ра оўрмътоа́ре, дѣ́къ вѹ̆р фѝ сечътоасе, трѣ́бѹе съ ле оўде май а̂дѣ́се ѡ̈рй;

пен-

пентрꙋ кꙋ аша фъкънд ви́целе ачѣстѣ ѡр слокоꙁѝ, ши фа́че рꙗдъчи́ний натꙋра́лниче (дꙋпъ фи́ре), нꙋ силите, ши кꙋ врѣ́ме бꙋчꙋмїй динтрънселе крескꙋцй кꙋ мꙋлт май тра́йничй вꙋр фѝ, дека́т чѣ́й алми́нтрелѣ пръси́цй. Дин Са́дница ачѣ́ста дꙋпъ ачѣ́а се по́т ънтемеа̀ вїй но́аѡ, сав карпѝ чѣ́ле вѣ́кй.

§. 2.

Деспре лꙋкра́тꙋл вїилѡр.

Фїи́нд къ Ка́ртѣ ачѣ́ста се ънто́арче ъ лими́ка Рѡмънѣ́скъ пентрꙋ фолосꙋл тꙋтꙋрѡ́р Рѡмънилѡр, ши Рѡмъ́нїй аша съ́нт де спори́цй, ши лъци́цй прин ми́ла Дꙋмнеꙁеѣ́скъ, ка́т нꙋ ѡ Цѣ́ръ, сав до́аѡ, чѝ май мꙋлте ꙋ ле ѡблъдꙋе́ск (стъпънѣ́ск кꙋ то́атъ Маестѣ́тѣ), прекꙋм ѣ́сте Молдо́ва, ши Цѣ́ра Рѡмънѣ́скъ, ꙋ ле лъкꙋе́ск де си́не, прекꙋм ѣ́сте Бꙋкови́на, сав ънпрежнъ кꙋ ӑлте Нѣ́мцрй, прекꙋм съ́нт Ардѣ́лꙋл, Бънѣ́тꙋл, Марамꙋрꙋшꙋл, ши ӑлте Варме́ній, чи сꙋ́нт Маестѣ́тѣ Ѳ. Коро́ней Ънпостоличе́цей Крꙋи́мй ъ Оꙋнгарїей, сар кꙋвенѝ, се ъра́т кꙋм тре́бе лꙋкра́те вїиле ънфїецекарѣ пътрїе Рѡмънѣ́-

нѣскъ; чи скуртарѣ мунчей, карѣ дела мине се пофтѣще, ачѣста а ѫ фаче нумй ингъдуе. Дрептачѣа, лъсѧнд Молдова, ши Цѣра Румънѣскъ, нумай деспре ачѣа воѭ ворбй, кум трѣбуе лукрате віиле ын Цѣра Унгурѣскъ, ши ын Ардѣл дескилинит; пентру къ віиле ынкъ алминтрелѣ се лукрѫ ынтру амъндоуѫ Патріиле; ашадарѫ

А. Деспре Тъътул віилор.

1. Ын Цѣра Унгурѣскъ.

а) Віиле нуу трѣбуе тъате май наинте де чинчйспрезѣче зиле а ле луй Мартіе, ка нуу ингъмплъндусе врунъ ингѣц фърѫ де де вѣсте, съ ле стриче фрингул.

б) Ръдъчиниле, каре ауу крескут прелънгъ Бучум, трѣбуе бине курцинте, ши луцерій чей оускаций, сау вътъмаций.

в) Мъздицеле чѣле родитоаре ашa трѣбуе тъате, кът се ремънѫ ын локул чел май грас патру, ын чел май макру дой ѫкй предънселе.

г) Кате Мъздице трѣбуе лъсате де род ла фіещекаре Бучум, вей ждека дин Фѣ-

люл Вицей, дин грѣсимѣ локѹлѹй, ши дин ѡбичѣюл ѣлтор їѣрй, оѹнїй нѹмай трей Млъдице лъсе.

д) Млъдицеле трѣбе тъате кѹ кѹцит фоарте ѣскѹцит, ардела мижлокѹл ѣтрънодорилор, ши дин жос ѣн сѹс динпротива ѡкилор, ка мъгарѣ, кърѣ кѹрс дин тъетѹрс, се нѹ кѹрс пре ѡкїй Млъдицей, ши сей ѡрѣѣскс.

2. Ѣн Ярдѣл Вїиле се лѹкрс пре чѣрк, ѣдекс се тае тоамна ѣндатс дѹпс Кѹлѣс тоате вицеле чѣле гържобе, ши дин трънселе се ѣлѣг ѣтътѣ Кърлице, кѣте трѣбѹѣск Гъздей спре сздит, ѣрс чѣлелалте се пѹн пре гърдѹл Вїей, сав се дѹк ѣкасс де фок. Вицеле чѣле ѡабле ши чѣле бътрѣне ши чѣле тинере дин трѹ ѣчѣлаш ѣн крескѹте нѹ тоате, фърс нѹмай кăре сѣнт май фрѹмоасе, май коапте, ши май кѹнѣ де род, се кѹрцце де Кърчей, ши де фрѹнзе, ши тъиндѹлите дин бърв ѣтъта, кѣт ѣасте некопт, се лъсе ѣша де лѹнѹй, ка сѣ се поатс примъвăра фаче дин фїецекăрѣ оѹн Чѣрк, ѣкс ши доаш, ѣпой се кѹлкс

ла

ла пъмънт спре Дъл, ши се ънкопере кў церънъ, ка се нў дъцере, преste Ърнъ. Примъвара кът се дўче Зъпада, ши се звънтъ локўл, пърїй, карїй се гътеск Ърна, се дўк ла вїе, ши се ънплънтъ лънгъ фїещекаре бўчўм оўн пър, сав ши дой, дўпъкўм вей жўдека, къ ъсте де требўинцъ. Кънд се ънплънтъ пърїй вицеле ънкъ се скот десўет Церънъ, ка съ се май рестрътъскъ, апой, дўпъчъ се май ънкълъще връмъ, вицеле се лъгъ ън форма чъркўлўй прелънгъ пърй ъшъ, ка чъркўриле се нў ънпъдече ъмблетўл прінтръ ръндўрй, ши лўкрътўл вїей.

Кърлицеле чъле де сэдйт ъшъ се ълег дин вицеле чъле Гържоке, ши тъйте: Мъздицеле динтрў ъчелаш ън крескўте се ълег де коапте, се лъсе лўнцй ка де доаш пълме; дин вица чъ къторънъ, дин кърк ъў крескўт Мъздицеле, ънкъ се лъсе ка де ў жўмътъте де пълмъ ши де ў пърте; ши де ълта, апой ъчъста се сўчъще, ка се кръпе, ши дўпъ ъчъ се сэдъще, прекўм сав зис май наинте.

Б. Деспре Съпътъл Віилор.

Дъпъчѣ сад пърдйт Віиле, ши ын Ардѣл сад легат, прекум ам зис май наинте, ъй а се съпа май пъцин де трей ѡрй ын трън ан: ын тжа датъ, кът сад пърдйт, ши инкъ над порнйт лъмерій; Ядоаша, дъпъчѣ ъй къзът флоарѣ; Ятрѣа ын лъна лъй Ангуст. Мърз, кынд се сапъ Віиле, ла ачѣстѣ трѣбе лъат бине сѣма:

1. Ка се нъ се ватъме рѫдъчиниле къ Сапа, ши съ се стрынгъ май мълтишор пъмынт прелынгъ дынселе, ка инфиербынтындусе врѣмѣ се нъ ле стриче фиербынцѣла.
2. Ка ла ынтжа, ши ъдоаша съпътъръ съ се сапе пъмынтъл кът де ъдынк, ка съ се скоатъ Дъдецій, ши ѡрй че фѣлю де ѣрботинъ нетрѣбникъ токма дин рѫдъчинъ.
3. Ка принтръ съпът съ се ръмпъ лъмерій чей нетрѣбничй, ши фрънзеле чѣле инкъркате къ вермълецй, къ ѡмиде, къ молій, ши ѡрй къ че фѣлю де мъщице, съ се кълѣгъ, ши съ се ингроапе, сад съ се ардъ.
4. Ла съпътъл чел дин Ангуст, кареле се фаче дъпъ ълдойлѣ пърдйт, ши пливатъл

ши

ши легáтъл вúцелор, сaъ âл лъцерилор âнтръ âчéлаш ăн крескъцй, пъмáнтъл нъ се сáпъ âфънд, чи нъмай се дрéсъáше пре дéсъпра.

В. Деспре Първúтъл Вúилор.

Ши âн Цéра Оунгурéскъ, ши âн Ардéл Вúиле, прекúм саъ зúс май наúнте, се първéск примъвáра âнаúнте де â дà Къпъшеле ка âчéстъ се нъ се скътъре; чи, кáнд се плúвéск, ши се лéгъ лъцерúй чéй âнтръ âчéлаш ăн крескъцй оунде, ăсте де лúпсъ, ăръ се âнплáнтъ пáрй. Ăсе пáрúй, ка се цáнъ май мълт, тóамна се кълéг, ши престе Ăрнъ се цáн âн лóк дéшà, оунде се нъй бáтъ плóаа, ши зъпáда, ши âн тóт ăнъл се âнплáнтъ кълчелалáлт кáпът âн пъмáнт.

Г. Деспре Легáтъл, ши Плúвúтъл Вúилор.

Кáнд се лéгъ лъцерúй чéй âнтръ âчéлаш ăн крескъцй, кът âл крескът май âнáлцй декът пáрúй, се тáе. Прелáнгъ âчéста Кърчéúй, ши Фрънзеле, кáре âнпéдекъ кóачерй Отръгърилор, âнкъ се къръцъ, ка се пóатъ стръсáте

ла стрꙋгꙋрй соáрѣ, нѣꙋра, ши плóаѧ, прин кáрѣ се кóк стрꙋгꙋрїй.

Пливи́тꙋл ѫнкъ їсте фóарте де лúпсъ ла вíй; пентрꙋ къ ерготúнеле пъмáнтꙋл лúл слъбéск, оумезкéла ѫнтрáнеꙋл ѡ стрáнг, ши ѡ сꙋгрꙋмъ, пре соáре, ши пре ѣр ѫл ѫпéдекъ дела Бъчꙋмй, ши дела стрꙋгꙋрй. Дрептачéста нꙋ трéбꙋе семънáте, ничй сѧдúте ѫнтръ вúце легꙋмй фрꙋнзóасе, ши кочинóасе, прекꙋм сáнт Кꙋрéкюл, Картифїóлꙋл, Кърълáбеле, Кꙋкꙋрꙋзꙋл, ши ѫлте ѫсéмене, чи нꙋмай легꙋмй, ѫкáрѡра рѧдъчúнй крéск ѫн фáца пъмáнтꙋлꙋй, ничй сáнт фрꙋнзóасе ѫн фóй, се пóт семънá, саꙋ сѧдй прин вíйле чéле родитóаре.

Д. Деспре Гꙋноúтꙋл вíилѡр.

Вíиле май кꙋ фолóс се гꙋноéск Примъвáра, кáнд се сáпъ динтáю, нꙋ ѫн фїецекáреле ѫн, чи ла ѫлтрéйлѣ, саꙋ ла ѫлпáтрꙋлѣ ѫн; пентрꙋ къ вúцеле, дéр ѫдꙋче мъкаркáт рóд, лéмн, ши фрꙋнзе прéсте ѫн, нꙋ слъбéск пъмáнтꙋл, ка ши ѫлте плáнте. Ѣръ ѫн гꙋноúре май наúнте де тóате трéбꙋе лꙋáт бúне сéма ла фúрѣ ши ѫ пъмáнтꙋлꙋй, кáреле се гꙋноáще, ши ѫ гꙋноюлꙋй, кꙋ кáреле се гꙋноáще. Де ва фи пъмáнтꙋл

тъл дин фи́рѣ съ̀ динтрѫ чѣ́ле мо́й, трѣ́кѫе гъ-
ноит кѫ гъно́ю ѥ́ине пѫ́тред де ѥ́ите корнѫ́те,
саѫ де по́рчй; ѫ́рѫ де ба фй̀ динтрѫ чѣ́ле та́рй,
трѣ́кѫе гъноит а̂шиждерѣ кѫ гънсю ѥ́ине пѫ́тред,
чй̀ де Ка́й, де ѫ̆́й, саѫ де ка́пре. Оўн Пѫто́н
(Бо́т) де гъно́ю ѐ дестъл пентрѫ шѣ́се Бъ́чѫмй.
Ѫсе ла гъноитъл ѵиилѫр трѣ́кѫе лѫа́т сѣ́ма, ка
гъно́юл а̂ша съ се ѓрѫмъдѣ́скѫ прела́нгѫ Бъ́чѫмй,
ка се нѫ̆ а̂жѫнгѫ ла рѫдъчи́ниле лѫр; пентрѫ кѫ,
де ба а̂жѫнце ла рѫдъчи́нй, ѵинъл ѵи́цей ба фй̀
а̂ма́р, ши фѣ́рѫ де гъ́ст, ши стрѫгъ́рїй ѫ́нкѫ
май кѫра́нд пѫтрезе́ск. Пентрѫ а̂чѣ́а трѣ́кѫе лѫ-
са́т прела́нгѫ рѫдъчи́на фїешекѣ́рѫй Бъ́чѫм пѫ-
ма́нт гро́с ка де трей̀ дѣ́цете, ши а̂ша пресе-
ра́т ши а̂стѫпа́т гъно́юл кѫ пѫма́нт де прела́нгѫ
Бъ́чѫмй сѫпа́т. Ѫкѫ ши май ѥ́ине фа́к, ка́рїй
а̂стѫпѫ гъно́юл дин сѫс де Бъ́чѫмй; ка́чй а̂ша
а̂стѫпа́ндусе прин ѫ́па чѣ́ де плс́ае то́атѫ гръси́-
мѣ гъно́юлуй се скѫ́рѫ ла рѫдъчи́ниле ѵи́целѫр.

В. Деспре Кѫрпи́тъл ѵиилѫр.

Деспре съдѝтъл ѵиилѫр дестъл а̂м кѫѵѫнта́т
а̂н §. 1. а̂л а̂честуй Ка́п, деунде мъ́лт те
по́цй фолосй ши ла кѫрпи́тъл ѵией; пентрѫ кѫ
ѵиа̀ се по́ате кѫрпй ка́т де ѥ́ине кѫ Боташ̀ дин

Са́д-

Сѧ́днице мѫ́тѧцій ѧ̂н віе; чѝ май ѩ́сте ѧ̂нкъ оўн мо́дрѫ де а̂ кърпѝ віиле ѩ́ржш де фоло́с, ка́реле ѥ̂ а̂че́ста: Се са́пъ ѡ̀ гроапъ ѧ̂нтрѫ а̂че́лаш ло́к, оўнде врѣ́й се ӑ́йей бѫ́чѫм но́ѫ, се тра́це ѡ̀ Млъдѝцъ дела бѫ́чѫмѫл чѣ́л май дѣпроапе ѧ̂н гроапа а̂че́а, се а̂стѫ́пъ кѫ пъмѧ́нт де чѣ́л май бў́н, ши се ка́лкъ лъсѧ́ндѫисе вѧ́рвѫл ѡ̀бѣлѫ ѧ̂н сѫ́с кѫ до́й, сав трей ѡ̀кій а̂фа́ръ де пъмѧ́нт, апо́й ѧ̂нплѧнтѧ́ндѫсе оўн па́р вѧ́рвѫл а̂че́ла а̂ Млъдѝцей се лѣ́гъ де дѧ́нсѫл. Ѧ̂чѣ́ста се фа́че то́амна. Ѧ̂нтра́лт ӑ́н дин ѡ̀кій чей ѧ̂гропа́цій ӑй Млъдѝцей крѣ́ск рѫдъчи́ній, ѩ́ръ дин чей, че ста́ѫ а̂фа́ръ де пъмѧ́нт, крѣ́ск ӑ́лте Млъдѝце. Ѧ̆́се ка се нѫ́ тра́гъ Млъдѝца то́атъ пѫтѣ́рѣ дин Мѫ́мъса, чѝ съ се дедѣ́ кѧ́т май кѫрѧ́нд, тржѝ дин рѫдъчи́ниле са́ле, оўнде се плѣ́къ, ши ѧ̂гѧ́ржоѣ дѣ́ла бѫ́чѫмѫл ѥ̂ѣ́й, се крѣ́стъ дѣсѫ́пра пѧ́пъ ѧ̂н Ма́дѫхъ. Ремѧнѧ́нд а̂ша̀, дѫ́пъ до́й ӑ́ній се та́е дела бѫ́чѫм, ши ка́пѫл чѣ́л а̂тѫ́нчій тъ́ѧт ѧ̂нда́тъ се ѧ̂нгро́апъ, ка се нѫ́ по́атъ ши динтрѧ́нсѫл крѣ́ше Млъдѝце. Ка́ре фъкѧ́ндѫле, ӑ́й бѫ́чѫм но́ѫ. Ѧ̆́лт кип де а̂ кърпѝ віиле ѩ́сте; ка прелѧ́нгъ бѫ́чѫмѫл, делѧ́нгъ ка́ре а̂ѫ перѝт чѣлала́цій бѫ́чѫмій, съ се са́пе ѡ̀ гроапъ а̂ша де ла́ргъ, кѧ́т де депа́рте трѣ́бѫе се

стѣ

сѣ Бѫчѫмїй дела ѡлáлтъ, âпóй Бѫчѫмѫл съ се кѫръце де рѫдъчúниле чѣле депределáтѫрй съ се кѫлче ѧ ѿрй кáрѣ пáрте, Млъдúцеле съ се трáгъ ла лóкѫриле, ѧн кáре врѣй â пръсй Бѫчѫмй нóй, съ се âстѫпе, бъгѫчѣскъ, ши тáе ла вáрв, ка се нѫ ремáнъ фъръ нѫмай трéй, сав пáтрѫ ѿкюрй ла фїецекáрѣ Млъдúцъ âфáръ де пъмáнт. Âчѣста фъкáндѫш примъвáра, вéй âвѣ нѫ нѫмай Бѫчѫмй нóй кáт май ѧнграб, чй ши рóд дела фїецекáрѣ Млъдúцъ ѧкъ ѧнтрѫ âчелаш ăн.

Май преоѫрмъ вúцеле чѣле стѣрпе, сав слáбе де рóд се пóт ѧнебѫнътъцà прин ѡлтѫúт, кáреле тóкма âшà се фáче ѧн вúце, прекѫм сав зúс деспре Ѩрекѫрй ѧн Кáпѫл V. §. 3. в. 2. 5. ши 6. нѫмай кáт врéмѣ де â ѡлтѫй вúцеле пáсте дин ѧнчепѫтѫл лѫй Мáртїе пáнъ ла мúжлокѫл лѫй Ѩприлїе. Вúцеле чѣле ѡлтѫúте родéск май мѫлцй стрѫгѫрй, ши стрѫгѫрїй се кóк кѫ дóаш септемáнй май наúнте де ăлт фѣлѫ де стрѫгѫрй; дрептачѣа вúнѫл лшр ѧнкъ пáсте ши май мѫлт, ши май бѫн, прекѫм âчѣста прин êсперѣнцїа де мѫлцй ăнй ѡ âдевърѣзъ чéй дин Сѫкчитáнїа, кáрѣ ê оѫн Цинѫт ѧн Гáллїа.

§. 3.

§. 3.

Деспре Кълѣсъл Вінлор.

1. Деспре Вáселе чѣле де лúпсъ ла Кълѣс.

Май нáйнте де тóате де лúпсъ йáсте, кă Кăзиле чъкѣреле. Пътóанеле, Кошѣрчиле, Кóфеле, ши май вăртóс Тѣскъл, къ тóате пăрциле лъй, ла кáре стрънкáте Мъстъл, ынтрăй къ ăпъ феркúнте âпóй къ рѣче âшà съ се спѣле, кăт ынтрăнселе сă нъ ремăнъ ничѝ мъчезѣлъ, ничѝ врéw âкрúме. Дъпъ âчѣла трéбе лъát сѣма къ дѣдúнсъл, ка Бъциле, ши Бътлáнеле, ын кáре се кáгъ Мъстъл, се нъ фíе мъчеде, къ мирóс грéй, сай пътърóасе; пентръ кă Мъстъл фóарте лéзне трáце ын сúне тóт фѣлюл де мирóс, кáре мирóсърй нъмай дъпъ фéртъл, ши âшезáтъл Мъстълъй се пóт симци ынтрăнсъл Дрептачѣл прѣ де лúпсъ йáсте, ка скоцúнд дела оун кáпет фъндъриле Бъцилор, ши âлe Бътлáнелор, âчѣстѣ съ се ѿпърѣскъ, âпóй сизлăндъле къ ăпъ рѣче фóарте бúне съ се фрѣче къ ѿ спăлтóаре кáм ăспръ, сай къ ѿ мáтърă, кáре фъкăндъле, Бъциле, ши Бътлáнеле се лáсъ врѡ кáтъва врéме десфъндáте, ка съ се рескóфле. Дъпъ âчѣла, âпропiйндусе Кълѣсъл, се ынфън-

дă,

дъ, се черкѹёск, се спáлъ пáръ, се âфѹмъ кѹ пѣтръ пѹчóасъ спре âчѣа гътитъ, саѹ кѹ Нѹкшóаръ, ши се бáгъ Мѹстѹл âтрáнселе.

Май бúне пáсте â бъгá бáр нестáнд â Бѹцй, ши âн Бѹтлáме, кáнд дe ѡпърéцй; пентрѹ къ ѡрй не шмéг вор âвé, âл трáце вáрѹл, кáреле âпóй âндáтъ се спáлъ дин Бѹцй, ши дин Бѹтлáнь, ка се нѹ се липéскъ де дóанцеле мóр, ши съ се оўцие.

Б. Деспре кѹвïóаса Кѹлéцере â Стрѹгѹрилор.

Мóдѹл бѹн деккѹлéце стрѹгѹрïй потолéце пáгѹба, кáрк âн оўнïй áнïй се âнтáмплъ âн вúй; пентрѹ къ кѹ сáргѹúнцъ âлегáнд, ши кѹ мешешѹг кѹлегáнд Стрѹгѹрïй, де нѹ вéй ши авé âтáта вúн, кáт âй âвѹт âтрѹ áлцй áнй, дáръ кѹ мѹлт май бѹн пóцй âвé, нѹмай ла âчéстé тр бúне сéма:

1. Ка Стрѹгѹрïй ла кѹлéс сéй дескилинéцй, áдекъ пре чéй май фрѹмóшй, ши май кóпцй сей кѹлéцй âнтрѡ Кáдъ пре чéй пѹтрéзй âнтрáдта, пре чéй некóпцй âнтрѹ âтрéа Кáдъ.
2. Ка Стрѹгѹрïй чéй май Кóпцй се нѹй кѹлéцй пре рóаѡ, саѹ плóае, чй пре врéме бѹнъ, ши зѣантáтъ, ка кѹ âтáта май

лúмпеде съ се пóатъ тескъй, нич\ се лáшй мáрй кочéнй, сáв котóрй ла дúншїй. Чéй пъ́трежй, ши некóпцй се пóт кълéце мъкаркáнд.

3. Нъ́ ѩсте бън ѡбичéю, â ръ́мпе кочéнїй Стръгърилор къ мáна; пентръ къ мишкáндсе Бъчумїй, ши вúцеле се скъ́търъ Бóамбеле чéле май мáндре ши май бúне, пре кáре пъцúнй Кълегътóрй ле âдúнъ. Къ Къцúт âскъцúт се тáе бúне Кочéнїй Стръгърилор, дáръ къ фóарфечй âнъ́ме пентръачéа фъкъ́те къ мъ́лт май бúне се тáе; кúчй нъ́ нъмай Кочéнїй се съврúнъ май скъ́рцй, чй нич\ фрúнзе, кáре âместекáндсе къ трéвдиле âмърéск вúнъл, ѩнкъ нъ́ кáд âтáтé ѩнтръ Стръгърй.

B. Деспре Грижúтъл Мъ́стълъй, оунде се ѩ сéма ла трéй тъ́мпърй.

1. Ѩнаúнте де Тескъúт.

a) Мъ́стъл нъ́ трéбе ѩнделúнг лъсáт ла Сóаре, ка се нъ́ се силéскъ де кълдúра сóарелъй май наúнте де врéме â фéрбе. Пентръ âчéа фóарте де лúпсъ ѩсте, де нъ́ кáсъ, ѩкай Шóпръ â фáче съ́т фїе-

ψг

ще кáрѣ вíе, сѫ́ет кáре съ се пóатъ âшеzà Бѫ́циле, ка се стѣ́ ла оу́меръ; де оу́нде ши âчéста фолóс се пóате âвѣ́, къ пре врѣ́ме плоïѡ́асъ нѫ́ ва плоà ѧн Мѫ́ст, ка сél слъбѣ́скъ.

ѕ) Мѫ́стѫлѫй нѫ́й фолосѣ́ще â стà ѧнделѫ́нг преете Трѣ́вере, ши преете Кочѣ́нй; пентрѫ́ къ сѫ́це, ка ши а̑па; ѧн сúне âмъръчѫ́не, ши крѫ́зúме дин трѣ́вере; ши дин Кочѣ́нй, ши вúнѫл ѧл фáче негѫстóс; дрептачѣ́ѧ, кáт се кѫ́лéг стрѫ́гѫрíй, ѧндáтъ трéвѣ ши тескѫúцй.

2. Сѫ́ет тескѫúт, кáнд се тескѫ́ск Стрѫ́гѫрíй чéй май кóпцй; май вáртóс ла âчѣ́ѧ трéвѣ лѫ́ат сѣ́ма, ка вóамвеле, кáре âѫ́ трекѫ́т прин Кошѣ́рка чѣ́ де стрекѫ́рáт, съ се кѫ́ръце де тúнъ, ши âпóй съ се тескѫ́ск; пентрѫ́ къ âша се ва фáче вúнѫл вѫ́н. Ѩръ Кочѣ́нíй Стрѫ́гѫрилшр чéлшр май кóпцй се пóт тескѫ́ѝ дѫ́пъ âчѣ́ѧ кѫ́ Стрѫ́гѫрíй чéй пѫ́трезй, саѫ́ кѫ́ чéй некóпцй.

3. Дѫ́пъ тескѫúт.

а) Дѫ́пъ тескѫúт Мѫ́стѫл ѧндáтъ се тóарнъ ѧн Бѫ́цй, чѝ Бѫ́циле нѫ́ се ѧмплѫ́, ка съ се май пóатъ вѣгà ѧнтрѧ́нселе Мѫ́ст,

Мѫст, декѫмва ѣр фѣрѣе прѣ тѣре; пентрѫ кѫ тѡкма ѣша се стѫмпѣрѫ Мѫствл, кѫнд фѣрѣе, дѣкѫ се бѣгѫ Мѫст нѡѫ ѫнтрѫнсѫл, ка ши ѫпа чѣ, чѣ фѣрѣе, дѣкѫ се бѣгѫ ѫпѫ рѣче ѫнтрѫнѫа.

в) Мѫствл, пѫнѫкѫнд нѫѫ ѫнчѣтѫт ѣ фѣрѣе, нѫ трѣбѫе ѣшезѫт ѫн Пивницѫ ѫнтрѫ вінѫриле чѣлѣ вѣкѡ; пентрѫ кѫ ѫѣѫрѣ Мѫствлѫѡ, кѫрѣ ѡ причинѫѫше фѣртѫл лѫѡ, стрікѫ вінѫрилѡр чѣлѡр вѣкѡ.

г) Пѫнѫкѫнд фѣрѣѣ Мѫствл, кѫ мѫре сѫргѫинцѫ трѣбѫе грижѡт, ка нѫтѣрѣ Мѫствлѫѡ се нѫ фѫкѫ пѫгѫбѫ ѫн Бѫцѡ, сѫ ѫлтѫ нѣнорочире се нѫ причинѫѫскѫ. Дѫпѫ чѣ стѫ Мѫствл де ѣ фѣрѣе, Дѡпѫрилѣ ѫнфѫшѫрѫте кѫ кѫрпе се пѡт пѫне прѣ врѣнеле Бѫцилѡр, нѫмаѡ се нѫ се цѣпенѣскѫ ѫн врѣне, пѫнѫкѫнд нѫ се ва ѣшезѫ Мѫствл, ка нѫ кѫмва ѫѣрѫл чѣл ѫнтрѫ Мѫст ѫнкѡс се спѫрѫ фѫндѫриле Бѫцилѡр. Дѫпѫ чѣ сѫ ѣшезѫт вінѫл чѣл нѡѫ, се ѫмплѫ Бѫциле, дѫпѫ ѡвичѣюл вінѫрилѡр, ши се ѣшѣзѫ ѫн пивницѫ пе Зѫскѫрѡ.

Г.

Г. Деспре грижа Тѣскулуй дупъ Кулѣс.

Тѣскул ку тоате, кѫте се цѫн де дѫнсул, дупъ кулѣс, ка май наинте де кулѣс, трѣбе спълат, оускат, ши âша грижит, ка се нў ремѫнъ Мўст прин Гаўрй, сау прин крепътўрй; пентрў къ Мўстул âшà ремас се ѿцетѣшѣ, ши ѫн ăнул оўрмъторю, токма де се ши оўскъ, прекўм âдевърат се оўскъ, стрикъ Мўстулуй чѣлуй нóў; кѫчй âцеѭмѣ чѣ дин лѣмн трѣче ѫн Мўстул чѣл нóў.

Д. Деспре фăчерѣ вінулуй чѣлуй де Бóамбе, сау де Стрўгурй оўскăцй.

Вин де Бóамбе се кїамъ, кăрѣле се фăче дин бóамбеле чѣле зекрчите âле Стрўгурилор чѣлор май Кóпцй. Прела Токáю, ши пре âйрелѣ ѫнкъ, âшà ѫл фак: Кў мáре сърговинцъ кулѣг бóамбеле чѣле зекрчите депре Стрўгурій чѣй май кóпцй, ле пўн грѣмáдъ ѫн васе ѿсеките, ши ле лáсе, пънъкăнд гатъ де â стóарче чемалăцй стрўгурй. Дупъ чѣ âў стóрс тóцй стрўгурїй, Мўстул, кáреле сау скўрс дин бóамбеле чѣле зекрчите нўмай де сине, ѫл ѭў, ѫл тóарнъ

нъ ѫн васе спре ачѣа трѣкъ гатите, шиѧ нѹ-
меск вссѣнцїе. Дѹпъ чѣ нѹ май кѹръ де сине
Мѹст дин боамбеле чѣле зкърчите, кѹ ѫмѫн-
дой пѹмнїй ле ѫѹ, ши ле мѹтъ ѫнтрѹ ѫлт вас,
оѹнде ѫтѫта ле кѫлкъ кѹ пичоареле, пънъ чѣ се
зароѣск ла ѡлѫлтъ. Дѹпъ ачѣа тоарнъ преете
ѫле ѫтѫта Мѹст де чѣл май кѹн, кѫт сокотѣск,
къ трекѹѫше, ка се нѹ фіе ничй прѣ мѹлт,
ничй пѹцѫн, ши ѫкоперинд ѫндатъ васѹл, ка
се нѹ се ресѹфле, ѫл лѫсъ ѫкоперит доаѡ, саѹ
трей зиле, ѫнсе Мѹстѹл, ши боамбеле чѣле
зароките ши ѫтѹнчй се мѣстекъ май ѫдѣсе
ѡрй. Кѫт ѫѹ ѫнчепѹт ѫ се ѫнкълзи ѫместекъ-
тѹра ачѣста, се ѫ кѹ пѹмнїй, ши Мѹстѹл се
стоарче ѫнтрѫлт вас; ѫръ хоаспеле се тескѹѣск,
ши, кѫт Мѹст кѹръ, се ѫмѣстекъ кѹ Мѹстѹл
чѣл прин пѹмнй сторе, ѫпой се ѫшѣзъ ѫн Бѹт-
лане. Ѩшѫ се фаче вінѹл чѣл май кѹн де Боам-
бе. Се поате фаче ши ѫлдоѩлѣ вин де Боамбе,
дѣкъ ѫръш вей тѹрнѫ Мѹст преете хоаспеле чѣле
тескѹите ѡдѫтъ, ши вей лѹкрѫ, ка май наинте;
нѹмай ла ѫлдоѩлѣ май ѫнделѹнг стъ Мѹ-
стѹл местекѫт кѹ хоаспеле.

В. Де-

8. Despre gătirea vinului ku Pelin.

Ăn vinu ku Pelin se poftește, se aĭe dulcețe amestecate ku ceva amărțune, kare așa se poate dokăndi: Se alege Moștu cel mai bun, shi mai dulce, adekă kare kură numai din Zarcivitu Strugurilor ku Zarobitori (Shromfănitori, Pisători), shi se strikură prin Koshărkă; se toarnă ăn Butlan, shi, kănd începe a fărbe, zămătate se scoate; se toarnă ăn Kăldare; se fărbe bine lepădăndu-se spuma; shi, dupe ce saŭ rečit, ară-ș se toarnă ăn Butlan, așa lukrănd putere ce de a fărbe se înpădeke, shi Moștu remăne dulce; dupe ače se bagă pelinu ăntrun sakuleț, shi slobozăndu-se ăn Butlan se amărește Moștu, kăt vrei se fie de amar. Așa gătind Moștu, ușor cu dulceța ku akrime, shi ku amărțune amestecate mai ăndelungat.

Oună fără Pelinu ănpreună ku Moștu, apoi Moștu, prekum saŭ zis mai ăn sus, dupe ce saŭ rečit, ăl toarnă ăn Butlan ne mai făkănd altă neba; nu așa Butlanu trage ăn sine miroșu Pelinului, shi numai ară-ște bun spre cănărk ăltui fălă de vin.

Ж. Деспре Грижа Вінѹрилѡр.

1. Бѹциле ân Пивниць трéбѹе цѧнѹте тóкма кѹрáте: дрептачéа де нѹ ân фїешекáрѣ, тóт âдóаѡа септемѧнь трéбѹе ѡкрсе кѹ оўн дърáк де пѣнѹрь де чѣ гроась, шѝ кѹрциúте де мѹчезéлъ.

2. Кѧнд се ѡерг Бѹциле, де ва фѝ де лúпсъ, се шѝ ѧмплѹ, пентрѹ къ, стѧнд Бѹциле май ân мѹлть врéме гóале, вінѹл ânфлорéше, ши се стрúкь âтрѧнселе; чѝ вінѹл, дин кáреле се ѧмплѹ Бѹциле, трéбѹе се фíе чéл май бѹн; кѧчѝ вінѹл чéл май бѹн нѹ нѹмай цѧне вѧртѹтé вінѹрилѡр чéлѡр ѧръш май бѹне, чѝ пре чéле май слáбе ѧнкь ле дирéце.

3. Вінѹриле чéле ăспре, шѝ селбáтече кѹ кѧт май âдéсе ѡрѝ се трáг ân ăлте Бѹцй, кѹ âтѧта се май ânебѹнътъцéзе, шѝ се фáк май гѹстóасе: дрептачéа де дóаѡ ѡрѝ ѧнкь се трáг âтрѹн ăн.

4. Пивницеле ѧнкь âша де кѹрáте трéбѹе се фíе, кѧт âтрѧнселе се нѹ се цѧнь чéва, че ѣсте де мѧнкáт; май вѧртóс се нѹ се цѧнь ân Пивницеле чéле де бúн ѡрѝ че

фéлѝ

фѣлю̀ де кѹрѣк, фіе ăкрѹ, фіе вѣрде, нăпій, мо́рковій, ш. ч. шй маій âлéс кăш мóале, шй ăлте вѹкăте грéѹ âмироситóаре; пентрѹ къ мирóсѹриле чѣле грѣле фóарте сѫнт стрикъто́аре вйнѹрилор.

3. Деспре Дирéсѹл вйнѹрилор чéлор стрикáте.

Вйнѹриле се стри́къ саѹ пентрѹ негрижи́рѣ кѹцилор, саѹ пентрѹ негрижи́рѣ Пи́вницелор ân маій мѹлте кипѹрй, ăдекъ саѹ се ѿцетéск, саѹ ânфлорéск, саѹ кăпъта шмéг, саѹ се тра́г. Вйнѹриле чѣле ѿцеци́те маій кѹ ăневóе се по́т лекѹй, шй дирéце; ѫ̀ръ чѣлѣлáлте се дирéг мѹтăндѹле ân трáлте бѹцй, ши лекѹйндѹле прекѹм оѹрмѣ̀ѕъ:

Оѹнїй, маій âлéс пентрѹ Тра́цере, ânтрѿ бѹте де зѣ́че Ѩкáш (патрѹзéчй де вѣ́дре, саѹ фéрїй Ѩрделенéцій) кáгъ ѿ кѹпъ (оѹн Мóс, дóаш Ице) де винáрс де Дрóждїй де вйн, ши тъвалйнд, ши хълтъкърйнд бѹтѣ, пънъкăнд ânкъ нѹ ѐ де тóт плйнъ, ѡ ânплѹ, шй ѿ âшѣ̀ѕъ ла лóкѹл ѐ̀їй, ân кáрѣ дѹпъ нѹ мѹлтъ врѣ́ме се дирéце вйнѹл.

Ѩлцїй Здробéск Бешйкъ де пѣ́це, че се нѹмѣ́це Морóн, шй âчѣ́ѧ ѿ кáгъ ân вйн, тъвалйнд, ка маій ân сѹс, шй хълтъкърйнд бѹциле.

Дă-

Дăръ май бине, ши май пре оушор се лекуеск винуриле де ѡрй че боалъ â лор, ши се дирег фъкънд, прекум оурмъзъ; Ѝ Къреуний де стъжерю, ѝй писъзъ мърунт, ѝй черне кў сита, ши прăвăл деспт ситъ ка ла доаѡ Ѝце ѝл âмъстекъ кў доаѡспръзъче Ѝлеушурй де ѡаѡ проаспете, ѝн кăре се нў фіе ничй цăръ де гълбинуш; пентрў къ гълбинушăл ăр стрика винăлуй; âпой бъгънд âместекътура âчъста ѝн Бўте, тъвълъще, ши хăлтъкъръще Бўтє, ка май наинте, ши ѝмплъндуѡ, ѡ âшъзъ ла локăл Єій. Ѳсперіенціа тă ѝцй ва ărтă, къ винăл дупъ скўртъ врѣме â пърде ѡцецирѣ, флориле, шмъгăл, ши нў сар май траце, чи се ва лимпези, прекум ѝасте зикăла, ка Крищăлăл.

Мещешугăл ачъста лăм ѝнвъцăт дела оўн Бўгнер (Пинтеа фъкътурю де Бўцй) фоарте прокопсит дин Църа Немцъскъ, ши де кăте ѡрй мăм фолосит, сав ăлцій сав фолосит кў дѫнсăл дупъ спўнерѣ мѣ, ничй ѡдăтъ нў мăм ѝншълăт, ничй сав ѝншълăт.

Кăп

КАП VII.

Деспре Го́анцеле чѣ́ле де фолóс Съ̑менилωр.

§. 1.

Деспре Ѧлби́не.

Квѫ́нт Ѧнаи́нте.

Ѧ́нтрѫ тс́т фѣ́кюл де Го́анце Ѧлби́неле сѫ́нт чѣ́ле май де фрѫ́нте нѫ́ нѫ́май пентрѫ фолóсѣл чéл дин Чѣ́рѫ, шѝ Мїа́ре, ка́реле ѧ́л а̑вѣ́м дела дѫ́нселе, шѝ ка́реле кѫ́ мѫ́лт май ма́ре ѣ̑сте, декѫ́т то́атѫ сѫргѫи́нца, шѝ келтѫа́ла, ка́рѣ ѡ̑ пѫ́нем пентрѫ цѫнѣ́рѣ лѡ́р, чѝ ши пентрѫ чѣ минѫна́тѫ лѫкра́ре, шѝ ѧнсоци́ре а̑ Ѧлби́нелωр, кѫ́ ка́рѣ пи́лдѫ да́ѫ Съ̑менилωр спре ѧнсоци́рѣ ѡ̑менѣ́скѫ, дин ка́рѣ ка динтрѫ́н Ѩзво́р кѫ́рце то́атѫ феричи́рѣ но́астрѫ; кѫ́чй фїецека́рѣ Ко́жницѫ

ницъ ънкипъ́ще ѡ̂ Соцїета́те ѡ̂менѣ́скъ ънтръ́ ка́рѣ ѝсте Краю́, Маестáте, шѝ Ънсоци́ре. Деспре оу́н Нѣ́м а̂ша̀ де а̂ле́с де Го́анце, прекъ́м сѫ́нт Ѣлбѝнеле, сар къ́венѝ, ка ѐ́ръ ънкъ се скрíе́ръ дъ́пъ вредничи́а лу́р, прекъ́м а̂ъ́ фъкъ́т чéй, че нъ́май деспре дѫ́нселе а̂ъ́ скри́с то́мъ́рй дестъ́л де ма́рй, чѝ скъ́ртáрѣ, ка́рѣ миса́ъ́ порънчи́т, прекъ́м май де мъ́лте ѡ̆рй а̂м Кънѫнта́т май наинте, нъ́мй ънгъ́дъ́е. Дрептачѣ́ѫ ѐ́ръ деспре Ѣлбѝне нъ́май а̂чѣ́лѣ ле во́ю̆ ънсемна̀, ка́ре сѫ́нт май де ли́псъ, селе цїе Тинерїй, ѫ̆ръ чѣ́ле май мъ́лте ле во́ю̆ лъ́са̀, селе ънвѣ́це динтра́лте Кѣ́рцй, сав дин про́прїа са̀ Всперїенцїе. Ѩшада́ръ фїе Кънѫ́нт:

Ѧ. Деспре фѣ́люл Ѣлбѝнелѡр.

Ѧн фїецека́рѣ Ко́жницъ сѫ́нт трéй фѣ́люрй де Ѣлбѝне, ѫ̆декъ Ѣлбѝне лъкръто́аре, Трѫ́нторй, шѝ Ма́тче.

1. Деспре Ѣлбѝнеле чѣ́ле лъкръто́аре.

Ѣлбѝнеле чѣ́ле лъкръто́аре сѫ́нт май мѝче ън тръ́пе, декъ́т Трѫ́нторїй, сав Ма́тчеле; шѝ шѝ май мъ́лте, кѣ́чй ънтрѡ̀ Ко́жницъ къ́нъ сѫ́нт дела до́ашезéчй нѫ́нъ ла патръзéй де мíй де ка́пете; фрънтѣ́ ѡ̂ ъ̂ъ́ нѣ́теаъ,

дъ, шѝ май ѧн трéй корнѹрй, ѧн карѣ ѧѹ дóй ѹ̈кй ѧн фóрмъ дe ѹ̈ѹ; фълчилe лe стáѹ ѧфáръ, шѝ сѫ́нт, дѣ́къ тe вéй оӱйтà лa пропóрцїa Трѫ́пѹлѹй, фóартe мáрй; Пичóарe aѹ Шѣ́сe, динтръ кáрe чѣ́лe май диндъръ́пт дóaш пичóарe сѫ́нт кáм лáтe, ши кáм флокóасe, прe кáрe липéск фъри́на чѣ́ дe флóрй, шѝ Чѣ́ра, кѫ́нд лe кáръ ѧкáсъ лa Кóжниче; Пѫ́нтечелe ѧл ѧѹ кáм сѹлѣ́цет; Гѹ́ша мъришóаръ, ѧн карѣ стрѫ́нг, шѝ кáръ мїáрѣ, тóкма лa кóадъ ѧѹ оӱн я̈́к ѧнклещáт кѹ̈ ръдъчи́на дe дóaш Бешикѹ̈це плúне дe венúн, кѹ̈ кáрe я̈́к стрепѹ̈нг флóрилe, ка кѹ̈ ѧтѫ́та май лéзне сe пóатъ кѹлѣ́це Мїáрѣ динтрѫ́нселе, шѝ сe ѧ̈пъръ дe Сѧ̈менй, дe Добитóаче, ши дe ѹ̈рй чe фѣ́лю̈ дѣ жиганїй, саѹ живúнй.

2. Деспре Трѫ́нторй.

Трѫ́нторїй сѫ́нт дe дóaш ѹ̈рй ѧшà дe мáрй, ка я̈́лбúнеле, шѝ сe ѝвéск примъвáра май кѹрѫ́нд, саѹ май тѫрзїѹ, дѹпъ кѹ̈м ѧмблъ врѣ́мѣ. Ѝвúндѹсe кѹ̈ глóата лa ѧнчепѹ̈тѹл лѹ̈й Мáю̈, сe пóатe сѹппѹ̈не, къ Отѹ̈пїй вѹ̈р рой бúне, нѹ̈май крѣ́мѣ оӱрмътóарe сe нѹ̈й ѧнпѣ́дече; дe сe вѹ̈р ѝвѝ май

тѫрзіѫ, пѫцѧнъ нъдѣждѣ се поате ѣвѣ деспре роит. Чей май мѫлцій, карій скріѫ деспре Стѫпій, зик, къ Трѧнторіій нѫ сѧнт де ничій ѡ трѣкъ, чі нѫмай мѧнкъ ѩнъздар, ші къ пентрѫ ѣчѣл ѩй ші ѡмоаръ ѩлкінеле декътръ Тоамнъ; ѫлціій зик, къ Трѧнторіій сѧнт ка ніще бърбатѫшій ѣй ѩлкінелор, ші доаръ ші ѣй Матчей, ші къ декътръ Тоамнъ пентрѫ ѣчѣл ѩй ѡмоаръ; пентрѫ къ ътѫнчій нѫ ѣѫ май мѫлт липсъ де бърбатѫшій пѧнъ ѩнтрѧлт ѫн: Тѫ четитóрюле! цѧне, саѫ крѣде, кѫм вій врѣ, пентрѫ къ ѐѫ сѧнт ѩнкредінцат, къ фіръ нѫ лѫкръ немік ѩнъздар, ші ѣша Трѧнторіій ѩнкъ нѫ пót фі нѫмай ѩнъздар врѣдніцій, мъкар къ нóій нѫ ле пѫтém кѫнóаще фолóсѫл.

3. Деспре Матче.

Матка ѫаste чѣ май де фрѫнте ѩнтръ ѩлкіне, ничій пót фі май мѫлте ѩнтрѡ Кóжницъ, фъръ нѫмай оѫна, дела ѣ кърїа Кѫстáре, саѫ Некѫстáре кѫръ тóатъ мѧнтѫіръ, саѫ періръ ѩлкінелор. Матка ѐ май лѫнгъ ѩн трѫп, ші диндъръпт май сѫлѣцітъ, декѧт чѣлклáлте ѩлкіне; ѫрипиле

ѐїй

єїй âшà сѧнт дескѹрте, кѧт дѣсѣ ѭй âкóпере трѹпѹл де жѹмѣтáте, тѣтѹшй зеáрѣ ка шй чѣлѣлáлте Âлбúне; Ѩк ѭнкѣ ăре, чй кѹ âчéста нѹ вáтѫмѣ, ка шй Âлбúнеле чѣле лѹкрътóаре, дрептачѣ се пóате шй прúнде, шй ѭнкúде ѭн кѣсѹлíе де дрóт спре âчѣ сѣмѣ фѣкѹтѣ фăрѣ ничй ѡ примéждíе. Де кѧте ѡрй ѩсе дин Кóжницѣ, тотдѣѹна ѡ оѹрмѣзѣ май мѹлте Âлбúне, шй рѹнде се âшѣзѣ, âколѡ прелѧнгѣ дѧнса се âшѣзѣ шй Âлбúнеле.

Б. Деспре Прѣсúрѣ, сав Нáшерѣ Âлбúнелор.

Фїйнд кѣ Прѣсúрѣ, сав Нáшерѣ Âлбúнелор âтѧта ѩсте де ѭнкѣлчúтѣ, шй âскѹнсѣ, кѧт динтрѣ чéй, че âѹ скрíс деспре дѧнса, пѧнѣ âкѹм ничй оѹнѹл âѹ пѹтѹт â ѡ дескѣлчй, шй âрѣтà, єѹ ѭнкѣ нѹ мѣбóю силй спре âчѣ, чй нѹмай кѹ пѹцѧне кѹбúнте бою спѹне, че цѧн чéй май мѹлцй Скрїйтóрй деспре Прѣсúрѣ, шй Нáшерѣ Âлбúнелор. Âшадáрѣ чéй май мѹлцй зúк, кѣ ѡăлле, дин кáре се скóт Âлбúнеле чѣле лѹкрътóаре, нѹмай Мáтка ле ѡăлѡ; ѩрѣ кѣ пре âчѣлѣ, дин кáре се скóт Трѧнторїй, ле ѡăлѡ Âлбúнеле; пентрѹ скóатерѣ, шй прѣсúрѣ Мáтчѣ-

челωр нꙋ ѫнгѣдꙋе, съ се пꙋнъ ѡаш де килиⷩ, сав де ѡсѣкий; чи зик, къ дин фїешекáре ѡꙋ де Мáткъ Ѣлбинеле ѫшй пóт скóате шіе Мáткъ, лꙋкрънд âшà:

Дѣкъ пѣре Мáтка Стꙋплай, сав ѫнкътрънѣше (зик ѣй), де нꙋмай ѫсте Харникъ, де â ѡкърмꙋй Соціетáтѣ шіе ѫнкрединцáтъ, Ѣлбинеле се âдꙋнъ, шй âлéг оꙋн вермꙋлéц ѫнкъ нꙋ де трéй зиле де плиⷩ ѣшит дин ѡꙋл чéл де Мáткъ, кърдá ѫй мáй мърéск, шй гътéск ѫндáтъ Къслíа, прекꙋм се вѣде ла Мáтче, âпóй ѫл крéск ка шй пре чеалáлцй вермꙋлéцй, дин кáрій се фáк Ѣлбинеле, деспре кáрій, кꙋм се скóт, âкꙋш вóю ворбй; шй âтꙋнчй, кънд ѫшй гътéск Ѣлбинеле шіе Мáткъ, нꙋ гътéск нꙋмай оꙋна, чи май мꙋлцй вермꙋлéцй крéск, ка се фіе Мáтче, дин кáре оꙋна се âлѣце пéнтрꙋ ѡкърмꙋйрѣ Соціетáцей чéій дин Кóжницъ, чѣлелáлте сав се ѫнпáрт Рóилωр, кáрій вꙋр се ѫсъ, сав се ѡмóаръ: дрéптачѣ Ѣлбинеле нꙋ трéбе темꙋте, къ вꙋр ремънѣ фъръ де Мáткъ, пънъ кънд се âфлъ Ѡаш де Мáткъ неключите прéсте трéй зиле ѫн Кóжницъ, кáре негъсíндꙋсе Стꙋплай трéбе дáтъ Мáткъ прíнсъ динтрáлтъ Кóжницъ, сáꙋ трéбе се пїáръ.

Ѫръ

Пъръ ъаwле дин кáре се фáк Ялбúнеле, âшà се скóт: Дъпъ чè âъ ѫмплът Ялбúнеле тóате Късълúиле къ Мúáре, нúчúй âъ май мълт де лъкръ, Мáтка ѫн Късълúиле чèле гóале, кáре сѫнт гътúте спре плъмъдúрѣ Ялбúнелωр чèлωр лъкрътóаре, слобóаде кътe оун ъъ (мъкáр къ оунúй зúк, къ Мáтка ъаw дин лъна лъй Фъврáрю пѫнъ ѫн Сктóмврïе, ка шì престе Пърнъ, кѫнд è врѣмѣ домóалъ), пре кáре, кѫт ле ъаw Мáтка, Ялбúнеле ѫнчéп âле клочì, ка шì към клочéск Гъúнеле. Че пъсъ дин ъъл чéл де Мáткъ, пъсте оун вермълéц âлк, шì зáче кърмезúш ѫн Късълúе, кáръа ѫндáтъ ѫй дáъ де мънкáт Пъстъръ, пре кáрѣ Стръмóшïй нóшри Ѧтúнïй чéй де демълт ъ âъ кïемáт Panis Apum, пѫнѣ Ялбúнелωр вермълéцъл âчéста, дъпъчè крѣше дестъл де мáре, се ѫнкúде ѫнсъш пре сúне ѫн Късълúе, шì ѫнкúс, дъпъ чè сáъ фъкът шì è̈л Ялбúнъ де плúн, пъсъ дин Късълúе, шì ѫндáтъ се âпъкъ де лъкръ ѫнпрéвнъ къ чèлелáлте Ялбúне. Тóате âчèстѣ се фáк ѫн доаwзéчй шì оуна де зúле; пъръ пре Мáтка, кáрѣ нъмай пóате ъâ де бътрѫнъ, Ялбúнеле ъ ѫмсáръ, шúшй фáк âлта, прекъм сáъ зúс май наúнте.

Трѫн-

Трѧнторіи, прекѹм сѧѹ зиѕ, ѕе фак дин Ѳаѡле Ѧлкѝнелѡр чѣлѡр лѹкрътоаре, ѕе скот май кѹ сѣмъ ѧн ѧнчѣпѹтѹл лѹй Маю, нѝчѝ ѕе лаѕъ ѧ трѧи май ѧнколѡ де Ѧвгѹѕт. Фіѝнд тоамна кълдѹроаѕъ, ѧдоаѡ ѡаръ ѧнкъ ѕе прѣѕѣск Трѧнторіи, чи ѧн Ѳктомвріе ѣрѣш ѧи ѡмоарѣ Ѧлкѝнеле.

Б. Деспре Роитѹл Стѹпилѡр.

1. Нѹ тоцѝ Стѹпіи роѣск ѧн тот ѧнѹл, ѧпоѝ оѹнііи роѣск нѹмаи ѡдѧтъ, ѧлціи май де мѹлте ѡри. Пентрѹ чѣ нѹ роѣск Стѹпіи нѝчѝ ѡдѧтъ, саѹ де ши роѣск, ѧчѣста май ѧраре ѡри ѡ фак, прічинеле ѕѧнт, каре оѹрмѣзъ:

а) Дѣкъ ѕѧнт Кожницеле май марѝ, декѧт ѧр требѹи ѕе фіе дѹпъ мѹлцімѣ Ѧлкѝнелѡр, нѝчѝ ѧѹ ѧтѧта Мііре, кѧтъ ѧр требѹи ѕе ѧйбъ; де оѹнде поцѝ причѣпе, къ ѧмъріпд Кожница Стѹпѹлѹй, ѧл поцѝ фаче, ѕе нѹ роѧскъ.

б) Дѣкъ ѕе ѧ прѣ мѹлтъ Мііре, саѹ ѕе тае прѣ прѣфѹнд фагѹріи чѣй голѝ примъвара, кѧнд ѕе рътѣзъ: кѧчѝ кѹ фагѹріи чѣй голѝ, ѧнтрѹ ѧ кърра-

Кѣ-

Кѫсѹлій сѧѹ ѡѧт Мѧтка, се стрикѫ прѣ мѹлте ѡѧш; ѩрѫ кѹ лѹѧрѣ Мїѣрей се ѩ мижлочирѣ дѣхрѫнѝ вермѹлѣцїй, дин кѧрїй се фак Ѩлбинеле чѣле тинере.

в) Дѣкѫ се ѫнтѧмплѫ врѣме рѣче, шѝ плоїѡѧсѫ, дѹпѫ чѣ сѧнт гата де ѧ рои; пентрѹ кѫ деснѫдѫждѹинд Ѩлбинеле, дѹпѫ ѡпт зиле ѫшй ѡморѫ Мѧтка, шѝ стрикѧнд тоате Кѫсѹлїиле чѣле де Мѧткѫ, ѫшй лѣпѫдѫ воинца де ѧ се мѹтѧ де лѧнгѫ Мѧтка чѣ кѫтрѧнѫ.

г) Де мѹлте ѡрй пентрѹ ѧчѣѫ нѹ роѣск, пентрѹ кѫ ѧшѧ сѧнт ѧшехѧте Кожницеле, кѧт нѹ ле ѧжѹнце Соареле нїчй ѡдѧтѫ, сѧѹ ѧшѧ де ѧпроапе сѧнт пѹсе оѹна де ѧлта, кѧт Ѩлбинеле се ѧмѣстекѫ, шѝ ѫнсоцѣск ла ѡлѧлтѫ; де оѹнде май ѧдѣсе ѡрй оѹрмѣхѫ, кѫ Ѩлбинеле динтрѡ Кожницѫ, ѡморѧндѹшй Мѧтка, се мѹтѫ ѫн Кожницеле чѣле вечинѣ.

д) Сѧнт шѝ Ѩлбинѣ, кѧре ѫн тот ѧнѹл Примѫвѧра ѡморѫ Мѧтка чѣ кѫтрѧнѫ, шїшй фѧк ѧлта май тинѫрѫ, шѝ ѧчѣстѣ нѹ роѣск нїчй ѡдѧтѫ.

2. Де вѫр се роáскъ бúне, шѝ де врѣме Стѫпíй, ѫнкъ дин Âприлíе пóцй причѣпе, пентрѫ къ, де вѫр Пъръсѝ ѫн пѫцянтúкъ врѣме фáгърíй, ѫн кáрíй се плъмъдéск, шѝ скóт Âлбúнеле чѣ́ле лѫкрътóаре, шѝ се вѫр мѫтà ла фáгърíй, ѫн кáрíй се плъмъдéск, шѝ скóт Трѫнторíй, шѝ ѫнтрѫ́ншíй ѫ̃р лѫкрà, фъръ нúчй ѫ̂ ѫндоáлъ стѫпíй вѫр роѝ шѝ бúне, шѝ де врѣ́ме: ѫ̃ръ стѫпíй âтѫ́нчй се зúк, къ роéск бúне, кѫ́нд роéск трéй, сáѫ май мѫ́лцй рóй.

3. Пóате фúй тѫ́мп ка âчéла, кѫ́т нѫ́ мáй стѫпíй чéй бътрѫ́нй, чѝ рóíй ѫнкъ се роáскъ тóт ѫнтрѫ́ âчéлаш ѫ̃н, шѝ рóíй âчéцй де се кíáмъ Парóй. Ѫ̃нсѫ́мй âм âкѫ́т ѫн Ярдѣ́л, ѫн Вармéцíа Бълградѫ́лѫй чѣ́ де жóс, ла Мънъстúрѣ́ Чѫ́нцей (кѫ́нд Ерâм Дирéктор прéсте Шкóале) ѡ стѫпúнъ девръ̀ кѫ́тева сѫ́те де Кóжнице, ѫн кáрѣ́ сáѫ ѫнтъмплáт нѫ́ ѫ̀дáтъ, де шѝ дела Парóй âм âкѫ́т рóй; ѫ̃ръ дела оўнíй стѫпíй бътрѫ́нй пѫ́нъ ѫн шѣ́се рóй, чѝ âл шѣ́селѣ́ тотдѣ́ѫна лам âместекáт кѫ́ âл чúнчелѣ́, ба ѫ̃нкъ шѝ пре âл пáтрѫлѣ́ кѫ́ âл трéйлѣ́,

лѣ, ка съ се фак май бѫ́ний. Ѧ́чѣ́ста де ѡ̂вѡ́р фа́че шѝ ӑ́лцій Стѫпа́рій, нѫ́ се вѡ́р пъгѫбѝ.

4. Л̆́се, фіѝнд къ прин роѝтѫл прѣ мѫ́лт Стѫпіѝ чѣ́й къ̀трѧ́ний фо́арте слъ̀бе́ск, май а̂ле́с дѣ́къ се ѧ̂нто́арче ти́мпѫл спре сѣ́четъ, сав спре пло́й, шѝ речѣ́лъ, нѫ́ трѣ́бѫе ѧ̂нгъдѫ́ицій се роа́скъ прѣ мѫ́лт; къ́чій май би́не мӑ́сте ѧ̂нтрѫ́ то́атє, а̂ а̂вѣ́ май пѫцѧ́н, шѝ май бѫ́н; декѧ́т май мѫ́лт, шѝ май слаб. Оў́нїй зи́к, къ роѝтѫл стѫпилѡр са́р пѫтѣ́ ѧ̂нпедекà май ѧ̂нмъри́ндѫле Ко́жницеле, ка се ӑ́йѣ̀ъ Ѧ̂лбѝнеле дестѫл ло́к. Чѝ а̂чѣ́ста фо́арте пѫцѧ́н фолосѣ́ше; пентрѫ́ къ Ѧ̂лбѝнеле, ка́ре ѡ̂да́тъ сав гъти́т спре ѣ̀ши́т, вѡ́р ѣ̀шѝ, мъ́кар ка́т ле вѣ́й лъръ̀ѝ ло́кѫл. Нѫ́май ѡ̂ мижлочи́ре мӑ́стѣ де а̂ ѧ̂нпедекà стѫпіѝй дела роѝт, ка́рѣ ѣ̀ а̂чѣ́ста: ѧ̂н зі́ша, ѧ̂н ка́рѣ а̂ѫ̀ ѣ̀ши́т ро́ѫл, ка́реле ӑ́й врѣ̀ се фіе чѣ́л май депре оў́рмъ, ѧ̂нто́арнъ Ко́жница, шѝ къ Кѫци́тѫл чѣ́л де ретеха́т та́е Трѧ́нторіѝ, ка́т ста́ѫ̀ май ѧ̂н а̂фа́ръ де фа́гѫрій, ка́рѣ фъка́ндѫѡ, Ѧ̂лбѝнеле се вѡ́р а̂пѫка̀ де Кѫръци́тѫл Трѧ́нторилѡр чѣ́лѡр ѡ̂морѧ́цій дин Ко́жни-

це,

це, шй де скóсѹл ăлтwр Трăнторй, шй âшà вѡр оуйтà де ройт.

5. Стѹпáрїй чéй май прокопсйцй цăн, шй ънвáцъ, кѹм къ кѹ рóюл чéл дин тăю ѣсъ Мáтка чѣ ѥтрăнъ, ѣръ кѹ чемлáлцй рóй ѐс дйнтръ Мáтчиле чѣле май тйнере нѹ оуна, чй май мѹлте, дáръ пре оурмъ нѹмай оуна се лáсъ, чѣлелáлте тóате се ѡмóаръ де Ялбйне, прекѹм âм май кѹвăнтáт шй âйрилѣ. Врѣмѣ ѐшйтѹлѹй рóюлѹй чéлѹй дин тăю ѣсте âпрóапе, кăнд сăнт гътйте де плйн Кѫсѹлíиле чѣле де Мáтче; ѣръ âл дóйлѣ рóй пóате ѐшй дѹпъ чéл дин тăю (прекѹм ънмелъ тймпѹл) âтрéа, âшѣптѣ, âнóаѡ, саѹ де ва фй врѣме тóкма оурăтъ, â пáтраспрезѣчѣ зй, щй май тăрзїѹ.

6. Сѣмнеле ѐшйтѹлѹй рóилwр сăнт; дѣкъ ън зйлеле май диннайнте, май вăртóс сѣра стáѹ ънайнтѣ врéней Кожницей май мѹлте Ялбйне ънклещáте де ѡлáлтъ ка ши Стрѹгурїй; чй кѹ мѹлт май âдевърáт сѣмн ѣсте, къ ъндáтъ ва ѐшй рóюл, дѣкъ Ялбйнеле чѣле, че стáѹ ънайнтѣ врéней, ънтăю âлѣргъ ънкóаче, шй ънколѣ, ка шй ънтрѡ рескóалъ (сфáдъ, лáрмъ,

гѫлчáвъ), âпóй збóаръ ѫн ăер, ничй се май ѫнтóарнъ. Да кáре сéмн чѣлелáлте ѫнкъ ĕс, се пăптъ ѫн ăер, шй âколѡ збóаръ, пънъ се стрѫнг тóате, шй ле сосĕше шй Мáтка, кáрĕ пăсъ кѫ чѣле май. Депре оўрмъ дин Кóжница чĕ ѣтрѫнъ, âпóй се âшĕзъ пре ѿарекáрĕ крĕнгъ де йрĕвóре, де вѡр фй âпрóапе, сáѫ пре ниіше шомóіе де тѫфăрй, сáѫ де спúнй спре âчĕлаш скóп легóте ѫн пáрй, шй ѫнклѫнтáте пре лѫнгъ стѫпúнъ.

7. Рóїй трiĕбе кѫ дĕдúнсѫл пъзúцй дела ѿпт чáсѫрй ѫнаúнте де âмĕзй пънъ ла пáтрѫ дѫпъ âмĕзй; пентрѫ къ пре врĕмĕ âчĕста ĕс май кѫ сĕмъ, мъкар къ пóт ĕшй шй май тимпѫрíѫ, шй май тăрзíѫ; ба ѫнкъ шй нóаптĕ се пóт фѫрà, шй стрѫмѫтà дин Кóжницъ, де ва оўрмà нóаптe кълдѫрóасъ дѫпъ врĕме рĕ, прекѫм се доведĕше дин май мѫлте пúлде.

Деспре прúнсѫл рóилѡр.

1. Май наúнте де а ѫнвъцà, кѫм съ се прúндъ рóїй, вóю âрзтà сминтĕлеле, кá-

ре се фак ла принсъл ромълор. Ашадарѣ сминтеск,

а) Карій, кънд ерау ромъ, атъта инмикшорѣцъ врѣна Кожницій, кът се нъ поате май мълте, фърѣ нъмай ѡ Ялкинѣ, ешѝ принтрънса; пентръ кѣ фъкънд ачѣста Матка се прѣ зъзъвѣце, шѝ Ялкинеле, чѣле май дин таю ешите, оуръндъсе а ашептà Матка, леѣне се пот интоарче ин Кожница чѣ ътрънѣ.

б) Карій лешъѣск Матка, ѡ принд, ѡ бага ин Калиѣцѣ спре ачѣа трѣцъ фъкътѣ, ѡ дък интрѣ Ялкинеле ромълъй, ка съ се ададне ла дънса, шѝ ашà врѣъ съ ле иншѣле ин Кожницѣ; пентръ кѣ Матка нъ се поате принде къ мъна фърѣ де ътъмаре, шѝ Ялкинеле зъоарѣ май със, декът се поате рădика, шѝ инълца Матка, дрептачѣа ъзънъдъсе сънгъре, ерау се интоарнѣ ин Кожница чѣ пърінцѣскѣ.

в) Карій оунг Кожница чѣ спре принсъл ромълъй гътитѣ къ Мїаре; пентръ кѣ Ялкинеле чѣле стрейне ададмекѣ Мїаре,

рѣ, шѝ май наи́нте, де апри́нде ро́юл, се ка́тъ ѧнтря́нса, ѧпо́и принзѧ́ндусе шѝ ро́юл ѧн Ко́жница ѧчѣ́а Ѧлби́неле ѡмо́арѣ оўна пре ӑлта.

г) Май пре оўрмъ смынтѣ́ск шѝ ѧчѣ́а, ка́рїй фа́к сѫ̆нете, саў ѧрѫ̆нкъ църя́нъ, саў ӑпъ дѣсѫ̆пра ро́илор, ка съ се ѧшѣ́зъ; пентрѫ̆ кѣ кѫ̆ ѧчѣ́стѣ нѫ̆май ѧнтъря́тъ ро́їй, шіи́ фа́к, де саў се ѧнто́арнъ ѧн Ко́жница чѣ̆ пъринцѣ́скъ, саў прибецѣ́ск. Пентрѫ̆ ѧчѣ́а

2. Ла прѝнсѫ̆л ро́илор ѧчѣ́стѣ тре́бѫ̆е съ се цѧ́нъ:

а) Тре́бѫ̆е ѧвѫ̆т гри́жъ, ка Ма́тка се нѫ̆ ремя́нъ, чѝ кѧ́т май кѫ̆ря́нд се ѧжѫ̆нгъ пре ро́ѝ. 'Да́ръ се ѧнтѧ́мплъ, де Ма́тка ка́де, шѝ ѧнфъшѫ̆ря́ндусе ѧн ѿрѣ́ нѫ̆ се по́ате рѫдика̀: ѧчѣ́ста ѡ ѧра́тъ Ѧлби́неле, ка́ре се ѧнкла́ѣ пре лѧ́нгъ дѧ́нса. Ѳимци́нд, кѣ ѧвѫ̆ кѣзѫ̆т Ма́тка ѧн ѿрѣ́, ѧда́тъ се пѫ̆не ѡ Ко́жницъ преste дѧ́ыса, шѝ ѧша̀ се ѧнтокмѣ́ше, ка се по́атъ ѧнтра̀ Ѧлби́неле. Ѿрѣ́ де саў пердѫ̆т Ма́тка, шѝ дрептачѣ́а ро́юл врѣ̀ съ се ѧнто́арне

ѧн

ân Kóжница чѣ ѫтрѣ́нѫ, трѣ́бѹе âкоперúте Kóжницеле де-прин прежѹр кѹ лепедѣ́шѫ, шúн âчѣ́а, дин кáрѣ âѹ ѣ́шúт рóюл, мѹтáтѫ ân трáлт лóк, âпóй ân лóкѹл ѣ́їй пѹ́ѫ ắлтѫ Kóжницѫ гóалѫ, ка, гѫндúнд рóюл, кѫ ѣ́сте чѣ́ пѫринцѣ́скѫ, сѫ се ба́ре ân трѹ âчѣ́ста. Ân дѹнѫндѹе тóате Ялбúнеле рóюлѹй ân Kóжницѫ, ândáтѫ ле дѫ Мáткѫ, саѹ пре âсà, декѹмва ѡ ắй âфлáт; саѹ дин Калúцкѫ, де вéй âвѣ́; саѹ тáе дин ắлтѫ Kóжницѫ оу́н дѫрѫсѹц де фáгѹр, ân кáреле се фíе ѡ Kѫсѹлíе де Мáткѫ ѫнкѫ нескóасѫ, шúл ânфúптѫ кѹ сокотѣ́аѫ бѹ́нѫ ân Kóжница рóюлѹй, ка сéшй пóатѫ Ялбúнеле дин Kѫсѹлíѫ âчѣ́а скóате Мáткѫ, Дѹпѫ âчѣ́а ângráсѫ мѹ́тѫ рóюл âúрилѣ, Kóжница чѣ́ ѫтрѣ́нѫ ла лóкѹл ѣ́їй, шúн дескóпере Kóжницеле чѣ́ле ânвълúте. Де âѹ прїимúт Ялбúнеле Мáтка чѣ́ дин Калúцкѫ? Пóцй жѹдекà дин лѹкрáтѹл лѹр; дрептачѣ́а, дѣ́кѫ âѹ ânчепѹт Ялбúнеле â лѹкрà, пóцй слобóзй Мáтка; кѫ́чй ѣ̂ прїимúтѫ.

в) Ân шезѫ́ндѹе рóюл, нѹ ândáтѫ се прúнде, чй се âщѣ́птѫ, пѫнѫ чѣ́ се âдѹнѫ тóате Ялбúнеле, âтѹнчй се скѹтѹрѫ, саѹ се мѣ-

тѹ-

тъ̀рѫ ѫ̂н Кѡ́жницѫ, шѝ сѣ́ра се мъ̀тѫ ѫ̂н Отъ̀пи́нъ. Де се ба̀ а̂шеѯа̀ ро́юл пре кре́нгѫ пре́ ѫ̂нáлтѫ де Пóм, ка́ре се нъ̀ се по́атѫ тѫà сав пе́нтръ фоло́съл Ѧлеи́нелор, сав пе́нтръ а̂л Пóмъловѣ, се лѣ́гѫ Кѡ́жница ѫ̂нтрѡ̀ рѣ̀дъ, шѝ ѫ̂нълцѧ́ндусе, ӑ́лтъл де́сѣпра скъ̀тъ̀рѫ Ѧлеи́неле ѫ̂нтрѧ́нса. Нъ̀ ба стрика̀, а̂ а̀шеѯа̀ шѝ ѫ̂н Отъ̀пи́нъ май мъ̀лте Кѡ́жнице го́але; пе́нтръ кѫ оў́нїѣ ро́ѣ нъ̀ мѣ́рг депа́рте, чѝ оў́нде ӑ́флѫ ло́к го́л, шѝ ѫ̂ндѫмѧна́т, а̂колѡ̀ се а̂ше́ѯѫ.

г) Се по́атѣ ѫ̂нтѧмпла̀, ка ѫ̂нтрѡ̀ зѝ се роа́скѫ май мъ̀лцѣ Отъ̀пѣ, шѝ се роа́стѫ пръ́ѧнд, да́рѫ ѫ̂нгра́бѫ оў́нъл дъ̀пѫ ӑ́лтъл, сав гогдешда́тѫ, шѝ ѫ̂нтрѡ̀ клипе́лѫ.

Ѧ̂н ѫ̂нтѧмпла́рѣ чѣ́ динтѧ́ю ро́юл, ка́реле а̂ъ̀ ѐшѝт ѫ̂нтѧ́ю се а̀ко́пере, къ̀ че вѣ́й а̂вѣ́, лѫсѧ́ндъѝ а̂тѧ́та ѡ̀рдини́ш, кѧ́т се по́атѫ ѫ̂нтра̀ Ѧлеи́неле, ка́ре ѫ̂нкѫ́ нъ̀ са́ъ а̂дъна́т. Ѧшиждерѣ́ вѣ́й фа́че шѝ къ̀ чеалъ́лцѣ, пѧнѫ́ кѧ́нд ба ѐшѝ чѣ́л май депре оў́рмѫ, а̂по́ѣ динтѧ́ю вѣ́й прѣ́инде пре а̂че́ста, дъ̀пѫ а̂чѣ́а пре чеалъ́лцѣ пре рѧ́нд.

Ѧ̂нтръ̀ а̂до́ашa ѫ̂нтѧмпла́рѣ, фїѣ́нд кѫ а̂тъ̀нчѣ то́цѣ ро́їѣ се а̂мѣ́стекѫ ла ѡ̀ла́лтѫ,

лъ̀-

лꙋкрꙋ ашà: Кꙗ́т се ва а̂шеѯà ѡ̂ пáрте а̂ ро́илор чéлор а̂местекáций, ѡ̂ прúнде, шѝ дꙋкꙗ́ндꙋсе кáм депáрте де лóкꙋл, а̂н кáреле сáꙋ фóст а̂шеѯáт, ѡ̂рдинúшꙋл Кóжницей се лáсꙋ дестꙋпáт, ка, неплꙋкꙗ́нд Ѧлбúнелор Кóжница, сꙋ се пóате дꙋчé а̂нтрáлт лóк. Ꙋшúнд Ѧлбúнеле дин Кóжнице, се вѡ́р а̂шеѯà нꙋ депáрте пре врѡ̀ крéнгꙋ, депре кáрꙗ ле пóцй прúнде а̂нтрáлтꙋ Кóжницꙋ. Ѧшà трéбꙋе фꙋкꙋ́т шѝ кꙋ чéлелáлте пꙋ́рцй.

Пꙋ́рꙋ дéкꙋ а̂нтрꙋ а̂тáта се вѡ́р а̂местекà рóїй, кꙗ́т се нꙋ се пóатꙋ нúчй де кꙋ́м деспꙋрцй, ва а̂нкꙋ сꙋ се шѝ мꙗ́нче Ѧлбúнеле а̂нтрꙋ сúне, трéбꙋе стропúте кꙋ ꙋ́пꙋ, шѝ дꙋ́пꙋ чé ꙋ́ꙋ май а̂нчетáт рꙋскóала, шѝ Ѧлбúнеле сáꙋ ашеѯáт, трéбꙋе тꙋмáте Крéнциле, де кáре сꙋ ꙋкꙋцáт Ѧлбúнеле, кꙋлкáте ла пꙋмꙗ́нт, шѝ пꙋ́се ꙋтáтꙋ Кóжнице гóале пре лꙗ́нгꙋ дꙗ́нселе; кꙗ́цй ꙋ́ꙋ фóст рóїй, кáрїй сáꙋ а̂местекáт; пéнтрꙋ кꙋ, фїúнд а̂прóапе Кóжницеле, Ѧлбúнеле се вѡ́р трáце оꙋ́неле ла ѡ̂ Кóжницꙋ, ꙋ́лтеле ла ꙋ́лта, шѝ а̂тáта вѡ́р а̂мелà динтрѡ̀ Кóжницꙋ а̂нтрáлта, пꙋнꙋ чé се вѡ́р а̂нтꙋлнúй, шѝ а̂нтокмúй кꙋ Мáтчиле сáле. Шѝ ла а̂чéста нꙋ

Є

Ê де лúпсъ май лѫнгъ врѣме, фъръ нѫмай ка де оу̂н чáс.

Д. Деспре оу̂нúрѣ, сáу а̂нпрeѫнáрѣ Роилωр.

Стѫпáрїй чéй май прокопсúцй спре а̂чѣ́а се сѫргѫ́еск май кѫ дѣдúнсѫл, ка се доѫндѣ́ескъ Ро́й кѫ́т май мáрй; пéнтрѫ къ Ро́їй чéй мúчй нúчй нúчй а̂шй пóт а̂дѫнà дестѫлъ хранъ, нúчй а̂ сѫферì фрúгѫл чéл де пâрнъ, нúчй а̂ се а̂пърà пре сúне де врѣжмáшй. А̂шадáръ де лúпсъ пâсте; ка май мѫлте а̂лкúне, сáу Ро́й съ се оу̂нѣ́ескъ, шì а̂нпрeѫне ла ѿлáлтъ. А̂нпрeѫнáрѣ а̂чѣ́ста се фáче а̂н пáтрѫ кúпѫрй; пéнтрѫ къ се а̂нпрeѫнъ сáу оу̂н Ро́ю, пре кáреле лáѫ деспърцúт Мáтчеле, кáре а̂ѫ є̂шúт кѫ дѣ́нсѫл; сáу дóй Ро́й, кáрїй а̂нтрѫ а̂чѣ́а зì а̂ѫ є̂шúт; сáу оу̂н Ро́ю динтрѫ а̂чѣ́а зì кѫ а̂лтѫл май де демѫлт є̂шúт; сáу дóй Ро́й, кáрїй а̂ѫ фóст май де демѫлт є̂шúцй, шì прúнший. А̂н а̂нтѣ́а, шì а̂дѣ́аша а̂нтъмплáре: се прúнд Мáтчеле тóате, се а̂кúд а̂н Калúцче де дрóт (сѣ́рмъ) спре а̂чѣ́а трѣ́къ фъкѫ́те, шì принзѣ́ндѫсе а̂лкúнеле а̂н Ко́жнице се а̂шѣ́зъ ла лóк а̂нтѫнекóс, а̂пóй Мáтчеле се пѫ́н, прекѫм сѣ́нт а̂нкúсе, шì пâле

а̂н

ân Kóжnице, дáръ депáрте оўна де ăлта. Хранъ ânкъ лй се пъне Âлбйнелωр, ка се нъ хъмисĕскъ Дъпъ доαωзечй шй пáтръ де чáсърй чĕркъ, шй вĕзй пре лăнгъ кáрĕ Мáткъ сав стрăнс май мълте Âлбйне, шй пре âчĕла ω слобóзй, ăръ пре чĕлелáлте ле дъ ân лáтърй, âпóй рóюл ăл пъне оўнде се къвйне.

Ăнтръ âтрéа ânтъмплáре; Рóюл, пре кáреле врĕй сĕл оўнéщй къ ăлтъл май диннайнте ĕшйт, се прйнде, шй се лáсе пре лóкъл, оўнде лáй прйнс, пăнъ ân сĕр. Сĕра âпóй се сáпъ ω гроáпъ ла мйжлок май âфъндъ, чй нъмай âтăта де лáтъ, кăт ĕ де лáргъ Кóжница, ân кáрĕ врĕй се баґй пре Рóюл âчéст нóъ. Ăн гроáпа âчĕста се скътъръ тóате Âлбйнеле рóюлъй чéлъй нóъ бътăнд тáре Кóжница, ân кáрĕ сав фóст прйнс, шй ăндáтъ се âкóпере гроáпа къ Кóжница рóюлъй чéлъй май де демълт прйнс, âстъпăнд бйне ωрдинйшъл, шй трăгăнд цĕрăнъ пре лăнгъ Кóжницъ, ка Âлбйнеле се нъ пóатъ âбăте ânтрáлтъ пáрте, чй нъмай ăн трăнса съ се съе. Ăшà фăкăнд, Âлбйнеле рóюлъй чéлъй май де демълт нъшй вωр лъсà Мáтка сà, къ кáрĕ сав дедáт, шй ăсте прйимйтъ ântръ фáгърй, дáръ чĕле дин гроáпъ се вωр силй ăшй пъръсй Мáтка.

Май пре оўрмъ врѧнд â оўнй дóй Рéй; кáрїй сѧнт май де демвлт прúнвй, шй âв фáгврй, пре âчéла, пре кáреле врéй сéл мвцй, âл âфвмъ, двпъ âчéа ѣ фáгврїй, шíй âнтокмéше кврмезúш âн чеалáлт Кóжницъ, âпóй мáтвръ âн грѧнса шй Âлбúнеле, шй лепъдѧнд Кóжница чé гóалъ, пре чé кв Âлбúне ѡ âшéзъ двпъ дáтина Éїй Âн примъвáра сўрмътóаре âпóй трéве кўлéшй фáгврїй чéй кврмезúш âнтокмúцй; кáчй пáнъ âгвнчй кáръ Âлбúнеле Мїáрé дин трѧншїй âн фáгврїй чéй дин св.

В. Деспре вѣдвúрé Ствпилѡр.

Ствпїй, кáрїй нáв Мáткъ, се зúк â фй вѣдвúй; ѿръ Ствпїй вѣдвúй, преквм шй май наúнте сав зúс, â трзй нв пóт; дрептачéа Плвгáрюл, шй ѿрй чúне, кáреле вомúше, сéй трѣáскъ Ствпїй, трéве съ се сѧргвáскъ, ка ствпилѡр чéлѡр вѣдвúй се ле дé Мáткъ. Âнсе âчéста âшà ѡ ва пвтé фáче, дéкъ ва кўнóаше сéмнеле вѣдвúрей ствпилѡр, кáре âлтмúнтрелé се кўнóск примъвáра, âлтмúнтрелé вáра, шй âлтмúнтрелé ѿръш тóамна.

Примъвáра, дéкъ петрéк Âлбúнеле, двпъ âмéзй, двпъ чé сав âнтóрс дела кáмп, âн лúни-

ни҃ѥ, ѥ̂ сѣ́ми къ а̂ѵ Ма́ткъ; ѣ̆ръ дѣ́къ зѣо́аръ дѣ кѫ́трѫ сѣ́ръ пре лѧ́нгъ Ко́жницѣ, ка шѝ кѧ́нд а̂р фѝ тѵ̆рка́тѣ, ша́ѵ пердѵ́т Ма́тка: ка́рѣ кѵ̆ мѵ̆лт май ки́не се причѣ́пе слокозѧ́нд фѵ̆м дѣ Тъка́ѫ(тѵ̆тѵ̆н) ѧ̂н Ко́жницъ; пѣ́нтрѵ̆ къ, дѣ вѫ́р моринѫ̀ май та́рѣ, шѝ май ѧ̂нделѵ̆нг, фъръ ни́чѣй ѫ̂ ѧ̂ндоа́лъ сѧ́нт липси́тѣ дѣ Ма́ткъ.

Чѣ трѣ́кѵ̆ѣ се фа́чѣй ѧ̂нтрѵ̆ ѫ̂ ѧ̂нтѧмпла́ѣ ка а̂чѣ́ста, къѵ̆тѧ́нд Ко́жницелѣ тѣ вѣ́й ѧ̂нкъца̀; пѣ́нтрѵ̆ къ дѣ ва фѝ плѧмъдитѵ̆ръ дѣ Ѧлки́не лѵ̆кръто́арѣ ѧ̂н Фа́гѵ̆рй, Ѧлки́нелѣ ѧ̂шй вѫ́р фа́чѣ шіѣ Ма́ткъ дин трѧ́нса, прекѵ̆м а̂м май кѵ̆вѧнта́т; ѣ̆ръ дѣ нѵ̆ ва фѝ дѣ а̂чѣ́ста, фъръ нѵ̆май Трѧ́нторй, фа́гѵ̆рїй чѣ́й кѵ̆ плѧмъдѣ́лъ дѣ Трѧ́нторй трѣ́кѵ̆: тъ́кцй, шѝ ѧ̂н ло́кѵ̆л лѫ́р ѧ̂нтокми́т оўн фа́гѵ̆р кѵ̆ плѧмъдѣ́лъ дѣ Ѧлки́не лѵ̆кръто́арѣ динтра́лтъ Ко́жницъ лѵ̆а́т, дин ка́рѣлѣ шѫ́р а̂лкцѣ Ѧлки́нелѣ ѫ̂ плѧмъдѣ́лъ, дин ка́рѣ сѣ́шй фа́къ шіѣ Ма́ткъ.

Ва́ра кѵ̆ патрѵ̆спрезѣ́чѣ зи́лѣ, дѵ̆пъ чѣ̀ а̂ѵ ѥ̂ши́т Ро́юл чѣ́л динтѧ́ю̀, дѣ́къ нѵ̆ вѣ́зй сѣ́мнѣ дѣ роѝт ѧ̂н Стѵ̆п, тѣ по́цй ѧ̂ндоѝ, дѣ ӑрѣ Ма́ткъ Стѵ̆пѵ̆л. Дрепт а̂чѣ́а дѣ кѫ́трѫ сѣ́ръ трѣ́кѵ̆ѣ кѵ̆тата́тъ Ко́жница, ѧ̂н ка́рѣ дѣ вѫ́р стѧ̀ Ѧлки́нелѣ пре лѧ́нгъ фа́гѵ̆рїй чѣ́й дѣ кѫ́трѫ ѫ̂рдини́ш, Ма́т-

ка

ка нáѹ перúт; ѫрѫ де вѹр стá де кѫгрѫ фáгѹрїй чéй дин дзрáпт, ân карїй се плѫмѫдéск Трѫнторїй, Ê май де â крéде, кѫ Стѹпѹл нѹ ăре Мáткѫ: ân карé ântѫмплáре, кѹ мѹлт май бúне се âжѹтѫ, ѳзгѫнд оу́н рóю́, кáреле ăре Мáткѫ, престе дѫнсѹл.

Тóамна, се кѹнóаще Стѹпѹл, де ѫсте вѫдѹк, дéкѫ нѹ лéпъдѫ Ялбúнеле пре Трѫнторїй чéй ѿморѫцй дин Кóжницѫ, прекѹм âѹ фъкѹт ăлте Ялбúне. Ântрѹ карé ântѫмпларе се âжѹторѫ Стѹпѹл âместекѫндѹл кѹ ăлтѹл.

Ж. Деспре Рѫтезáтѹл Стѹпилѡр.

Стѹпїй се рѫтéзѫ, дѹпѫ ѿбичéюл лóкѹрилѡр, май де мѹлте, саѹ май де пѹцúне ѿрй ântрѹн ăн. Ân Пáтрїйле чéле Рѡмънéщ май кѹ сéмѫ де трéй ѿри се рѫтéзѫ: Примъвáра, дѹпѫ патрѹзéчй де сфúнцй, кѫнд се слобóд; вáра пре ла Макавéй, ăдекѫ пре ла ântчепѹтѹл лѹй Âугѹст; шй́ тóамна, ân лѹна лѹй Ѻктóмврїе; кѫчй кѫéтѹл Трѫнторилѡр, шй́ ăл Щúцелѡр, саѹ ăл Кѫсѹлúлѡр чéлѡр де Мáтче, дѹпѫ чé âѹ ройт дестѹл, нѹл нѹмéр ântрѫ рѫтезáтѹрй. Ла рѫтезáтѹл чéл де примъвáрѫ се тáе фáгѹрїй чéй мѹчезй, рóшй де шúаречй, шй́ плúнй де вéрмй,

саѹ

сăѫ де мо́лїй; пе́нтрѫ къ пре а̂че́ѭїа нѫ́й по́т сѫфери̂ А̂лбине́ле; да́ръ фа́гѫрїй че́й чи́товй нѫ се а̂ти́нг, ка нѫ́ кѫ́мва кѫ тъ́а́рк лѫ́р съ се та́е шй плъмъдѣ́ла А̂лбине́лор. Да ръ̀тезатѫ́л че́л дин лѫ́на лѫ́й А̂ѵгѫст се кѫ́ръце фа́гѫрїй де то́атъ вътъмъ́тѫ́ра, шй а̂та́та де а̂фѫ́нд се та́е, ка́т се ắйе́къ А̂лбине́ле оў́нде лѫкра̀ пắнъ то́амна. Да ръ̀тезатѫ́л а̂че́ста пѫцинтк Мїа́ре ѯ̆нкъ се по́ате лѫ́а̀ дела Стѫпїй че́й май кѫ́ний. Ѭ̆ръ ла ръ̀тезатѫ́л че́л дин Ѳктомврїе кѫ мѫ́лт май мѫ́лтъ Мїа́ре се ѭ̆ пе́нтрѫ а̂чѣ́ла, пе́нтрѫ къ а̂ша̀ тре́бѫе ръ̀тезаци̂й фа́гѫрїй, ка съ се по́ате кѫ кѫкїи́нцъ а̂шеза̀ стѫпїй пре Ѭ̆рнъ, де се вѫ́р пѫ́не шй ѯ̆н фắн; чй то́тѫш тре́бѫе лѫа́т се́ма фо́арте кѫ дѣ́дине́ла, ка нѫ́ кѫ́мва дин лъкомі́а къщи́гѫлѫй се́цй причинѫ́ѭй ѿ па́гѫбъ, ка́рк а̂по́й се нѫ́ ѿ по́цй тъмъдѫ́й, сăѫ винделѐ; врѣ́ѫ а̂ зи́че: ка нѫ́ кѫ́мва, врắнд а̂ а̂вѣ́ мѫ́лтъ Мїа́ре, се́цй липсе́ѭй Стѫпїй де хра́нъ, шй кѫ то́тѫл се́й пръпъдѣ́ѭй.

Деспре оўнѣ́лтеле че́ле де липсъ ла ръ̀тезат, прекѫм сắнт Кѫци́теле, че́л ѿ́елѫ, шй че́л стръ́мб, ѿ́алеле. шй матерїи́ле че́ле де а̂фѫма́т, пѣ́на че́ де ѭ̆ерс А̂лбине́ле деспре фа́гѫрй ш. ч. л. на́м де а̂ повести; пе́нтрѫ къ а̂чѣ́стк фїеѭечи́не,

ка-

кáреле ăре Стꙋпий, ле ꙗіе; нꙋмай âчéста ѡ ꙗисéмн, кꙋ Стꙋпилор кꙋ мꙋлт май бúне ле мéрце, сꙋ се рꙋтéзꙋ пре врéме норóасꙋ дꙋпꙋ âмéзий; пéнтрꙋ кꙋ âтꙋнчий нꙋ се ꙗнвéрсꙋнꙋ ăлций Стꙋпий ꙗнпротúва лúр пéнтрꙋ клꙋтúтꙋл Мїáрей, кáрє преспе нóапте пꙋрꙋш ѡ âстꙋпꙋ Ялбúнеле, кꙋ Здрꙋмикꙋтꙋриле шй фꙋрмитꙋриле чéле де фáгꙋрй ꙗнкꙋ ле кꙋлéг.

3. Деспре ѡморꙋтꙋл, сав оучúсꙋл стꙋпилор.

Бúне âр фй, кáнд сар пꙋтé фáче, ка се нꙋ се ѡмóарꙋ нúчий ѡ Ялбúнꙋ, фꙋрꙋ нꙋмай Мїáрє, шй Чéра сꙋ се ꙗ дела Стꙋпий, ка се докꙋндúм фолóсꙋл, пентрꙋ кáреле цꙋнéм Стꙋпїй, ка шй дела Добитóачеле чéле Домéстиче, пентрꙋ â кáрꙋра цꙋнéрє не трꙋдúм; чй âчéста, ăдекꙋ се лꙋáм Мїáрє, шй Чéра, шй Ялбúнеле тꙋтꙋшй се нꙋ ле ѡморáм, нꙋмай âчéа шíш âꙋ бꙋгáт ꙗн кáп, кáрїй нꙋ сокотéск пáгꙋба чé, че ѡ âр âвé Стꙋпáрїй дин крꙋцáрє шй цꙋнéрє тꙋтꙋрóр Ялбúнелор; пентрꙋ кꙋ пре ѡ мáре пáрте де Ялбúне âр требꙋй се ѡ Хрꙋнéскꙋ кꙋ Мїáре сав де кꙋмпꙋрáт, сав дела чеалáлцй Стꙋпий âй сáй; пꙋрꙋ â Хрꙋнй Стꙋпїй кꙋ Мїáре де кꙋмпꙋрáт, нꙋ фáк éй âтáта, кáтꙋ пꙋсте келтꙋáла, шй пен-

трꙋ

трѫ чѣ се цѣнѣ ѿмѫл чѣва, де оѫнде нѫ ѣре вре оѫн фолос, чи май мѫлтѣ пагѫбѣ? дѣши ва хрѣни Отѫпарюл Отѫпїй чѣй май слабѣ кѫ Мїѣре дела Отѫпїй сѣй чѣй май бѫни, пре âчѣщїѣ нѫ нѫмай ѭй слѣбѣщце, чи фолосѫл, кареле лар âвѣ дела дѣншїй, ѭнкѣ ѭл пѣрде. Âшадарѣ (зѣче Шпицнер Отѫпарюл чѣл май вестит дин Цѣра Немцѣскѣ, пре кареле ѭн Зилеле трекѫте лаѫ май скѫртат Профессорѫл Миттерпахер, ши лаѫ тупѣрит ѭн Кр. Типографїе â Оѫниверситѣцей Оѫнгѫрещй де âичи дин Бѫда) Отѫпїй чѣй слабѣй, чѣй бѣтрѣни, ши чѣй фѣрѣ де Маткѣ, саѫ вѣдавѣй нѫ трѣбе цинѫцй, чи ѿморѣцй, â кѣрпа моарте âша се причинѫѣще: Ге сапѣ ѿ гроапѣ ларгѣ кѣт Кожница, ши âфѫнд ка де оѫн Шѫх, ши ѭн гроапа âчѣста се âпринд нище кѣрпе, каре âѫ фост мѫѣте ѭн пѣтрѣ пѫчоасѣ, апоѭ се âшѣзѣ Кожница пре гроапѣ, ши се стрѣнце цѣрѣнѣ прелѣнгѣ дѣнса, ка се нѫ ѭнтре âер нѫ ѭтрѣнса. Âша лѫкрѣнд, ши бѣтѣнд Кожница кѫ палма, Âлбинеле се ѭнбатѣ де фѫмѫл чѣл де пѣтрѣ пѫчоасѣ, кад ѭн гроапѣ, ши крѣпѣ, прегте каре се траце пѣмѣнтѫл чѣл дин гроапѣ сапат: Прин карѣ лѫкраре май лѣсне се потопеск Âлбинеле, декѣт прин ѿрѣ чѣ

фѣлѫ

фѣкю де фок, сау флакъръ, ши чѣра ынкъ ремъне май кърътъ.

3. Деспре Примеждїиле Стъпилор.

Реътъциле, каре вин пре Стъпїй, сънт де доаш фѣлюрй, динлъунтрў, сау динафарэ, ши амэндоаш пърчѣ дин негриже; дрептачѣ май къвинесе а грижи Стъпїїй, декът ай лекуй.

1. Примеждїиле, сау Боалеле чѣле дин лъунтрў але Стъпилор сънт, прекум оурмѣзъ:

а) Чъма Стъпилор, карѣ ѡ капътъ дин пътоарѣ, чѣ че вине дин плъмъдѣла Ялбинелор, ши а Трънторилор чѣ ын Кълїй клочитъ, дарэ нў скоаць, сау пентрў къ Ялбинеле ау фост прѣ слаб хрънитѣ, нич ау авът дестул ер престе Ярнъ, сау пентрў къ ау фост прѣ пъцине, нич ау ажунс, се скоатъ тоате плъмъдитъриле. Де боала ачѣста се биндекъ Стъпїй, декъ лисе рътѣцъ фагърїй чей ынпъциць, ши ей се афъмъ кў Тъмъе, ши кў алте матерїй мироситоаре.

б) Търсарѣ карѣ се къноаще дынтрў ачѣа, къ Ялбинеле атъта зъоарэ ынкоаче, ши ынколѡ, пънъ чѣ кад, ши мор. Боала

ача-

âчáста ѡ кáпътъ Âлбúнеле дин мирóсѹл оѹнѡр флóрй, дин Мїáре стрáнсъ депре дрóждїй де Бѣре, шй динтрáлте Врѣзрй венинóасе, ничй ле трѣбѹе вре оѹн лѣк; кáчй трѣче бóала де сúне.

в) Кѹфѹрѣла, кáрѣ ѡ кáпътъ примъвáра дин негрижúрѣ чѣ де преспе Гúрнъ. Де кѹфѹрѣлъ се тъмъдѹéск Âлбúнеле, дáндѹле вúн âместекáт кѹ Зъхáр.

2. Примéждїиле Âлбúнелѡр чѣле динафáръ, кáре сáнт кѹ мѹлт май мáрй, декáт чѣле динлъѹнтрѹ сáнт âчéстѣ:

а) Мънкáтѹл Âнтръ дáнселе, кáреле се пóате Âнпедекà Âнтрéю, фъкáнд дин хáртїе оѹн копериш нѹ прѣ máре, шй кáм плекáт дѣсѹпра ѡрдинúшѹлѹй стѹпѹлѹй чéлѹй май слáб, ка сѣ нѹ пóатъ Âнтрà ѡ-елѹ, шй Зеврáнд Âлбúнеле чѣле ръпитóаре Âн Кóжница лѹй. Âдóаша, стрънѹнгáнд фáгѹрїй Стѹпѹлѹй чéлѹй ръпитóрю кѹ Кѹцúтѹл чéл де рътезáт пре май мѹлте лóкѹрй, ка, âвáнд де ăшй кърпй фáгѹрїй, се оѹйте де â пръдà пре ăлтѹл. Дáръ âтрéа, май бúне вéй фáче, де вéй Âнтóарче пре Стѹпѹл чéл пръдътóрю кѹ гѹра Кóж-

ни-

ницей ѧн сѹс, шѝ вéй прeсѫрà прѝнтрѫ фáгѹрїй лѹй ѡ мáнѫ дe Мáк; пентрѹ кѫ ѧндáтѫ сe ва ѧпѹкà дe кѹрѫцѝт, шѝ пѫнкáнд ва кѹрѫцѝ тот Мáкѹл диптрѫ фáгѹрй, ва оѹйтà прѫдáтѹл. Пѫрѫ ка сe пóцй кѹнóаше, дин кáрѣ Кóжницѫ вѝн Ѧлбѝнеле чѣле прѫдѫтóаре, пре ѧчѣстѣ, кáнд ѣс кѹ прáда, ле прѣсерѣ кѹ фѫрѝнѫ, шѝ лѹáнд сѣма дѹпѫ дáнселе, лéѯне ле вéй кѹнóаше. Чѝ прeсте тóате бáгѫ дe сѣмѫ, ка Стѹпїй сe нѹ цїй рѫтéѯй пре крѣме серѝнѫ, шѝ кѫлдѹрóасѫ, ничй сéй хрѫнéцй, фѫрѫ нѹмай пре врѣме плоїáсѫ, сáѹ нóаптѣ, дѣкѫ воéцй, сe нѹ цисe прáде.

к) Мóлїиле ѧнкѫ мѹлт стрáкѫ Стѹпилѡр; пентрѹ кѫ Чѣра ѡ рóд Мїáрѣ ѡ мáнкѫ, кѹ гѹнóюл, шѝ Кѹйкѹриле сáле Кóжницеле ле спѹркѫ; ѧнпротѝва кáрѡра лéѯне пóцй стà, кѹрѫцѝнд май ѧдѣсе ѡрй Кóжницеле, шѝ силѝндѹте ѧ цѧнѣ Стѹпй кѹ май мѹлте Ѧлбѝне; кѫчй Ѧлбѝнеле, фїѝнд май мѹлте, ничй сe оѹйтѫ ла врѫжмáшїй лѡр чéй май мѝчй.

в) Дe нѹмаш тѣме, кѣмй ва крѣще Кáртѣ прѣ мáре, ѧшй ѧрѫтà, кѹм трéбѹе ѧпѫ-

рáцій Стꙋпїй де Шóаречй, де Рѫндꙋнѣле, де Чокѫнитóаре, де Вѣсцй, де форнúчй, шй де ѣлцй врѫжмáшй ай лꙋр, чй фїйнд кѣмй ѣсте фрúкѫ, ѫпрáрѣ де нꙋмúцїй врѫжмáшй ѡ ѫнкрединцѣѯ грúжей чѣїй сѫргꙋитóаре ѫ Стꙋпáрилор.

I. Деспре лóкꙋл, шй ѫнтемеáтꙋл Стꙋпúней.

1. Лóкꙋл, ѫн кáре врѣй ѫ ѫнтемеà Стꙋпúнѫ, трéбꙋе се фíе сикрéт, дáрѫ нꙋ ресꙋнѫторй, депѫртáт де гѫлчáва Дамениилор, шй ѫ Добитóачелор, кꙋрáт, шй сѫнѫтóс, ничй прѣ кѫлдꙋрóс, ничй прѣ фригꙋрóс, нꙋ депáрте де рáꙋрй кꙋрѫтóаре, сау де йѯвóарѫ; кѫчй фѫрѫ де ѣпѫ нꙋ се пóт ничй фáгꙋрїй ѫнтокмй, ничй Мїлрѣ префáче, ничй Кѫцáїй плѫмѯдй; дáрѫ нꙋ ѫпрóапе де Тѣꙋрй, сау ѣпе кꙋрѫтóаре де чѣле мáрй; пентрꙋ кѫ мергѫнд, шй ѫнтꙋрнѫндꙋсе йлбúнеле преcте йале, кáд, шй се ѫнѣкѫ ѫтрѫнселе, кáм ѫнтрѫ Дѣлꙋрй, ка се нꙋ ѫжꙋнгѫ тáре бѫнтꙋриле, май вѫртóс чѣле рéчй. Мйжлокꙋл Фѫнáцелор, кáре ѫн тóт ѣнꙋл се косéск, се цѫне ѫ фй лóкꙋл чел май бꙋн, шй май де фолóс пентрꙋ Стꙋпй, май ѫлéс де вꙋр фй

шй

шѝ По́мй принтрѫ́нѣ́вл сѫдѝцй; пентрѫ́ кѫ де а̂про́апе кѫ мѫ́лт май ле́зне а̂шй стрѫ́нг А̂лбѝне́ле хра́нѫ, дека́т де депа́рте.

2. Стѫпѝна тре́бѫе фъкѫ́тѫ май лѫ́нгѫ, дека́т ла́тѫ, шѝ га́рдѫл е̂ѣ́й нѫ́ тре́бѫе се фіе кѫ то́тѫл а̂на́лт, ка А̂лбѝне́ле ка́т де а̂новъра́те се́л по́атѫ тре́че. Фрѫ́нтѣ Стѫпѝней се стѣ́ спре а̂мѣ́зѫй де зѝ, ка ка́т реса́ре со́арене, а̂нда́тѫ се а̂жѫ́нгѫ ла Ко́жнице. Га́рдѫл че́л дека́трѫ а̂мѣ́зънóапте а̂шà тре́бѫе копери́т ка па́ртѣ че̂ дина́зѫнтрѫ а̂ копери́шѫлѫй се стѣ́ май рѫдика́тѫ, а̂рѫ че̂ дина́фа́рѫ, саѫ дина́зрѫ́пт, сѫ се липѣ́скѫ де га́рд, ка фрѝгѫл де мѣ́зънóапте се нѫ́ ба́тѫме А̂лбѝне́ле. Кѫ май пѫцѫ́не кѫбѝнте: а̂шà тре́бѫе то́ате а̂нтокмѝте, ка се по́цй а̂мела̀, кѫ́м се кѫбѝне, прелѫ́нгѫ Ко́жнице, а̂на́интѣ кърѫра фа́ца стѫпѝней тре́бѫе а̂рѫзѫѝтѫ де а̂рѣ́кѫ, шѝ де кѫрѫ́ѣнй, ка дин че́ле дин Ко́жнице кѫрѫцѝте спѫркъчѫ́нй се по́цй жѫдекà деспре ста́рѣ Стѫпилѫр, шѝ А̂лбѝне́ле, ка́ре бин дин кѫ́мп ѡ̂стенѝте, шѝ ка́д, се нѫ́ се а̂нкълчѣ́скѫ а̂н а̂рѣ́кѫ. Фо́арте де фело́с а̂сте шѝ а̂чѣ́ста, ка Стѫпа́рюл се сѫдѣ́скѫ прелѫ́нгѫ стѫпѝнѫ

 по́мй,

по́мй, дѣ чѣй че нѫ крѣек ма́рй, прекѫм сѫ́нт пѣрсечїй, шй ѫ́рй че фѣ́кю де ѫлто́ае фъкѫ́те ън гѫтъ́й, нѫ нѫмай пентрѫ ро́дѫл лѫ́р, чй шй пентрѫ прйндерѣ ро́илѫр.

И. Деспре фо́рма, шй фѣ́люл Ко́жницелѫ́р.

Ко́жницеле се фак май кѫ сѣ́мъ ъдсаш кйпѫрй, сав фо́рме: лѫнгърѣ́це ка ѫ́ѫл чѣл тъ́ат ла ка́пътѫл чѣл май гро́с, шй ън па́трѫ Ко́рнѫрй.

1. Ко́жницеле чѣ́ле ън фо́рма Ѯ́ѫлѫй чѣлѫй тъ́ат се фак пре оу́неле ло́кѫрй де па́е кѫ мецешѫ́г ънплети́те, пре а́лте ло́кѫрй де Кѫ́рпенй, сав де ѫ́рй че фѣ́кю де нѫ́ѣле ѫ́ръш кѫ мецешѫ́г ънгръди́те. Ко́жницеле чѣ́ле де Кѫ́рпенй, сав де Нѫ́але тотдѣ́на сѫ́нт май ѣ́не, де ка́т чѣ́ле де па́е; пентрѫ къ сѫ́нт май трайни́че, нѫ се оу́мезѣск а̂ша ра́педе, шй нѫ сѫ́нт нич прѣ къладѫро́асе ва́ра, нич прѣ фригѫро́асе Ѩрна, ка чѣ́ле де Ѯ́але; къ́ч се липе́ск пре динафа́ръ, ка́рѣ липитѫ́ръ ънто́кма ънпѣ́декъ фри́гѫл, шй ка́лдѫл; дрептачѣ́а шй май спре фоло́с ле жѫ́дек а̂ фй Ромъ́нилѫр.
2. Ко́жницеле чѣ́ле ън па́трѫ ко́рнѫрй а̂ѫ ѫ̂вичнѫ́йт а̂ле фа́че де скъ́ндѫрй фо́арте нѣ-

теа

тєд Цилѫ́ѥ ашà, ка съ се по́атъ ѫ̂нгѫ́стà, саѫ̀ лърцѝ, дѫ́пъ кѫ́м вѫ́р фѝ рóїй, кáрїй се прѝнд ѫ̂нтрѫ́нселе. Ѳрдинѝшѫл, саѫ̀ врѣ́на лър се фáче кáм ла мѝжлок лѫ́нтъ, ка де пáтрѫ̀ дѣ́цеге, лáтъ, кѫ́т ѫ̂нкáпе ѫ̂ Ѧлбѝнъ, шѝ дин протѝва врéмей дин дъ-рѣ́пт се фáче оу̑шѝцъ, прин кáрѣ съ се по́атъ, де ва фѝ де лѝпсъ, шѝ ѣ́ер слобозѝ ѫ̂н Ко́жницъ, шѝ кѫ́тà, кѫ́м лѫ́кръ Ѧлбѝнеле. Ѫнаѝнтѣ оу̑шѝцей ѫ̂чѣщїа се нѫ́не ѫ̂ мрежѫ́цъ де сѫ́рмъ, саѫ̀ де дро́т сѫпцѝре фъкѫ́тъ, ка се нѫ̀ по́атъ Єшѝ Ѧлбѝнеле, кѫ́нд се дешкѝде оу̑шѝца. Ѧа врѣ́нъ ѫ̂нкъ се пѫ́не оу̑н дъра́к де плéѫ̀, ка съ се по́атъ ѫ̂нкѝде, кѫ́нд ва фѝ де лѝпсъ; чѝ плéѫл трéбѫе гъѫрѝт ѫ̂ фóрма Чѫрлѫй, ка се по́атъ ѫ̂нтрà ѣ́рѫл принтрѫ́нсѫл ѫ̂н Ко́жницъ. Ко́жницеле ѫ̂чѣ́сте де Скѫ́ндѫрй се фáк, ловѝте ла ѿлáлтъ, ка съ се по́атъ пѫ́не оу̑на сѫ̀ет ѣ́лта, кѫ́нд вéй вой, се ѫ̂нмърéщй Ко́жница.

Ничѝй фъръ де прѝчинъ саѫ̀ ѫ̂флáт Ко́жницеле ѫ̂чѣ́сте де скѫ́ндѫрй; пентрѫ̀ кѫ дин трѫ́нселе кѫ̀ мѫ́лт май лéзне ѭй Мїá-рѣ крѫцѫ́нд Ѧлбѝнеле.

К.

К. Деспре Ѣрнатѫл Стѫпилѡр.

Стѫпїй нѫ се ѣрнѣзъ тот ънтрѫн кип: пре оуѫнеле локѫрй ъй ласе ън стѫпинъ, кѫм аѫ фост ашезацй преете тоамнъ; пре алтеле ъй багъ ън фън; ѫрзшй оуѫнїй ъй пѫн ън Кѣсй, алцїй пре подѫл кѣсилѡр; ба оуѫнїй Ѳаменй сѫкт пъмънт ънкъй багъ. Диптръ тоцй ачѣа се вѣд а лѫкрà май бине, карїй ъшй ѣрнѣзъ Стѫпїй саѫ оуѫнде ѣрà тоамна ашезацй, саѫ ън фън; пентрѫ къ ън кась, саѫ къмѡръ, шй пре подѫл кѣсей май лѣзне пот стрѣкате Шоаречїй ла ѣй, шй галчѣва ѫаменилѡр ънкъ нѫ ле тикнѣше, ѫръ сѫкт пъмънт май лѣзне мѫчезѣск шй Кожницеле, шй фагѫрїй; де оуѫнде оурмѣзъ чѣ май маре стрикаре а Стѫпилѡр. Дрептачѣа чѣй диптаю, деспре карїй ам зис, къ се вѣд а лѫкрà май бине, ла ачѣстѣ трѣбѫе се ѫ сѣма.

1. Ка се кѫте Кожницеле май наинте де ѪрнЪ, се ле кѫрце, шй се ъндрѣпте, че ба фй де ъндрептат ънтранселе; пентрѫ къ нѫ фолосѣше а ъмпла ла данселе преете ѪрнЪ.
2. Чѣй че лась Стѫпїй ън локѫл, ън карele аѫ фост ашезацй, трѣбѫе се липѣскъ фоарте бине Кожницеле, шй ашà съ ле ашѣзъ пре Скандѫриле чѣле де десѫет, кат вънтѫл,

шй

шѝ май а̂лѣс зъпа́да се нѫ́ стрѣба́тъ а̂трѫ́нселе, ѫ́нсе ла врѣ́мъ тѫ́тѫшй трѣбѫ́е лъса́тъ ѡ̂ гъври́че спре ѫ́нтра́тѫл ѣ́рвлѫй, ка се нѫ́ се нъдѫшѣ́скъ Ѧ̂лби́неле; а̂по́й пре фїѣшека́рѣ Ко́жницъ трѣ́бѫ́е пѫ́с ка́те оу̂н жѫ́п ѿ̂ рого́ъ спре а̂чѣ́а трѣ́съ гъти́т, шѝ ѫ́нчи́нс жѫ́пѫл прелѫ́нгъ Ко́жницъ, ка се нѫ́л сѫ́фле вѫ́нтѫл. Престе Пр̃нъ зъпа́да ѫ́нкъ трѣ́бѫ́е а̂рѫ́нка́тъ де прелѫ́нгъ Ко́жнице, шѝ гъври́чѣ дела ѡ̂рдини́ш май ѫ́нмъри́тъ, ка́т се дѫ́че ѡ̂мъ́тѫл, ка се по́атъ ѣ̂шѝ, шѝ а̂ се кѫрцѝ пре си́не Ѧ̂лби́неле.

3. Ѫ́н фѫ́н нар фѝ пентрѫ́ че съ се ба́це; ка́чи прекѫ́м нѫ́ дѣ́церъ стѫ́пїй чѣ́й фѫцѝцѝй ѫ́н Бо́рте, а̂шà шѝ а̂чѣ́цй Домѣ́стичй нѫ́ вор децерà ѫ́н Ко́жнице, нѫ́май Ѧ̂лби́не се фіе мѫ́лте; чѝ фїѝнд къ ѡ̂бичѣ́ю де а̂ бъгà стѫ́пїй ѫ́н фѫ́н престе Пр̃нъ ѣ̂ бътрѫ́н, чѣ́й че оу̂рмѣ́хъ лѫ́й трѣ́бѫ́е се ба́це де сѣ́мъ, ка пресѫ́т стѫ́пй се нѫ́ пѫ́нъ фѫ́нѫл прѣ гро́с, де ва фѝ шѝ рѫдика́т дела пъмѫ́нт; пентрѫ́ къ пѫнѫ́ндѫл прѣ гро́с, ѣ́рвл нѫ́ по́атѣ стръба́те прин трѫ́нсѫл, шѝ стѫ́пїй се нъдѫшѣ́ск. Примъба́ра Пр̃ъш кѫ́ дѣ́дѝнсѫл се Пр̃ а̂ сѣ́ма, ка сѣ́шй ско́ атъ стѫ́пїй дин фѫ́н, ка́т ѫ́нчѣ́пе а̂ се ѫ́нкъзѝ

брѣ-

врѣмѣ; пентрѫ кѫ ѣс Албинеле прин фѫн, шй непѫтѫндѫе ынтрнà ын Кожницеле сàле, тòате пѣр.

Деспре пѫртàтѫл Стѫпилѫр динтрѫн лòк ынтрàлтѫл, хрѫнѝтѫл лѫр чѣл де преспе Йрнѫ, лѫкрàтѫл Ромнлѫр, стрѫкѫрàтѫл Мїѣрей, стòрсѫл Чѣрей, шй фѣртѫл Мїѣдѫлѫй, кàре тòате се цѫн де Стѫпй, май мѫлте ăшй âвѣ де â скрїе, чй май мѫлте â скрїе нѫ ѡ цїѫ де фолòс.

§. 2.

Деспре Гѫндàчїй, сàѫ Вѣрмїй чѣй че фàк Мѫтàса.

А. Деспре фѝрѣ, шй фолòсѫл Гѫндàчилѫр чѣлѫр че фàк Мѫтàса.

1. Деспре Фѝрѣ лѫр.

Гѫндàчїй, чѣй че фàк Мѫтàса, сѫнт оѫн фѣлю де Сѫмѝде, кàре сàѫ âдѫс ын Ѣвропà пре врѣмѣ Ынпрàтѫлѫй Іостинїàн прин нѝце Монàчй. Гѫндàчїй âчѣпѣ депрелѫнгѫ Цàриград дѫпѫ âчѣл сàѫ прѫсѝт ын Ітàлїа, Шпàнїа, Гàллїа, ын Цѣра Немцѣскѫ, шй ын Цѣра Оѫнгѫрѣскѫ, шй âѫ фѝрѣ Сѫмѝделѫр; пентрѫ кѫ се прѫсѣск дин ѫаш, шй се скѝмбѫ, ка шй ѡмѝделе; кѫчй ынтрàю ын ăшй

ѧшй стрѫмѹтѫ пѣлѣ, ѧпо́й се ѧнвъле́ск, май пре оу́рмѫ рѹмпѧ́ндѹшй, сав розѧ́ндѹшй ѧнвълитѹ́ра, шй ѧместекѧ́ндѹсе Бърѫтѹ́шїй кѫ Мѹерѹшиле; ѧтѧ́та ѡ́ѧш, пѫнѫ чѣ кръ́пѫ. Ѥ́ръ

2. Фолосѹ́л лшр ѥ́сте Мѫтѧ́са, дин ка́рѣ се фа́че то́т фѣ́люл де Хѧ́йне. Ни́чй ѥ́сте гре́ѹ, ѧ прѫсй, цѧнѣ, спорй, шй гржй Гѫндѧ́чїй ѧчѣ́шѣ; пентрѹ кѫ гржа лшр нѹ се по́арѫ ѧнделѹ́нг, шй се по́ате пѹртѧ́ де фїѣшечи́не, ѧнкѫ шй де чѣ́й, че нѹ сѧ́нт Хѧ́рничй де ѧ лѹкрѧ́ ѧ́лѫ чѣ́ва, прекѹм сѧ́нт бѫтрѧ́нїй, шй прѹнчїй. Келтѹ́ѧлѫ ма́ре пе дѧ́ншїй ѧнкѫ нѹ се фа́че, чй фолос се довѫндѣ́ше фо́арте бѹн; пентрѹ кѫ по́ате довѫндй ѧн врѣ́ме май скѹ́ртѫ де до́аш лѹ́ний трейзе́чй де Флори́нцй, шй май мѹ́лцй, пе Мѫтѧ́сѫ.

Б. Деспре Прѫси́тѹл Фрѫгѧ́рилшр.

Фїйнд кѫ Гѫндѧ́чїй чѣ́й, че слобо́д Мѫтѧ́са, нѹмай кѫ фрѹнзе де Фрѫгѧ́рй се Хрѫнѣ́ск, то́кма де ли́псѫ ѥ́сте, ка, май наинте де ѧ борѣ́й деспре прѫси́тѹл гѫндѧ́чилшр ѧчѣ́стшра, се борѣ́ск деспре прѫси́тѹл, шй спори́тѹл фрѫгѧ́рилшр.

лшр. Ашадáръ Фръгáрїй май вúне крéск ын лóк де мúжлок, шú кáм áринóс, де кът ын лóк грáс, шú се пръéск, ши спóрéск прин сздúт, прин ѡмлитвúт, сав дин семáнцъ; кúчй ынплънтáндусе, ка Сéлчиле, май áневóе се прúнд, кáре áшà се фак:

1. Млъдúцеле, кáре áв крéквт дин ръдъчúна Фръгáрювúй, áшà се сáпъ, шú се дешдúнъ декáтръ ръдъчúнъ, ка се áйеъ пѫцънтé Мвстéцъ, апóй се сздéск, ка шú áлцй Пóмй, ын лóквл, оўнде врéй, се спорéщй Фръгáрй. Пентрв Плвгáрй спре áчéста май евнъ ар фй Квртé, оўнде се цáн Сéарзле, пентрв къ фóарте вúне се хрънéск кв Фрáциле, чéле че кáд, нúчй áв лúпсъ де áлтъ Хранъ, пънъ кáнд цáн Фрáциле.

2. Ѡмлитвúтвл áшúждерé се фáче ка шú ла áлцй Пóмй, áдекъ се плéкъ крéнциле Фръгáрювúй, се свчéск, ка се крéпе, кът мéрг ын пъмáнт, апóй се ынгрóапъ, цепенúндусе май наúнте кátръ пъмáнт кв нúше Кърлúце де лéмн, ка се нв се пóатъ ръдика. Ла áнвл двпъ áчéа, кáнд шав фъквт ръдъчинвце, пре оўнде сав фóст крепáт кв свдúтвл; се тáе пре лáнгъ пъмáнт дела крéнга чé плекáтъ,

кáтѫ, се âстѹпѫ, пре оу҃нде сáѹ тѫáт, ши лѫсáндѹсе âколѣ ѧнкѫ оу҃н ăн, дѹпѫ âчѣа се сѫдéск, оу҃нде воéцій.

Войнд â прѫсѝ кăт де мѹлцій фрѫгáрій, сѹбт Фрѫгáрюл, âл кѣрѹа Крéнцій кѹ âневóе сар пѹтѣ плекà ла пѫмáнт, трéбѹе фѫкѹт оу҃н пáт ѧнáлт пѫнѫ ѧн Крéнцій, пре кáреле се пѹн май мѹлте бáсе де лѹт, саѹ лѫдѫцѹй де скáндѹрѫ плúне де пѫмáнт, ѧн кáре тóкма âшà се ѿмлитѹéск Крéнциле чѣле май тúнере, ка шѝ кѹм се ѿмлитѹéск, кáнд се плѣкѫ ла пѫмáнт, чѝ кѹ май мáре фолóс; пентрѹ кѫ прéсте оу҃н ăн тѫúнд Сѳмлитáшѹл ѧл пóцій сѫдѝ ѧндáтѫ, дѣкѫл вéй лѹà, кѹ тот пѫмáнтѹл дин бáсѹл, ѧн кáреле саѹ ѿмлитѹúт.

3. Дин семáнцѫ се пóт прѫсѝ пѫдѹрій де Фрѫгáрій, чѝ, фіúнд кѫ семáнца Фрáцилор пăсте фóарте мѫрѹнтѫ, кѹ âневóе се пóате стрáнце: дрептачѣа, ка се ѿ пóцій стрáнце, âшà лѹкрѫ: Фрáциле чѣле май кóапте ле кѹлѣце ѧнтрѹн бáс, шѝ, дѹпѫ че âѹ пѹтрезúт, ле Зароьѣце мѫрѹнт кѹ мáна, саѹ кѹ ѿрій че оу҃нѣлтѫ, âпóй скѹрáнд Зáма дин бáс хóаспеле Фрáцилор, ѧнтрѹ кáре ѐ âместекáтѫ се-

мáн-

мѧнца, ле пѹне пре ѡ кѧрпъ, сав ѫнтрѹ ѡ сѧтъ фоарте дѣсъ, ка се нѹ трѣкъ принтрѧнса семѧнца, шѝ ле оускъ. Сав май пре оушор: Фъцй нйце ѫце дѐ Кѧнепъ, даръ май вѹне сѧнт де лѧнъ, нѹмай дѣвѣ свчйте: ѝ хоаспеле чѣле де фрацй, пънъ нѹ сав оускат, ѫн мѧнъ, шѝ траце ѫцеле принтръ хоаспе; ашà лѹкрѧнд, семѧнца се ва липѝ де ѫце, кáре дѹпъ ачѣа ашà трѣбѹе оускате, ка се нѹ се скѹтѹре семѧнца дѫпре дѧнселе. Примъвара апóй алѣце ѫн градйнъ оун лóк, кáре се нѹ фіе прѣ грáс, фъ ѫнтрѧнсѹл стратѹрй, шѝ прин стратѹрй пъръцце нѹ тáре афѹнде, шѝ де ѡ пáлмъ де депáрте оунѹл де ѫлтѹл: ѫн пъръцеле ачѣстѣ кѹлкъ ѫцеле дѣлѹнгѹл, сав прѣсеръ хоаспеле, ѫнтрѹ кáре сав оускат семѧнца, даръ нѹ прѣ дéс, ле астѹпъ, шѝ ле оудъ кѧт май дéс, май алéс де ва фѝ сѣчетъ. Семѧнца чѣ де фрацй ла врѣмѣ сà ва ѥшѝ дѣсъ ка пéрїа, дрептачѣа май пóцй смѹлце дин ръсáд, ка съ се май рърѣскъ. Ѫнтръ тóате ръсáдѹл чéл де фръгáрй трѣбѹе декáтръ Ѩрнъ акоперйт, ка се нѹл вáтъме Цérѹл чéл де прéсте Ѩрнъ; пентрѹ къ, пънъ сѧнт тинерй фръгáрїй, лéзне ле

стрѧ-

стрѣкъ фрѝгѹл, дѣрѫ, дѹпъ чѣ крѣск кѫтва, нѹ кѣгъ сѣма де ѡрѝ чѣ цѣр. Дѹпъ ѣлдоѝлѣ ѣн рѫсѣдѹл чѣл де фрѫгѣрѝ се поѫте сѫдѝ ѫнтрѣлт лок, ка се поѫтъ крѣще, кѹм ле ѣсте дѫтина фрѫгѣрилшр, кѣрїй кѹ кѫт се тѹнд май мѹлт, кѹ ѫтѫта се фак май тѹфошѝ, шѝ май фрѹнзошѝ; дрептачѣѫ шѝ май вѹнѝ спре хрънитѹл Гѫндачилшр.

Фрѫгѣрїй, сокотиндѹлисе родѹл, сѫнт де трѣй фѣлюрѝ: Ѣлбѝ, Негри, шѝ Рошїй, чѣй кѹ фрацѝ ѣлбе се цѫн ѫ фѝ май вѹнѝ спре храна Гѫндачилшр, декѫт чѣй кѹ фрацѝ нѣгре; дѣрѫ чѣй кѹ фрацѝ рошїе, кѣрїй нѹ де мѹлт сад ѫдѹс дин пѣртѣ Ѣмѣричей чѣ де ѫмѣзнопте, се пѹн ѫнаинтѣ тѹтѹрор.

Б. Деспре Скоатерѣ, шѝ Хрънитѹл Гѫндачилшр чѣлшр че слобод Мѫтѫсѫ.

1. Деспре скосѹл лор.

Кѹ сѫргѹинцѫ трѣбѹе ѫвѹтѫ грижѫ, ка ѡѹцеле Гѫндачилшр, чѣлшр че слобод Мѫтѫсѫ, сѫ се цѫнѫ ла фриг преспе Ѣрнѫ, ка нѹ кѹмва ѫнкѫлзѫндѹсе май наинте де врѣме се дѣ ѫн вїѹ. Пре врѣмѣ скосѹлѹй, кѫнд тимпѹл се ѫнкѫлзѣще, шѝ фрѹнза Фрѫгарилшр

ѫн-

Ѧнкъ дѣ ѣфа́ръ, трѣбѹе лѹа́те дела рѣчѣ́лъ кѹ Шкътѹл, ѧн ка́рѣ стѣ Хѧ́ртїа, сав Цо́лцѹл, пре ка́ре сав ѡа́т флѹтѹрїй, дѹсе ѧ Ка́съ ка́лдъ, пѹсе ѧнтръ до́аѡ пе́рине ѧнкълзѝте, шѝ ѣтѧ́та цѧнѹ́те ѧнтръ пе́ринй, пънъка́нд дав ѧн вїѹ. Ѝръ дѣ́къ нѹ ѣр да́ ѧн вїѹ ѧнтръ пе́ринй, лѣ́гъ Цо́лцѹл, сав Хѧ́ртїа чѣ кѹ ѡѹцеле ѧнтрѡ̀ ка́рпъ кѹра́тъ, ѡ̀ ка́гъ ѧн сѧ́н, шѝ ѡ̀ по́артъ пънъ сѣ́ра, лѹ́ѧнд ѥ́ине сѣ́ма, ка се нѹ ѣжѹ́нгъ мотошкѹца де пѣ́лецй, ничй се стръбе́тъ сѹдо́арѣ ла ѡѹце; ка́чй се ва́тъмъ де сѹдо́аре. Прѣсте но́апте ле пѹне сѹет къпътѧ́юцй, ка съ ле фіе ка́лд, шѝ ѣша́ фъ, пънъ чѣ вор да́ ѧн вїѹ. Дѹпъ чѣ ѣѹ ресъри́т вермѹ́лецй дин ѡѹце, ѧнти́нде Хѧ́ртїа, пре ка́рѣ сѧ́нт вермѹ́лецїй, пре Ма́съ, сав пре ѡ Окѧ́ндѹръ: кѹлѣ́це фрѹнзе де фръга́рй, ле пѹне прелѧ́нгъ вермѹ́лецй, шѝ шѝ предѣсѹпра лор, ка съ се по́атъ сѹѝ пре дѧ́нселе, шѝ се ѧнчѣ́пъ ѣ мѧнка́. Ѝръ ѡѹцеле, дин ка́ре ѧнкъ нѹ сав фъкѹт вермѹ́лецй, ле кѹлѣ́це, шѝ ле цѧ́не, ка шѝ маѝ наѝнте, ѧн ло́к ка́лд, пънъ че вор да́ ѧн вїѹ шѝ ѣчѣ́стѣ, дѹпъ ѣчѣ́ла лѹ́кръ кѹ дѧ́нселе, прекѹм ѣм ѧнвъца́т.

2.

2. Despre Xrъnи́тъл лwр.

Кънд сaв съи́т пре фрънзе вермълéцiй, кълéце фрънзеле кътe оу́на ънпреънъ къ вермълéцiй, ле пъне пре ълтъ Хъртiе ънтрw Сътъ, шй w ашкъ пре мъсъ, сaв пре скъндъръ. Йсе тъ сéма, ка се нъ ъмéстечй пре вермълéцiй чéй май тързiй, къ чéй май тимпърiй, чй пре фiецекарiй йй хрънцe де килúн де доaw wрй ън зй: сéра, шй димúнцa. Йръ фрънзеле чéле де фръгарй се нъ фiе оумеде де плоае, сaв де роaw, кънд ле дaй вермълéцилwр, чй звънтáте; дрептачéа, темънъте де плоае, фрънзеле ле кълéце май наúнте, ле пъне ла лок ръкърóс, шй ле ънпрéцiе, ка се нъ се ънкълзéскъ, стънд преспе wлáлтъ, шй се стрúче вермълéцилwр. Фiйнд врéме оумедъ, шй рéче, кáса w ънкълзéце дéсéс; къчй фрúгъл стрúкъ вермълéцилwр чéлwр тúнерй, шй слáбй. Ън врéме ка ъчéста нъ ва стрика ъ ъфъмà кáса къ семънцъ де Брáд, сaв къ ълте матéрiй бúне мироситоáре. Кънд дай де мънкáт вермълéцилwр, кáгъ де сéмъ, се нъ ремънъ оунiй динтръ дъншiй флъмънзй, шй тот ътрéа зй кърцъ динтръ дъншiй, че нaв мънкáт, шй гънсюл;

нóюл; ѣ̈рѫ а̂чѣ́ста а̂шà се фáче: Се пѫ́н преcте вермѫлéцій фрѫ́нзе прóаспете, шѝ дѫ́пѫ чѐ се сѫ́е пре дѫ́нселе, а̂чѣ́стѣ се кѫлéг ѫ̂нпрéѫнѫ кѫ вермѫлéцїй, шѝ се пѫ́н пре ӑлтѫ Хѫ́ртїе, ѣ̈рѫ Хѫ́ртїа чѐ вѣ́ке ѫ̂ндáтѫ се а̂рѫ́нкѫ а̂фáрѫ, ка се нѫ́ пѫ́тѫ вермѫлéцилwр.

Г. Деспре пáтрѫ Сóмнѫрій а̂ле Вермѫлéцилwр.

1. Деспре Сóмнѫл чéл динтѫ́ю.

Хрѫнíндѫсе вермѫлéцїй шѣ́се, шѣ́пте, сáѫ маѝ мѫ́лт ѿ̈пт зíле, прекѫ́м сáѫ зíс, ѫ̂н тíмпѫл а̂чéла ѫ̂ѣ сѣ́ма бíне ла дѫ́ншїй, шѝ де ле вѫ́р фѝ Кáпѫриле скѫ́рте, ротѫ́нде, грóасе, шѝ стрѫлѫчитóаре, нíчѝ се вwр мишкà, чѝ вwр стà цѣ́пенѝ, шѝ кѫ́ кáпѫриле рѫдикáте ла дѣ́л, ѐ сémн, кѫ дóрм, шѝ сóмнѫл лwр а̂чéст динтѫ́ю цѫ́не доашзéчѝ шѝ пáтрѫ де чѣ́сѫрѝ, кáреле шѝ дíнтрѫ а̂чѣ́а се кѫнóаще, кѫ а̂тѫ́нчѝ ѫ̂шѝ пéрд пѣ́лѣ чѐ де наíнте, шѝ се ѫ̂нбрáкѫ ѫ̂н пѣ́ле кїáр бѫ́нзѫ.

2. Деспре а̂лдóйлѣ Сóмн.

Дѫ́пѫ чѐ а̂ѫ дормíт вермѫлéцїй, немíка мѫнкѫ́нд, доашзéчѝ шѝ пáтрѫ де чѣ́сѫрѝ, дѣ́ле де мѫнкáт ѣ̈рѫш де дóаw ѿ̈рѝ ѫ̂нтрѡ̀ зѝ, дáрѫ маѝ мѫ́лт; кѫ́чѝ сѫ́нт маѝ мáрѝ, шѝ

мѫ́н-

мѫ́нкъ май мѹ́лт, шѝ ле кѹ́рцъ, ка май наи́нте, тот а̂трéа зѝ гѹно́ил: а̂ шѣ́птѣ, сав а̂ ѿпта зѝ ѫ́ръ се вор фа́че ла Ка́п ротѹ́нзй, гро́шй, шѝ лѹмино́шй, шѝ вор дормѝ трей-зéчй де ча́сѹрй, немѝка мѫнкѫ́нд, а̂по́й пѣ́лѣ лор се ва мѹ́та а̂ май а̂тѹнека́т вѫ́нзтъ.

3. Деспре а̂л трéйлѣ Со́мн.

Дѹ́пъ Со́мнѹл чéл де а̂л до́йлѣ пънъ ла а̂л трéйлѣ тот а̂ша̀ се хрънéск, шѝ се гриже́ск вермѹлéцїй, а̂ша̀ а̂до́рм, ка шѝ майнаи́нте, нѹмай ка́т а̂н а̂л трéйлѣ со́мн до́рм шѣ́пте зѝле а̂трéцй, шѝ пѣ́лѣ дин а̂тѹнека́т вѫ́нзтъ ли́се мѹ́тъ а̂н сѹ́ръ ка ченѹ́ша. Дормѝнд, шѝ немѝка мѫнкѫ́нд а̂н шѣ́пте зѝле, дѹ́пъ чѣ сав дещепта́т, а̂нтрѹ́ а̂ ѿпта зѝ а̂къ нѹ́ ли́се дѣ́ де мѫнка́т, да́ръ а̂нтрѹ́ а̂ но́аша зѝ, шѝ а̂н то́а̂тѣ зѝлеле, пънъкѫ́нд а̂до́рм а̂ па́тра ѫ́ръ, тот де трéй ѫ́рй ли́се дѣ́ де мѫнка́т, диминѣ́ца, ла а̂мѣ́зй, шѝ сѣ́ра, чѝ нѹ́ ли́се дѣ́ мѹ́лт, ка се нѹ́ ка́пете зъбѣ́ле.

4. Деспре а̂л па́трѹлѣ со́мн а̂л вермѹлéцилор, дин ка́рїй се фа́к Гѫндачїй, чéй чѣ слобо́д Мъта́са, фїйнд къ ѣ́ чéл май депре оу́рмъ, май мѹ́лте се по́т причѣ́пе. А̂наи́нте де а̂

âдормѝ â пáтра ѿарѣ вермѹлéцiй, ка шѝ ѫнаѝнтѣ челwралáлте трéй сóмнѹрй; ѿрѣ се фáк ротѹнзѹ, гróшѝ, шѝ стрѣлѹчúцѝ ла кáп. Дѹпѣ чé âѹ дормúт шѝ â пáтра ѿарѣ, кѣт âѹ âвѹт, де дормúт, шѝ пѣлѣ лисáѹ фѣкѹт рóшїе, скѫндѹриле, пре кáре се цѫн вермѹлéцiй, се фрѣкѣ кѹ пелúн, шѝ тóатѣ Кáса се âфѹмѣ кѹ слѣнúнѣ (клúсѣ) âпринсѣ, ка се довѫндѣскѫ вермѹлéцiй âпетúт ла мѫнкáре; дѹпѣ âчѣѫ ѫчѣпе âй хрѣнѝ, чѝ ѫн зiwа динтáю нѹ прѣ тáре; â дóаw зѝ де трéй ѿрй диминѣцa, ла âмѣзѹ, шѝ сѣра; ѿрѣ â трéй зѝ, шѝ ѫн чѣлелáлте, тот дѹпѣ дóаw чáсѹрй ѫй хрѣнѣще фóарте кúне, шíй цѫн кѹráцй; кѣчй май пре оѹрмѣ сѫнт тóкма цúнгашй, шѝ рáпеде пóт крепà. Ѫшà ѫй грижѣще ѿпт, нóаw, пѫнѣ ѫн зѣче зúле Кѫнд се фáк пре пѫнтече нѹчїй, шѝ склипéск, ѿрѣ дин гѹрѣ ѫнчéп â слокозѝ Мѣтáсѣ, ѐ сémн, кѣ лéѹ венúт врѣмѣ, сѫ се ѫнкúдѣ.

Д. Деспре пътърите вермилор чело че слобод, ши фак Мъта́са.

Ында́тъ дупъ адоа́ва адормире а вермилор, сав а Гындачилор чело че фак Мъта́са, трєбе се лисе фак пътърй ънме, пре кáре съ се пънъ; кучй пре хъртіе нъ пот крєде, ши апой а лукра, прекум се кувине. Пътърите ачєстє се пот фаче сав ын форма скрилор, кв дъщей ътъта де лънцй, кът пасте лъцимє оунеи Мъсй, ын доаш лєце сфредерите кугацй, ши фоарте дес цесъцй, сав ынгрэдицй кв пъ́рз; сав пърш ын форма скрилор, чи акоперите кв рогожине (житіе); сав кептъшите кв зъндърй нєтед цилвите. Мъкаркум се вор фаче, дарз ашà трєбе ворындвите, ши ынтокмите Пътърите преste олалтъ, кът се айкз ынтр-з сине лок, оунде съ се ынплынте нвале де Мъстекзн, де вишиний де чей селкатечй, сав де Мътърй де чєле албе де грэдинъ, съ се гъжвескъ, ши съ се факъ ка ниште жъмътъцй де лъмърй апой дъ де мънкат Гындачилор чєлор май копцй, сав, се зик май бине, чєлор май гътицй спре ынкидере, пънъкынд се вор сви пале, съ се ынкидъ. Карій динтрз Гындачй

се вор леневи а се сви, ѧи сѣе тѫ пре нѫалеле чѣле ѧнгѫжѣате, ши де нар врѣ се рѫмѧнэ пре ѫле, сав ар кѫдѣ, ѧи принде, ши пѫнѧнд ѧнтрѫ Сѧтэ, сав ѧнтрѫ Кошѣркэ ѫщїй де чѣле мѫрѫнт цилѫите, ѧи пѫне преете ѫле, шїй ако́пере кѫ ѫ Кѧрпэ ѫлеэ, кэ ашà се вор ѧнкиде ши преете во́а лор.

В. Деспре Грижа Галѣтелор.

Гѧндачїй, чѣй че слобо́д Мэтаса, дупэ чѣ се ѧнвэлѣеск кѫ дѧнса, ши се ѧкид се нѫмѣеск Галѣте, кѫ каре ашà трѣбѫе лѫкрат: Дѣкэ сав ѧнвэлит, ши кѫ тотѫл сав ѧнкис пре сине ѧн Мэтасэ Гѧндачїй, трѣбѫе лэсаци ашà ѧкишй, пэнэкѧнд, скѫтѫрѧндѫсе дѣбѣ, а ѫпта, но́аша, сав а зѣчѣ зи сѫнэ Гѧндачїй ѧ Галѣте; сѫнѧнд ѫдатэ Гѧндачїй, Галѣтеле се ѫпэрѣеск кѫ ѫпэ фѣртэ, ши мѫринд Гѧндачїй Мэтаса се дѣпэнэ пре вартѣлнице, ши, дупэ че сэ оуѣскэ, се фаче жѫрэкѫце. Ѩрэ нещїинд то́цй а депэнà Мэтаса, прекѫм се кѫвине, май маре фоло́с вор авѣ, карїй ѫр винде Галѣте ла фабриче, чи, воинд але винде, Гѧндачїй врѣмѣ са, ѫдекэ кѧнд сѫнэ, трѣбѫе ѫморѧц ѧтрѧнселе кѫ фѫм, сав кѫ ѫворѫл, чѣл че ѫсе

дин

дин Ѻалеле, сав Кълдъриле, ын кáре фéрбе чéва, ка се нѫ се рескóакъ Галéтеле, шѝ роꙗндѫсе де Гѫндáчѝй, Мътáса сѫ се фáкъ бѫнъ де немúка.

Ж. Деспре стрѫнсѫл Ѻаwлwр чéлwр де Гѫндáчѝй.

Ялтéле Галéтеле, кáре цисóр пърé май фрѫмóасе, тáрѝй, шѝ бѫне, де килúн пърéке ла ѿлáлтъ, ăдекъ бърбътѫшѝй, шѝ мѫрѫше, кáре ашà се ѿсебéск дела ѿлáлтъ: Бърбътѫшíй сънт лѫнцѝй, сѫпцúрѝй, шѝ ăскѫцúцѝй ла кóадъ; Мѫрѫшеле сънт ротѫнде. Ын ăтáца Бърбътѫшѝй, кăте Мѫрѫше; ле ынширъ ынтрѡ спéгмъ чѝ бáгъ де сéмъ, ка нѫмай предéсѫпра се ынлѫнцѝй кѫ ăкѫл, ка некѫм Гѫндакѫл сéл бáтъмѝй, чѝ ничѝй Галéта се ѿ спáрцѝй; пентрѫ къ спъргѫндѫсе Галéта ăр перѝ, сав сар болнъвѝ Гѫндакѫл. Ынширѫнд ашà Галéтеле, лéгъ ăца кѫ ămѫндóaw Кáпетеле ла ѿлáлтъ, шѝ ѿ ăкáцъ ын Кѫѿ. Дѫпъ врѡ кăтева зúле вър рóаде Гѫндáчіїй Галéтеле, шѝ éй вър éшѝ стрѫмбтáцѝй н флѫтърѝй ăлбѝй, пре кáрій ын прúнде фрѫшéл де ăрúпѝ, тот пърéке ла ѿлáлтъ, шíй ѫне пре ѿ Хăртїе, сав пре оѫн Цóлц ăлб, ка

се

се ѡаш. Дѹпъ че ынчепе ѡдатъ а ѡа Мѹрѹшка, атата ѡаш, пънъкынд крепъ: атѹнчи та ѡашле, ши ле ашезъ ла лок ръкѹрос пънъ ын Примъваръ, тар Флѹтурїй ый лепъдъ афаръ.

8. Деспре Боалеле Гындачилор челор че слобод Мътаса.

1. Гындачїй, чей че слобод Мътаса, се болнъвеск, деакъ мынкъ фрѹнзе оумеде, де кар боалъ се тъмъдѹеск, арзынд ѡ къръмидъ, пѹнындѹш сѹет патѹл Гындачилор челор болнавй, ши тѹрнынд ѡцет преste дынса; качй аборѹл, кареле тасе дин ѡцет, мѹлт фолосеще Гындачилор болнавй.
2. Шоаречїй, ши Гъинеле траг тare дѹпъ ѡѹцеле, челе де флѹтурй ѡате, дрептачеа де ачещй дой връжмашй требѹе бине пъзите ѡѹцеле, дин карe-брей, се спорещй Гындачй.
3. Л каса, ын карe се цын гындачїй, йю, Чепъ, ши ѡрй че мироасе грей, се нѹ цїй, ничй съ се дѹхънескъ ынтрынса; пентрѹ къ ачестe стрикъ Гындачилор.

Л С Б М Н Я Р Ѣ.

Л҃кр҃рилwр, шѝ а҆ К҃вѝнтелwр чѣлwр че се ѫ҆флъ л҆ Кáртѣ а҆чѣ́ста. Н҃мерѫл чѣл я҆рабичѣ́ск а҆рáтъ Ли́стѫл, сaѫ Пáцина, л҆нтрѫ кáрѣ се ѫ҆флъ Л҃кр҃ѫл, сaѫ К҃вѫ́нтѫл.

Я.

Я҆гонисѝтѫл По́милwр 136. а҆а Семѫ́нцей Трифóюлѫй 67.

Я҆лáкѫл кт҃м се сѣ́мънъ, шѝ сѣ́черъ 49.

Я҆лбѝнеле чѣ л҆нкипѫ́ѣск 165. де кѫ́те Фѣ́люрй сѫ́нт 166. кт҃м се пръсѣ́ск 169.

Я҆местекáрѣ Пъмѫ́нтѫлъй кт҃м се фáче 8.

Я҆плекáтѫл Я҆рѣ҃рилwр кѫ́нд шѝ кт҃м се фáче 129.

Я҆рътóаре Пъмѫ́нтѫрй кáре сѫ́нт 17.

Я҆рѣ҃рилѣ кт҃м се сѣ́мънъ 120. кт҃м се крѣ́ск 121. кт҃м се ѡ҃лтѫ́ѣск 123. ш. ч. л.

Я҆шѣ́ѫл чѣ, шѝ де кѫ́те фѣ́люрй ѣ҃сте 112.

Б.

Бълтóасе лóкѫрй кáре се нѫмéск, шѝ кт҃м се оу҃сѫ́къ 13.

Бóа-

Бо́алеле Ѻилшр, шѝ лѣкѹл се а̏флъ ѧ лѝстѹл 88. а̂ По́милшр, чѣ́ле динафа́ръ 134. чѣ́ле динлъ-ѹнтрѹ 132. а̂ По́рчилшр ѧ 96. а̂ стѹпилшр 191. а̂ ви́телшр корнѹте ѧ 79.

Бѹ́кѹл 34. кѹм, шѝ ѧ чѐ пъма́нт се сѣ́мънъ 43.

Бо́їй де чѐ фоло́с сѫ́нт, шѝ кѹм съ се пръсѣ́скъ 74. Хра́на лшр 77.

Бра́нка По́рчилшр кѹм се ви́ндекъ 96.

Бѹциле кѹм се спа́лъ 154.

Бѹка́теле ка́нд, шѝ кѹм се сѣ́мънъ 34. ш. ч. се стра́нг 44. се ко́к 45. се сѣ́черъ 46. се ко-сѣ́ск 47. се ка́ръ 49. се ѧ̂лъстѣ́ск 51. се кѹрцъ 52. се гриже́ск 53.

Ч.

Чернѹтѹл Бѹка́телшр кѹм се фа́че 52.

Чѹнгъри́тѹл Ѩрѣврилшр пентрѹ чѐ се фа́че 132.

Ц.

Ци́рцърица се а̂дѹче ѧнаи́нте ѧ па̑ина 34.

Д.

Дирѣ́сѹл Цѣ́ринилшр 7. ш. ч. а̂л Ло́кѹрилшр дин Пъдѹре фъкѹте 12. а̂л чѐлшр Хѹмо́асе 14. а̂л чѐлшр Мочирло́асе 13. а̂л Пъма́нтѹрилшр Ѩрѫто́аре 11. а̂л Пѹ́стелшр депре Ше́с 16. а̂л Рѫ́тѹрилшр 58.

Добито́ачеле се а̂дѹк ѧнаи́нте ѧ па̑ина 70.

Б.

Бдисарѫл се ѧдѫче ѧнаинтѣ 65.

Брнатѫл Стѫпилѡр 198.

Ф.

Фасолѣ, саѫ Пъсѫла се цѧне де Бѫкате 33. декате Фѣлюрй ѣсте, шй кѫм се сѣмънъ 41.

Фънацеле кѫм се грижеск 59. кѫм се косеск 61.

Фелезѫйтѫл кѫм се фаче 52.

Фѣлюл Бѫкателѡр 30. ал Гѫнюлѫй 8. ш. ч. ал Галицелѡр 97. ал Пъмѧнтѫлѫй 4. ш. ч. ал Помилѡр 135. ал Трифюлѫй 64. ал Вицелѡр 140.

Фръгарїй кѫм се пръсеск 201. ш. ч.

Г.

Галѣтеле чѣ сѧнт, шй кѫм се грижеск 212.

Галицеле ѧкомѫн 97. чѣле ѧнотъторе 105. чѣле Сеѫръторе 108. чѣле Скѫрмътторе 98.

Гардѫл оускат дин чѣ се фаче 109. чѣл вѣѫ кѫм се фаче 110.

Гъниле кѫм се цѧн 98.

Гътитѫл Семѧнцей 29.

Гѧлчиле Порчилѡр се виндекъ 97.

Гѫндачїй чѣй че фак Мътаса 200. кѫм се скот 205. кѫм се хрънеск 207. сомнѫл Гѫндачилѡр чѣл динтѧю 208. ал дойлѣ, шй ал трейлѣ 209. ѧ патрѫлѣ 210. кѫм лисе фак патѫриле 211. Боалеле лѡр 214.

Гѧнцелѧ кꙋм се цѧн 105.
Грапа чѣ кꙋ Колцꙋ де Фер 21. кꙋ Колц де ѣмн 22.
Граждꙋрилѣ кꙋм се фак 74.
Грꙋдинилѣ кꙋм се фак 109. чѣле де легꙋмй 111. кѧнд шй кꙋм се сапъ 113. се сѣмънъ 114. се оꙋдъ 115.
Грꙋл декѧте Фѣлюрй 30. чѣл Ѧлꙋторю 32. чѣл Минꙋнат 32. чѣл Мꙋкїат 32. кѧнд шй кꙋм се сѣмънъ 34. се сѣчеръ 47.
Грѣбла декѧте Фѣлюрй 112.
Грїꙋ пъмѧнт кареле се зиче 4.
Гꙋноюл декѧте Фѣлюрй 9. ш. ч. кꙋм се фолосѣще ла Цѣрине 9 ла Вїй 150
Гꙋтѧїй кꙋм се прѫсѣск 136.

Х.

Хъмкареле де лꙋт кꙋм се фак 55.
Хърлецꙋл чѣ, шй декѧте Фѣлюрй пѧсте 112.
Холделе кѧнд, шй кꙋм се пливѣск 43.
Хришка ѣ спорникъ 33. кꙋм се сѣмънъ шй сѣчеръ 40.
Хꙋмос фїйнд Пъмѧнтꙋл кꙋм се дирѣце 14.

Ѧ.

Ѧнелътитꙋл Кꙋкателор кꙋм се фаче 51.
Ѧнгрꙋдитꙋл Грꙋдинилор кꙋм се фаче 109.
Ѧнвкꙋлаціа йрѣвурил: кѧнд, шй кꙋм се фаче 126.

Ѧн-

Ѧнтилинчи́рѣ ї́рѣвѹрилѡр кѫ́нд, шѝ кѹ́м се фа́че 126.

И.

Йнѹ́л се нѹ́мерѫ Ѧнтрѫ Бѹ́кате 34. кѹ́м, шѝ пентрѹ́ чѣ́ се сѣ́мънѫ 42.

К.

Ка́їй де чѣ́ фоло́с сѫ́нт 70. кѹ́м се прѫсе́ск 71. кѹ́м трѣ́бѹе грижи́цй 73.

Ка́лд ка́ре Пѫмѫ́нт се зи́че 5.

Кѫпкї́ѣрѣ кѹ́м се ви́ндекѫ? ѧ Сѹ́илѡр 88. ѧ По́рчилѡр 97.

Кѫ́непа се нѹ́мерѫ Ѧнтрѫ Бѹка́те 34. кѹ́м се сѣ́мънѫ, шѝ кѫ́нд се кѹлѣ́це 43.

Кѫрли́целе кѹ́м се та́е дин ви́це 147.

Кѫрпи́тѹл ві́илѡр кѹ́м се фа́че 151.

Ко́фа де оу̯да́т кѹ́м трѣ́бѹе сѫ се фа́кѫ 113.

Коркоти́не, вѣзѹ́й май Ѧнжо́с Кѹ́рчй.

Коси́тѹл кѹ́м се фа́че? ѧл Грѫ́бѹлѹй 47. ѧл Фѫ́нѹлѹй 61. ѧл Трифо́юлѹй 68.

Ко́жницеле кѹ́м трѣ́бѹе фъкѹ́те 196.

Кѹфѹрѣ́ла По́рчилѡр кѹ́м се ви́ндекѫ 96. ѧ Ѧлби́нелѡр 192.

Кѹкѹрѹзѹ́л кѫ́те нѹ́ме ѫ́ре, шѝ де чѣ́ фоло́с ѫ́сте 53. кѫ́нд шѝ кѹ́м се сѣ́мънѫ, шѝ са́пѫ 38. ш. ч. кѹ́м се Кѹлѣ́це, цѫ́не, шѝ Ѧнелзтѣ́це 52.

Кѹлѣ́сѹл кѹ́м се фа́че? ѧл Кѹкѹрѹзѹлѹй 52. ѧл

Семѧнцей де Трифо́ю 67. ал Вїилор 155. ал Стрꙋгꙋрилор 155.

Кꙋрчиле кѧнд сав а҃дꙋс ↑ Е҃вропа, кꙋм се спорѣск шй цѧн 102. ш. ч.

Кулиндрꙋл сав Тѫвала чѣ ѣ҃сте 22. фолос: лꙋй 23.

Л.

Легатꙋл Вїилор кѧнд шй кꙋм се фаче 149.

Легꙋмиле кꙋм се сѣмѫнѫ 115. кꙋм се сѫдѣск 116. кꙋм се сапѫ шй плївѣск 117. кꙋм се оу-дѫ 116. кꙋм се ѡ҃сѣвѣск 118.

Лекꙋйтꙋл Гѫинилор 101. ал Сꙋилор 88. ш. ч. ал Помилор 132. ал Порчилор 96. 97. ал Вйтелор Корнꙋте 79.

Лйнтѣ се цѧне де Бꙋкате 33. кꙋм се сѣмѫнѫ 42.

Лївѣзиле фирѣци 57. чѣле кꙋ меџешꙋг фѫкꙋте 63.

Лꙋцѣрна 64.

Лꙋкратꙋл Пѫмѧнтꙋр: 25. ал чѣлор де Примѫварѫ 28. ал чѣлор де Тоамнѫ 25. ал Вїилор 144.

Лꙋтꙋл ѐ҃ пѫмѧнт рѣче, сав Грѣю 4.

М.

Макꙋл се цѧне де Бꙋкате 34. кꙋм се сѣмѫнѫ 42.

Матчеле чѣ, шй де чѣ фолос сѧнт 168. кꙋм се дав Стꙋпилор чѣлор бѣдꙋй 185.

Мѧхерѣ се цѧне де Бꙋкате 33. кꙋм се сѣмѫнѫ шй стрѧнце 41. кꙋм се фѣрбе 42.

Мѫлаю вѣхй Кꙋкꙋрꙋз.

Мѫлаюл мѫрꙋнт, сав Мѣюл де чѣ фолот ѣ҃сте 33. кѧнд, ↑ чѣ Пѫмѧнт, шй кꙋм се сѣмѫнѫ 39. 41.

Мѫритатꙋл Помилор кѧнд шй кꙋм се фаче 128.

Мѫтѧца чйне ѡ҃ фаче 200.